LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY POLICE DO ROKU 2025

Fundusze Europejskie Pomoc Techniczna
MINISTERSTWO ROZWOJU
Pomorze Zachodnie
Unia Europejska Fundusz Spójności

Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Police został sporządzony pod nadzorem Burmistrza Polic Władysława Diakuna i I Zastępcy Burmistrza Jakuba Pisańskiego w Urzędzie Miejskim w Policach.

Niniejszy dokument został przygotowany w Wydziale Rozwoju i Funduszy Pomocowych na podstawie prac Zespołu ds. Rewitalizacji powołanego Zarządzeniem Burmistrza Polic z dnia 16.12.2016 r. przy współpracy poszczególnych wydziałów Urzędu Miejskiego oraz Ośrodka Pomocy Społecznej, Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Powiatowego Urzędu Pracy, Komendy Powiatowej Policji, Przedsiębiorstwa Energetyki Cieplnej, Straży Miejskiej, PCPR oraz mieszkańców Polic w ramach konsultacji społecznych.

Projekt Aktualizacja Programu Rewitalizacji dla Gminy Police jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2-14 – 2020 oraz ze środków budżetu państwa przyznanych w ramach konkursu dotacji na działania wspierające gminy w zakresie przygotowania programów rewitalizacji na terenie Województwa Zachodniopomorskiego.

1 SPIS TREŚCI

2 Wstęp ... 5

2.1 Metodyka pracy nad dokumentem ... 7

3 Diagnoza i charakterystyka aktualnej sytuacji w Policach. ... 8

3.1. Analiza sfery przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej. ... 8

3.2 Analizy sfery gospodarczej. ... 35

3.3 Analiza sfery społecznej ... 36

3.4 Analiza SWOT ... 55

4 Wyznaczenie obszaru rewitalizacji ... 61

4.1 Metodologia wyznaczenia Programu Rewitalizacji ... 61

4.2 Zasięg terytorialny rewitalizowanego obszaru ... 63

4.3 Okres obowiązywania i zasady finansowania Programu Rewitalizacji ... 63

4.4 Kryteria wyboru obszaru rewitalizacji – analiza wskaźnikowa ... 63

4.5 Opis metody analitycznej opartej o standaryzację wskaźników ... 64

4.6 Analiza wskaźnikowa sytuacji społeczno – gospodarczej. ... 67

4.7 Wnioski z przeprowadzonej analizy ... 69

5 Pogłębiona analiza obszarów kryzysowych w kontekście całej gminy ... 72

5.1 Wyznaczenie obszarów kryzysowych i obszaru rewitalizacji. ... 72

5.2 Analiza zjawisk negatywnych w sferze społecznej w obszarach kryzysowych. ... 76

5.3 Analiza zjawisk negatywnych w pozostałych sferach. ... 78

5.4 Identyfikacja problemów w poszczególnych strefach ... 84

5.5 Analiza potencjałów. ... 85

5.6 Podsumowanie skali i charakteru potrzeb w obszarach kryzysowych. ... 92

5.7 Obszar 1 Osiedle Stare Miasto ... 97

5.8 Obszar 2 - Police - Jasienica ... 100

5.9 Obszar 3 Mścięcino ... 104

5.10 Dotychczasowe działania rewitalizacyjne ... 106

5.11 Zasady realizacji działań rewitalizacyjnych na obszarach kryzysowych ... 109

6 Obszar Rewitalizacji ... 110

6.1 Wizja obszaru rewitalizacji ... 110

6.1.1 Wizja rewitalizacji Starego Miasta ... 110

6.2 Cele rewitalizacji ... 110

6.3 Kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk ... 111

6.4 Udział interesariuszy w procesie tworzenia Programu Rewitalizacji ... 113

6.5 Udział interesariuszy w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji 116

7 Projekt Stare Miasto. 118

7.1 Charakterystyka obszaru 118

7.2 Podstawowe cechy obszaru kryzysowego - wskazujące na realizację kryteriów wyboru obszaru rewitalizacji w ramach projektu zintegrowanego..... 119

7.3 Lista przedsięwzięć rewitalizacyjnych. 121

7.4 Harmonogram realizacji projektów głównych 139

7.5 Harmonogram realizacji projektów uzupełniających 140

7.6 Matryca powiązań projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych z celami rewitalizacji 142

7.7 Plan finansowy dla przedsięwzięć podstawowych. 143

7.8 Plan finansowy dla projektów uzupełniających 145

7.9 Uproszczone karty planowanych projektów głównych i uzupełniających. 147

8 Zgodność Programu Rewitalizacji z dokumentami strategicznymi i planistycznymi. 178

9 Wdrażanie, monitoring i ewaluacja Programu 184

9.1 Wdrażanie Programu Rewitalizacji. 184

9.1.1 Realizacja projektów gminnych 186

9.1.2 Realizacja projektów przez Partnerów 186

9.2 Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej. 186

9.3 Sposoby oceny i ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Police. 191

9.4 Promocja i system komunikacji społecznej Programu Rewitalizacji 192

9.5 Zarządzanie ryzykiem. 193

9.6 Komplementarność podejmowanych działań. 196

10. Spis tabel 201

11. Spis map 202

12. Załącznik nr 1 Raport z konsultacji społecznych 202

13. Załącznik nr 2 mapa obszaru rewitalizacji 202

14. Załącznik nr 3 Odstąpienie od strategicznej oceny oddziaływania na środowisko 202

2 WSTĘP

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Police został opracowany zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446). Niemniej jednak przygotowanie programu zostało oparte na przepisach ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1777) oraz Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju.

Rewitalizacja jako proces przemian służących wyprowadzeniu obszarów ze stanu kryzysowego zakłada optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań oraz wzmacnianie lokalnych potencjałów. Jest procesem wieloletnim, prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością i na jej rzecz. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji, prowadzone są w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie. Rewitalizacja stanowi odpowiedź na zdiagnozowane zjawiska kryzysowe występujące na terenie gminy w sferze społecznej, technicznej i gospodarczej. Niezbędne jest planowanie i realizacja kompleksowych projektów stanowiących odpowiedź na zidentyfikowane problemy oraz potencjały obszaru zdegradowanego.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025, jest dokumentem operacyjnym, uchwalanym przez Radę Miejską w Policach, pobudzającym procesy kompleksowych działań mających na celu rewitalizację obszaru w sferze: społecznej, infrastrukturalnej, gospodarczej i przestrzennej. Lokalny Program Rewitalizacji dla Gminy Police ma na celu wyprowadzenie ze stanu kryzysowego obszaru zdegradowanego, mającego istotne znaczenie dla rozwoju gminy poprzez zintegrowany projekt (uwzględniający aspekt społeczny, gospodarczy, przestrzenno – funkcjonalny, techniczny i środowiskowy), działania skoncentrowane terytorialnie oraz prowadzone w sposób zaplanowany i zintegrowany.

Głównym celem działań ujętych w niniejszym dokumencie jest poprawa warunków bytu mieszkańców, przywrócenie ładu przestrzennego, ożywienie gospodarcze oraz odbudowa więzi społecznych. W ramach przygotowania i realizacji programu podkreślone zostały potrzeby i atuty Gminy Police, w tym Starego Miasta jako obszaru wskazanego do rewitalizacji a celem prowadzonych działań jest usunięcie przyczyn tego, co przeszkadza w jego rozwoju. Rewitalizacja obszaru w wyznaczonych granicach ma za zadanie osiągnięcie ważnych celów w skali całej gminy.

W celu efektywnego przeprowadzenia procesu rewitalizacji dokonano szczegółowej analizy terenu oraz włączono w proces jego przygotowania samych mieszkańców podczas licznych spotkań i konsultacji. We współpracy z mieszkańcami przygotowano listę projektów podstawowych i uzupełniających, które pozwolą wyeliminować podstawowe problemy i będą odpowiadały rzeczywistym potrzebom mieszkańców.

Opracowanie LPR poprzedzone było analizą stopnia zjawisk kryzysowych i potencjałów na obszarach kryzysowych, wskazaniem obszaru rewitalizacji oraz wsparte konsultacjami społecznymi. Do prac nad LPR aktywnie włączyli się przedstawiciele samorządowych jednostek organizacyjnych, środowisk opiniotwórczych, kulturalnych i gospodarczych, właściciele i zarządcy sieci technicznych, budynków mieszkalnych, a także indywidualni mieszkańcy.

Objęcie wskazanego obszaru zdegradowanego (kryzysowego) Lokalnym Programem Rewitalizacji będzie stanowiło podstawę do ubiegania się o wsparcie realizacji zadań poprzez instrumenty i

narzędzia dedykowane rewitalizacji oraz korzystania z preferencji w konkretnych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Dokument składa się zasadniczo z 3 części: części diagnostyczno – analitycznej, części programowej oraz części wdrożeniowej.

Definicje

Rewitalizacja - stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Lokalny program rewitalizacji - opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę program wieloletnich działań w sferze przestrzennej, technicznej, społecznej, ekonomicznej lub ekologicznej, zmierzający do wyprowadzenia obszaru ze stanu kryzysowego i stworzenie warunków jego rozwoju.

Obszar kryzysowy – obszar, na którym występuje zespół niepożądanych procesów w sferze przestrzennej, technicznej, społecznej i ekonomicznej, który powoduje degradację danego obszaru. Wskazany obszar znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego negatywnego zjawiska w sferze: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej. W celu wyznaczenia obszarów kryzysowych podzielono obszar gminy na jednostki analityczne. Analiza danych ilościowych zebranych dla poszczególnych jednostek analitycznych pozwoliła na zidentyfikowanie obszarów kryzysowych i obszaru rewitalizacji.

Obszar objęty programem rewitalizacji – spójny geograficznie i funkcjonalnie obszar, na którym występują zjawiska kryzysowe, wyznaczony do rewitalizacji na podstawie, co najmniej 3 wskaźników niższych (gorszych) od średnich w gminie. Obszary rewitalizacji charakteryzują się najwyższymi wskaźnikami degradacji, obszar może obejmować nie więcej niż 20 % powierzchni gminy oraz nie więcej niż 30 % mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji to wyznaczony w Lokalnym Programie Rewitalizacji obszar obejmujący całość lub część obszaru kryzysowego (zdegradowanego), cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju gminy, przygotowywana jest lub prowadzona rewitalizacja.

Partycypacja społeczna - obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Komitetu Rewitalizacji.

Interesariusze rewitalizacji, to w szczególności:

1) Mieszkańcy gminy Police;
2) Mieszkańcy obszaru obszaru rewitalizacji, właściciele nieruchomości, użytkownicy, podmioty zarządzające nieruchomościami, spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe;
3) Przedsiębiorcy i podmioty zamierzające prowadzić działalność gospodarczą w obszarze rewitalizacji;
4) Organizacje pozarządowe, stowarzyszenia, fundacje oraz inne podmioty i grupy nieformalne prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze rewitalizacji działalność społeczną;
5) Jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy administracji rządowej;

2.1 METODYKA PRACY NAD DOKUMENTEM

Zgodnie z zapisami Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministra Rozwoju z 2016 r. diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych obejmuje analizę sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej dla całego obszaru gminy i w pogłębiony sposób przedstawia obszar rewitalizacji. Szczególne znaczenie przypisano analizie kwestii społecznych. Przedmiotowa diagnoza wskazuje czynniki i zjawiska kryzysowe, ich skalę i wynikające z nich potrzeby rewitalizacyjne. Zawiera analizy pogłębione w odniesieniu do obszaru rewitalizacji. Analizuje czynniki i zjawiska kryzysowe występujące we wszystkich sferach oraz wnioski z analizy w sferze społecznej wychodzące poza standardową diagnozę. Określa zakres potrzebnych wyprzedzających działań o charakterze społecznym. Program Rewitalizacji został przygotowany w oparciu o ustawę o samorządzie, jednak z uwzględnieniem wymogów określonych zapisami art. 4 ust. 1 pkt. 2) oraz art. 15 ust. 1 pkt. 1) ustawy o rewitalizacji. Celem diagnozy jest analiza negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 o rewitalizacji oraz ukazanie lokalnych potencjałów występujących na tym obszarze. Przeanalizowano wszystkie sfery, a w odniesieniu do sfery społecznej zawarto wnioski dotyczące możliwości podjęcia wyprzedzających działań rewitalizacyjnych.

Metodologia przygotowania dokumentu obejmowała następujące etapy prac:

- diagnozę obszaru całej gminy;
- przeprowadzenie analizy w podziale na wyznaczone jednostki analityczne;
- wyznaczenie obszarów kryzysowych oraz obszaru poprzemysłowego na podstawie przeprowadzonej analizy;
- przeprowadzenie pogłębionej analizy obszarów kryzysowych;
- przeprowadzenie konsultacji społecznych,
- wybór obszaru rewitalizacji oraz wskazanie Projektu Zintegrowanego i projektów uzupełniających;
- Spotkania z interesariuszami w ramach partycypacji społecznej celem wypracowania głównych założeń dla obszaru rewitalizacji oraz listy proponowanych projektów,
- Opracowanie dokumentu i poddanie go konsultacjom społecznym,
- Wystąpienie z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie o uzgodnienie braku konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko na podstawie art. 47 i 49 Ustawy z dnia 3 października 2008 roku o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach odziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 r. poz. 353 z późn. zmianami wraz z uzyskaniem stanowiska w.w. instytucji.
- Podjęcie uchwały Rady Miejskiej w Policach w sprawie przyjęcia projektu dokumentu,

Dokument został opracowany z wykorzystaniem modelu ekspercko – partycypacyjnego, polegającego na możliwie szerokim udziale interesariuszy na każdym etapie pracy przy jednoczesnym zaangażowaniu pracowników Urzędu Miejskiego w Policach w ramach Zespołu ds. Rewitalizacji. Wybór metody związany jest z kontynuacją dotychczas realizowanego LPR dla miasta Polic oraz zaangażowaniem pracowników różnych wydziałów Urzędu Miejskiego w Policach w przygotowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu LPR. Szczegółowy opis działań partycypacyjnych opisano w rozdz. 6.4. Udział interesariuszy w procesie tworzenia Programu Rewitalizacji oraz w Raporcie z konsultacji społecznych.

3 DIAGNOZA I CHARAKTERYSTYKA AKTUALNEJ SYTUACJI W POLICACH.

3.1. Analiza sfery przestrzenno – funkcjonalnej i technicznej.

Gmina Police położona jest w północno-zachodniej części województwa zachodniopomorskiego w strefie przygranicznej, na Nizinie Szczecińskiej, ok. 14 km od Szczecina, wśród lasów Puszczy Wkrzańskiej. Z jednej strony Police to „gmina zielona" z Zalewem Szczecińskim oraz malowniczo położonym na skraju Puszczy Wkrzańskiej jeziorem Świdwie, z drugiej to ośrodek przemysłowy na skalę krajową, z morskimi portami w Policach i Trzebieży. Gmina Police zajmuje obszar 25 146 ha i liczy 38 723 mieszkańców (grudzień 2016 r.). Na jej terenie, oprócz miasta Police funkcjonuje także 12 sołectw. Od północy gmina Police graniczy z gminą Nowe Warpno, od południa - ze Szczecinem i Dobrą Szczecińską, od wschodu - z gminą Goleniów, którą oddziela od Polic rzeka Odra, od zachodu granica państwa.

Gmina zajmuje teren o charakterze równinnym, o torfiastym i piaskowym podłożu, na którym rosną lasy sosnowe i mieszane, z pasem łąk w części wschodniej. Część południowa gminy obejmuje płaskowyż Wzgórz Warszewskich. Wzdłuż gminy, na osi SW-NE, przepływa niewielka rzeczka Gunica oraz strumyk Karpinka. Na obszarze gminy, w części północnej i zachodniej, usytuowane są dwa, stosunkowo duże jeziora - Świdwie i Karpino.

Struktura funkcjonalna miasta i gminy ukształtowana została w drugiej połowie XX wieku w związku z budową na terenie miasta zakładów chemicznych. Powierzchnia gminy to ok. 25 142 ha, z czego 5852 ha stanowią użytki rolne, zaś 12709 ha użytki leśne, obejmujące w większości zwarte kompleksy leśne Puszczy Wkrzańskiej. Wschodnia część gminy zdominowana jest przez urbanistyczno-przemysłowy zespół miasta Police, z czytelnym obecnie w bardzo niewielkim stopniu historycznym układem przestrzennym. Część zachodnią zajmują słabo zagospodarowane kompleksy leśne Puszczy Wkrzańskiej. W południowej części gminy zlokalizowane są miejscowości pozostające pod znacznym wpływem oddziaływania miasta Szczecin, zaś w części północnej gminy położone są miejscowości o najlepiej zachowanych historycznych układach przestrzennych – Niekłończyca i Trzebież.

Aktualnie miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego objęte jest 98% obszaru gminy (bez morskich wód wewnętrznych). Zakłada się pokrycie planami całego obszaru gminy do 2018 r.

Dla tych terenów zostały określone szczegółowe zapisy dotyczące m.in. zasad kształtowania polityki przestrzennej gminy z uwzględnieniem ochrony poszczególnych obiektów i terenów uznanych za szczególnie wartościowe w przestrzeni, ze względów krajobrazowych, przyrodniczych i zabytkowych.

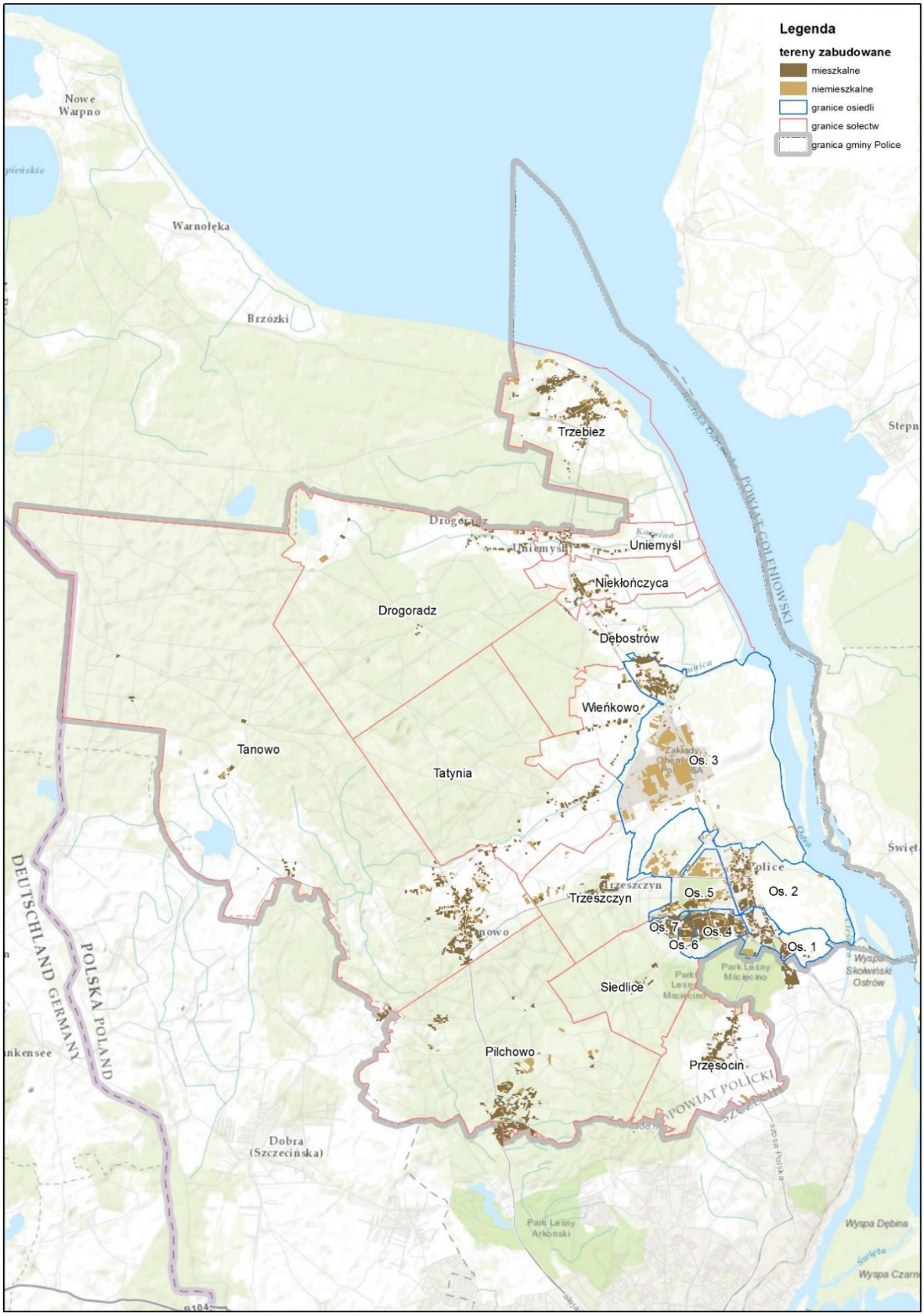

Mapa 1. Granice obszaru gminy.

Miasto Police jest głównym ośrodkiem mieszkalnym, usługowym, administracyjnym i przemysłowym w gminie. Strefy mieszkalne, mieszkalno – usługowe i administracyjne w mieście skupiają się na osiedlach Jasienica, Stare Miasto, Mścięcino, osiedle Dąbrówka, osiedle Gryfitów, osiedle Księcia Bogusława X i osiedle Anny Jagiellonki. W mieście dominuje zabudowa wielorodzinna wysokiej intensywności, zlokalizowana przede wszystkim na osiedlu Anny Jagiellonki oraz jako pojedyncze budynki na osiedlach Księcia Bogusława X i Gryfitów. Uzupełnia ją zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Podstawowe funkcje usługowe ogólnomiejskie są dobrze rozwinięte i skoncentrowane, natomiast ośrodki administracyjne są rozproszone po różnych częściach miasta. W części północnej Polic znajduje się ośrodek przemysłu chemicznego Grupa Azoty „Police" SA, który jest głównym zakładem przemysłowym w mieście i gminie. Ogółem powierzchnia terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod przemysł, produkcję i rzemiosło, w znacznej części już zagospodarowanych, stanowi ponad 40% (ok. 1600 ha) powierzchni miasta, co świadczy o przeważającym przemysłowo – rzemieślniczym charakterze Polic. Przebiegający na rzece Odrze głębokowodny tor żeglugi morskiej rzutuje na rozwój portu morskiego i barkowego w Policach.

Strefy ochrony konserwatorskiej

W 2010 r. została opracowana gminna ewidencja zabytków w postaci zbioru kart adresowych, będąca podstawą do opracowania gminnego programu ochrony zabytków. Ewidencja zawiera 513 obiektów w gminie, w tym 133 obiekty w mieście. Ewidencja obejmuje również 15 obiektów znajdujących się w gminie, wpisanych do rejestru zabytków. Cztery z nich znajdują się w mieście Police. W miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wprowadzone są formy ochrony konserwatorskiej polegającej na określeniu warunków ochrony układów przestrzennych lub ich fragmentów, ochrony krajobrazu związanego integralnie z zabytkowym układem lub obszaru obsadzonego zielenią, tj. parków, cmentarzy, ulic wiejskich i traktów, a także ochrony archeologiczno-konserwatorskiej.

Granice stref ochrony konserwatorskiej oraz informacja na temat obiektów wpisanych do rejestru zabytków są zawarte w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Police przyjętym uchwałą nr XI/88/03 Rady Miejskiej w Policach w dniu 8 lipca 2003 r.

Strefy ochrony konserwatorskiej na terenie miasta Police

Strefa „A" dotyczy ścisłej ochrony układów przestrzennych lub ich fragmentów. Ścisłej ochronie podlega historyczna kompozycja układu przestrzennego, w tym rozplanowanie zabudowy, istniejąca zabytkowa zabudowa i inne elementy zagospodarowania (starodrzew, mała architektura). Obowiązuje trwałe zachowanie elementów historycznego układu przestrzennego we wszystkich jego elementach, usunięcie elementów dysharmononizujących, wszelka działalności wymaga zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W strefie „A" znajduje się teren zespołu poklasztornego z ruinami klasztoru i kościołem z XIV w. w Policach – Jasienicy. Strefa „K" – ochrony krajobrazu związana jest integralnie z zabytkowym układem lub obszarem obsadzonym zielenią, tj. parki, cmentarze, obsadzenia ulic wiejskich i traktów. Ochronie podlega historycznie ukształtowana granica założeń zieleni komponowanej, kompozycja i skład gatunkowy zieleni, rozplanowanie dróg i ścieżek, układ kwater cmentarnych, mała architektura, tj, ogrodzenia, bramy i inne, zabytki sepulkralne (nagrobki, ogrodzenia grobów i inne elementy urządzenia cmentarzy). Warunki ochrony określono jako zachowanie i rewaloryzację zagospodarowania zieleni, wyłączenie spod zabudowy terenów parków i

cmentarzy, oznakowanie cmentarzy jako historycznego miejsca pochówków oraz opiniowanie dokumentacji projektowej przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Ochrona konserwatorska zabytkowych obiektów w Policach

Do rejestru zabytków są wpisane są: kościół św. Ap. Piotra i Pawła w Policach – Jasienicy (nr rejestru 294), kościół NMP w Policach – Stare Miasto (nr 58), ruiny klasztoru w Policach – Jasienicy (nr 310), kaplica przykościelna przy pl. Chrobrego w Policach – Stare Miasto.

W ewidencji konserwatorskiej znajdują się:

1) budynki mieszkalne w Policach – Jasienicy przy ulicach: Dworcowa 2,3,4,7, Jana Kazimierza 2,4,5, Kopernika 1,24,27, Owocowej 1,2,7,8, zabudowania szkoły (nr 4), 5, Piastów 26,29,32,34,35,37,41,44, Piotra i Pawła 2,13 – 16,19 – 21, Podgórna 1, Zielona 2,3,21,22,30,32.

2) budynki mieszkalne w Policach – Mścięcino przy ulicach: Asfaltowa 3,5,9, Cisowa 5,8,12,14 – 16, Dębowa 5,8,12,14,16.

3) budynki mieszkalne w Policach – Stare Miasto przy ulicach: Dubois – willa z lat 20. XX w., Goleniowskiej 6, Grunwaldzkiej 5,7,8,11,16,18,20,22, Konopnickiej 2,7,10,24, Kościuszki 1,3,5,7,13,15,18,24,40, Nadbrzeżnej 2,6,14 (łącznie z budynkami gospodarczymi), Sienkiewicza 2, Topolowej 1, Wiejskiej 1, Wojska Polskiego 20,24,30,43,49,61,72,82,93,101, zabudowa przy pl. Chrobrego 8,15.

W roku 2016 uchwalono Gminny program opieki nad zabytkami na lata 2017 – 2020. Celem Programu jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań, zmierzających do poprawy stanu zachowania dziedzictwa kulturowego w granicach administracyjnych gminy Police oraz uznanie zasobów dziedzictwa kulturowego za istotny czynnik wpływający na kształtowanie się tożsamości lokalnej. Ponadto, poprawa stanu zachowania zabytków, w tym eksponowanie walorów krajobrazu kulturowego, właściwe wykorzystanie zabytków na potrzeby społeczne, turystyczne, edukacyjne i gospodarcze, ma istotny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy i poprawę jakości życia mieszkańców.

Wartości historyczno - kulturowe

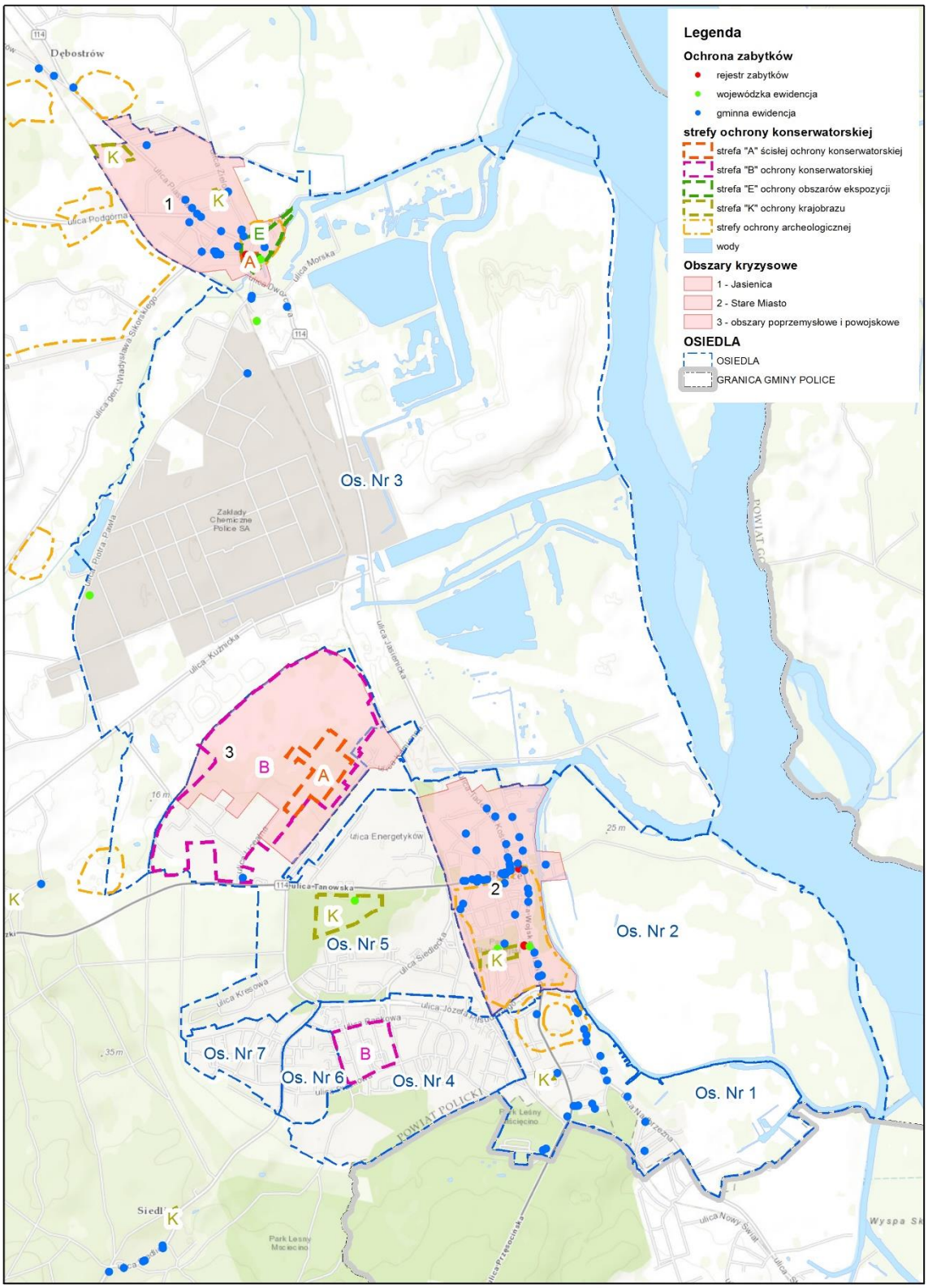

Mapa 2. Lokalizacja wartości historyczno - kulturowych na tle gminy.

System przyrodniczy miasta

Klimat

Rejon Polic charakteryzuje się klimatem morskim i łagodnym. Średnia temperatura roczna kształtuje się na poziomie + 8,5 °C, a średnia temperatura od kwietnia do września + 14.6 °C. Roczne opady to 535 mm, przy czym na okres od kwietnia do września przypada 308 mm. Pierwsze przymrozki obserwuje się już od około 16 października, a najpóźniejsze mogą wystąpić nawet do 29 maja. Klimat obszaru Gminy jest korzystny dla rozwoju roślinności, zwłaszcza drzewiastej. Przeważające prędkości wiatrów na terenie Gminy są niewielkie i wynoszą 2 – 5 m/s z częstotliwością występowania 40%.

Roztoka Odrzańska

Stanowi unikatowy biotop, gdzie łąki mieszają się z bagnami i łozowiskami. Gnieżdżą się tutaj ginące gatunki kulików i rydzków. W pobliżu utworzonych nieopodal odstojników Grupy Azoty lęgną się ptasie rodziny z całego świata. Zobaczyć tutaj można m.in. ciepłolubne ohary i szablodzioby oraz biegusy i brodźce - przybysze z tundry. Z kolei w przybrzeżnym pasie łozowisk można spotkać wodniczkę, dziwonię oraz remiza.

Rzeka Łarpia

Stare Miasto rozciąga się nad Łarpią. Rzeka stanowi boczne zachodnie odgałęzienie Odry (Domiąży). Początek swego biegu rozpoczyna od Cieśnicy na wysokości północnego końca wyspy Skolwiński Ostrów i płynie w kierunku zachodnim w rejonie osiedla Mścięcino i dalej w kierunku północno - zachodnim, wzdłuż historycznej linii zabudowy miasta Police. W rejonie starego kanału fabryki benzyny syntetycznej zmienia kierunek na wschodni i szerokim rozlanym korytem wpływa do rzeki Odry (Domiąży). Całkowita długość cieku wynosi ok. 5,8 km, a szerokość koryta waha się od 15 do l00 m. W warunkach braku spadku podłużnego koryta i bardzo silnym jego zamuleniu oraz przy silnych prądach wejściowych obserwuje się prędkość przepływu w korycie rzeki Łarpia rzędu 0,l m/s, a przepływ wody szacowany jest na poziome ok. 5.0 m/s. Wody rzeki Łarpia nie są i nie były praktycznie nigdy objęte systematycznymi badaniami jakości wody. W okresach jesienno - wiosenno - zimowych z uwagi na powiązanie hydrauliczne z wodami rzeki Odry, jakość wody rzeki Łarpia jest podobna. W okresie lata przy wyższych temperaturach i innych niekorzystnych warunkach klimatycznych, rzeka Łarpia zachowuje się jak bezodpływowy zbiornik wody, do którego przez wiele lat odprowadzano znaczne ilości niedostatecznie oczyszczonych ścieków. W wyniku tego procesu zdeponowane na dnie osady stanowią źródło dodatkowego zanieczyszczenia wód.

Waloryzacja florystyczna i faunistyczna

Gmina Police posiada dokładnie opracowaną waloryzację przyrodniczą. Inwentaryzacja gminy wykazała występowanie 664 gatunków roślin, w tym 26 gatunków grzybów oraz 22 gatunki mszaków. Część z nich to rośliny obce naszej florze. Ogółem na terenie gminy znajduje się 37 gatunków roślin podlegających ochronie prawnej (w tym 23 objęte ochroną ścisłą). Większość gatunków chronionych i zagrożonych występuje na obszarach, które są objęte ochroną lub zostały zaproponowane do ochrony w Operacie Generalnym Waloryzacji Przyrodniczej Gminy Police.

Duża ilość gatunków zwierząt objętych ochroną, ujętych w czerwonych listach i konwencjach międzynarodowych (252 gatunki), jest wymierną oceną wartości faunistycznych Gminy. Fauna kręgowców Gminy Police jest niezwykle bogata i zróżnicowana. Wpływ na to mają: obecność

potężnego zbiornika wodnego stanowiącego wschodnią część Gminy (Roztoka Odrzańska), rozległe tereny wodno - bagienne przy brzegu Roztoki i w zachodniej części Gminy (rejon rezerwatu Świdwie) oraz zwarty kompleks drzewostanów wchodzących w skład Puszczy Wkrzańskiej. W środkowej i północno - zachodniej części Gminy uwidacznia się brak trudnodostępnych miejsc, w których zwierzęta mogłyby spokojnie się rozmnażać i wychowywać potomstwo.

Zieleń na terenie gminy Police podzielić można na:

1) lasy,
2) parki,
3) zieleńce,
4) zieleń uliczną
5) cmentarze

Największe kompleksy zieleni w mieście stanowią: Park Staromiejski, Park Solidarności oraz Skwer Jana Pawła II. Istotne tereny zielone znajdują się także na rynku Starego Miasta i wzdłuż Łarpi. Na terenie miasta funkcjonują place zabaw, także ogrodzone i oświetlone. Znaczną powierzchnię zajmują ogródki działkowe. Przestrzeń publiczna w Policach jest przede wszystkim obszarem szeroko rozumianej rekreacji mieszkańców miasta. Stanowi strategiczny czynnik wyposażenia miasta w ogólnodostępne obszary spotkań i umożliwia nawiązywanie prywatnych kontaktów międzyludzkich.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 18 336 ha ogródków działkowych, użytków rolnych i terenów zielonych.

Na terenie gminy znajdują się niewykorzystane przestrzenie publiczne ze znacznym potencjałem wymagające renowacji, rewitalizacji lub zagospodarowania. Zdegradowane tereny publiczne znajdują się m.in. na terenie Starego Miasta nad rzeką Łarpią a ich rewitalizacja pozwoli stworzyć atrakcyjną przestrzeń służącą mieszkańcom, cenną turystycznie, rekreacyjnie i z potencjałem do rozwoju gospodarczego.

Obszary chronione

Miasto otoczone jest od zachodu i południa lasami, zaś od strony wschodniej graniczy z Odrą. Miasto znajduje się w pobliżu specjalnego obszaru ochrony ptaków Natura 2000 Ujście Odry i Zalew Szczeciński oraz obszaru ochrony siedliskowej Natura 2000 Police - kanały. Znaczną części gminy, bo około 40 %, zajmuje Puszcza Wkrzańska o szczególnych walorach przyrodniczo – krajobrazowych, objętych specjalnym obszarem ochrony ptaków Natura 2000. Specjalny obszar ochrony ptaków Natura 2000 Zalew Szczeciński, pokrywa częściowo wschodnią części gminy graniczącą z Odrą, zaś w zachodniej części przy granicy z gminą Dobra znajduje się rezerwat przyrody Świdwie ustanowiony został Zarządzeniem MOŚiZN z 17.11.1988 r. na obszarze gmin Police i Dobra, objęty ponadto specjalną ochroną ptaków Natura 2000 Jezioro Świdwie.

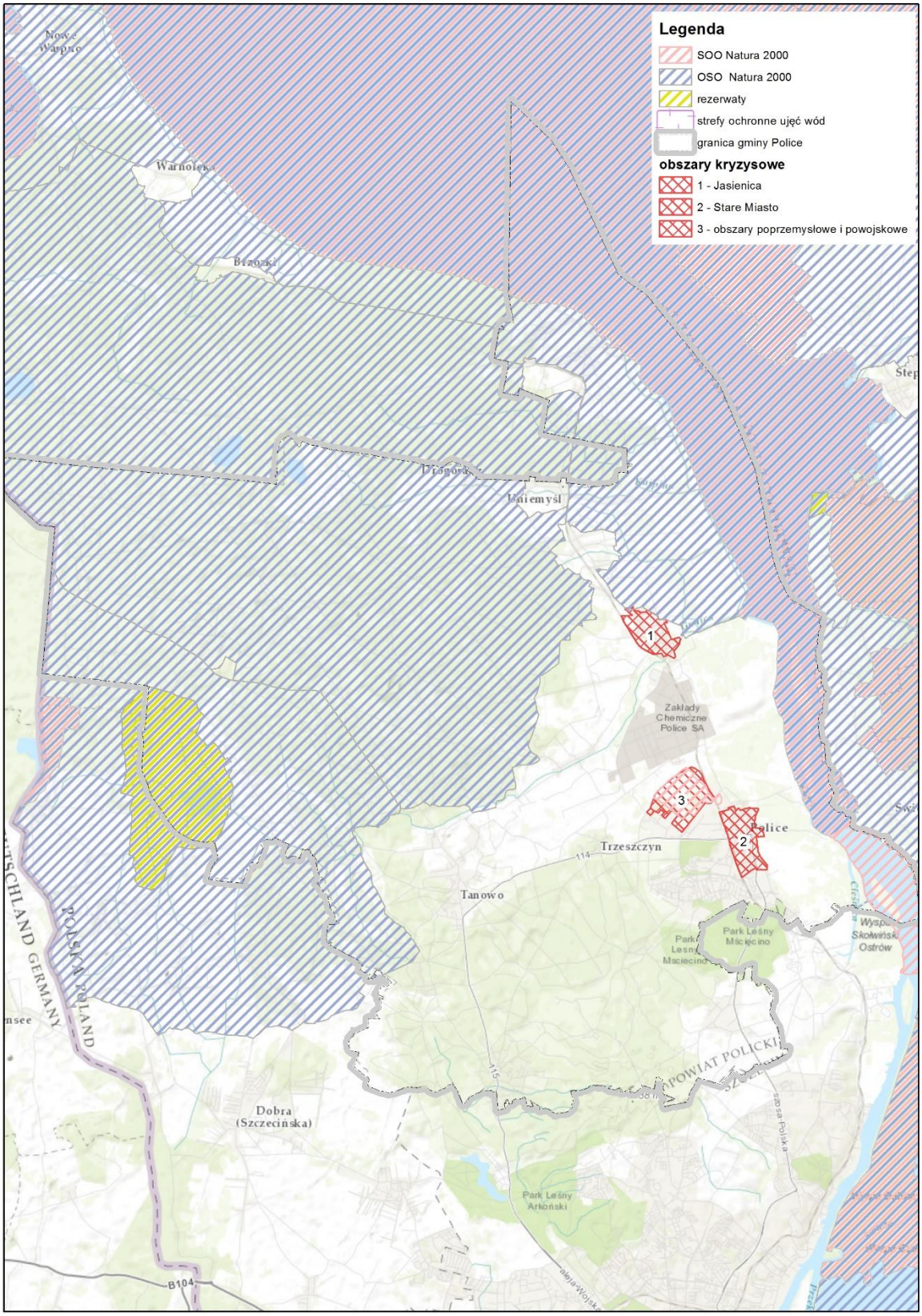

Mapa 3. Obszary chronione na terenie Gminy Police.

Wody powierzchniowe i podziemne

Obszar gminy jest dość zasobny w wody powierzchniowe. Zajmują one około 10 % powierzchni gminy:

1) rzeki: Odra (Domiąża, Szeroki Nurt, Wąski Nurt), Gunica z Małą Gunicą i Rowem Wołczkowskim, Grzybnica, Karpinka, Karwia Struga,
2) kanały: Policki, Łarpia, Jasienica, Cieśnica; liczne rowy melioracyjne na łąkach przylegających do Odry, Roztoki Odrzańskiej i Zalewu Szczecińskiego oraz w okolicy jeziora Świdwie,
3) Roztoka Odrzańska,
4) Zalew Szczeciński,
5) jeziora: Świdwie, Karpino, Bartoszewo, Piaszynko.

Północna część gminy leży w bezpośredniej zlewni Zalewu Szczecińskiego i odwadniana jest przez niewielkie cieki wpływające do tego zbiornika: Karpinkę i Karwią Strugę. Gmina Police charakteryzuje się bardzo niskim wskaźnikiem jeziorności (4 jeziora liczące łącznie 155 ha, 0,6 % powierzchni gminy):

1) **jezioro Świdwie** – powierzchnia lustra wody 128,5 ha na wysokości 13 m n.p.m., objętość 852,6 tys. m 3, głębokość maksymalna 2,1 m, średnia 0,7 m, długość linii brzegowej 4 750 m. Jezioro jest niedostępne, teren wokół jeziora ma charakter bagienny. Zbiornik objęty jest ochroną rezerwatową jako środowisko życiowe ptactwa wodnego,
2) **jezioro Karpino** – powierzchnia lustra wody 20,8 ha na wysokości 12,6 m n.p.m., objętość 145,6 tys. m3, głębokość maksymalna 1,0 m, średnia 0,7 m, długość linii brzegowej 2 920 m. Jezioro jest dostępne punktowo, tereny wokół jeziora na ogół bagienne. Ze względu na cenne walory przyrodnicze proponowany jest do ochrony jako użytek ekologiczny (UE 1),
3) **jezioro Bartoszewo** – powierzchnia lustra wody 3,9 ha. Jezioro pełni funkcję rekreacyjną,
4) **jezioro Piaszynko** – powierzchnia lustra wody 1,7 ha. Ze względu na walory przyrodnicze proponowane jest do ochrony jako użytek ekologiczny (UE 2).Brak jest danych dotyczących stanu czystości wód jezior i małych rzek na obszarze gminy.

Powietrze

Ta sfera wymaga analizy ze względu na fakt stężenia pyłu PM10 i zawartego w nim benzo(a)pirenu na obszarze Gminy Police. W świetle przeprowadzonych w 2012 i 2013 roku pomiarów i ocen, jakość powietrza na obszarze strefy zachodniopomorskiej, w tym Gminy Police ulega systematycznej poprawie, jednak w dalszym ciągu występują obszary, na których istnieją zagrożenia związane z wysokimi stężeniami pyłu zawieszonego PM10 i zawartego w tym pyle benzo(a)pirenu, które mają miejsce w okresach grzewczych. Jako główną przyczynę ponadnormatywnych stężeń pyłu PM10 wskazuje się niską emisję z sektora komunalnego. Zadowalające jest to, iż od 2010 roku systematycznie obniża się liczba dni w roku, w których przekraczany jest dopuszczalny poziom określony dla dobowej wartości stężenia pyłu zawieszonego PM10. W 2013 roku w Szczecinie nie zostały przekroczone dopuszczalne dobowe stężenia PM10 tj. obowiązujące 35 dni. Tym samym, w ocenie jakości powietrza ze względu na stężenie pyłu PM10 strefa zachodniopomorska, w tym Gmina Police została sklasyfikowana w klasie A. Jednakże dla pyłu PM10, na podstawie wyników rocznej oceny jakości powietrza przeprowadzonej za 2011 rok, w roku 2013 obowiązywały opracowane przez Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego programy ochrony powietrza ze względu na pył PM10 dla strefy zachodniopomorskiej. Na postawie oceny stanu środowiska za rok 2013 przekroczenia poziomu

ponadnormatywnego na obszarze strefy zachodniopomorskiej dotyczyło wyłącznie stężenia benzo(a)pirenu zawartego w pyle PM10. Ze względu na przyczyny występowania ponadnormatywnego stężenia benzo(a)pirenu w pyle PM10 strefa zachodniopomorska została sklasyfikowana w klasie C. W 2013 Zarząd Województwa Zachodniopomorskiego opracował program ochrony powietrza dla strefy zachodniopomorskiej ze względu na stwierdzone w rocznej ocenie jakości powietrza za 2011 rok przekroczenia benzo(a)pirenu. Poza zwiększoną wartością stężenia pyłu PM10 i zawartego w nim benzo(a)pirenu, na obszarze strefy zachodniopomorskiej w tym gminy Police nie zanotowano przekroczeń wartości kryterialnych pozostałych zanieczyszczeń podlegających ocenie (poziomy dopuszczalne lub docelowe).

Zgodnie z zapisami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Police na obszarze gminy największa emisja pochodzi z sektora mieszkalnictwa, stanowi ona ponad 48% emisji dwutlenku węgla. Drugim w kolejności sektorem o największej emisji jest sektor transportu indywidualnego stanowiący około 35 %. Trzecim z kolei sektorem jest sektor przemysłu, handlu i usług.

Emisja dwutlenku węgla z sektora transportu indywidualnego łączna wartość emisji wynosi 61125,18 [Mg CO2e], co stanowi ponad 37% emisji dwutlenku węgla ze wszystkich sektorów.

Tabela 1. Bilans emisji CO2 w poszczególnych sektorach gminy Police dla roku 2013.

Lp.	Sektor	Bilans emisji	Udział procentowy sektorów
		[Mg CO2e/rok] [%]	[%]
1	Budynki użyteczności publicznej – mienie gmin	3680,19	2,11
2	Transport publiczny	3158,05	1,81
3	Flota gminna	24,28	0,01
4	Oświetlenie ulic	2356,56	1,35
5	Mieszkalnictwo	83980,82	48,18
6	Transport indywidualny	61125,18	35,07
7	Przemysł, usługi, handel i inne	19977,19	11,46
	SUMA	**174302,27**	**100**

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Police.

Sektor budynków mieszkalnych charakteryzuje się największym udziałem emisji dwutlenku węgla ekwiwalentnego w 2013. Emisja w tym sektorze pochodzi przede wszystkim z ogrzewania mieszkań oraz zużycia energii elektrycznej. Dominujący udział budynków o niskiej charakterystyce energetycznej (budowane przed rokiem 1990) powoduje, że jest to sektor o bardzo dużej emisji. Sektor ten obejmuje gospodarstwa domowe zlokalizowane na terenie gminy. Wielkość emisji CO2e ze źródeł tego sektora zależna jest od ilości zużytej energii elektrycznej oraz cieplnej (ciepło sieciowe, paliwa). W sektorze mieszkalnictwa Gmina Police emituje 83980,82 [Mg CO2e].

Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami w Gminie Police prowadzona jest zgodnie z Planem Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012 – 2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018 – 2023, przyjętego uchwałą Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego nr XVI/218/12 z dnia

29 czerwca 2012 r. oraz regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Police, przyjętego Uchwałą Nr XXVI/189/2012 Rady Gminy Police z dnia 14 grudnia 2012 r. w sprawie ustalenia regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Police. Od 1 lipca 2013 funkcjonuje nowy system gospodarowania odpadami komunalnymi, który został wprowadzony, poprzez ustawę z dnia 1 lipca 2011 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw. Według Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego, gmina Police wchodzi w skład regionu szczecińskiego.

W Planie Gospodarki Odpadami dla Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023, jako instalację zastępczą do biologicznego przetwarzania odpadów zielonych i innych odpadów ulegających biodegradacji wyznaczono kompostownię w Leśnie Górnym gm. Police, której zarządzającym jest Zakład Odzysku i Składowania Odpadów Komunalnych.

Według przyjętej w dniu 29 czerwca 2012 Uchwały nr XVI/219/12 Sejmiku Województwa Zachodniopomorskiego w sprawie wykonania Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa zachodniopomorskiego na lata 2012-2017 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2018-2023 od 2014 roku na terenie regionu szczecińskiego funkcjonują nowe instalacje do przetwarzania odpadów komunalnych. Ich uruchomienie spowodowało znaczną poprawę stanu gospodarowania odpadami na terenie regionu szczecińskiego, w tym miasta Szczecin.

Na terenie Gminy Police znajduje się Zakład Odzysku i Składowania Odpadów Komunalnych w Leśnie Górnym, którego zakres działalności obejmuje gospodarkę odpadami komunalnymi dostarczanymi z terenu powiatu polickiego oraz z terenu innych powiatów województwa zachodniopomorskiego, (w tym z m. in. powiatu szczecińskiego), polegającą na:

1) poddawaniu odpadów odzyskowi poprzez ich mechaniczno-biologiczne przetwarzanie,
2) unieszkodliwianiu odpadów poprzez obróbkę biologiczną i składowanie,
3) kompostowaniu odpadów z selektywnej zbiórki ulegających biodegradacji,
4) przetwarzanie odpadów polegające na doczyszczaniu odpadów surowcowych na odrębnym ciągu technologicznym, zbieraniu odpadów w celu przekazania ich do zagospodarowania innym posiadaczom.

Zmieszane odpady komunalne trafiające do Zakładu poddawane są przetworzeniu w instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania - w wyniku tych działań odsiane odpady ulegające biodegradacji poddane są stabilizacji, ze strumienia zmieszanego strumienia wydziela się odpady surowcowe i niebezpieczne, a frakcja balastowa (pozostałość po procesie) przekazywana jest do sąsiadującej instalacji produkcji paliw alternatywnych Spółki NewCo. Taki sposób zagospodarowania odpadów gwarantuje osiąganie wymaganych przepisami prawa wskaźników – w latach 2013 i 2014 stopień ograniczenia składowania odpadów ulegających biodegradacji przekroczył 70%, przy wymaganych 50%. Wg danych z Wydział Gospodarki Odpadami Urzędu Miejskiego w Policach w latach 2011-2016 ilość ogółem odebranych zmieszanych odpadów komunalnych spadła z 12 391,59 Mg w 2011 r. do 11 675,02 Mg w 2016, a łączna masa odebranych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca w roku 2016 – 480 kg. W 2016 r. Gmina Police osiągnęła poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, tworzyw sztucznych, metali i szkła na poziomie 28,61 %.Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia

i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych stanowiących odpady komunalne wyniósł 37,4 %.

Struktura własnościowa gruntów i budynków

Użytkowanie ziemi

Struktura użytkowania ziemi w Gminie jest niejednorodna. Największą część powierzchni Gminy zajmują lasy (50,49%). Jest to jeden z największych odsetków obszarów leśnych w województwie zachodniopomorskim. Prawie wszystkie lasy leżące na terenie Gminy Police administrowane są przez Nadleśnictwo Trzebież. Zdecydowana większość lasów, oprócz podstawowej funkcji, którą jest produkcja surowca drzewnego pełni również funkcje wodochronne, glebochronne i krajobrazowe. Użytki rolne stanowią 23,3% powierzchni Gminy (z czego niecałą połowę stanowią grunty orne), grunty pod wodami 11,18%, tereny zabudowane i zurbanizowane 9,5%. Dokładną strukturę użytkowania ziemi w Gminie Police przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura użytkowania ziemi w Gminie Police – stan na 31.12.2016.

Wyszczególnienie	Pow. (ha)	[%]
Użytki rolne, w tym:	5852	23,25
grunty orne	2506	9,95
Sady	50	0,20
łąki	2259	8,97
pastwiska	671	2,66
grunty rolne p. zabudowaniami	201	0,80
grunty rolne pod rowami i stawami	165	0,65
Grunty pod lasami	12709	50,49
Grunty pod wodami	2815	11,18
Tereny zabudowane i zurbanizowane, w tym:	2386	9,48
tereny mieszkalne	242	0,96
tereny przemysłowe	1131	4,49
Tereny zabudowane inne	239	0,95
Zurbanizowane tereny niezabudowane	114	0,45
Tereny rekreacyjno - wypoczynkowe	107	0,42

drogi	**455**	**1,81**
Tereny kolejowe	**95**	**0,38**
Użytki kopalne	**3**	**0,01**
nieużytki	**1172**	**4,66**
Tereny różne	**237**	**0,94**
ogółem	**25171**	**100,00**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Policach.

Działalność w zakresie gospodarki komunalnej prowadzi Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Policach (ZGKiM). Przedmiotem działalności Zakładu jest administrowanie zasobami mieszkaniowymi, obiektami i urządzeniami komunalnymi oraz świadczenie usług związanych z prowadzoną działalnością. Ogółem powierzchnia zasobów administrowanych przez Zakład na koniec 2016 r. wynosiła 156.754,14 m2 z czego 69,943 % są to zasoby własne Gminy, a pozostała część to zasoby osób fizycznych lub prawnych. Ilość lokali administrowanych przez Zakład na koniec 2016r. wyniosła 2.837 z czego 89,96 % to lokale mieszkalne, a pozostała część to lokale użytkowe. Liczba osób zamieszkałych w lokalach komunalnych wynosiła 7.529 osób. Przeciętna powierzchnia lokalu wynosiła 51,07 m2 , a przeciętna liczba osób zamieszkałych w lokalu wynosiła 3.

Tabela 3. Liczba i powierzchnia lokali administrowanych przez Gminę w latach 2010 – 2016.

	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Liczba lokali (szt.)	**2890**	**2915**	**2854**	**2846**	**2837**
Powierzchnia lokali (t m2)	**154**	**158**	**156**	**156**	**156**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZGKiM.

Tabela 4. Zestawienie liczby i powierzchni lokali administrowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Policach w latach 2012-2016.

	2012	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Liczba lokali (szt) w tym:	**2 890**	**2 915**	**2 854**	**2 846**	**2 837**
Mieszkalnych:	**2 692**	**2 695**	**2 644**	**2 642**	**2 633**
gminne	1 785	1 791	1 711	1 684	1 656
własnościowe	907	904	933	958	977
Użytkowych:	**198**	**220**	**210**	**204**	**204**
gminne	153	175	166	165	165
własnościowe	45	45	44	39	39
Powierzchnia lokali (m2) w tym:	**154 110,93**	**158 728,84**	**156 704,97**	**156 410,63**	**156 754,14**
Mieszkalnych:	**138 076,09**	**138 081,66**	**135 929,97**	**135 922,01**	**135 266,89**
gminne	88 416,03	89 058,77	85 281,23	83 708,90	82 049,55
Własnościowe	49 660,06	49 022,89	50 648,74	52 213,11	53 217,34
Użytkowe:	**16 034,84**	**20 647,18**	**20 775,00**	**20 488,62**	**21 487,25**
gminne	12 274,52	16 886,86	17 089,62	17 037,98	18 036,61
własnościowe	3 760,32	3 760,32	3 685,38	3 450,645	3 450,64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ZGKiM.

Istotny problem w zasobach mieszkaniowych stanowią budynki komunalne wymagające znacznych nakładów finansowych na termomodernizację, wymianę dachów, renowację elewacji oraz wyposażenie lokali w łazienki. Sukcesywnie ZGKiM prowadzi modernizację zasobów mieszkaniowych,

jednak potrzeby w tym zakresie znacznie przekraczają możliwości budżetowe. Większość zasobów komunalnych zlokalizowana jest w starej części miasta, tj. Stare Miasto, Mścięcino, Police – Jasienica.

Infrastruktura techniczna

Charakterystyka systemu wodno – kanalizacyjnego

Podstawą systemu hydrogeologicznego Gminy jest Zalew Szczeciński i rzeka Odra z licznymi kanałami w strefie ujściowej do Zalewu. Podstawowym ciekiem o istotnym znaczeniu przy regulacji stosunków wodnych na terenie położonym na zachód od Odry jest Gunica wraz z dopływami. Wpływ Zalewu na tereny przyległe dotyczy obszarów o rzędnej poniżej 1 m nad poziomem morza. System odprowadzania wód powierzchniowych z obszarów polderowych do Zalewu opiera się na pompowniach melioracyjnych: Trzebież 1, Trzebież 2, Uniemyśl, Niekłończyca, Jasienica oraz Police-Jasienica. Tereny położone wzdłuż Zalewu chronione są wałami przeciwpowodziowymi o łącznej długości (na terenie Gminy) 18,8 km. Są to wały klasy czwartej. Niezwykle ważnym zadaniem gminy jest zaopatrzenie w wodę. Od 2006 r. w Policach funkcjonuje stacja uzdatniania wody, której budowa została dofinansowana ze środków ZPORR. Z sieci wodociągowej korzysta 99,8 % mieszkańców Gminy Police. Wydobycie wody ze wszystkich ujęć wynosiło w 2016 roku – 1 923 800 m3.

Gmina Police jest zaopatrywana w wodę pitną z 4 ujęć: SUW Grzybowa, SUW Tanowo, SUW Trzebież i SUW Węgornik. Łączna wydajność średniodobowa zgodnie z pozwoleniami wodnoprawnymi wynosi 9015 m3/d w miesiącach czerwiec-lipiec oraz 8615 m3/d w pozostałych miesiącach roku. Całkowita długość sieci wodociągowej wynosi 235,4 km, w tym sieć magistralna 11,6 km - sieć rozdzielcza 164,9 km - przyłącza wody 58,9 km.

Eksploatowane ujęcia wody zabezpieczają obecne oraz przewidywane potrzeby miasta i Gminy. Gmina posiada rozbudowany system wodociągów, z których korzysta 99% ludności.

System ciepłowniczy

System ciepłowniczy na terenie gminy zarządzany jest przez PEC S.A. w Policach, który jest właścicielem sieci. Sieć ciepłownicza na terenie gminy Police charakteryzuje się dobrze rozwiniętym systemem sieciowym, usytuowanym w obszarach o dużej gęstości cieplnej. System zasilany jest z dwóch źródeł ciepła tj.: ciepłowni o mocy zainstalowanej 48MW oraz dwóch kotłowni o mocach 0,5 i 1,44 MW. Dodatkowym źródłem ciepła dla miasta jest elektrociepłownia Z.Ch. „Police" S.A. o łącznej mocy 631 MW, w której produkcja energii cieplnej odbywa się w skojarzeniu z energią elektryczną. Potencjał mocy zainstalowanej w źródle stwarza możliwość dostarczenia ciepła do systemów zarządzanych przez PEC S.A. Ponadto źródłem ciepła jest kotłownia przemysłowa Polchar sp. z o.o., która wytwarza ciepło w postaci pary technologicznej. Polchar Sp. z o.o. w całości sprzedaje ciepło do Z. Ch. „Police" (ok. 30 MW ciepła w postaci pary technologicznej). Polchar nie posiada sieci zewnętrznych umożliwiających dystrybucję ciepła. PEC zakupuje ok. 28 MW ciepła od Z. Ch. „Police" S.A.

Głównym nośnikiem energii na cele grzewcze oraz przemysłowe jest paliwo węglowe, na którym oparta jest w większości produkcja ciepła dla systemu ciepłowniczego oraz produkcja ciepła przez Z. Ch. „Police" S.A. i Polchar Sp. z o.o. Oprócz węgla nośnikami ciepła są gaz – 12,8%, olej – 1,0% oraz energia elektryczna – 0,6%.

Tabela 5. Długość sieci ciepłowniczej i wielkość sprzedaży energii cieplnej na terenie powiatu polickiego.

Rok	Długość sieci cieplnej przesyłowej[km]	Sprzedaż energii cieplnej[GJ]
2010	25,920	367 194
2011	26,634	320 491
2012	27,252	324 262
2013	27,900	334 794
2014	28,400	295 678
2015	29,226	305 949
2016	29,512	315 665

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PEC SA.

Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej S.A. zaopatruje w energię cieplną za pośrednictwem miejskiej sieci ciepłowniczej z głównego źródła, którym jest Ciepłownia Rejonowa o zainstalowanej mocy znamionowej 46,56 MW oraz kotłowni lokalnych.

PEC S.A. eksploatuje obecnie 20 kotłowni lokalnych gazowych o łącznej mocy 1.62 MW. Głównymi odbiorcami ciepła są : Spółdzielnia Mieszkaniowa „Chemik" z liczbą mieszkańców 8553 osób, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odra" z liczbą mieszkańców 7347 osób oraz Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej - liczba mieszkańców 6238 osób.

W ciągu ostatnich lat zapotrzebowanie odbiorców na energię cieplną stopniowo maleje. Na koniec 2016 r. spadek ten wynosił 18,1% w stosunku do 2012 roku. Przyczyną takiego zjawiska jest coraz bardziej racjonalne gospodarowanie ciepłem przez odbiorców, nowoczesne technologie ocieplania budynków oraz wzrost liczby budynków poddawanych termomodernizacji.

Długość sieci ciepłowniczej wynosi 29,512 km. Sieć cieplna jest sukcesywnie modernizowana. Struktura sprzedaży za rok 2016 była następująca :

ogółem sprzedaż – 631 330,322 GJ , w tym

- budynki mieszkalne – 250 199,19 GJ

- urzędy i instytucje – 10 787,708 GJ

- przemysł – 2 999 GJ

- pozostałe (szkoły, żłobki, przedszkola, Ośrodek Szkolno – Wychowawczy) – 51 679,263 GJ

- ogółem przedsiębiorstwo – 315 665,161 GJ

W związku z zaopatrywaniem odbiorców w energię cieplną eksploatowanych jest 118 węzłów cieplnych, które są na bieżąco i sukcesywnie remontowane i modernizowane, a stan ich oceniamy jest jako dobry. W latach 2012 – 2016 zrealizowane zostały inwestycje za kwoty:

2012 – 2 539 323, 59 zł

2013 – 1 078 114,42 zł

2014 – 1 497 710,12 zł

2015 – 1 479 334,59 zł

2016 – 812 969,39 zł

Przedsiębiorstwo Energetyki Cieplnej S.A. zaopatruje w energię cieplną za pośrednictwem miejskiej sieci ciepłowniczej z głównego źródła, którym jest Ciepłownia Rejonowa o zainstalowanej mocy znamionowej 46,56 MW oraz kotłowni lokalnych. PEC S.A. eksploatuje obecnie 20 kotłowni lokalnych gazowych o łącznej mocy 1.62 MW. Głównymi odbiorcami ciepła są : Spółdzielnia Mieszkaniowa „Chemik" z liczbą mieszkańców 11 280 osób, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Odra" z liczbą mieszkańców 9300 osób oraz Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej - liczba mieszkańców 7529 osób. W ciągu ostatnich lat zapotrzebowanie odbiorców na energię cieplną stopniowo maleje. Od 2010 następował wzrost długości sieci ciepłowniczej na terenie powiatu polickiego z 61,6 km do 63,3 km w 2012 roku, natomiast w 2013 roku długość sieci ciepłowniczej wyniosła mniej niż w latach poprzednich - 59,4 km. Sprzedaż energii cieplnej na terenie powiatu Polickiego w 2013 roku podwoiła się w stosunku do sprzedaży energii w roku 2011 i wyniosła 571307 GJ. Dodatkowym źródłem ciepła dla miasta jest elektrociepłownia Z.Ch. „Police" S.A. o łącznej mocy 631 MW. Produkcja energii cieplnej odbywa się tu w skojarzeniu z energią elektryczną. Potencjał mocy zainstalowanej w źródle stwarza możliwość dostarczenia ciepła do systemów zarządzanych przez PEC S.A. Ponadto źródłem ciepła jest kotłownia przemysłowa Polchar sp. z o.o., która wytwarza ciepło w postaci pary technologicznej. Polchar Sp. z o.o. w całości sprzedaje ciepło do Z.Ch. „Police" (ok. 30MW ciepła w postaci pary technologicznej). Polchar nie posiada sieci zewnętrznych umożliwiających dystrybucję ciepła. PEC zakupuje ok. 28 MW ciepła od Z. Ch. „Police"S.A. Głównym nośnikiem energii na cele grzewcze oraz przemysłowe jest paliwo węglowe, na którym oparta jest w większości produkcja ciepła dla systemu ciepłowniczego oraz produkcja ciepła przez Z. Ch. „Police" S.A. i Polchar Sp. z o.o. Oprócz węgla nośnikami ciepła są gaz – 12,8%, olej – 1,0% oraz energia elektryczna – 0,6%. Kotłownie gazowe systematycznie będą eliminowane na rzecz ciepła sieciowego. Ciepło sieciowe jest zdecydowanie tańsze.

System ciepłowniczy miasta zapewnia dostawę ciepła dla ogrzewania pomieszczeń, przygotowania ciepłej wody użytkowej.

Infrastruktura techniczna - wodociągi i kanalizacja

Mapa 4. Infrastruktura techniczna. Wodociągi i kanalizacja. Opracowanie własne na podstawie danych ZWIK.

Infrastruktura techniczna - ciepłownictwo

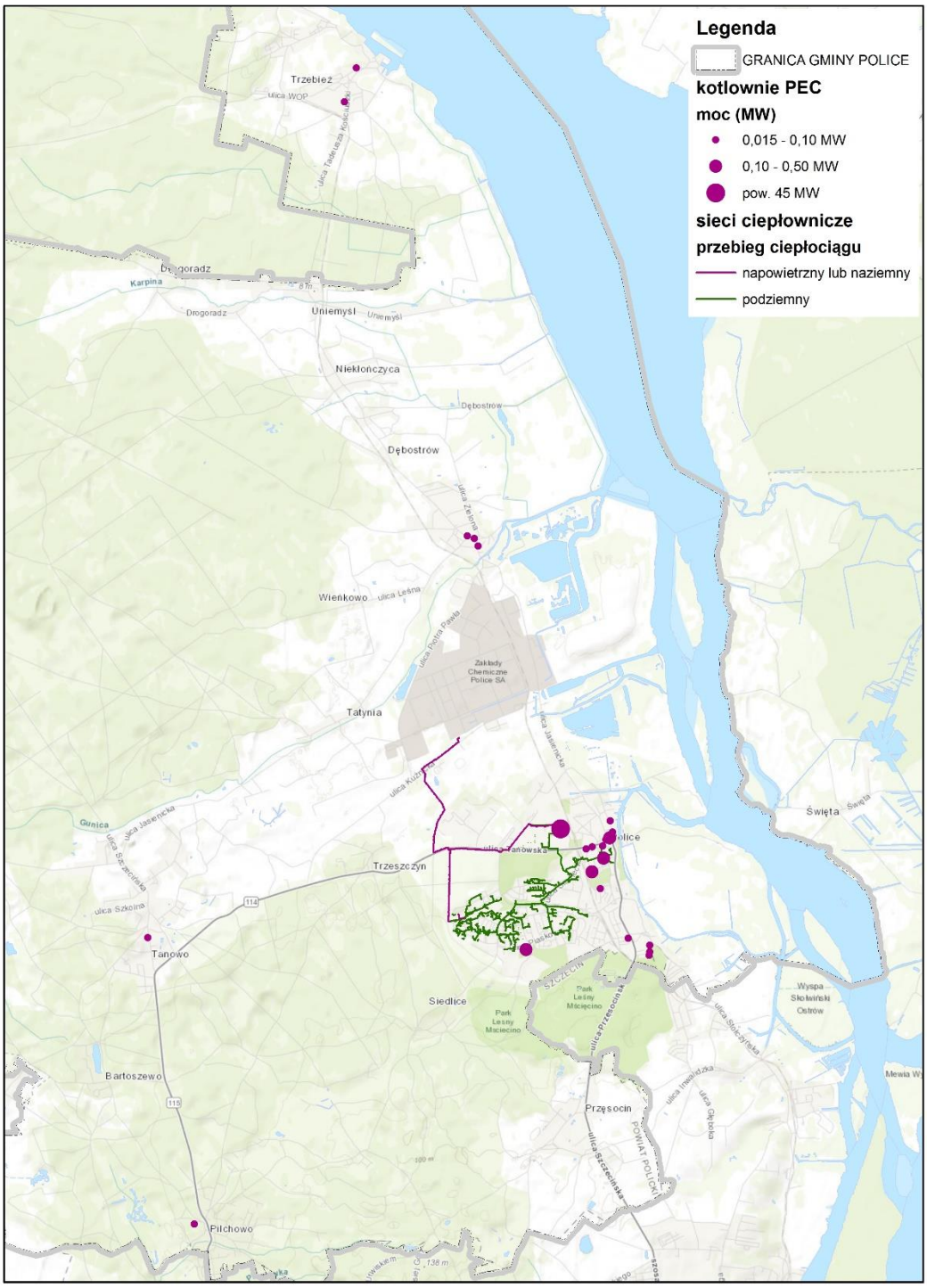

Mapa 5. Infrastruktura techniczna – ciepłownictwo. Opracowanie własne na podstawie danych PEC SA.

Elektroenergetyka

Gmina Police zasilane jest napowietrznymi liniami wysokiego napięcia 110 kV. Zasilają one Główne Punkty Zasilania (GPZ) zlokalizowane w Z.Ch. „Police" SA, Ościęcinie oraz Trzeszczynie. System elektroenergetyczny Gminy Police zasilany jest 7 liniami wysokiego napięcia:

- Morzyczyn – Police 220kV (zasila ZCh. Police),
- Krajnik – Police 220kV (zasila Z.Ch. Police),
- Glinki I – Police 110 kV (zasila Z. Ch. Police),
- Glinki II – Police 110 kV,
- Skolwin – Mścięcino 110 kV,
- Glinki – Mścięcino 110 kV,
- Glinki I – Police – Tanowska 110 kV.

Przesył energii do konsumentów odbywa się liniami średniego napięcia 15 kV poprzez stacje transformatorowe i linie niskiego napięcia. Układ dystrybucji wykonany jest jako układ pierścieniowy, co zwiększa niezawodność dostaw energii elektrycznej. Linie wykonane są częściowo jako linie napowietrzne, a częściowo jako kablowe.

Jednostki transformatorowe oraz sieci średniego napięcia wychodzące z GPZ-ów posiadają rezerwy pozwalające zaspokoić w przyszłości ewentualne zwiększenie zapotrzebowania na energię elektryczną. Jedynie niektóre ze stacji transformatorowych zlokalizowanych w centrum miasta Police nie posiadają rezerw, które można wykorzystać na cele grzewcze.

Tabela 6. Roczne zużycie energii elektrycznej [kWh] na mieszkańca w gminie Police w latach 2013-2016.

Gmina Police	2013	2014	2015	2016
Zużycie energii elektrycznej o niskim napięciu [MWh]	20991	21074	20909	20730
Odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu [szt.]	11453	11588	11593	11637

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ENEA SA.

Dystrybucja energii do konsumentów odbywa się liniami średniego napięcia 15 kV poprzez stacje transformatorowe i linie niskiego napięcia. Układ dystrybucji wykonany jest jako układ pierścieniowy, co zwiększa niezawodność dostaw energii elektrycznej. Linie wykonane są częściowo jako linie napowietrzne, a częściowo jako kablowe.

Jednostki transformatorowe oraz sieci średniego napięcia wychodzące z GPZ-ów posiadają rezerwy pozwalające zaspokoić w przyszłości ewentualne zwiększenie zapotrzebowania na energię elektryczną. Jedynie niektóre ze stacji transformatorowych zlokalizowanych w centrum miasta Police nie posiadają rezerw, które można wykorzystać na cele grzewcze (alternatywę stanowi zasilanie gazem lub z sieci ciepłowniczej). ENEA S.A. nie przewiduje w zatwierdzonym przez Prezesa URE (Urząd Regulacji Energetyki) Planie Rozwoju żadnych inwestycji i modernizacji na terenie Gminy Police. Jedyne prace rozwojowe związane z sieciami elektroenergetycznymi będą wynikały z przygotowywania przez Gminę w uzgodnieniu z ENEA S.A. terenów pod zabudowę mieszkalną (jednorodzinną i wielorodzinną) oraz udostępniania ewentualnym inwestorom.

Charakterystyka systemu gazowniczego

Gazyfikacja gminy Police została zakończona w 2005 roku. Przedsięwzięcie objęło budowę ponad 100 km sieci gazowej średniego ciśnienia wraz z 1412 przyłączami w miejscowościach: Trzeszczyn, Tanowo, Witorza, Wieńkowo, Tatynia, Police – Jasienica, Dębostrów, Niekłończyca, Uniemyśl, Drogoradz i Trzebież. Inwestorem było Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. w Warszawie. Gmina Police dofinansowuje opłaty przyłączeniowe do odbiorców indywidualnych i obiektów administrowanych. Gmina Police zasilana jest gazem ziemnym GZ – 50. W systemie przesyłu gazu występują stacje redukcyjno – pomiarowe I stopnia (wysokiego ciśnienia Nad Grzepnicą) oraz stacje redukcyjno – pomiarowe II stopnia (średniego i niskiego ciśnienia).

Całkowita długość sieci gazowej, przesyłowej w gminie Police wynosi ok. 160 km. W zakresie rezerw przesyłowych należy stwierdzić, że zdolność przesyłowa sieci wykorzystana jest w około 60%. Zdolność redukcyjno-przesyłowa stacji I-go stopnia wykorzystana jest w około 32%. Sieć i obiekty sieciowe są w stanie dobrym i nie stanowią ograniczenia w zakresie zwiększenia wykorzystania gazu. Ograniczenia w zakresie dostawy gazu mogą ewentualnie wystąpić w rejonach miasta Police zasilanych niskim ciśnieniem. Przewiduje się, że wzrost zapotrzebowania gazu następować będzie w wyniku rozwoju mieszkalnictwa i podłączeń istniejących budynków. Czynniki te są uwzględnione w działaniach Gminy w tym zakresie. Zaopatrzeniem Gminy Police w gaz zajmuje się Wielkopolska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy w Szczecinie. Gmina zasilana jest gazem ziemnym wysokometanowym grupy E. Dystrybucja gazu na terenie gminy odbywa się poprzez sieci gazociągów niskiego i średniego ciśnienia. Na terenie Gminy znajdują się trzy stacje redukcyjno – pomiarowe II° i jedna stacja redukcyjno – pomiarowa I°. Sieć gazowa wykonana jest z rur PE oraz rur stalowych o średnicach w przedziale od 32 – 225 mm. Ogólny stan techniczny sieci jest dobry. W latach 2007 – 2008 inwestycje Spółki na terenie Gminy Police ograniczały się do podłączania odbiorców do istniejącej sieci gazowej na podstawie zawieranych indywidualnie umów przyłączeniowych.

Tabela 7. Liczba odbiorców gazu i zużycie gazu na terenie Gminy Police w latach 2010-2016.

Lata	2013	2014	2015	2016
Odbiorcy gazu [gosp.]	10722	10813	11248	11282
Zużycie gazu [tys. m3]	4736,5	4082,1	4346,0	4164,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PGNiG SA.

Liczba odbiorców gazu stopniowo wzrastała w ostatnich latach. W roku 2010 wynosiła 10722 gospodarstw domowych, a w 2013 roku już 11282 gospodarstwa domowe. Zużycie gazu natomiast waha się. W roku 2010 roku zużycie gazu było na poziomie 4736,5 tys. m3, natomiast w 2013 roku wynosiło 4164,6 tys. m3

Komunikacja

Położenie komunikacyjne Gminy można scharakteryzować odległością do granic państwowych, dostępnością do przejść granicznych oraz dostępnością do portów lotniczych. Atutem obszaru jest położenie w strefie polsko – niemieckiego pogranicza. Najbliższe przejścia graniczne z Niemcami znajdują się w Kołbaskowie (40 km – przejście dla samochodów osobowych i ciężarowych), Lubieszynie (30 km – przejście dla samochodów osobowych i ciężarowych), Rosówku (40 km - przejście dla samochodów osobowych), Trzebieży (15 km – osobowe przejście promowe) oraz Nowym Warpnie (25

km – osobowe przejście promowe). Odległość drogowa do Berlina wynosi ok. 160 km. Poprzez przejście graniczne w Świnoujściu Gmina ma pośrednie połączenie ze Szwecją oraz Danią (100 km – osobowe i towarowe przejście promowe). Odległość gminy Police do granic: z Rosją wynosi 550 km, ze Słowacją – 700 km, a z Czechami – 400 km. Odległość Polic do najbliższych portów lotniczych wynosi: do Goleniowa – 50 km oraz do Poznania – 250 km. Gmina Police jest ważnym węzłem komunikacyjnym o znaczeniu lokalnym, w którym ruch generowany jest przede wszystkim przez zakłady przemysłowe oraz powiązania ze Szczecinem. Gmina posiada bezpośrednie połączenia drogowe w relacjach Szczecin – Police – Trzebież – Nowe Warpno istotne z punktu widzenia dostępności do portów nad Zalewem Szczecińskim tj. Nowego Warpna oraz Trzebieży. Struktura dróg kołowych przedstawiona jest w tabeli

Tabela 8. Struktura dróg na terenie Gminy Police.

KATEGORIA	DŁUGOŚĆ W KILOMETRACH
Drogi wojewódzkie na terenie gminy	41,801
Drogi gminne w obrębie miasta	43,191
Drogi gminne pozamiejskie	44,883
Drogi powiatowe w obrębie miasta	7,782
RAZEM	137,657

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM w Policach.

Tabela 9. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Police

Lp.	Nazwa ulicy	Długość w kilometrach
1	POLICE, BARTŁOMIEJSKA	0,144
2	POLICE, BUKOWA	0,281
3	POLICE, BURSZTYNOWA	1,021
4	POLICE, DŁUGOSZA	0,527
5	POLICE, DOLNA	0,257
6	POLICE, MICHAŁA DRZYMAŁY	0,158
7	POLICE, DUBOIS	0,278
8	POLICE, DZIAŁKOWA	0,1
9	POLICE, EMILI PLATER	0,136
10	POLICE, JABŁONIOWA	0,156
11	POLICE, JANA KAZIEMIERZA	0,278
12	POLICE, JAWOROWA	0,175
13	POLICE, JESIONOWA	0,271
14	POLICE, JODŁOWA	0,191
15	POLICE, KASPROWICZA	0,218
16	POLICE, KLONOWA	0,256
17	POLICE, KRZYWA	0,194
18	POLICE, KUŹNICKA	4,702
19	POLICE, KWIATOWA	0,43
20	POLICE, ŁĄKOWA	0,116
21	POLICE, LICEALNA	0,746
22	POLICE, ŁOKIETKA	0,202
23	POLICE, LUBUSKA	0,167
24	POLICE, MAKOWA	0,265
25	POLICE, MIRECKIEGO	0,111

26	POLICE, MODRZEWIOWA	0,14
27	POLICE, MORSKA	0,699
28	POLICE, MIECZYSŁAWA NIEDZIAŁKOWSKIEGO	0,29
29	POLICE, PALMOWA	0,244
30	POLICE, PIOTRA I PAWŁA	3,028
31	POLICE, POLNA	0,244
32	POLICE, POMORSKA	0,052
33	POLICE, PRZEMYSŁOWA	0,212
34	POLICE, PRZYBORA	0,112
35	POLICE, PUŁAWSKIEGO	0,25
36	POLICE, ROGOWA	0,201
37	POLICE, RYBACKAS	0,14
38	POLICE, SADOWA	0,162
39	POLICE, HENRYKA SIENKIEWICZA	0,201
40	POLICE, SŁOWIAŃSKA	0,219
41	POLICE, P.C.K.	0,162
42	POLICE, SOSNOWA	0,197
43	POLICE, SPÓŁDZIELCÓW	0,418
44	POLICE, STEFANA STARZYŃSKIEGO	0,533
45	POLICE, ŚW. ANNY	0,118
46	POLICE, ŚW. MARCINA	0,346
47	POLICE, ŚWIERKOWA	0,209
48	POLICE, SZPILKOWA	0,272
49	POLICE, TARGOWA	0,145
50	POLICE, TOPOLOWA	0,193
51	POLICE, TRAUGUTTA	0,147
52	POLICE, TRZCINOWA	0,082
53	POLICE, USŁUGOWA	0,821
54	POLICE, WIEJSKA	0,143
55	POLICE, WIELECKA	0,217
56	POLICE, WODNA	0,727
57	POLICE, WYSPIAŃSKIEGO	0,152
58	POLICE, GOLENIOWSKA	1,814
59	POLICE, MARII KONOPNICKIEJ	0,352
60	POLICE, RYCERSKA	0,158
61	POLICE, HUGONA KOŁŁĄTAJA	0,506
62	POLICE, MAZURSKA	0,652
63	POLICE, DĘBOWA	1,194
64	POLICE, STASICA	0,088
65	POLICE, NOWOPOL	0,327
67	POLICE, GEN.WŁADYSŁAWA SIKORSKIEGO	0,427
68	POLICE, STEFANA BATOREGO	0,412
69	POLICE, SŁONECZNA	0,161
70	POLICE, SZKOLNA	0,279
71	POLICE, ENERGETYKÓW	0,414

72	POLICE, FABRYCZNA	1,025
73	POLICE, SIEDLECKA	1,139
74	POLICE, ZYGMUNTA WRÓBLEWSKIEGO	0,804
75	POLICE, JANA KAROLA CHODKIEWICZA	0,411
76	POLICE, WOJCIECHA GŁOWACKIEGO	0,341
77	POLICE, KSIĘCIA BARNIMA I	0,3
78	POLICE, KRESOWA	0,556
79	POLICE, JANUSZA KORCZAKA	0,409
80	POLICE, GRZYBOWA	0,821
81	POLICE, GRANICZNA	0,618
82	POLICE, BANKOWA	0,993
83	POLICE, KOSYNIERÓW GDYŃSKICH	0,504
84	POLICE, LUDWIKA ZAMENHOFA	0,43
85	POLICE, BOHATERÓW WESTERPLATTE	0,407
86	POLICE, ODRZAŃSKA	0,382
87	POLICE, ROBOTNICZA	0,36
88	POLICE, PIASKOWA	1,459
89	POLICE, KOLEJOWA	0,186
90	POLICE, OWOCOWA	0,291
91	POLICE, POLICE, KOŚCIELNA	0,074
92	POLICE, PODGÓRNA	0,429
93	POLICE, ZIELONA	1,026
94	POLICE, PLAC NIEZNANEGO ŻOŁNIERZA	0,238
95	POLICE, MORELOWA	0,304
96	POLICE, BRZOSKWINIOWA	0,411
97	POLICE, CZEREŚNIOWA	0,165
98	POLICE, WIŚNIOWA	0,218
99	POLICE, 26 KWIETNIA	0,049
100	POLICE, PRZYJAŹNI	0,199
101	POLICE, ROWECKIEGO	0,803
102	POLICE, WKRZAŃSKA	0,248
103	TRZESZCZYN, ŻYMIERSKIEGO	0,578
104	TANOWO, SZKOLNA	0,74
105	TATYNIA	0,286
106	TANOWO, WITRACZNA	1,097
107	TANOWO, LIPOWA	0,21
108	TANOWO, LEŚNA	0,383
109	TANOWO, PARKOWA	0,376
110	TANOWO, WOJSKA POLSKIEGO	0,976
111	TANOWO, XXX-LECIA	0,397
112	TANOWO, ZWYCIĘSTWA	0,174
113	TANOWO, MAJOWA	0,427

114	TANOWO, POCZTOWA	0,785
115	TANOWO, GUNICKA	2,118
116	TANOWO, WIOSENNA	0,276
117	TANOWO, SŁONECZNA	0,159
118	TANOWO, DĘBOWA	0,355
119	PILCHOWO, OKOCIMSKA	0,406
120	PILCHOWO, NAD POTOKIEM	0,517
121	PILCHOWO, WIEJSKA	0,941
122	PILCHOWO, OSOWSKA	0,37
123	PILCHOWO, WARSZEWSKA	0,747
124	PILCHOWO, WIDOKOWA	0,315
125	PILCHOWO, OLCHOWA	0,493
126	PILCHOWO, KLONOWA	0,305
127	PILCHOWO, SZPILKOWA	0,399
128	PILCHOWO, ZIELONA	0,459
129	PILCHOWO, STAROLEŚNA	0,288
130	PILCHOWO, DĘBOWA	0,124
131	PILCHOWO, JODŁOWA	0,266
132	PILCHOWO, SPACEROWA	0,237
133	PILCHOWO, WOŁCZKOWSKA	0,483
134	PILCHOWO, JULIANA TUWIMA	0,216
135	NIEKŁOŃCZYCA KL.D (BEZ NAZWY)	1
136	NIEKŁOŃCZYCA KL.D (BEZ NAZWY)	0,776
137	DROGORADZ	1,349
138	DROGORADZ	0,386
139	TRZEBIEŻ, ZACHODNIA	0,159
140	TRZEBIEŻ, DWORCOWA	0,611
141	TRZEBIEŻ, BRZOZOWA	1,044
142	TRZEBIEŻ, SŁONECZNA	0,199
143	TRZEBIEŻ, SZKOLNA	0,166
144	TRZEBIEŻ, KOPERNIKA	0,404
145	TRZEBIEŻ, ŁĄCZNA KOŚCIUSZKI	0,191
146	TRZEBIEŻ, DOLNA	0,397
147	TRZEBIEŻ, JANA Z KOLANA	0,442
148	TRZEBIEŻ, PORTOWA	0,889
149	TRZEBIEŻ, KWIATKOWSKIEGO	0,56
150	TRZEBIEŻ, POLNA	0,795
151	TRZEBIEŻ, RYBACKA	0,865
152	TRZEBIEŻ, OSADNIKÓW	1,336
153	TRZEBIEŻ, PISAKOWA	0,55
154	TRZEBIEŻ, LEŚNA	0,849
155	TRZEBIEŻ, PLAŻOWA	0,197
156	TRZEBIEŻ, BOCZNA	1,043
157	TRZEBIEŻ, SPACEROWA	0,796
158	TRZEBIEŻ, DROGA NA CMENTARZ	0,529
159	UNIEMYŚL, DROGA DOJAZDOWA	0,146

160	POLICE, MIKOŁAJA REJA	0,398
161	POLICE, WINCENTEGO KADŁUBKA	0,264
162	POLICE, GALLA ANONIMA	0,141
163	POLICE, RÓŻANA	0,051
164	POLICE, STOKROTKI	0,063
165	POLICE, SPÓŁDZIELCZA	0,329
166	LEŚNO GÓRNE (BEZ NAZWY)	1,419
167	PRZĘSOCIN, CENTRALNA	1,217
168	PRZĘSOCIN, SZKOLNA	0,32
169	PRZĘSOCIN, POLNA	0,475
170	PRZĘSOCIN, LAZUROWA	0,438
171	PRZĘSOCIN, KOŚCIELNA	1,258
172	PRZĘSOCIN, MŁYŃSKA	0,674
173	PRZĘSOCIN, JEŻYNOWA	0,134
174	PRZĘSOCIN, NAD POTOKIEM	0,354
175	PRZĘSOCIN, ODNOGA OD SZCZECIŃSKIEJ	0,164
176	POLICE (BEZ NAZWY – RUROWA)	0,086
177	SIERAKOWO	0,502
178	SIERAKOWO, KRUCZA	0,456
179	SIERAKOWO, ORŁA BIELIKA	0,283
180	POLICE, WYSZYŃSKIEGO DOJAZD	0,355
181	POLICE, PRZEDŁUŻENIE WRÓBLEWSKIEGO	0,237
182	DĘBOSTRÓW KL.l (BEZ NAZWY)	0,801
183	DĘBOSTRÓW KL.d (BEZ NAZWY)	0,553
184	POLICE, TARTACZNA	0,193
185	POLICE, OKULICKIEGO	0,51
186	TRZEBIEŻ, KOŚCIUSZKI	0,136
	Razem	**88,289**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Policach.

Tabela 10. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Police

Lp.	Nazwa ulicy	Długość w kilometrach
1	ASFALTOWA	1,030
2	BRONIEWSKIEGO	0,237
3	CISOWA	0,507
4	KOPERNIKA	0,334
5	NADBRZEŻNA	0,842
6	OGRODOWA	0,214
7	PIŁSUDSKIEGO	2,701
8	PLAC CHROBREGO	
9	WOJSKA POLSKIEGO	1,010
10	WYSZYŃSKIEGO	0,907
	Razem	7,782

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Policach.

Tabela 11. Wykaz dróg wojewódzkich na terenie gminy Police

Lp.	Nazwa drogi	Długość w kilometrach
1	DW 115	18,6
2	DW 114	23,3
	Razem	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Policach.

Bardzo istotna jest bliskość portów morskich (w Policach i Trzebieży). Na terenie gminy znajdują się następujące porty wodne: Port w Trzebieży, posiadający dwa baseny – rybacki i żeglarski (Centralny Ośrodek Żeglarski) i zespół portów w Grupa Azoty Z.Ch. „Police" SA, w skład których wchodzą: Port barkowy „Gunica" położony na ujściowym odcinku rzeki Gunicy, Port barkowy – przeładownia Grupa Azoty Z.Ch. „Police" SA położony pomiędzy drogą Police – Jasienica, Przeładownia kwasu siarkowego i amoniaku położona na zachodnim brzegu Rozlewiska Polickiego, Port morski Grupa Azoty Z.Ch. „Police" SA położony na zachodnim brzegu Wąskiego Nurtu Odry, na przeciw wyspy Długi Ostrów. Dzięki planowanej przeprawie przez Odrę na terenie Gminy będzie przebiegał jeden z dwóch ważniejszych ciągów komunikacyjnych w regionie. Na terenie Gminy znajduje się linia kolejowa łącząca Szczecin, Police oraz Trzebież. Obecnie linia jest wyłączona z kolejowego ruchu pasażerskiego. Układ komunikacyjny Gminy nie jest przystosowany do przejęcia zwiększonego ruchu powodowanego rozwojem przemysłu, terenów zurbanizowanych czy zwiększonymi potrzebami społeczności lokalnej.

Planowana do realizacji jest Szczecińska Kolei Metropolitalna, której uruchomienie zakładane jest w roku 2022 z uwzględnieniem linii 406 do Polic. Podstawowym celem projektu jest utworzenie głównej osi transportu publicznego na terenie SOM z wykorzystaniem istniejących linii kolejowych. Dotychczas niektóre z istniejących linii kolejowych nie są wykorzystywane w aglomeracyjnych przewozach pasażerskich z uwagi na ich zły stan techniczny. Projekt SKM zakłada propozycje modernizacji tych linii kolejowych oraz niewielkie uzupełnienia sieci kolejowej o nowe odcinki. Sieć linii kolejowych SKM ma zapewnić korzystny czas przejazdu oraz częstotliwość kursowania pociągów dostosowaną do potrzeb mieszkańców. Sieć SKM zintegrowana będzie z liniami autobusowymi obsługującymi miejscowości w poszczególnych gminach SOM.

Gmina Police jest ważnym węzłem komunikacyjnym o znaczeniu lokalnym, w którym ruch generowany jest przede wszystkim przez zakłady przemysłowe oraz powiązania ze Szczecinem. Gmina posiada bezpośrednie połączenia drogowe w relacjach Szczecin – Police – Trzebież – Nowe Warpno, istotne z punktu widzenia dostępności do portów nad Zalewem Szczecińskim tj. Nowego Warpna oraz Trzebieży. Miasto Szczecin jest centrum administracyjnym, gospodarczym, naukowym i kulturalnym Pomorza Zachodniego. Jest dużym ośrodkiem przemysłowym, leżącym na skrzyżowaniu ważnych arterii komunikacyjnych (lądowych i wodnych), a także atrakcyjnym turystycznie rejonem.

Problemem miasta jest brak wyraźnie wykształconego centrum. Miasto funkcjonalnie podzielone jest na starą i nową część, brak jest miejskiej starówki. Z biegiem lat w naturalny sposób rozwój nowej części miasta (głównie w latach 70 tych spowodował stopniową degradację przestrzeni w starej części. Jest to typowe dla rozwoju miast w tym okresie.

Turystyka

Bogata historia, ciekawe zabytki, jak i walory turystyczno – przyrodnicze, predysponują rejon Polic do uprawiania różnych form turystyki, zwłaszcza wodnej, rowerowej oraz pieszej. Na terenie miasta Police znajdują się interesujące zabytki, do których należą:

– gotycka kaplica,

– Neogotycki Kościół Mariacki,

– Klasztor Augustianów w Policach – Jasienicy,

Szlak miejski po Policach składa się z pięciu tras zwiedzania. Podział taki wynika z rozmieszczenia ważniejszych obiektów. Trzy trasy znajdują się na „Starym Mieście" i w Jasienicy, a dwie następne na „Nowym Mieście". W Policach mają też początek trasy rowerowe: Trasa rowerowa po Puszczy Wkrzańskiej, Rowerem wokół Wzgórz Warszewskich, Przez Puszczę Wkrzańską pograniczem polsko – niemieckim, Rowerami wzdłuż Odry.

Police dysponują następującą bazą noclegową:

- Hotel Dobosz ***, ul. Wróblewskiego 1 – 500 miejsc noclegowych

- Pokoje w Ośrodku Sportu i Rekreacji w Policach, ul. Siedlecka 2b

- Internat Zespołu Szkół im. I. Łukasiewicza w Policach, ul. Siedlecka 6a I.2. Analiza sytuacji w strefie gospodarczej.

Obszary popegeerowskie

W Gminie Police nie występują obszary i społeczności popegeerowskie.

3.2 ANALIZY SFERY GOSPODARCZEJ.

Struktura działalności gospodarczej

Gmina Police zlokalizowana jest w Szczecińskim Obszarze Metropolitalnym (SOM), który jest węzłowym obszarem gospodarczym województwa zachodniopomorskiego. Police są ważnym ośrodkiem gospodarczym województwa zachodniopomorskiego ze względu na funkcjonowanie Grupy Azoty Zakłady Chemiczne „Police" S.A, dominujących w profilu produkcji. Rynek pracy w Policach w dużej mierze jest oparty na jednym dużym zakładzie. Z jednej strony taka sytuacja jest korzystna w okresie koniunktury, ale w przypadku kryzysu finansowego, załamania się przemysłu chemicznego lub konkretnie tego zakładu bezrobocie może wzrosnąć nawet kilkakrotnie. W Gminie działają również podmioty z udziałem kapitału zagranicznego. Nie stanowią one jednak dużego udziału w rynku pracy. Odzwierciedla to monolityczną strukturę gospodarczą opartą o Grupę Azoty Z. Ch. „Police" S.A. Odsetek pracujących w przemyśle w Gminie Police prawie dwukrotnie przewyższa procent osób pracujących w tej branży w Województwie Zachodniopomorskim. W sferze usług rynkowych odsetek osób pracujących w Gminie Police jest zdecydowanie niższy w porównaniu z Województwem Zachodniopomorskim. Podobnie sytuacja wygląda w sferze usług nierynkowych. Niewielki udział w gospodarce Gminy sfer charakteryzujących się wysokim stopniem przetworzenia produktu, opartych na wiedzy oraz niewielka rola sektora usług powodują, że Gmina nie ma alternatywy dla zatrudnionych w przemyśle.

Gmina Police stanowi atrakcyjne miejsce dla rozwoju działalności gospodarczej. Na terenie gminy w systemie REGON było zarejestrowanych na dzień 31.12.2016 r. 4706 podmiotów gospodarczych. , (w tym miasto 3516 a tereny wiejskie 1190) natomiast na koniec 2014 r. 4651 (przyrost o 1,19 %). Wśród 4706 podmiotów gospodarczych ze względu na sektory własności – 225 podmiotów stanowi sektor publiczny (co stanowi 4,8%), natomiast pozostałe 4465 tj. 94,88% - sektor prywatny. Wśród podmiotów prywatnych prowadzących działalność gospodarczą 3619 stanowią osoby fizyczne.

Na koniec 2016 r. na terenie gminy funkcjonowało m.in. 320 spółek, 17 spółdzielni, 115 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych oraz 3 668 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, posiadających znaczny potencjał gospodarczy. Aktywność gospodarcza w gminie oparta jest na sektorze prywatnym. Najpopularniejszą formą prowadzenia działalności w gminie - podobnie jak w całym kraju - jest forma jednoosobowej działalności osoby fizycznej.

Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2016 r., działające na terenie gminy Police

Podmioty gospodarki narodowej wg wielkości	Sektor publiczny	Sektor prywatny	W tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	ogółem
ogółem	225	4465	3619	4706
0-9	166	4339	3598	4521
10-49	43	109	20	152
50-249	15	16	1	31
250-999	1	0	0	1
1000 i więcej	0	1	0	1

Źródło: dane GUS

Dominującą dziedziną działalności w klasyfikacji PKD jest w mieście Police handel i naprawy. W sferze usług rynkowych odsetek osób pracujących w Gminie Police jest zdecydowanie niższy w porównaniu z Województwem Zachodniopomorskim. Podobnie sytuacja wygląda w sferze usług nierynkowych. Niewielki udział w gospodarce gminy sfer charakteryzujących się wysokim stopniem przetworzenia produktu, opartych na wiedzy oraz niewielka rola sektora usług powodują, że Gmina nie ma alternatywy dla zatrudnionych w przemyśle. Dochody z podatków sięgają 56% ogółu dochodów Gminy. W strukturze podatków ponad 92% to dochody własne, z czego 89,8% to podatek od nieruchomości. W strukturze dochodów z majątku Gminy 33% stanowią dochody ze sprzedaży mienia, 23%, to dzierżawa gruntu i mienia, a 16% to wieczyste użytkowanie.

Zgodnie z danymi GUS działalność gospodarcza kształtuje się następująco:

1. Przemysł i budownictwo - 29,8%
2. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 2%
3. Pozostała działalność, głównie: handel hurtowy i detaliczny i naprawa pojazdów samochodowych - 68,2%

Ilość osób fizycznych prowadzących działalność na 1000 mieszkańców w gminie Police na koniec 2016 r. wynosiła 93,45. Ilość podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 1000 mieszkańców na koniec 2016 r. wynosiła 124,75.

3.3 ANALIZA SFERY SPOŁECZNEJ

Struktura demograficzna i społeczna mieszkańców

Gęstość zaludnienia w gminie Police wynosi 165 mieszkańców na km2. Gęstość zaludnienia w Gminie jest wysoka w porównaniu z Powiatem, Podregionem oraz w odniesieniu do średniej w Polsce (średnia dla Polski 122 osoby/km2). Według danych Głównego Urzędu Statystycznego i stanu na dzień 31.12.2016 r. ludność gminy Police liczyła 38 723 mieszkańców, co stanowi blisko 55% ludności powiatu polickiego.

Tabela 13. Ludność wg płci i wieku w mieście i Gminie Police - stan na 31.12.2016

wiek	rok urodzenia	MIASTO			GMINA			razem
		razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	
0	2017	17	6	11	4	3	1	21
1-6	2016-2017	1913	1009	904	481	248	233	2394
7-15	2010-2002	2710	1410	1300	798	437	361	3508
16-25	2001-1992	3145	1639	1506	935	453	482	4080
26-35	1991-1982	4914	2458	2456	1109	571	538	60123
36-45	1981-1972	4693	2374	2319	1279	624	655	5972
46-55	1971-1962	3638	1677	1961	1042	511	531	4680
56-65	1961-1952	5413	2491	2922	1222	611	611	6635
66-75	1951-1942	3016	1446	1570	674	330	344	3690

76-99	1941-1918	1360	456	904	380	114	266	1740
RAZEM		30803	14961	158412	7920	3899	4021	38723

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Policach.

W latach 2010-2016 odnotowano systematyczny spadek liczby ludności – w roku 2016 w porównaniu do 2009 nastąpił spadek o 1734 osób, co stanowi nieco ponad 4,28%. Według prognozy demograficznej Głównego Urzędu Statystycznego liczba mieszkańców miast w powiecie polickim do roku 2035 sukcesywnie będzie spadać, przy czym tempo tego spadku będzie coraz wyższe. Natomiast liczba mieszkańców obszarów wiejskich będzie wzrastać. Prognozuje się, że od roku ok. 2020 zacznie się okres stosunkowo wysokiego ujemnego przyrostu naturalnego, trwający kilkadziesiąt lat. Czynnikiem wpływającym w istotny sposób na liczbę ludności jest również średnia długość życia. Postęp medycyny, zmiany we wzorcach zachowań itp., powodują wydłużanie się życia, a więc w konsekwencji zwiększenie się liczby osób w wieku emerytalnym.

Tabela 14. Podstawowe dane demograficzne - stan na 31.12.2016 r.

wyszczególnienie	2016
Stan ludności ogółem, w tym:	38 723
Ludność w wieku przedprodukcyjnym ogółem, w tym:	5 606
Ludność w wieku produkcyjnym ogółem, w tym:	27 211
Ludność w wieku poprodukcyjnym ogółem, w tym:	5 906

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Policach.

Strukturę wiekową mieszkańców charakteryzuje wyższy procent osób w wieku przedprodukcyjnym i niższy procent osób w wieku poprodukcyjnym. Struktura ludności gminy według ekonomicznych grup wiekowych w roku 2016 ukazuje przewagę ludności w wieku produkcyjnym, która stanowiła 70,3% ludności ogółem. W latach 2010-2016 systematycznie wzrasta grupa ludności w wieku poprodukcyjnym, która na koniec 2016r. stanowiła udział 15,3 % ogółu. Wzrost populacji w wieku poprodukcyjnym świadczy o starzejącym się społeczeństwie. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła w roku 2010 poziom 19,2%, natomiast w 2016r. – 14,5 % ludności zamieszkującej obszar gminy, co stanowi 1% spadku. Udział osób młodych w stosunku do osób w wieku produkcyjnym jest ponad trzykrotnie niższy, co również świadczy o „starzejącej się" gminie.

Struktura demograficzna

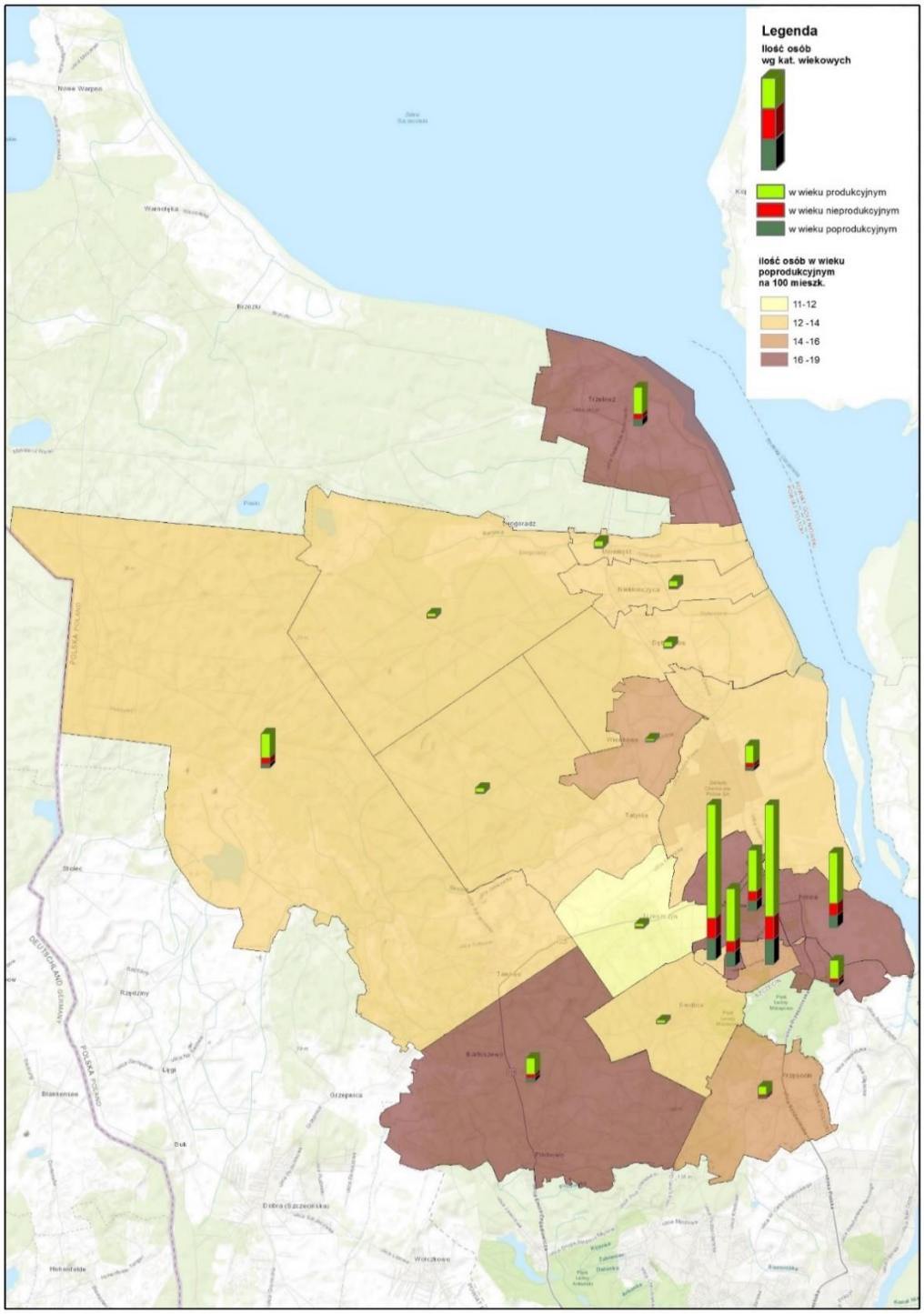

Mapa 6. Ludność w wieku produkcyjnym, poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym.

Gęstość zaludnieniania - liczba mieszkańców na hektar

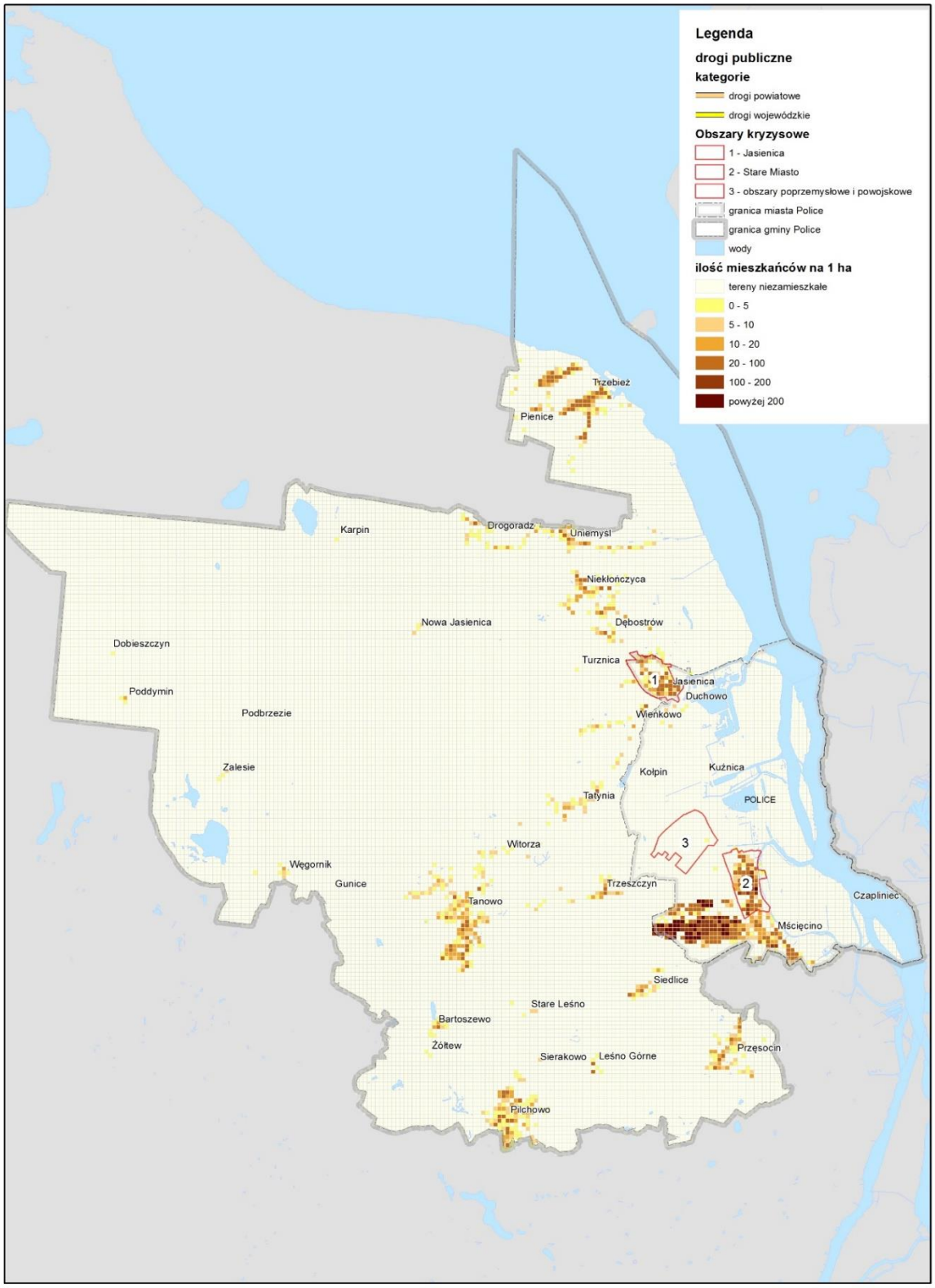

Mapa 7. Gęstość zaludnienia

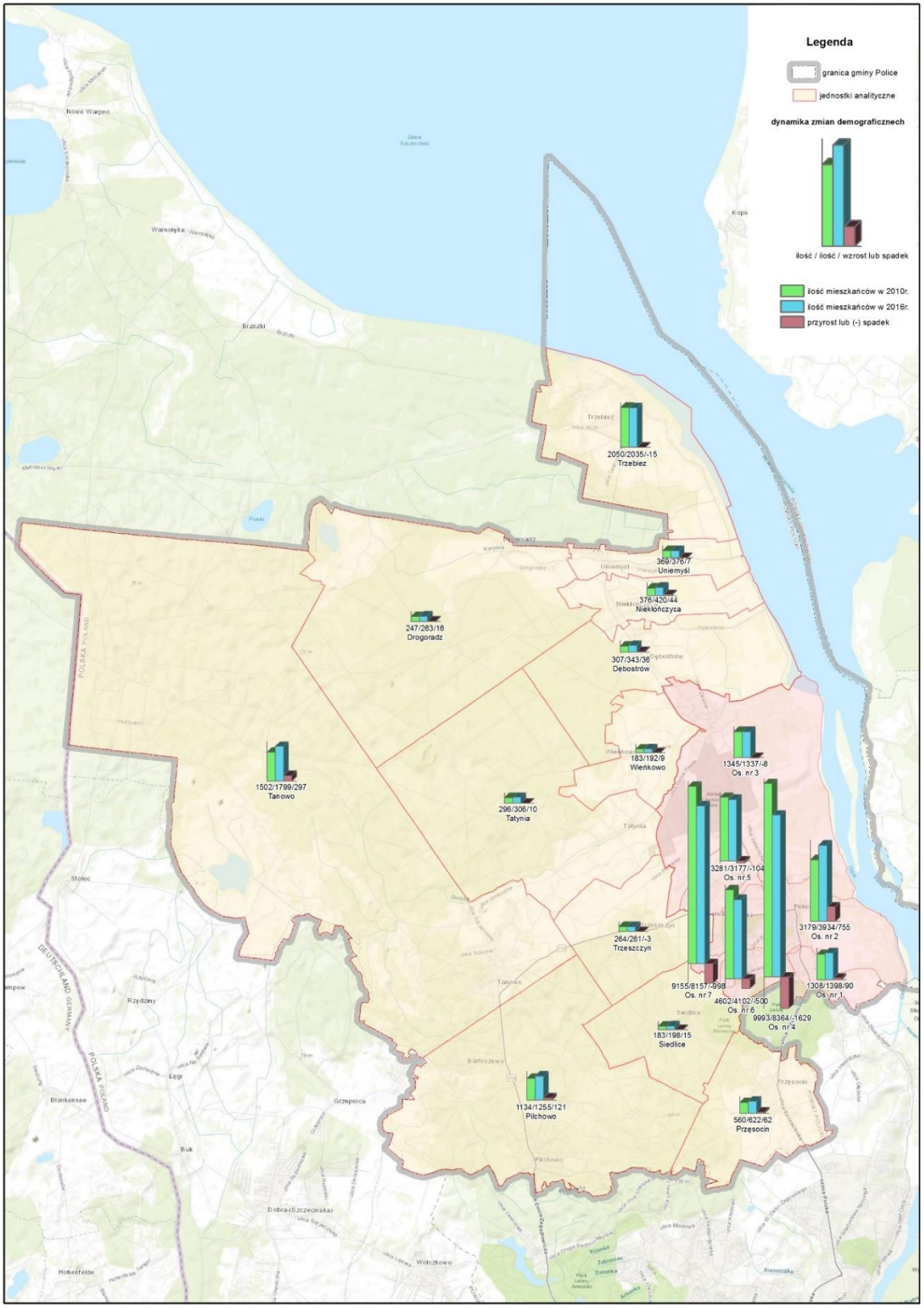

Mapa 8. Struktura demograficzna

Bezrobocie w gminie Police

Jednym z ważniejszych kryteriów oceny warunków życia mieszkańców jest możliwość uzyskania zatrudnienia. Zjawiskiem, które nieustannie wywiera istotny wpływ na warunki życia mieszkańców jest bezrobocie. Na dzień 30 listopada 2016 r. Powiatowy Urząd Pracy w Policach zarejestrował 2093 bezrobotnych w mieście Police. Oznacza to, że stopa bezrobocia wynosiła 7,9 %, a wskaźnik bezrobocia osiągnął wielkość 4,1 %. Współczynnik obliczany w stosunku do 100 osób czynnych zawodowo jest o wiele wyższy, jednakże kształtuje się na zbliżonym poziomie w stosunku do innych gmin miejsko – wiejskich województwa zachodniopomorskiego.

Tabela 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie polickim i woj. zachodniopomorski na dzień 31.12.2016 r.

Wyszczególnienie	Powiat Policki	Województwo Zachodniopomorskie
Stopa bezrobocia w %	7,9	11%

Źródło: dane PUP w Policach

Biorąc pod uwagę minione lata, do 2016 roku bezrobocie w gminie Police co roku malało i była to sytuacja podobna do województwa zachodniopomorskiego oraz Polski. Od roku 2012 bezrobocie stopniowo maleje z 15,0 % w 2012 roku do 7,9 % w listopadzie 2016 roku. Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Policach było w 2012 r.: ogółem 3823, w tym 2161 kobiet i 1662 mężczyzn. W latach następnych proporcje przedstawiały się następująco: 2013: ogółem 3740, w tym kobiet 2095 i mężczyzn 1645, rok 2014: ogółem 2794, w tym 1651 kobiet i 1143 mężczyzn, rok 2015: ogółem 2428, w tym 1431 kobiet i 997 mężczyzn, rok 2016: ogółem 1194.

Tabela 16. Gmina Police: bezrobotni zarejestrowani wg wieku, stan na III kwartał 2016

Grupa wiekowa	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)	W tym liczba kobiet
18-24	149	7,12	100
24-34	338	16,15	238
35-44	248	11,85	173
45-54	163	7,8	91
55-59	179	8,6	108
60-64	117	5,6	19

Źródło: dane PUP w Policach

Struktura bezrobotnych wg wieku jest zróżnicowana. Niepokojące jest zjawisko, że bardzo liczna rzesza bezrobotnych, blisko 16 %, to osoby w wieku 24 - 34 lata. Aż 11,85 % ogółu zarejestrowanych bezrobotnych stanowią osoby do 44 roku życia. Powyżej 7 % (7,12 %) bezrobotnych to ludzie w wieku 18-24 lata. Jedynie grupa bezrobotnych powyżej 55 roku życia jest nieliczna, m.in. ze względu na możliwość wcześniejszego przejścia na emeryturę, zasiłki i świadczenia przedemerytalne.

Tabela 17. Struktura bezrobotnych w mieście Police wg wykształcenia na dzień IV kwartał 2016 r.

Poziom wykształcenia	Liczba
Gimnazjum i poniżej	422
Wyższe (w tym licencjat)	151
Zasadnicze zawodowe	264
Pomaturalne/policealne, średnie zawodowe 4-letnie, średnie zawodowe	207
Średnie ogólnokształcące	150

Źródło: dane PUP w Policach

Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym i podstawowym stanowią 12,6 % ogółu zarejestrowanych. Natomiast osoby pozostające bez pracy i legitymujące się wykształceniem wyższym stanowią niewiele poniżej 7,2 % ogółu bezrobotnych.

Tabela 18. Gmina Police: bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy, stan na IV kwartał 2016 r.

Staż pracy w latach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)	W tym liczba kobiet
Do 1 roku	248	11,85	147
1 – 5 lat	241	11,52	155
5 – 10 lat	144	6,9	99
10 – 20 lat	141	6,7	94
20 – 30 lat	139	6,6	68
30 lat i więcej	45	2,2	21
Bez stażu	236	11,28	145

Źródło: dane WUP w Szczecinie

11,85 % zarejestrowanych bezrobotnych ma staż pracy do 5 lat lub nie posiada go wcale. Jest to niekorzystne zjawisko, które oznacza, że głównie młodzi ludzie, absolwenci szkół średnich i technicznych oraz liceów, nie posiadają pracy. Stosunkowo nieliczną grupę stanowią bezrobotni ze stażem ponad 10 lat pracy.

Tabela 29. Gmina Police: bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy, stan na IV kw 2016 r.

Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	Liczba bezrobotnych ogółem	Struktura (%)	W tym liczba kobiet
Do 1 miesiąca	91	4,4	45
1 – 3 miesiące	277	13,24	142

3 – 6 miesięcy	179	8,56	117
9 – 12 miesięcy	224	10,71	149
12 – 24 miesiące	188	9,00	119
Powyżej 24 miesięcy	235	11,23	157

Źródło: dane PUP w Policach

Blisko 36,8 % bezrobotnych pozostaje bez pracy w okresie do 12 miesięcy. W dużej mierze jest to grupa absolwentów średnich szkół technicznych i ogólnokształcących. Natomiast za pozytywny należy uznać fakt, że zaledwie niecałe 9,00 % bezrobotnych pozostaje bez pracy dłużej niż 2 lata. Korzystne trendy w zakresie zatrudnienia uległy załamaniu w 2012 r., kiedy na zachodniopomorskim rynku pracy na dobre przełamana została tendencja spadkowa bezrobocia. Od stycznia 2012 obserwowano systematyczny wzrost bezrobocia.

Tabela 20. Podstawowe dane o bezrobociu w gminie Police i w województwie zachodniopomorskim

Wyszczególnienie	Liczba bezrobotnych na dzień 31.12.2015	Liczba bezrobotnych na dzień 31.12.2016	Wzrost/spadek bezrobocia	Dynamika: grudzień 2015=100%
Gmina Police	1433	1194	-239	87,0%
Województwo zachodniopomorskie	79393	65843	-13550	82,9%

Źródło: WUP w Szczecinie – Analiza rynku pracy województwa zachodniopomorskiego w 2009 r.

Osoby niepełnosprawne na rynku pracy

Zgodnie z danymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach wskaźniki ilustrujące sytuację na rynku pracy dla osób niepełnosprawnych są bardzo niekorzystne i dowodzą pogłębiających się nierówności w dostępie do pracy między osobami niepełnosprawnymi a sprawnymi, co w znacznej mierze związane jest z dostępem do komunikacji oraz odległością do miejsc pracy. Według danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie na 31.12.2015 r. na terenie województwa zachodniopomorskiego, ogólna liczba zarejestrowanych bezrobotnych osób niepełnosprawnych wyniosła 3 924. Liczba bezrobotnych niepełnosprawnych stanowiła 4,9% ogólnej liczby bezrobotnej ludności województwa. Wśród niepełnosprawnych bezrobotnych kobiety stanowiły 46,8%, a mężczyźni 53,2%. Natomiast na terenie powiatu polickiego, według danych pochodzących z Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie w 2015 r., bez pracy pozostawało 105 osób niepełnosprawnych, tj. 4,3% ogółu bezrobotnych, w tym 62 kobiety. Wśród bezrobotnych niepełnosprawnych z terenu gminy Police na koniec 2015 r. były zarejestrowane 82 osoby. Spośród 76 osób poszukujących pracy i niepozostających w zatrudnieniu, 32 osoby to osoby niepełnosprawne. Sytuacja osób niepełnosprawnych na zachodniopomorskim rynku pracy wymaga szczególnej uwagi instytucji rynku pracy oraz podjęcia kompleksowych działań na rzecz tej grupy. Czynnikami, które mają istotny wpływ na poszukiwanie i zdobycie przez niepełnosprawnych zatrudnienia, są względnie niski poziom posiadanych kwalifikacji zawodowych i mała aktywność na rynku pracy oraz dodatkowo funkcjonujące społecznie stereotypy i uprzedzenia. Zakres działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Policach ukierunkowany na pomoc osobom niepełnosprawnym zarejestrowanym w tut. urzędzie obejmuje poza finansowaniem poszczególnych form aktywizacji, także wspieranie aktywności

zawodowej z wykorzystaniem przewidzianych przepisami ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. PUP w Policach wspierając osoby niepełnosprawne w zakresie rehabilitacji zawodowej udzielał wsparcia zarówno osobom niepełnosprawnym, jak i pracodawcom zamierzającym zatrudnić osoby niepełnosprawne, w formie m.in.:

1. Przyznania środków na podjęcie działalności gospodarczej z Funduszu Prac lub PFRON.
2. Refundacji pracodawcy kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanej osoby niepełnosprawnej z Funduszu Pracy lub PFRON.
3. Organizacji staży, prac interwencyjnych, robót publicznych.
4. Dodatków aktywizacyjnych, zwrotu kosztów dojazdu i opieki nad dzieckiem i osobą zależną.

Osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności mogły również skorzystać ze szkoleń zawodowych celem podniesienia, zmiany, uzupełnienia kwalifikacji zawodowych. W 2012 r. pozyskano 22 oferty pracy dla osób niepełnosprawnych, w 2013 r. – 25 ofert pracy, w 2014 r. – 56 ofert pracy, natomiast w 2015 r. pozyskano 50 ofert. Corocznie odbywa się również Giełda Pracy dla Osób Niepełnosprawnych pn. „Niepełnosprawny, ale sprawny zawodowo".

Pomoc społeczna

Zmieniające się uwarunkowania społeczne, zmiany zachodzące w sytuacji życiowej mieszkańców Gminy Police, pauperyzacja rodzin, nasilające się skutki bezrobocia dotknęły kręgu osób i grup szczególnego ryzyka, które znalazły się poniżej progu bezpieczeństwa socjalnego. Pomoc materialna jest bardzo istotna dla rodzin ubogich. Rodziny ubiegające się o pomoc społeczną wykazują znamiona ubóstwa, ponieważ posiadane przez nie środki finansowe nie zabezpieczają niezbędnych potrzeb życiowych. Wpływa to niekorzystnie na funkcjonowanie rodziny, powoduje jej dezorganizację, zaburzenia więzi rodzinnych.

Liczba osób objętych pomocą na przestrzeni ostatnich lat – do roku 2016 systematycznie malała. Wskaźnik ten był m.in. efektem zmian w ciągu ostatnich lat w ustawie o pomocy społecznej, której założeniem było ograniczenie liczby potencjalnych beneficjentów systemu. Spadek liczby osób korzystających ze wsparcia wynikał ze zmiany ustawy o pomocy społecznej. Przy czym należy tu wyraźnie podkreślić, że znaczna część osób i rodzin wyszła z kręgu pomocy społecznej, gdyż stała się biorcami świadczeń wypłacanych na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych. Nadal jednak część mieszkańców naszej gminy znajduje się w trudnej sytuacji i nie radzi sobie z zaspakajaniem podstawowych potrzeb we własnym zakresie.

Tabela 21. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej 2012 – 2016

Świadczeniobiorcy pomocy społecznej	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba rodzin ogółem	1667	1618	1403	1317	1195
W tym w mieście Police	1299	1263	1109	1045	937
Liczba osób w rodzinie	3698	3550	2997	2706	2368

Źródło: dane OPS

Wśród przyczyn wywołujących ubóstwo wymienić należy m.in. bezrobocie, nieadekwatność wysokości płac w stosunku do wykonywanej pracy, szybkość zmian następujących w strukturze gospodarczej, przekraczających zdolność adaptacyjną pracowników do nowych zawodów, niepełnosprawność, dyskryminację na rynku pracy, wykonywanie niskopłatnej pracy (dotyczy to głównie osób z niskim wykształceniem i niskimi kwalifikacjami zawodowymi).

Ubóstwo nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji finansowej rodzin, lecz zaczyna nabierać cech trwałości, prowadząc do takich ryzykownych zjawisk jak wykluczenie, alkoholizm i bezdomność. Bardzo niepokojące jest zjawisko popadania w ubóstwo rodzin, które są aktywne zawodowo jednak osiągają bardzo niskie dochody. Środowiska, które w 2016 r. korzystały z różnego rodzaju świadczeń z zakresu pomocy społecznej borykały się z wieloma problemami powodującymi ich dysfunkcjonalność. Większość z nich zmagała się z kilkoma problemami jednocześnie, co ilustruje poniższe zestawienie zgodnie z danymi OPS.

Tabela 22. Powód trudnej sytuacji życiowej podopiecznych OPS.

Powód trudnej sytuacji życiowej		Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
		Ogółem	w tym: w mieście Police	
Ubóstwo	1	752	584	1514
Sieroctwo	2	1	1	3
Bezdomność	3	128	124	178
Potrzeba ochrony macierzyństwa	4	101	72	489
Bezrobocie	5	460	366	1055
Niepełnosprawność	6	489	393	781
Długotrwała choroba	7	480	366	781
Bezradność w sprawach opiekuńczych i prowadzenia gospodarstwa domowego - ogółem	8	221	174	698
W tym: rodziny niepełne	9	186	153	551
Rodziny wielodzietne	10	20	14	102
Przemoc w rodzinie	11	10	10	27
Alkoholizm	12	101	75	179
Narkomania	13	5	4	5
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	14	24	19	29
Zdarzenia losowe	15	1	1	5

Źródło: dane OPS.

Częstą przyczyną korzystania z pomocy społecznej jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Dotyczy to w Policach 221 rodzin, co stanowi 18,9% ogółu rodzin korzystających z pomocy ośrodka. Ze szczególnymi problemami borykają się rodziny niepełne i wielodzietne. Tak jak w poprzednich latach, również i w 2016 roku bezrobocie było dominującym problemem utrudniającym lub uniemożliwiającym prawidłowe funkcjonowanie osób i rodzin. Liczba rodzin deklarujących konieczność korzystania z pomocy z tego powodu była obok ubóstwa najwyższa i wynosiła 752 rodzin

tj. 53% ogółu rodzin korzystających z pomocy. Problem bezrobocia plasuje się na pierwszym miejscu także dlatego, iż jest on najłatwiejszy do zdiagnozowania Problem bezrobocia rzadko jednak występuje w odosobnieniu, najczęściej obok niego jako przyczyna bądź skutek pojawiają się takie problemy jak: uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność, bezdomność. Nawarstwienie problemów jest często zgubne w skutkach, prowadzi bowiem do degradacji osób i rodzin. Jednocześnie długość bezrobocia wpływa niekorzystnie na wizerunek bezrobotnego w oczach potencjalnego pracodawcy.

Dla pomocy społecznej najtrudniejszą kategorią są osoby długotrwale bezrobotne i bezrobotni zbliżający się do wieku emerytalnego. Obserwuje się powiększanie liczby bezrobotnych zniechęconych do poszukiwania pracy. Oznacza to sytuację, w której osoba pozostaje bez jakiejkolwiek pracy, jest gotowa do jej podjęcia, ale nie poszukuje pracy, gdyż na podstawie wcześniejszych doświadczeń jest przekonana, że jej nie znajdzie.

Poniższa tabela przedstawia typy rodzin objętych pomocą społeczną w 2016 roku. Wynika z niej, iż 29% klientów pomocy społecznej to rodziny posiadające dzieci, przy czym 48% tych rodzin to rodziny niepełne. Z kolei 27% świadczeniobiorców to emeryci i renciści, którzy z posiadanych zasobów własnych nie są w stanie zabezpieczyć swoich potrzeb, głównie w zakresie zakupu opału i leków.

Tabela 23. Procentowy udział gospodarstw domowych w zależności od liczby osób w rodzinie w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy.

Gospodarstwa domowe	% udział w 2012 roku	% udział w 2013 roku	% udział w 2014 roku	% udział w 2015 roku	% udział w 2016 roku
1-osobowe	44,39	46,66	50,25	52,85	55,82
2- osobowe	21,71	20,15	18,96	18,30	18,66
3-osobowe	14,94	14,59	13,19	12,45	10,79
4-osobowe	10,26	10,45	8,70	8,05	6,86
5-osobowe	5,10	4,82	5,56	4,71	4,69
6-osobowei więcej	3,60	3,33	3,34	3,64	3,18

Źródło: dane OPS

Na podstawie danych widać niewielką, ale stałą tendencję procentowego wzrostu udziału osób prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe. Przyczyną tego jest wzrost liczby osób z umiarkowanym i znacznym stopniem niepełnosprawności (głównie są to samotni mężczyźni) kwalifikujących się do zasiłku stałego ze środków pomocy społecznej oraz trudna sytuacja osób, których jedynym źródłem utrzymania są niskie renty czy emerytury nie pozwalające na zaspokojenie podstawowych potrzeb z posiadanych środków.

Tabela 24. Procentowy udział rodzin z dziećmi, rodzin niepełnych oraz rodzin emerytów i rencistów w stosunku do wszystkich korzystających z pomocy społecznej gospodarstw domowych.

Rodziny	% udział w 2012 roku	% udział w 2013 roku	% udział w 2014 roku	% udział w 2015 roku	% udział w 2016 roku
Rodziny z dziećmi	**38,63**	**35,97**	**33,43**	**32,50**	**28,70**
Rodziny niepełne	**17,82**	**17,11**	**15,18**	**16,40**	**13,81**
Rodziny emerytów i rencistów	**25,73**	**24,72**	**24,95**	**25,36**	**27,36**

Źródło: dane OPS.

Wśród objętych pomocą w 2016 roku 28,70 % stanowiły rodziny z dziećmi, natomiast 27,36 stanowiły rodziny emerytów i rencistów. W stosunku do lat ubiegłych można zauważyć jedynie niewielkie wahania w powyższym zakresie. Niemal 4% spadek świadczeniobiorców pomocy społecznej obserwuje się wśród rodzin z dziećmi. Niewątpliwie jest to efekt programu 500+, dzięki któremu rodziny uzyskały dodatkowe świadczenia znacznie poprawiające ich sytuację materialną.

Tabela 25. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach w budżecie gminy Police w latach 2013-2016

Wyszczególnienie	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
Wydatki na pomoc społeczną i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej (w zł)	23 938 428,55	23 736 452,89	23 927 573,82	
Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach z budżetu ogółem (%)	14,64%	16,15%	16,22%	
Wydatki w budżecie gminy (w zł)	163 559 587,39	146 948 781,08	147 519 709,11	

Źródło: dane OPS.

Poziom wydatków budżetu gminy przeznaczonych na pomoc społeczną w 2015 r. wynosił 23 927 573,82 zł, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowi kwotę 575 zł , natomiast w przeliczeniu na jedną osobę korzystającą z pomocy społecznej kwotę 8 918 zł w ciągu roku. Prezentowany powyżej poziom wydatków na realizację zadań związanych z udzielaniem pomocy może świadczyć o dość trudnej sytuacji ekonomicznej mieszkańców gminy.

Od kwietnia 2016 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach realizuje program „Rodzina 500+", który również ma za zadanie wsparcie polskich rodzin. Celem programu jest pomoc w wychowywaniu dzieci, w tym sprawowanie opieki nad nimi i zaspokajanie ich potrzeb życiowych. Świadczenie wychowawcze przysługuje w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie, do dnia ukończenia przez dziecko 18 roku życia. Według sprawozdawczości prowadzonej przez OPS w Policach za okres 1.04.2016 r. - 31.10.2016 r. liczba złożonych niepowtarzających się wniosków wyniosła 2752. Jednocześnie liczba wydanych decyzji w sprawach dotyczących świadczenia wychowawczego wyniosła 2743, w tym liczba wydanych decyzji przyznających prawo do świadczenia wychowawczego 2595. Łącznie z budżetu państwa poniesiono na ten cel 12 018 230 zł.

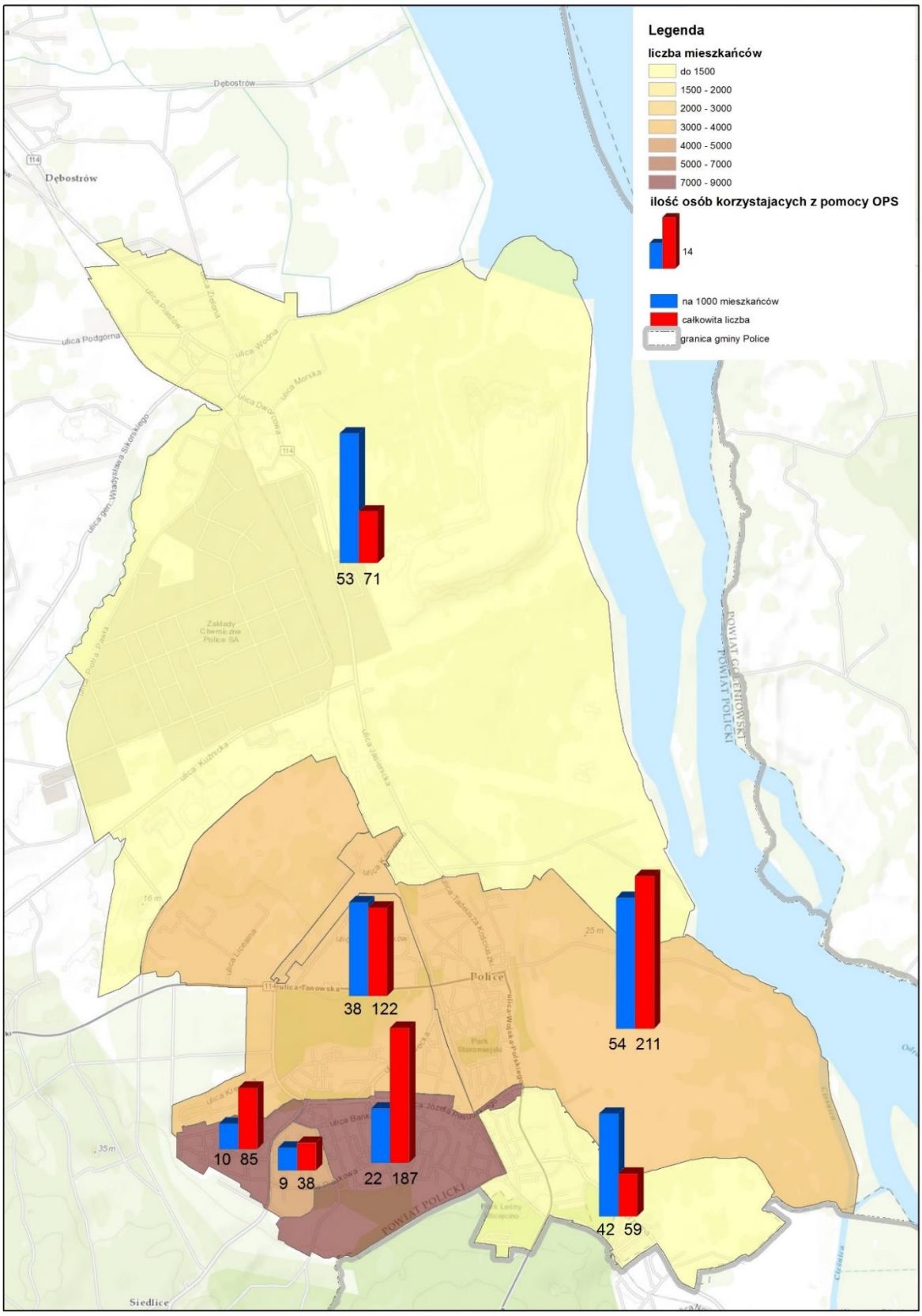

Mapa 9. Osoby korzystające z pomocy OPS. Opracowanie własne na podstawie danych OPS.

Dostęp do infrastruktury społecznej

Na system edukacji w gminie Police składają się 3 zespoły szkół, w których mieszczą się gimnazja, 2 samodzielnie funkcjonujące gimnazja oraz 5 samodzielnie funkcjonujących szkół podstawowych, 9 przedszkoli publicznych, 6 oddziałów przedszkolnych znajdujących się przy szkołach, 3 niepubliczne punkty przedszkolne, a także 1 żłobek publiczny i 5 niepublicznych.

Edukacja przedszkolna

W sumie opieką przedszkolną objętych jest 1 388 dzieci, co stanowi 76 % w osób zamieszkałych w naszej gminie w tej grupie wiekowej. Liczba dzieci w wieku 2-5 lat, które były objęte opieką przedszkolną wynosi 1120. Gmina Police jest zobowiązana do prowadzenia przedszkoli specjalnych. Zadanie to jest realizowane na podstawie zawartego porozumienia z Gminą Miasto Szczecin w wyniku, którego Gmina Miasto Szczecin zapewnia miejsca dla dzieci z Gminy Police w przedszkolu specjalnym w Szczecinie. Gmina Police finansuje pobyt dzieci w przedszkolu specjalnym w formie dotacji celowej.

Tabele 26. Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych w roku szkolnym 2016/2017 w Gminie Police.

Lp	Przedszkole	Liczba oddziałów			Liczba dzieci w przedszkolu							Liczba dzieci z orzecz.o potrzebie kształcenia spec.
		Ogółem	W tym oddzi.		Ogółem	W tym:						
			Poniżej "0"	„0"		2014 2 latki	2013 3 latki	2012 4 latki	2011 5 latki	2010 6 latki	2009 7 latki	
1	PP nr1 1 ul. Traugutta 13/15	**4**	3	1	**98**	0	27	29	24	18	0	1
2	PP nr 5 ul. Robotnicza 13	**5**	5	0	**123**	4	37	39	43	0	0	0
3	PP nr 6 ul. Wróblewskiego 3	**5**	5	0	**125**	6	34	44	41	0	0	0
4	PP nr 8 ul. Wyszyńskiego 31	**5**	5	0	**103**	2	24	34	35	8	0	14
5	PP nr 9 ul. Piaskowa 13	**6**	6	0	**150**	2	50	45	53	0	0	1
6	PP nr 10 ul. Piaskowa 112	**6**	6	0	**142**	19	30	47	45	1	0	0
7	PP nr 11 ul. Przyjaźni 1	**7**	5	2	**171**	0	51	49	40	31	0	3
Razem miasto		***38***	***35***	***3***	***912***	***33***	***253***	***287***	***281***	***58***	***0***	***19***
8	PP w Tanowie	6	5	1	**127**	3	36	26	34	27	1	2
9	PP w Trzebieży	4	2	2	**81**	4	22	28	17	10	0	0
Razem wieś		***10***	***7***	***3***	***208***	***7***	***58***	***54***	***51***	***37***	***1***	***0***
Ogółem		***48***	***42***	***6***	***1120***	***40***	***311***	***341***	***332***	***95***	***1***	***19***
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych												
1	SP nr 2 Police	1	0	1	**14**	0	0	0	3	11	0	0
2	SP nr 3 Police	2	0	2	**41**	0	0	0	0	41	0	0
3	SP nr 6 Police	2	1	1	**35**	0	6	10	7	12	0	1
4	SP 8 Police	4	0	4	**80**	0	0	0	0	80	0	0
5	Szk.Filialna Pilchowo	1	0	1	**14**	0	0	0	1	13	0	0
6	Szk. Filialna Niekłończyca	1	0	1	**12**	0	0	6	5	1	0	0

Razem oddzi. „0" w SP		11	1	10	**196**	0	6	16	16	158	0	1
Punkty przedszkolne												
1	Niepubliczny Punkt Przedszkolny TPD w Policach	1	0,9	0,1	**24**	1	6	6	10	1	0	0
2	Niepubliczny Punkt Przedszkolny	1	1	0	**9**	3	6	0	0	0	0	0
3	Niepubliczny Punkt Przedszkolny „Urwisek II"	3	2	1	**39**	2	8	13	11	4	1	1
Ogółem punkty		**5**	**3,9**	**1,1**	**72**	**6**	**20**	**19**	**21**	**5**	**1**	**1**

Źródło: dane ze sprawozdania SIO na dzień 30.09.2016 r.

Szkoły podstawowe

Drugim segmentem oświaty gminnej są szkoły podstawowe. Gmina Police jest organem prowadzącym dla siedmiu szkół podstawowych i czterech szkół filialnych. Uczęszcza do nich 2523 uczniów. Średnio do jednej klasy chodzi około 20 uczniów. W Szkole Podstawowej nr 1, Szkole Podstawowej nr 3, Szkole Podstawowej nr 8 ze względu na zbyt małą ilość sal lekcyjnych występuje dwuzmianowość.

Tabela 27. Liczba oddziałów i uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Police w roku szkolnym 2016/2017.

Lp	Nazwa szkoły	Liczba uczniów w klasie / liczba oddziałów						Razem uczniów	Liczba oddziałów	Liczba dzieci w orzecz. O potrzebie kształcenia specj.
		I	II	III	IV	V	VI			
1	SP nr 1 ul. Sikorskiego 8	2/33	3/56	3/53	2/45	2/38	2/45	**270**	14	1
2	SP nr 2, ul. Cisowa 2	1/10	1/16	2/25	1/17	1/15	1/17	**100**	7	0
3	SP nr 3, ul. Siedlecka 4	2/39	4/90	5/106	3/59	3/59	4/97	**450**	21	3
4	ZS nr 2 SP nr 6, ul. Owocowa 5	1/9	1/22	1/14	1/14	1/12	1/19	**90**	6	1
5	SP nr 8, ul. Piaskowa 99	4/83	10/222	10/222	8/177	7/153	8/157	**1014**	47	7
6	Szk.Filia. SP nr 8, ul. Przyjaźni 33	1/17	3/72	2/42	0	0	0	**131**	6	1
Razem miasto		***11/191***	***22/478***	***23/462***	***15/312***	***14/277***	***16/335***	***2055***	***101***	***13***
6	SP Tanowo	1/11	2/36	2/34	1/19	1/25	1/24	**149**	8	1
7	SP Tanowo, Szko.Filia. w Pilchowie	1/12	1/22	1/17	1/14	1/12	1/27	**104**	6	0
8	SP w Trzebieży	1/14	2/30	2/36	1/17	1/23	1/22	**142**	8	2
9	SP Trzebież, Szk.Filia. w NIekłończycy	1/8	0/0	1/12	1/12	1/7	1/14	**53**	5	0
Razem wieś		***4/45***	***5/88***	***6/99***	***4/62***	***4/67***	***4/87***	*448*	***27***	***3***
10	Niepubliczna Szkoła	1/3	1/9	1/8	0	0	0	20	3	2

	Podstawowa ELAN VITAL, ul. Szkolna 1									
Ogółem		***16/239***	***28/575***	***30/569***	***19/374***	***18/344***	***20/422***	*2523*	***131***	***18***

Źródło: dane ze sprawozdania SIO na dzień 30.09.2016 r.

Gimnazja

Od dziesięciu lat gmina prowadzi szkoły gimnazjalne. W naszej gminie są dwa samodzielne gimnazja oraz trzy działające w ramach zespołów. Funkcjonuje także Gimnazjum dla Dorosłych, które działa w ramach Zespołu z Gimnazjum nr 2 w Policach. W szkołach gimnazjalnych jest 913 uczniów, a średnia liczba uczniów w klasie gimnazjalnej wynosi około 22.

Tabela 28. Liczba oddziałów i uczniów w gimnazjach w Gminie Polic w roku szkolnym 2016/2017

Lp	Nazwa szkoły	Liczba uczniów w klasie / liczba oddziałów					Liczba dzieci z orzecz. o potrzebie kształcenia specj.
		I	II	III	RAZEM		
					uczniów	oddziałów	
1	Gimnazjum nr 1	96/4	114/5	124/6	334	15	1
2	Zespół Szkół nr 1 Gimnazjum nr 2	95/4	100/4	83/4	278	12	5
3	Gimnazjum nr 3	62/3	59/3	74/3	195	9	2
4	Zespół Szkół nr 2 Gimnazjum nr 4	18/1	10/1	15/1	43	3	1
Razem miasto		***271/12***	***283/13***	***296/14***	***850***	***39***	***9***
5	Zespół Szkół Gimnazjum	23/1	20/1	20/1	63	3	0
Razem gimnazja		***294/13***	***303/14***	***316/15***	***913***	***42***	***9***
6	Gimnazjum dla Dorosłych	0/0	0/0	0/0	0	0	0
Ogółem gimnazja		***294/13***	***303/14***	***316/15***	***913***	***42***	***9***

Źródło: dane wg sprawozdania SIO na 30.06.2016 r.

Łącznie do szkół w roku szkolnym 2016/2017 uczęszczało 3436 uczniów. Średnio na jeden oddział przypadało 17 uczniów. Aktualna sieć przedszkoli, szkolnictwa podstawowego i gimnazjalnego zaspokaja rzeczywiste oczekiwania społeczne. Stan techniczny i funkcjonalność budynków oświatowych w gminie Police należy uznać za dobry. Według informacji pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Policach część szkół jest dostosowana dla uczniów niepełnosprawnych, jednak jest to zależne od rodzaju niepełnosprawności. W każdej szkole znajduje się sala gimnastyczna, boisko, biblioteka i świetlica szkolna.

Ochrona zdrowia

W Policach głównym ośrodkiem publicznej ochrony zdrowia są oddziały znajdujące się w strukturze Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego Nr 1 im. prof. Tadeusza Sokołowskiego Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie (SPSK Nr 1). Ponadto w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Police funkcjonują Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej m.in. „POLVITA", CONSULTA", „ALMED" „MEDICA" oraz prywatne gabinety lekarskie. Specjalistyczna opieka zdrowotna skupia się wokół ośrodków wyspecjalizowanych m.in. w dziedzinach ginekologiczno – położniczej, dermatologii i wenerologii oraz stomatologii. Rehabilitacją leczniczą zajmują się dwa ośrodki tj.: Indywidualna Specjalistyczna Praktyka Lekarska Artur Jędruch oraz NZOZ „ŚROD-MED". Na terenie gminy Police funkcjonuje 16 podmiotów leczniczych, które zapewniają podstawową i specjalistyczną opiekę zdrowotną. System opieki zdrowotnej uzupełniają apteki oraz punkty apteczne, znajdujące się na

terenie miasta i gminy Police. Rozmieszczenie podmiotów leczniczych jest równomierne i zabezpiecza potrzeby mieszkańców gminy. Najbliższe Pogotowie Ratunkowe ma swoją siedzibę w Policach. Na koniec 2015 r. w gminie Police na aptekę przypadało 4162 mieszkańców (w powiecie polickim – 4485 mieszkańców). Mieszkańcy gminy mają także dogodny dostęp do usług specjalistycznej opieki medycznej oraz szpitalnictwa zlokalizowanych w Szczecinie. Na 1000 ludności gminy Police przypada 7,76 zgonów. Jest to znacznie mniej od wartości średniej dla województwa zachodniopomorskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju.

Kultura i sport

Wiodącą instytucją, która prowadzi w gminie działalność kulturalną, jest Miejski Ośrodek Kultury w Policach, który skupia w swojej siedzibie wiele podmiotów realizujących cele kreowania i upowszechniania kultury. Miejski Ośrodek Kultury jest kulturalnym centrum gminy Police oraz całego powiatu polickiego. Miejski Ośrodek Kultury jest samorządową instytucją kultury. Prowadzi działalność na podstawie ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, ustawy o finansach publicznych oraz na podstawie statutu. Działalność statutowa Miejskiego Ośrodka Kultury to wszechstronne działanie w zakresie kultury, mające na celu edukację kulturalną oraz upowszechnianie kultury na rzecz mieszkańców gminy Police. MOK realizuje zadania z zakresu edukacji artystycznej dzieci, młodzieży i dorosłych poprzez organizację czasu wolnego, prowadzenie różnych zajęć oraz kół zainteresowań. W licznych zespołach artystycznych działających w placówce systematycznie ćwiczą i podnoszą swe umiejętności setki młodych plastyków, aktorów, tancerzy czy muzyków. Miejski Ośrodek Kultury w Policach jest placówką integrującą lokalne środowisko. Podejmuje i wspiera inicjatywy kulturalno-społeczne. Działalność kulturalna jest prowadzona również w formie biblioteki i czytelni. Mieszkańcy gminy Police mogą korzystać z Biblioteki im. Marii Skłodowskiej-Curie oraz 2 jej filii znajdujących się w Policach. Łącznie w bibliotekach zatrudnionych jest 20 pracowników, a z oferty, w tym księgozbioru liczącego ponad 90 000 woluminów) korzysta rocznie blisko 5 400 mieszkańców gminy. Zlokalizowana na terenie Starego Miasta Biblioteka Miejska jest w złym stanie technicznym. Budynek objęty ochrona konserwatorską wymaga renowacji i modernizacji a rozbudowa i wykorzystanie przestrzeni wokół budynku na cele związane z kulturą pozwoliłaby znacznie ożywić przestrzeń.

Gmina Police szeroko realizuje działania z zakresu kultury fizycznej i sportu szkolnego. W placówkach oświatowych realizowany jest system 3 godzin wychowania fizycznego oraz dodatkowa czwarta godzina wf w formach, które zostały określone w przepisach oświatowych. Dla uczniów klas II-IV szkół podstawowych realizowany jest program nauki pływania. W Gimnazjum nr 3 w Policach na podstawie porozumienia z klubami sportowymi funkcjonują klasy sportowe o profilach:

- piłka nożna chłopców (Klub Piłkarski „Chemik" Police),

- piłka siatkowa dziewcząt (Polickie Stowarzyszenie Piłki Siatkowej).

Wszystkie szkoły posiadają odpowiednią bazę sportową (sale gimnastyczne i boiska sportowe) do realizowania zadań z zakresu kultury fizycznej i sportu, niektóre korzystają również bezpłatnie z obiektów Ośrodka Sportu i Rekreacji w Policach. Atutem Gminy Police jest sport szkolny.

Baza sportowo - rekreacyjna

a. Gminne Centrum Edukacji i Rekreacji w Trzebieży ul. Leśna 15.
b. Miejska Przystań Żeglarska w Policach przy ul. Konopnickiej 12.
c. Kompleks Rekreacyjny - Sportowo w Policach przy ul. Piaskowej 97.

d. Zespół Obiektów Sportowych w Policach przy ul. Siedleckiej 2b.
e. Kompleksy Boisk Sportowych „ORLIK 2012”
   - w Tanowie przy ul. Szkolnej - przy SP 1 w Policach
   - przy SP w Niekłończycy
f. Gminne Centrum Edukacji i Rekreacji w Trzebieży przy ul. Spacerowej 15.
g. Obiekt Sportowo – Rekreacyjny w Trzebieży przy ul. Rybackiej 26.

Na terenie gminy Police znajdują się: 2 stadiony, 6 boisk do tenisa ziemnego, 15 Boisk uniwersalnych, 2 Hale sportowe , 10 Sal sportowych uniwersalnych o wymiarach od 24x12 do 36x18, 2 Boiska Orlik (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach oraz Podgrodzie), 1 Lodowisko Biały Orli (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach), 1 Pływalnia kryta (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach), 1 Hala widowiskowo – sportowa - 1 (Zespół Szkół im. Ignacego Łukasiewicza w Policach).

Gmina Police współpracuje ze stowarzyszeniami, które realizują zadania z zakresu kultury fizycznej. Corocznie uchwalany jest program współpracy Gminy Police z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami, które realizują zadania pożytku publicznego.

Bezpieczeństwo publiczne

Stan bezpieczeństwa w gminie w znacznym stopniu jest zdeterminowany przez funkcjonowanie stosownych jednostek powołanych w tym celu. Przy ul. Kasprowicza w Policach zlokalizowana jest Komenda Powiatowa Policji.

W 2016 r. stwierdzono ogółem 660 przestępstw, w tym:

1. Zabójstwa (w tym usiłowania) - 3
2. Zgwałcenia (w tym inna czynność seksualna) - 4
3. Kradzieże (same kradzieże bez włamań) – 49
4. Bójka i pobicia – 4 czyny stwierdzone, w tym 1 popełniony przez nieletniego
5. Przestępstwa gospodarcze – 53 stwierdzonych przestępstw
6. Wykroczenia popełnione w 2016 r – 546 czynów

Komenda Powiatowa Policji w Policach podczas realizowania zadań na rzecz zapobiegania patologiom i przestępczości współpracuje m. in. ze Strażą Miejską, Strażą Graniczną, Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zakładem Opieki Zdrowotnej, dyrektorami i pedagogami szkolnymi, kuratorami zawodowymi i społecznymi. Komenda Powiatowa Policji w Policach zasięgiem swego działania obejmuje obszar całego powiatu tj. obszar czterech gmin: Police, Dobra, Kołbaskowo i Nowe Warpno. W strukturze KPP Police funkcjonuje samodzielna jednostka, jaką jest Komisariat Policji w Mierzynie i w Kołbaskowie, którego funkcjonariusze wykonują swoje obowiązki na terenie dwóch gmin: gminy Dobra oraz gminy Kołbaskowo. Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego w gminach Police i Nowe Warpno spoczywa na funkcjonariuszach Komendy Powiatowej Policji w Policach.

Zjawiska patologiczne koncentrują się głównie w starej części Polic, dotyczy to głównie Starego Miasta, Mścięcina, Jasienicy.

Tabela 29. Zestawienie liczby przestępstw stwierdzonych w odniesieniu na poszczególne gminy powiatu polickiego.

	Przestępstwa	
Nazwa Gminy	**Liczba**	**% udział do ogółem w powiecie**
Dobra	**226**	**19,05**
Kołbaskowo	**195**	**16,44**
Nowe Warpno	**13**	**1,10**
Police	**752**	**63,41**
Powiat - razem	**1186**	**100**

Źródło: dane Państwowej Komendy Powiatowej Policji w Policach.

Obecnie na terenie miasta Police zlokalizowanych jest 13 stanowisk kamerowych z wykorzystaniem kolorowych, dualnych, szybkoobrotowych kamer Bosch z 26-krotnym zoomem optycznym. W każdej kamerze zastosowano dyski twarde o pojemności 250 GB/ na kamerę, co pozwoli na ciągłą rejestrację obrazu przez około 30 dni. Stanowiska kamerowe zostały usytuowane na: Placu Chrobrego (na budynku biblioteki), na ul. Rycerskiej, Grunwaldzkiej/róg Sikorskiego, Bankowej, PSK/róg Piłsudskiego, Wyszyńskiego, Wróblewskiego Paskowej, Zamenhofa, na terenie Szkoły Podstawowej nr 8, Przyjaźni. Obraz z kamer przesyłany jest do dwóch centrów monitorowania zlokalizowanych w KP Policji oraz w siedzibie Straży Miejskiej. W obu centrach monitoringu możliwy jest podgląd obrazu z kamer i nagrań archiwalnych za pomocą komputera z dedykowanym oprogramowaniem Bosch VIDOS - licencjonowanego dla 16 punktów kamerowych. W każdym centrum obraz oglądany jest na 40" monitorach podglądu.

Straż Miejska w Policach wykonuje zadania z zakresu utrzymania spokoju i porządku w miejscach publicznych wynikające z ustaw i aktów prawa miejscowego. W tym celu działają patrole piesze, rowerowe, zmotoryzowane oraz wspólne z funkcjonariuszami Policji. Strażnicy zwracają szczególną uwagę na wykonanie uchwały Rady Miejskiej Nr XL/309/05 z dnia 29 grudnia 2005 roku w sprawie ustalenia zasad utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Police, na przestrzeganie znowelizowanej Ustawy o Wychowaniu w Trzeźwości oraz Uchwały Nr XLIX/337/94 Rady Gminy i Miasta w Policach z dn.25.04.1994r. (z późniejszym zmianami) oraz w sprawie opłaty targowej. Stałą kontrolą objęta jest m.in. ścieżka rekreacyjno- dydaktyczna „Zielona sala gimnastyczna" oraz Park Solidarności. W okresem letnim zwiększane są kontrole w rejonach turystyczno wypoczynkowych takich jak Trzebież, Bartoszewo oraz miejsca nielegalnych kąpielisk.

W celu eliminowania zagrożeń, przestępstw, wykroczeń i uchybień porządkowych straż współdziała z organami administracji państwowej, samorządowej, organizacjami społecznymi oraz mieszkańcami.

Aktywność mieszkańców

Aktywność mieszkańców jest podstawową drogą do stworzenia społeczeństwa obywatelskiego. Rozwija kapitał ludzki, zasoby umiejętności, informacji, kultury, wiedzy i kreatywności jednostek oraz związki pomiędzy ludźmi i organizacjami. Aktywność obywatelska mierzona w Gminie Police

frekwencją wyborczą jest zadowalająca. Świadczą tym wyniki ostatnich wyborów do Sejmu i Senatu RP 2015:

Frekwencja wynosiła:

- ogólnopolska 16,47 %

- zachodniopomorskie 13,95 %

- powiat policki 14,92%

Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe pełnią dużą rolę w życiu publicznym służąc kreowaniu społeczeństwa obywatelskiego i rozwiązywaniu problemów społecznych. Rolą organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego, oprócz realizacji celów statutowych, jest również włączenie się w budowanie samorządności lokalnej. W Gminie Police działa szereg organizacji, które podejmują działania na rzecz ochrony środowiska, upowszechniania kultury fizycznej i sportu, ochrony i promocji zdrowia oraz aktywizacji osób niepełnosprawnych, pomocy społecznej i przeciwdziałania patologiom. Stowarzyszenia prowadzą także aktywną działalność w zakresie poradnictwa dla osób będących w trudnej sytuacji życiowej w zakresie prawa pracy i bezrobocia, ochrony praw lokatorów, prawa rodzinnego, cywilnego i konsumenckiego. W Policach funkcjonują stowarzyszenia, które działają na rzecz wyrównania szans osób z upośledzeniem umysłowym, zrzeszają osoby niepełnosprawne intelektualnie, członków ich rodzin, opiekunów prawnych i przyjaciół w celu tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka i promowania ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Oferta spędzania czasu wolnego oraz działalność kulturalna i sportowa organizacji pozarządowych koncentruje się głównie w nowej części miasta.

Według danych Urzędu Miasta Police na terenie gminy funkcjonuje 155 organizacji pozarządowych - stowarzyszeń, związków, kół i klubów. O wysokim poziomie aktywności społecznej na terenie gminy świadczy nie tylko liczba zarejestrowanych na jej obszarze organizacji i stowarzyszeń, lecz przede wszystkim działania samych mieszkańców, w których zawierają pełen zakres przedsięwzięć podejmowanych na rzecz rozwoju lokalnych społeczności.

Mniejszości narodowe

W mieście Police mieszka niewielki odsetek mniejszości greckiej. Jej obecność jest następstwem krwawej wojny domowej, która rozpoczęła się w Grecji jeszcze w latach okupacji hitlerowskiej pomiędzy komunistami a prawicowymi zwolennikami monarchii. Klęska komunistów i stosowane wobec nich oraz ich zwolenników środki zapobiegawcze zmusiły ich do szukania schronienia za granicą – w tym w Polsce. W latach 50. XX wieku osiedla otaczające Stare Miasto w Policach były zamieszkiwane głównie przez uchodźców z Grecji i Macedonii. Obecnie miasto zamieszkują nieliczni przedstawiciele tych narodowości, którzy podejmują jednak starania dla zachowania tradycji i obyczajów. Sprzyja temu funkcjonowanie właściwie zagospodarowanych przestrzeni publicznych w mieście, które umożliwiają mniejszości narodowej i samorządowi wspólną organizację przedsięwzięć plenerowych o charakterze kulturowym. Mniejszość grecka i macedońska nie stanowią grup zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społeczno-gospodarczym.

3.4 ANALIZA SWOT

Mocne strony	Słabe strony	szanse	zagrożenia
SFERA SPOŁECZNA			
Wysoka jakość nauczania w placówkach oświatowych na terenie gminy na wszystkich poziomach nauczania, rozbudowane zaplecze sportowe, aktywność instytucji gminnych w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na działania prospołeczne i edukacyjne, dobrze funkcjonujący Ośrodek Pomocy Społecznej, bogata oferta kulturalna, sprzyjające warunki dla rozwoju rekreacji i zagospodarowania przestrzeni publicznych, bogata oferta edukacyjna dla dzieci o różnych potrzebach i możliwościach edukacyjnych, system wsparcia dla organizacji pozarządowych, opieka nad osobami i rodzinami znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej, realizacja wielu programów i inicjatyw profilaktycznych, pomoc osobom starszym, wspieranie rodzin patologicznych, współpraca OPS z organizacjami pozarządowymi w celu	niski poziom aktywności zawodowej, niski poziom kwalifikacji, niewystarczająca przedsiębiorczość, duża grupa osób świadomie bezrobotnych, wysokie bezrobocie, w tym osób długotrwale bezrobotnych, dekapitalizacja dużej części zasobów mieszkaniowych słaba identyfikacja policzan z miastem i gminą proces ubożenia części mieszkańców i jednoczesne rozwarstwienie ekonomiczne lokalnej społeczności, starzenie się społeczeństwa występowanie negatywnych zjawisk społecznych wynikających z bezrobocia, ubóstwa, wzrost ilości zachowań ryzykownych wśród dzieci i młodzieży, bezradność i niezaradność, w tym w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przestępczość młodocianych, niedostateczna ilość specjalistów niedostateczna oferta organizowania czasu wolnego dla osób starszych i samotnych, niedostateczne wykorzystanie potencjału organizacji pozarządowych,	możliwość uzyskania wsparcia w ramach funduszy unijnych na zadania społeczne-tworzenie nowych miejsc pracy w związku z prowadzonymi na szeroką skalę działaniami rewitalizacyjnymi, tworzenie nowych miejsc pracy poprzez przyciąganie inwestycji zewnętrznych, realizacja kompleksowych działań rewitalizacyjnych w sferze społecznej, infrastrukturalnej i przestrzennej, rozszerzenie współpracy różnorodnych instytucji społecznych, w celu realizacji wspólnych przedsięwzięć aktywizujących mieszkańców obszaru wsparcia wzrost świadomości społeczeństwa na temat niepełnosprawności skuteczna analiza zjawisk społecznych wywołujących określone problemy społeczne, realizacja projektów związanych z terapią uzależnień, zwiększona dostępność do ośrodków zewnętrznych służących rozwiązywaniu konkretnych problemów społecznych, możliwość zewnętrznego finansowania działań ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, rewitalizacja fizyczna i społeczna zasobów miejskich na obszarach zdegradowanych,	dalsze utrwalanie się zjawisk negatywnych w sferze społecznej, ubożenie ludności, nasilenie zjawiska wykluczenia społecznego, wysoki odsetek osób utrzymujących się z niezarobkowego źródła utrzymania, niska dynamika przyrostu miejsc pracy, emigracja edukacyjna młodzieży do dużych centrów miejskich, negatywne oddziaływanie kryzysu ekonomicznego na rozwój społeczny i wzrost bezrobocia, utrzymujące się niekorzystne zmiany demograficzne ubożenie społeczeństwa w skali makro, brak odpowiednich środków prawnych dla skutecznego rozwiązywania problemów społecznych, pogarszający się system ochrony zdrowia, wzrost apatii, rozpad więzi rodzinnych, bezradności, wzrost zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi, wysoki poziom długotrwałego bezrobocia oraz ubożenia, kumulacja zjawisk negatywnych na zdegradowanych obszarach miast, niski potencjał przedsiębiorstw funkcjonujących w ramach ekonomii Społecznej,

rozwiązywania problemów społecznych, funkcjonowanie specjalistycznych zespołów i jednostek w obszarze społecznym (Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Polskie Stowarzyszenie na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną	brak dostatecznie zagospodarowanych terenów rekreacyjnych w przestrzeni publicznej	poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkaniowych.	
Mocne strony	**Słabe strony**	**szanse**	**zagrożenia**
Sfera gospodarcza			
tradycje przemysłowe, rozwinięty układ infrastruktury kolejowej, przedsiębiorczość mieszkańców, wysoki poziom wiarygodności finansowej gminy, zasoby ludzkie o wysokich kwalifikacjach, możliwości kreowania produktów turystycznych, posiadane tereny inwestycyjne, potencjał rozwojowy w dziedzinie kultury, sportu, turystyki i usług, nowoczesna branża chemiczna, funkcjonowanie Portu Morskiego w Policach, budowa instalacji PDH, transgraniczny potencjał turystyczny,	funkcjonowanie jednego dużego zakładu przemysłowego, słabo rozwinięta oferta dla inwestorów, niewystarczająca infrastruktura drogowa w odniesieniu do potrzeb gospodarki, słabe skomunikowanie i mała przepustowość sieci drogowej, niedobór inwestycji dywersyfikujących gospodarkę gminy, mała ilość spółek prawa handlowego, słabo wykwalifikowana siła robocza, brak instytucji otoczenia biznesu, niski poziom innowacyjności lokalnej gospodarki, brak obwodnicy Police – Święta, Niska mobilność pracowników spowodowana m.in. słabą siecią połączeń transportowych i braku integracji systemu komunikacji publicznej, niewystarczająco wykorzystany	podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej poprzez rewitalizację obiektów kubaturowych, ulic, placów i innych przestrzeni publicznych, tworzenie nowych miejsc pracy w związku z planowanymi pracami rewitalizacyjnymi; lepsze wykorzystanie transgranicznego położenia, napływ turystów, szczególnie z Niemiec, rozwój infrastruktury transportowej, możliwość pozyskania dofinansowania na rozwój MSP, poprawa kondycji części podmiotów gospodarczych, położenie gminy w strefie przygranicznej, Koncentracja w SOM potencjału specjalizacji regionalnych województwa zachodniopomorskiego biogospodarki, działalności morskiej	niska atrakcyjność inwestycyjna całego województwa zachodniopomorskiego, nadmierne obciążenia fiskalne podmiotów gospodarczych, obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej w poprzez degradację starych osiedli miasta w przypadku zaniechania działań rewitalizacyjnych, emigracja zarobkowa, utrudnienia w realizacji dużych inwestycji infrastrukturalnych, niedostateczne wykorzystanie środków unijnych wspierających lokalna gospodarkę, słabo rozwinięta sieć i niski standard dróg wiążących gminę w siecią dróg zewnętrznych,

	potencjał turystyczny położenia nad Zalewem Szczecińskim,	i logistycznej, sektora metalowego i maszynowego, a także usług opartych na wiedzy i turystyki	
Mocne strony	**Słabe strony**	**szanse**	**zagrożenia**
SFERA PRZESTRZENNA I INFRASTRUKTURALNA			
znaczący udział obszarów zieleni w powierzchni gminy, urozmaicony krajobraz naturalny zróżnicowanie przyrodnicze, bogactwo wód powierzchniowych i podziemnych, różnorodność form ochrony przyrody, sukcesywnie modernizowany układ komunikacyjny, wysoki poziom świadomości ekologicznej mieszkańców, funkcjonowanie nowoczesnej stacji uzdatniania wody, konsekwentna modernizacja i przebudowa infrastruktury drogowej, szczegółowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego, dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna, położenie w korytarzu transgranicznym, realizacja projektów rewitalizacyjnych mających na celu zarówno przeciwdziałanie degradacji przestrzeni zurbanizowanej i struktur społecznych, jak	potrzeby termomodernizacyjne budynków wielorodzinnych i użyteczności publicznej, wysoki poziom hałasu komunikacyjnego, tranzytowy ruch samochodowy przez śródmiejskie tereny miasta, zły stan techniczny ulic, brak parkingów, niedostateczne środki na realizację zadań inwestycyjnych, zły stan techniczny urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych, niekorzystne położenie geograficzne z dala od głównych szlaków komunikacyjnych, brak silnie wykształconego centrum, zły stan techniczny substancji mieszkaniowej, niedostateczna jakość przestrzeni publicznych, występowanie obszarów zdegradowanych wymagających przekształceń, rehabilitacji i działań naprawczych, niedostateczne wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych miasta,	możliwość pozyskania środków unijnych na realizację zadań infrastrukturalnych, wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, preferowany w UE transport zbiorowy, budowa SKM rozbudowa sieci ścieżek rowerowych, poprawa jakości dróg gminnych, powiatowych i wojewódzkich, budowa obwodnicy zachodniej m. Szczecina z przeprawą Police – Święta, programy rewitalizacyjne, w tym współfinansowane ze środków unijnych, prawidłowe zarządzenie przestrzenią, stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych, rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury technicznej, możliwość wykorzystania wolnych terenów inwestycyjnych, bliskość estuarium Odry i Zalewu Szczecińskiego i terenów zielonych, ochrona i odnawianie walorów przyrodniczych, wykorzystanie wartościowych kompleksów przyrodniczych w mieście, zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych,	opóźnienia w realizacji inwestycji proekologicznych, opóźnienia w realizacji inwestycji infrastrukturalnych o znaczeniu krajowym i regionalnym, postępująca degradacja starej części miasta w wyniku zaniechania procesu rewitalizacji, zanieczyszczenie wód Postępująca peryferyzacja SOM jako obszaru mniej atrakcyjnego w porównaniu z innymi metropoliami w Polsce, Brak wystarczających środków finansowych na realizację kompleksowej rewitalizacji terenów zdegradowanych, ograniczony dostęp do środków finansowych na budowę infrastruktury społecznej, brak środków na standaryzację infrastruktury usług społecznych,

i pobudzanie rozwoju, wzrost aktywności społecznej i gospodarczej, poprawę środowiska zamieszkania oraz ochronę dziedzictwa sukcesywny rozwój ścieżek rowerowych, realizacja projektów termomodernizacyjnych o charakterze publicznym, Stale rozwijająca się współpraca gmin aglomeracji szczecińskiej w tworzeniu wspólnej sieci transportu publicznego, stanowiąca podstawę do stworzenia zintegrowanej sieci w obszarze całego SOM, Systematyczne unowocześnianie taboru dla transportu publicznego, Dostępność infrastruktury społecznej na terenie gminy, Funkcjonowanie świetlic środowiskowych i dla seniorów,	istnienie dużych przestrzeni terenów poprzemysłowych, często o dużym stopniu degradacji, wpływających na obniżenie jakości przestrzeni publicznych i mających negatywne oddziaływanie społeczno-gospodarcze, Słabo zagospodarowane atrakcyjne obszary i przestrzenie nadwodne miasta, niski standard zabudowy mieszkaniowej, jakości przestrzeni publicznych oraz kumulacją negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, Niezadawalający stan dróg powiatowych i gminnych, niezbędnej dla rozwoju gospodarczego gminy a także zwiększenia dostępu do transportu publicznego dla mieszkańców Niewystarczający stan infrastruktury kolejowej pomimo sprzyjającego układu przestrzennego oraz sprzyjającego układu torowego, niewykorzystywana do efektywizacji transportu publicznego, Systematyczny wzrost liczby samochodów i komunikacji indywidualnej przyczyniający się do emisji zanieczyszczeń i hałasu, ale także generujący problemy komunikacyjne w centrum miasta,	wzrost znaczenia obszaru metropolitalnego i rozwój współpracy w ramach SOM, Dalsza rewitalizacja społeczno-gospodarcza obszarów zdegradowanych, Realizacja kompleksowych inwestycji z zakresu gospodarki niskoemisyjne, Budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej wraz z niezbędną infrastrukturą węzłów i centrów przesiadkowych, parkingami typu P&R i P&B. likwidacja barier architektonicznych w obiektach użyteczności publicznej, budowa hospicjum stacjonarnego w Tanowie, utworzenie Klubu Integracji Społecznej, tworzenie infrastruktury dla warsztatów terapii zajęciowej,	

	niedostateczna liczba mieszkań socjalnych i chronionych, bariery architektoniczne w obiektach użyteczności publicznej,		

4 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

4.1 METODOLOGIA WYZNACZENIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Gmina Police została podzielona na 19 jednostek analitycznych, urbanistycznych, stanowiących uwarunkowane historycznie, funkcjonalnie i administracyjnie obszary gminy wyznaczone do celów programowych i przestrzennych mające określony charakter i dominująca funkcję. Diagnozą został objęty obszar całej gminy. Tereny są homogeniczne pod względem morfologicznym, funkcjonalnym i społecznym. Każdą z nich zbadano w taki sam sposób – poddając analizie ze względu na wskazane zjawiska społeczne oraz gospodarcze i przestrzenno - funkcjonalne.

Punktem wyjścia dla wskazania obszarów kryzysowych była ocena sytuacji społeczno – gospodarczej w gminie Police. Analiza wskaźnikowa dostarczyła informacji na temat obszarów kryzysowych – takich w których sytuacja jest gorsza niż średnia gminy. W celu obiektywnego porównania jednostek, dane przetworzono, uzyskując wskaźniki syntetyczne. W efekcie wyłoniono te jednostki analityczne, które spełniają warunek kumulacji negatywnych zjawisk społecznych oraz występowania sytuacji kryzysowej w co najmniej jednej ze sfer: społecznej, gospodarczej, lub funkcjonalno-przestrzennej. Następnie przeprowadzono analizę obszarów kryzysowych uwzględniając stan infrastruktury, potencjał rozwojowy, sytuację demograficzną oraz stan środowiska przyrodniczego. Wskazane obszary kryzysowe, planowane do rewitalizacji zostały przeanalizowane wg. priorytetów określonych w dokumentach strategicznych, wcześniej prowadzonych działań rewitalizacyjnych oraz oddziaływania na inne osiedla. Na tej podstawie wyznaczono jeden obszar rewitalizacji, dla którego zostały zaplanowane projekty główne i uzupełniające.

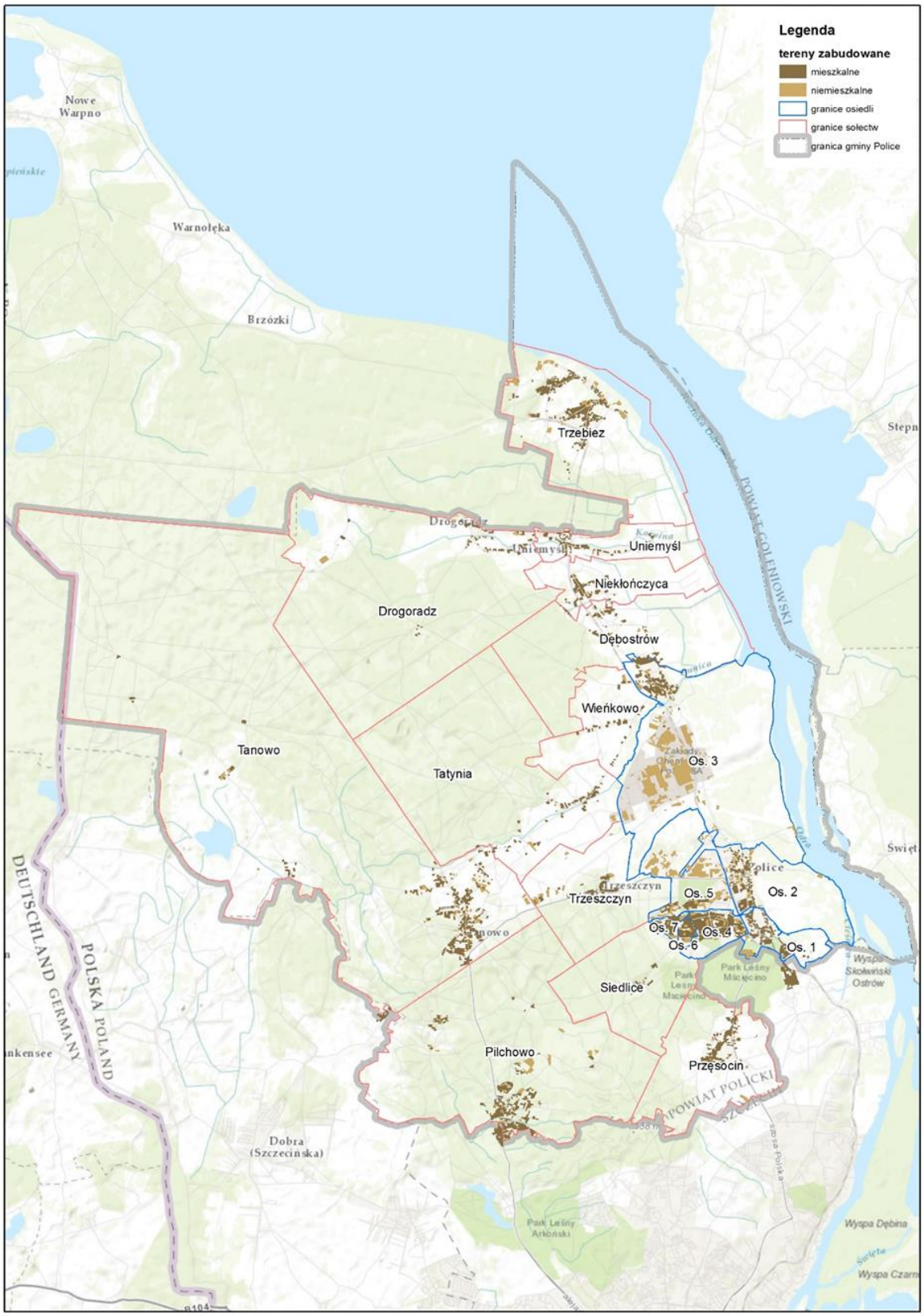

Mapa 10. Granice jednostek analitycznych. Opracowanie własne.

4.2 ZASIĘG TERYTORIALNY REWITALIZOWANEGO OBSZARU

Obszary kryzysowe w Gminie Police wyznaczono w obrębie terenów zamieszkałych, na których sytuacja społeczno – gospodarcza została zdiagnozowana jako gorsza od średniej w gminie Police. Szczególna uwaga została zwrócona na obszary określone w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla miasta Police, na których dotychczas prowadzony był proces rewitalizacji ze względu na dużą efektywność prowadzonych działań w obszarze infrastruktury technicznej i społecznej w latach 2012-2017 i która mimo poprawy wskaźników nadal pozostaje obszarem wymagającym rewitalizacji.

4.3 OKRES OBOWIĄZYWANIA I ZASADY FINANSOWANIA PROGRAMU REWITALIZACJI

Okres programowania działań rewitalizacyjnych określonych w Programie obejmuje lata 2017-2025. Celem programu jest odnowa przestrzenna, społeczna, gospodarcza i ekonomiczna wydzielonych obszarów gminy Police. Realizacja zadań w okresie docelowym do 2025 roku przy wsparciu środków finansowych pochodzących ze źródeł budżetowych, pomocowych oraz prywatnych w odniesieniu do wyznaczonych obszarów ma się przyczynić w szczególności: do poprawy sytuacji społecznej, (w tym zmniejszenia bezrobocia i jego skutków, bezradności) estetyki przestrzeni miejskiej, zatrzymania degradacji budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej, w tym objętych ochroną konserwatorską, ożywienia terenów w wyznaczonych obszarach na cele działalności gospodarczej i usługowej w tym usług publicznych, wzmocnienia identyfikacji mieszkańców z miastem oraz ich integracji wokół wspólnych przestrzeni.

Realizacja zadań wyszczególnionych w programie uzależniona będzie od wielkości środków finansowych pozyskanych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w ramach poszczególnych programów operacyjnych, w szczególności Regionalnego Programu Operacyjnego dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2014-2020, możliwości budżetowych, środków prywatnych i ich montażu. Główny nacisk położony jest na zintegrowanie działań w poszczególnych sferach co przynieść ma podniesienie wartości przestrzeni publicznej i nadawanie jej funkcji gospodarczych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, społecznych i kulturalnych, poprawę jakości życia mieszkańców przez komplementarne działania społeczne i gospodarcze prowadzone przez parterów programu w obszarze rewitalizacji. Należy przyjąć, że rok 2025 wyznacza okres obowiązywania zapisów Programu Rewitalizacji. Należy mieć na uwadze, iż Program Rewitalizacji jest opracowany zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Okres przejściowy na realizację przedsięwzięć wyznaczono na 31 grudnia 2023. Do tego czasu należy przeprowadzić aktualizację dokumentu zgodnie z wymogami wskazanymi w ustawie z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

4.4 KRYTERIA WYBORU OBSZARU REWITALIZACJI – ANALIZA WSKAŹNIKOWA

Analizę wskaźnikową przeprowadzono dla całej gminy Police na podstawie obiektywnych wskaźników w odniesieniu do poszczególnych osiedli i sołectw. Wyboru wskaźników uzasadniających konieczność działań w obszarach dokonano na podstawie dokumentu: Zasady realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014 – 2020 oraz ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Zweryfikowano w oparciu o dostępne dane na podstawie LPR dla miasta Police.

4.5 OPIS METODY ANALITYCZNEJ OPARTEJ O STANDARYZACJĘ WSKAŹNIKÓW

W pierwszym kroku zebrano dane liczbowe dla poszczególnych wskaźników, z następujących źródeł:

Tabela 30. Wskaźniki

nr	Nazwa wskaźnika	Źródło pozyskania danych
W1	liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na 1 tys. ludności	Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach
W2	Liczba postępowań eksmisyjnych, orzeczonych i wykonanych eksmisji z lokali mieszkalnych na 1000 mieszkańców	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej
W3	Liczba bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby osób w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Policach
W4	Liczba osób wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Policach
W5	Procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych z wykształceniem gimnazjalnym,	Powiatowy Urząd Pracy w Policach
W7	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	Państwowa Powiatowa Komenda Policji w Policach
W8	Liczba przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców	Państwowa Powiatowa Komenda Policji w Policach

Opracowanie własne.

Następnie wyliczono średnią i odchylenie standardowe całego obszaru miasta dla wszystkich wybranych wskaźników. Ostatnim krokiem była standaryzacja wskaźników w celu umożliwienia ich sumowania i obliczenie sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych osiedli miasta. Wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje średnia dla całej gminy. Na etapie standaryzacji wskaźników wyłączono 7 sołectw ze względu na liczbę mieszkańców poniżej 1% całej liczby mieszkańców gminy.

Tabela 31. Dane do wskaźników w podziale na jednostki analityczne

nazwa obszaru	liczba mieszkańców	liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	liczba mieszkańców w wieku nieprodukcyjnym	liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	liczba osób długotrwale bezrobotnych	liczba osób korzystających z zasiłku pomocy społecznej	postępowania eksmisyjne orzeczone i wykonane eksmisje z lokali mieszkalnych	liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 ludności	liczba postępowań eksmisyjnych orzeczonych i wykonanych eksmisji z lokali mieszkalnych na 1000 mieszkańców	liczba bezrobotnych powyżej 12 miesięcy do liczby osób w wieku produkcyjnym	liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym	procentowy udział bezrobotnych zarejestrowanych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym w ogólnej liczbie osób bezrobotnych zarejestrowanych	liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	liczba przestępstw i wykroczeń na 1000 mieszkańców
									W1	W2	W3	W4	W5	W7	W8
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Osiedle Mścięcino	1398	845	463	184	53	26	59	3	42,20	2,15	0,03	54,79	4,44	23,98	48,44
Stare Miasto	3934	1848	1331	469	286	93	201	29	51,09	7,37	0,05	72,02	23,95	69,29	102,32
Osiedle Jasienica	1337	852	493	191	67	33	71	16	53,10	11,97	0,04	57,86	5,61	35,14	56,16
Osiedle Dąbrówki	8454	6803	3190	1105	236	86	187	0	22,12	0,00	0,01	46,89	19,77	26,61	31,52
Osiedle Gryfitów	3177	2203	1078	387	116	102	122	0	38,40	0,00	0,05	48,93	9,72	124,62	156,96
Osiedle Księcia Bogusława	4122	3485	1117	381	136	99	38	0	9,22	0,00	0,03	32,05	11,39	24,58	63,51
Osiedle Anny Jagiellonki	8231	7022	2133	651	136	183	85	0	10,33	0,00	0,03	30,38	11,39	16,86	42,36
Niekłończyca	420	300	65	55	12	6	19	0	45,24	0,00	0,02	21,67	1,01	7,14	14,29
Pilchowo	1255	848	201	206	21	16	25	0	19,92	0,00	0,02	23,70	1,76	2,39	4,78
Przęsocin	622	439	94	89	26	15	23	1	36,98	1,61	0,03	21,41	2,18	4,82	9,65
Siedlice	198	151	23	24	6	3	4	0	20,20	0,00	0,02	15,23	0,50	15,15	30,30
Tanowo	1799	1270	313	216	23	17	96	2	53,36	1,11	0,01	24,65	1,93	1,67	3,34

Tatynia	306	226	39	41	9	6	18	0	58,82	0,00	0,03	17,26	0,75	9,80	19,61
Trzebież	2035	1412	268	355	35	24	115	2	56,51	0,98	0,02	18,98	2,93	1,47	2,95
Trzeszczyn	261	188	42	31	8	3	27	0	103,45	0,00	0,02	22,34	0,67	11,49	22,99
Uniemyśl	376	51	281	44	6	2	22	0	58,51	0,00	0,04	550,98	0,50	7,98	15,96
Wieńkowo	192	30	132	30	4	1	14	0	72,92	0,00	0,03	440,00	0,34	15,63	31,25
Drogoradz	263	33	180	50	8	3	16	0	60,84	0,00	0,09	545,45	0,67	11,41	22,81
Dębostrów	343	43	252	48	6	7	25	0	72,89	0,00	0,16	586,05	0,50	8,75	17,49

4.6 ANALIZA WSKAŹNIKOWA SYTUACJI SPOŁECZNO – GOSPODARCZEJ.

Tabela 32. Analiza wskaźnikowa sytuacji społeczno – gospodarczej. Standaryzacja wskaźników.

nazwa osiedla	liczba mieszkańców	wskaźniki				wskaźniki standaryzowane				wskaźnik sumaryczny
		W1	W3	W4	W5	W1s	W3s	W4s	W5s	Ws
Osiedle Mścięcino	1398	42,20	0,03	54,79	4,44	40,19	-1,08	54,12	3,66	96,88
Stare Miasto	3934	51,09	0,05	72,02	23,95	49,08	-1,07	71,35	23,17	142,54
Osiedle Jasienica	1337	53,10	0,04	57,86	5,61	51,09	-1,08	57,19	4,83	112,04
Osiedle Dąbrówki	8454	22,12	0,01	46,89	19,77	20,11	-1,10	46,21	18,99	84,21
Osiedle Gryfitów	3177	38,40	0,05	48,93	9,72	19,09	0,04	72,32	12,47	103,92
Osiedle Księcia Bogusława	4122	9,22	0,03	32,05	11,39	7,21	-1,09	31,37	10,61	48,11
Osiedle Anny Jagiellonki	8231	10,33	0,03	30,38	11,39	8,32	-1,09	29,70	10,61	47,54
Niekłończyca	420	45,24	0,02	21,67	1,01	43,23	-1,10	20,99	0,23	63,35
Pilchowo	1255	19,92	0,02	23,70	1,76	17,91	-1,10	23,03	0,98	40,82
Przęsocin	622	36,98	0,03	21,41	2,18	34,97	-1,08	20,74	1,40	56,02
Siedlice	198	20,20	0,02	15,23	0,50	18,19	-1,10	14,56	-0,28	31,37
Tanowo	1799	53,36	0,01	24,65	1,93	51,35	-1,10	23,97	1,15	75,37

Tatynia	306	58,82	0,03	17,26	0,75	56,81	-1,09	16,58	-0,03	72,28
Trzebież	2035	56,51	0,02	18,98	2,93	54,50	-1,10	18,30	2,15	73,86
Trzeszczyn	261	103,45	0,02	22,34	0,67	101,44	-1,10	21,66	-0,11	121,89
Uniemyśl	376	58,51	0,04	550,98	0,50	56,50	-1,08	550,30	-0,28	605,45
Wieńkowo	192	72,92	0,03	440,00	0,34	70,91	-1,08	439,32	-0,44	508,70
Drogoradz	263	60,84	0,09	545,45	0,67	58,83	-1,02	544,78	-0,11	602,47
Dębostrów	343	72,89	0,16	586,05	0,50	70,88	-0,95	585,37	-0,28	655,02
średnia arytmetyczna		**46,64**	**0,04**	**138,46**	**5,26**					
odchylenie standardowe		**23,19**	**0,03**	**204,62**	**6,75**					

4.7 WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY

Każdy obliczony wskaźnik wystandaryzowany został poddany analizie w czterostopniowej skali degradacji, wskazującej czy dany obszar charakteryzuje się zjawiskami pozytywnymi czy negatywnymi. W celu lepszego zobrazowania sytuacji społeczno – gospodarczej stworzono skalę degradacji społeczno – gospodarczej, uzależnioną od uwarunkowań gminy Police. Interpretacja wyników osiągniętych dzięki zastosowanej metodologii pozwala w sposób obiektywny wskazać obszary o kumulacji zjawisk negatywnych. Autorzy opracowania przeanalizowali wszystkie osiedla i wskazane sołectwa w Policach zgodnie z zaproponowaną metodologią i ustalili wartości maksymalne i minimalne poszczególnych wskaźników.

Sytuacja „bardzo zła" – wskaźnik

Sytuacja „zła"

Sytuacja „dobra"

Sytuacja „bardzo dobra"

Szczegółowe wartości graniczne przedziałów skali degradacji dla poszczególnych wskaźników wystandaryzowanych przedstawiają się następująco:

Tabela 33. Standaryzacja wskaźników.

	Wskaźniki wystandaryzowane				Wskaźnik sumaryczny
	Ws1	Ws3	Ws4	Ws5	Ws
Min.	7,21	-1,10	-14,56	-0,44	-31,37
Max.	101,44	0,04	72,32	23,17	142,54
Sytuacja bardzo zła	>4	>4	>5	>5	>4,5
Sytuacja zła	0-4	0-4	0-5	0-5	0-4,5
Sytuacja dobra	(-2)-0	(-2)-0	(-5)-0	(-5)-0	(-3)-0
Sytuacja bardzo dobra	<(-2)	<(-2)	<(-5)	<(-5)	<(-2,5)

Źródło: opracowanie własne.

Analizując poszczególne wskaźniki możemy zauważyć co następuje:

Wskaźnik 1 – pomocy społecznej – liczony liczbą osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1 tys. ludności wykorzystany został do wyznaczenia obszaru rewitalizacji i analizy wskaźnikowej.

Na terenie całej gminy mieszka 38 723 osoby, z czego prawie 17%, tj. 6669 osób w obszarze kryzysowym . Na terenie gminy Police z zasiłków pomocy społecznej ogółem korzysta 1167 rodzin, w tym 253 na wsi, co daje łączną liczbę osób w rodzinie 2283. Zasiłki stałe w roku 2016 wypłacone zostały dla 329 osób. Na terenie Starego Miasta 351 osób korzysta z pomocy OPS, w Jasienicy 119 a na terenie osiedla Mścięcino 90. Wskaźnik osób korzystających z pomocy społecznej na terenie Starego Miasta na 1000 mieszkańców wynosi 51,9.

Wskaźnik 3 – długotrwałego bezrobocia – liczony udziałem długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym. Na terenie osiedli Stare Miasto, Mścięcino i Jasienica odnotowujemy kolejno wskaźnik 0,05, 0,03 i 0,04 osób. Długotrwałe bezrobocie jest o tyle niebezpiecznym zjawiskiem, że często może prowadzić do wykluczenia społecznego.

Wskaźnik 4 – starzenie się społeczeństwa, mierzony liczbą osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób wieku produkcyjnym. Według danych liczbowych przedstawionych przez ewidencję ludności UM w Policach 5906 osób jest w wieku poprodukcyjnym. Stanowi to 15,25% ogółu wszystkich mieszkańców. Zdecydowanie najwięcej osób wieku poprodukcyjnym zamieszkuje dwa spośród trzech rewitalizowanych osiedli: Stare Miasto -469 osób, Jasienica – 191 i 184 w Mścięcinie. Proces starzenia się miasta jest zauważalny podtrzymując negatywny trend starzenia się ludności w wymiarze ogólnopolskim i ogólnoeuropejskim. Z punktu widzenia celów rewitalizacji istotne jest zwrócenie szczególnej uwagi na tę grupę ludności miasta, zwłaszcza że aż 25% osób w wieku poprodukcyjnym zamieszkuje obszar kryzysowy. Są to osoby nieaktywne zawodowo, dysponujące m.in. czasem, różnymi umiejętnościami i doświadczeniem, które może stanowić siłę napędową do działań o charakterze społeczno – kulturalnym. Istotne jest stworzenie dla tej grupy odpowiednich warunków do spędzania czasu, bezpiecznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych oraz odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Wskaźnik 5 - wykształcenia osób bezrobotnych, mierzony procentowym udziałem osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym w ogólnej liczbie osób zarejestrowanych bezrobotnych. Z danych przekazanych przez Powiatowy Urząd Pracy wynika, że na terenie miasta Police odnotowano 1194 bezrobotnych. 765 dotkniętych bezrobociem osób posiada wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe. Niskie kwalifikacje minimalizują ich szanse na lokalnym rynku pracy. Osoby te niechętnie uczestniczą w działaniach aktywizacyjnych i edukacyjnych. Na terenach kryzysowych ten problem dotyka 274 osoby. Wskaźnik dla Starego Miasta wynosi 23,95, dla Jasienicy 5,61, a Mścięcina 4,44.

Na obszarze osiedli Stare Miasto, Mścięcino i Jasienica występują niekorzystne zjawiska o charakterze społecznym (wysoka stopa długotrwałego bezrobocia, wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego, starzenie się ludności) oraz zjawiska związane z degradacją przestrzeni publicznej i tkanki mieszkaniowej.

Wnioski z analizy wskaźnikowej sytuacji w mieście oraz dodatkowo – orientacja pracowników samorządowych, pracowników OPS, jednostek gminnych wśród lokalnych uwarunkowań oraz spotkania z mieszkańcami i wnioski z ankiet doprowadziły do ostatecznej konkluzji, że znaczna część miasta boryka się z problemami natury społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Analizując sytuację społeczno – gospodarczą Polic można stwierdzić, że miasto charakteryzuje się niekorzystnymi trendami demograficznymi Zestawiając dane statystyczne GUS (2008), dane ze Strategii Rozwoju Gminy Police (2006) z aktualną sytuacją można stwierdzić systematyczny spadek liczby ludności miasta. Można również stwierdzić zauważalną tendencję do wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, które w 2006 r. stanowiły 8% mieszkańców miasta, w 2010 jest to 10,25%.a w roku 2016 to już 15%. Analizując dane z tych samych lat odnotowuje się spadek liczebności ludności młodej. Stosunek liczby osób w wieku nieprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym maleje. Jest to bardzo poważny problem społeczny i gospodarczy, którego negatywne efekty mogą być odczuwalne dopiero w okresie długoterminowym, tj. 10 – 20 lat. Niekorzystna sytuacja demograficzna i pogłębiająca się dysproporcja pomiędzy liczbą osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym wpływa negatywnie na kształtowanie się rynku pracy.

Jednocześnie postępująca stagnacja gospodarcza sprawia, że coraz więcej osób podejmuje migrację zarobkową. Wskazane obszary miasta stają się coraz mniej atrakcyjne jako miejsce pracy, zamieszkania oraz lokowania inwestycji. W związku z tym istnieje potrzeba wykorzystania potencjału rozwojowego dla wzrostu aktywności społeczno-gospodarczej całego regionu poprzez działania rewitalizacyjne wsparte działaniami w obszarze społecznym.

W mieście znajdują się liczne budynki wielorodzinne. Wg danych Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej większość znajduje się w złym lub bardzo złym stanie technicznym i wymagają one podjęcia działań remontowych i docieplenowych. Nieuporządkowana i wymagająca rehabilitacji przestrzeń publiczna stanowi barierę w rozwoju Polic, w tym także szeroko pojętego rozwoju gospodarczo-społecznego. Niezbędna rewitalizacja przestrzeni publicznych służyć będzie wyeksponowaniu walorów pejzażu przyrodniczo-kulturowego Polic. Powyższe czynniki obniżają standard życia mieszkańców, co w konsekwencji wpływa na stopień atrakcyjności całego obszaru miasta. Nasilenie negatywnych zjawisk daje się zauważyć na terenie 3 osiedli: Stare Miasto, Jasienica i Mścięcino.

Przeprowadzona diagnoza uzasadnia wyznaczenie obszarów kryzysowych i obszaru rewitalizacji.

5 POGŁĘBIONA ANALIZA OBSZARÓW KRYZYSOWYCH W KONTEKŚCIE CAŁEJ GMINY.

5.1 WYZNACZENIE OBSZARÓW KRYZYSOWYCH I OBSZARU REWITALIZACJI.

Spośród 19 poddanych analizie jednostek gminy Police nasilenie negatywnych zjawisk, wyrażone dodatnią wartością sumarycznego wskaźnika degradacji Ws, występuje na trzech osiedlach. Największe nasilenie zjawisk negatywnych, wartość bardzo zła sumarycznego wskaźnika degradacji Ws, została osiągnięta dla osiedla Stare Miasto. Rozkład osiedli, na których występuje nasilenie zjawisk negatywnych wskazuje jednoznacznie konkretne obszary miasta. Sytuacją alarmującą charakteryzują się tzw. „stare" osiedla. Postępująca degradacja wpływa negatywnie zarówno na rozwój samego miasta, jak i jego wizerunku na zewnątrz. Osiedla z negatywnymi wskaźnikami Ws generują problemy w większości wskaźników jednostkowych. Mniejsze problemy, bądź ich brak, generują osiedla tzw. „nowej" części Polic. Są to głównie osiedla ze stosunkowo nową zabudową.

Dążąc do tego, by obszar rewitalizacji był skoncentrowany terytorialne, a także wybierając tereny, które, zgodnie z art. 10 ustęp 1 Ustawy o rewitalizacji, mają istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, a także biorąc pod uwagę informacje, gdzie gmina zamierza prowadzić rewitalizację - wskazano wszystkie 3 jednostki objęte kryzysem jako ważne dla prowadzenia działań wspierających i jeden obszar rewitalizacji:

Trzy osiedla zostały wytypowane jako obszary kryzysowe, w których występuje duże nasilenie problemów społecznych. **Obszary kryzysowe**

1. Osiedle Stare Miasto.
2. Osiedle Police – Jasienica
3. Osiedle Mścięcino.

Na obszarach kryzysowych mieszka 6669 osób tj. prawie 17% populacji gminy. Obszarem najbardziej zdegradowanym jest Stare Miasto. Obszar kryzysowy, na które składają się 3 osiedla jest zwarty i wzajemnie powiązany, charakteryzujący się wieloma funkcjami. Pomimo dużego stopnia patologii posiada jednak potencjał dla rozwoju ekonomicznego. Obszar posiada obiekty o potwierdzonej wartości architektonicznej i historycznej, niezaadaptowane na pełnienie specjalistycznych funkcji. Degradacja obejmuje tkankę mieszkaniową, przestrzenie publiczne i infrastrukturę techniczną. Występuje tu duże nasilenie problemów społecznych. Wyboru obszarów kryzysowych dokonano w oparciu o przedstawione powyżej wyniki analizy oraz zebrane w trakcie trwania konsultacji społecznych karty potencjalnych przedsięwzięć i ankiety. Na bazie przeprowadzonej analizy możliwe było obiektywne stwierdzenie występowania skumulowanych zjawisk negatywnych (wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, bezrobocie, starzenie się ludności, niski poziom wykształcenia). Stare Miasto to tereny położone na wschód od linii kolejowej, ograniczone rzeką Łarpią. Jest to obszar historycznej tożsamości miasta, z ukształtowaną funkcją usługowo – mieszkaniową. Pozostałe dwa obszary: osiedle Police - Jasienica i Mścięcino charakteryzują się mniej zwartą zabudową. Obszary mieszkaniowe przeplatają się tu z przemysłowo – składowymi (Jasienica) i większymi kompleksami ogrodów (Mścięcino).

Obszar rewitalizacji – Stare Miasto określono na podstawie przeprowadzonej diagnozy i identyfikacji potrzeb rewitalizacyjnych jako najbardziej wymagający wsparcia, co znajduje swoje odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych, w tym Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020 oraz Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Miasta Police. Obszar Programu Rewitalizacji zgodnie z Zasadami realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Zachodniopomorskiego 2014 -2020 nie obejmuje więcej niż 20% powierzchni gminy i dotyczy liczby ludności nie większej niż 30% jej mieszkańców.

Wszystkie obszary kryzysowe zamieszkałe przylegają do siebie, tworząc zwartą grupę we wschodniej części miasta, oddzielone są terenami poprzemysłowymi, niezamieszkałymi. Są to: Police Jasienica, Stare Miasto i Mścięcino. Razem zajmują one powierzchnię 360 ha. Na obszarach kryzysowych mieszka 6669 osób tj. prawie 17% populacji gminy. **Obszar rewitalizacji w Policach zajmuje 113,79 ha, co stanowi 0,46 % powierzchni gminy (0,71 % terenów zamieszkałych) a zamieszkuje go 3934 mieszkańców, co stanowi 10,2 % liczby mieszkańców ogółem.**

Mapa 11. Obszary kryzysowe i obszar rewitalizacji na tle gminy. Opracowanie własne.

Mapa 12. Obszary kryzysowe. Opracowanie własne.

5.2 ANALIZA ZJAWISK NEGATYWNYCH W SFERZE SPOŁECZNEJ W OBSZARACH KRYZYSOWYCH.

Stare Miasto to ścisłe, zabytkowe centrum, którego układ urbanistyczny posiada walory historyczne. Obszar jest zwarty i wzajemnie powiązany, charakteryzujący się wieloma funkcjami. Degradacja obejmuje tkankę mieszkaniową, przestrzenie publiczne i infrastrukturę techniczną. Stare Miasto – jak już wskazuje sama nazwa to najstarsze osiedle w Policach, potocznie zwane przez mieszkańców „starymi Policami". Na obszarze Starego Miasta w Policach w zasobach komunalnych znajduje się 116 budynki, z czego 103 zostały wybudowane przed 1970 r.

Jasienica od południa przylega do Zakładów Chemicznych Police. Położona jest w północnej części miasta przy drodze nr 114, ok. 17 km na północ od centrum Szczecina. Jasienicę zamieszkuje 1337 mieszkańców. Na obszarze osiedla w zasobach komunalnych znajduje się 33 budynki, z czego 33 zostało wybudowanych przez 1970 r

Mścięcino zlokalizowane jest nad rzeką Łarpią na północnych stokach Wzgórz Warszewskich. Mścięcino zamieszkuje 1398 mieszkańców. Na obszarze osiedla w zasobach komunalnych znajduje się 32 budynki, z czego 27 zostało wybudowanych przez 1970 r

Na obszarach kryzysowych mieszka łącznie 6669 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 165 mieszkańców na km2 (Strategia Rozwoju Gminy Police do roku 2020, GUS). Na terenie gminy Police z zasiłków pomocy społecznej ogółem korzysta 1167 rodzin, w tym 253 na wsi, co daje łączną liczbę osób w rodzinie 2283. Zasiłki stałe w roku 2016 wypłacone zostały dla 329 osób. Na terenie Starego Miasta 351 osób korzysta z pomocy OPS, w Jasienicy 119 a na terenie osiedla Mścięcino 90.

Na terenie Gminy Police 277 osób pobiera zasiłek stały dla osoby samotnie gospodarującej. W 2016 roku usługami opiekuńczymi objęto 113 kobiet i 47 mężczyzn. Najliczniejszą grupą korzystającą z usług opiekuńczych są osoby w wieku powyżej 80 lat. System opieki nad seniorami w miejscu zamieszkania i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu prowadzić ma do zwiększenia aktywności życiowej ludzi starszych. Ma to na celu pozostawienie seniorów jak najdłużej w ich środowisku zamieszkania.

Tabela 34. Formy pomocy OPS w obszarach kryzysowych.

OBSZAR	FORMY POMOCY			
	Zasiłki stałe	Zasiłki okresowe	Zasiłki celowe i specjalne	Zasiłki na żywność z programu
Osiedle Mścięcino	17	6	43	24
Osiedle Stare Miasto	62	37	165	87
Osiedle Jasienica	19	11	53	36

Źródło: Sprawozdanie z działalności OPS za rok 2016.

Najwięcej osób i rodzin otrzymujących świadczenia z pomocy społecznej mieszka na terenie Starego Miasta i Osiedla Dąbrówka oraz w Trzebieży i Tanowie. Osiedla te zamieszkują w znaczącej liczbie osoby w podeszłym wieku, rodziny niepełne i wielodzietne. Na dochody tych rodzin składają się często jedynie renty, emerytury, zasiłki dla bezrobotnych, alimenty oraz świadczenia rodzinne. Niskie dochody zakłócają funkcjonowanie rodzin, szczególnie wielodzietnych i niepełnych, borykających się z długotrwałą chorobą, a zwłaszcza z problemem alkoholizmu. Udział mieszkańców poszczególnych rad osiedlowych i sołeckich w korzystaniu ze świadczeń pomocy społecznej wygląda podobnie na przestrzeni lat. Współczynnik liczony do 1000 mieszkańców daje wyniki najsłabsze osiedlom: Stare Miasto, Jasienica i Mścięcino.

Rodziny ubiegające się o pomoc społeczną wykazują znamiona ubóstwa, ponieważ posiadane przez nie środki finansowe nie zabezpieczają niezbędnych potrzeb życiowych. Wpływa to niekorzystnie na funkcjonowanie rodziny, powoduje jej dezorganizację, zaburzenia więzi rodzinnych i podstawowych funkcji rodziny. Wykonywanie niskopłatnej pracy przez osoby z niskim wykształceniem i niskimi kwalifikacjami zawodowymi sprzyja podziałom społecznym i wykluczeniu społecznemu.

Zjawisko ubóstwa nie wynika jedynie z krótkotrwałego pogorszenia się sytuacji finansowej rodzin, lecz zaczyna nabierać cech trwałości, prowadząc do takich ryzykownych zjawisk jak wykluczenie, alkoholizm i bezdomność. Bardzo niepokojące jest zjawisko popadania w ubóstwo rodzin, które są aktywne zawodowo jednak osiągają bardzo niskie dochody. Problem rodzin dysfunkcyjnych występuje na obszarze całej gminy, a w szczególności jednak dotyczy tych części, które najsilniej dotknięte są bezrobociem i ubóstwem. W trzech dzielnicach można zaobserwować dużą liczbę rodzin dysfunkcyjnych i problemowych, niewywiązujących się z obowiązków wychowawczych wobec swoich dzieci. Skutkiem takiego postępowania jest duża liczba dzieci „wychowywanych przez ulicę" . W szczególności obszarami zagrożenia są osiedla, których mieszkańcy charakteryzują się niskim poziomem wykształcenia, dotknięci są ubóstwem, bezrobociem, popadają w konflikty z prawem (Stare Miasto, Jasienica, Mścięcino), co stwarza bardzo niekorzystne środowisko socjalizacyjne dla dzieci i młodzieży, a tym samym zwiększa zagrożenie marginalizacją społeczną i wykluczeniem.

Zgodnie z informacją Komendy Powiatowej Policji w Policach w roku 2016 popełniono na terenie Gminy Police 752 przestępstwa, z czego 620 czynów na terenie miasta i 132 na terenach wiejskich. Wskaźnik przestępstw i wykroczeń na Starym Mieście wynosi 102,32 na 1000 mieszkańców ,w Jasienicy wynosi 35,14 na 1000 mieszkańców, w Mścięcinie 48,44.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi od Straży Miejskiej w Policach liczba interwencji porządkowych w roku 2016 kształtowała się następująco:

Tabela 35. Interwencje porządkowe w roku 2016.

osiedla	Liczba interwencji	Liczba mieszkańców	Liczba interwencji na 100 mieszkańców
Mścięcino	118	1382	8,5
Stare Miasto	529	3917	13,5
Jasienica	117	1326	8,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Straży Miejskiej za rok 2016.

Zgodnie z przeprowadzoną ankietyzacją respondenci wskazują iż przestrzeń miejska powinna mieć charakter reprezentacyjny, atrakcyjny dla mieszkańców, inwestorów i turystów, stanowi bowiem jego wizytówkę. Stare osiedla a do nich należą bezspornie: Stare Miasto, Mścięcino i Jasienica, charakteryzujące się zabytkową zabudową i atrakcyjnym położeniem powinny mieć charakter reprezentacyjny, winny decydować o charakterze miasta, nadawać atmosferę życiu kulturalnemu i rekreacyjnemu, tworzyć klimat i wpływać na jego atrakcyjność, tak aby stać się elementem scalającym, budującym tożsamość jego mieszkańców i integrującym lokalną społeczność.

Mieszkańcy zwracają uwagę na konieczność przeprowadzenia głębokiej kompleksowej modernizacji energetycznej budynków, co niewątpliwie pozwoliłoby na uzyskanie dużych oszczędności ponoszonych na ogrzewanie mieszkań. Mieszkańcy wypowiadali się również na temat potrzeby przeprowadzenia inwestycji w infrastrukturę techniczną budynków mieszkalnych.

Potrzebę pilnej realizacji przedsięwzięcia dostrzegają mieszkańcy, co jest widoczne na zebraniach Rad Osiedla i w ankietach. Jednakże bez skumulowanego wsparcia władz miasta trwałe rozwiązanie problemu modernizacji energetycznej tego obszaru nie będzie możliwe.

Oprócz działań o charakterze technicznym i infrastrukturalnym mieszkańcy wskazują na pilną potrzebę przeprowadzenia rewitalizacji społecznej. Związane jest to przede wszystkim z dużym zróżnicowaniem mieszkańców, wśród których dużą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne, charakteryzujące się również niskim poziomem wykształcenia. Przeprowadzenie działań infrastrukturalnych w połączeniu ze stworzeniem oferty kulturalno – edukacyjnej dla najmłodszych mieszkańców, osób bezrobotnych a także rodzin mających problemy wychowawcze jest niezbędne do przywrócenia właściwego funkcjonowania społeczności lokalnej. Mieszkańcy podczas spotkań wskazali również jako problem brak sanitariatów w mieszkaniach.

Reasumując należy stwierdzić, że analizowane obszary kryzysowe posiadają skumulowane problemy, których nasilenie jest zróżnicowane. Do najbardziej niepokojących zjawisk patologicznych należy zaliczyć ubóstwo, starzenie się ludności i bezrobocie.

5.3 ANALIZA ZJAWISK NEGATYWNYCH W POZOSTAŁYCH SFERACH.

Gospodarka

W części północnej Polic znajduje się ośrodek przemysłu chemicznego Grupa Azoty Zakłady Chemiczne „Police" SA, który jest głównym zakładem przemysłowym w mieście i gminie. Ogółem powierzchnia terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod przemysł, produkcję i rzemiosło, i w znacznej części już zagospodarowanych, stanowi ponad 40% (ok. 1600 ha) powierzchni miasta, co świadczy o potencjalnie przeważającym przemysłowo – rzemieślniczym charakterze Polic. Przebiegający na rzece Odrze głębokowodny tor żeglugi morskiej rzutuje na rozwój portu morskiego i barkowego w Policach.

Aktualne dane Centralnego Ośrodka Informacji (2017) wskazują, że na terenie Gminy Police zarejestrowanych było ogółem 5 517 podmiotów gospodarczych. Liczba spółek ujętych w rejestrze REGON w gminie zmniejszyła się o 76 w porównaniu do roku 2010. Znacznie zmniejszyła się liczba prowadzących działalność gospodarczą. Dominujące branże gospodarki to: przemysł chemiczny, handel, usługi ogólnobudowlane. Zakłady Chemiczne "Police" S.A., należące do Grupy Azoty zajmują miejsce w ścisłej czołówce na polskim i międzynarodowym rynku chemicznym, są liderami w segmencie nawozów sztucznych i bieli tytanowej. Na obszarze rewitalizacji funkcjonuje 385 podmiotów gospodarczych, głównie małych, o profilu usługowym. Stanowią 9,9% ogółu podmiotów gospodarczych miasta Police.

Jednym z elementów wpływających na potencjał rozwoju gospodarczego jest odpowiednia liczba pracowników o kwalifikacjach odpowiadających lokalnemu rynkowi pracy, a także ich elastyczność w uzupełnianiu kompetencji zawodowych zgodnie z potrzebami pracodawców.

Poniższa tabela charakteryzuje działalność gospodarczą w Gminie Police (2016).

Tabela 36. Działalność gospodarcza w Gminie Police w roku 2016.

Jednostka analityczna	Osoby fizyczne prowadzące indywidualną działalność gospodarczą	Podmioty w KRS	Suma
Obszar wiejski	794	5	799
Osiedle Mścięcino	140	10	150
Osiedle Księcia Bogusława	366	17	383
Osiedle Jasienica	105	50	155
Osiedle Gryfitów	310	61	371
Osiedle Dąbrówki	709	40	749
Osiedle Anny Jagiellonki	542	17	559
Stare Miasto	346	39	385

Tabela. Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego za rok 2016.

Czynnikami wpływającymi na obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta są negatywna presja środowiskowa ze strony dużego zakładu przemysłowego reprezentującego branżę chemiczną, a także położenie geograficzne Polic. W sumie należy zauważyć, że w Policach mało jest inwestycji i inicjatyw gospodarczych mogących tworzyć podwaliny pod przyszłą dywersyfikację gospodarczą oraz takich, które budowałyby kapitał ludzki i instytucjonalny. Szczególnie niekorzystnym zjawiskiem, zarówno o charakterze ekonomicznym, jak również społecznym, jest niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, mierzony liczbą osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w przeliczeniu na 10 000 mieszkańców (881). Niewątpliwie ważną przyczyną jest tu płytki rynek lokalny. W Policach średnio na 100 osób zarejestrowanych jest 5,15 działalności gospodarczych. Z tabeli wynika, że na osiedlu Stare Miasto występuje mniejsza aktywność gospodarcza niż na tzw. nowych osiedlach. Duża liczba ogłoszeń o wolnych lokalach użytkowych do wynajęcia odczytywana jest jako wyraz trudnej sytuacji mikroprzedsiębiorstw i słabych perspektyw ich rozwoju. Ocenia się, że prywatne sklepy są zamykane z powodu braku przychodu wystarczającego na pokrycie podatków i opłat. Podstawy ekonomiczne małych, lokalnych firm, działających na ubogim rynku są wątłe, a ich przetrwanie niepewne.

Strefa techniczna: zły stan i standard budynku komunalnych

Budynki mieszkalne, komunalne zlokalizowane w obszarach kryzysowych wykazują duży stopień degradacji. Ze względu na brak prac remontowych ich stan techniczny jest zły lub bardzo zły. Z uwagi na przemarzanie, zawilgocenie, brak odpowiedniej izolacyjności ścian budynki nie spełniają wymagań dotyczących ochrony cieplnej.

Degradacja dzielnic wpływa na narastanie negatywnych zjawisk na terenie osiedli Stare Miasto, Police – Jasienica oraz w Mścięcinie. Charakterystyczna dla tych osiedli jest niszczejąca tkanka urbanistyczna, starzenie się społeczności lokalnej, związane z tym jest relatywne ubożenie oraz fatalny stan techniczny budynków mieszkalnych. Większość budynków komunalnych wymagających przebudowy wraz z termomodernizacją i budową sanitariatów wybudowano między rokiem 1884-1920 w technologii tradycyjnej. Są to głównie budynki 1-klatkowe, o dwóch lub trzech kondygnacjach nadziemnych, przeważnie podpiwniczone lub częściowo podpiwniczone.

Największym problemem mieszkańców budynków są niewątpliwie duże koszty ponoszone na utrzymanie lokali. Spowodowane jest to z dużą przepustowością cieplną mieszkań i złym stanem technicznym pomieszczeń. Brak dociepleń budynków powoduje niski komfort mieszkania. Brak termomodernizacji powoduje zwiększone wydatki ponoszone na ogrzewanie mieszkań, zwiększa zapotrzebowanie na energię cieplną i tym samym negatywnie wpływa ma środowisko naturalne.

Zgodnie z zaleceniami Dyrektywy 2002/91/EC Parlamentu Europejskiego i Rady z dn.16.12.2002r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków oraz ww. rozporządzenia, niezbędnym jest doprowadzenie stanu przenikalności cieplnej przegrody do określonych parametrów poprzez ocieplenie. Brak podjęcia działań modernizacyjnych w kierunku poprawy stanu mieszkaniowego może być przyczyną postępującej marginalizacji tej części miasta. Osoby starsze mieszkające na obszarze wyznaczonym do modernizacji utrzymują się przede wszystkim ze świadczeń emerytalnych lub rentowych, wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Osiedle Stare Miasto, Jasienica i Mścięcino mają największe potrzeby w obszarze poprawy infrastruktury technicznej i termomodernizacji budynków komunalnych. Występują tu problemy natury infrastrukturalnej, przestrzennej i społecznej, które wymagają natychmiastowej interwencji. Głównym problemem do rozwiązania jest zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej oraz ogrzewania do budynków mieszkalnych będących w zasobach ZGKiM. Połączenie wszystkich braków infrastrukturalnych zdecydowanie obniża jakość życia mieszkańców.

Ważnym wyznacznikiem jakości życia mieszkańców jest poziom bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa socjalnego. Warunki mieszkaniowe są jednym z zasadniczych elementów bezpośrednio wpływających na poziom życia mieszkańców. Wśród mieszkańców jest duża grupa osób starszych i niepełnosprawnych. Są to w większości osoby samotne wymagające opieki i wsparcia osób trzecich, łącznie ze wsparciem socjalnym lub finansowym, ponieważ żyją w ubóstwie.

Na komunalną własność mieszkaniową składa się 2 633 lokali. Lokale te są usytuowane w budynkach należących do gminy (1498 mieszkań), socjalnych (157) i w budynkach, w których gmina posiada udziały (977 mieszkań). Przy ul. Niedziałkowskiego rozwinęło się budownictwo socjalne. Poza obszarem własność komunalna występuje w znacznie mniejszym stopniu. Co więcej, budynki poza obszarem rewitalizacji to w większości budynki wspólnot mieszkaniowych z udziałem gminy, natomiast na obszarach kryzysowych obserwujemy koncentrację budynków należących do gminy.

Stan infrastruktury mieszkalnej administrowanej przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Policach odzwierciedlają tabele.

W latach 2012 – 2016 termomodernizacji poddano 43 budynki komunalne, w tym 33 na osiedlu Stare Miasto. Najwięcej, bo aż 18 w roku 2012 ze środków RPO WZ 2007 – 2013 w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Tabela 37. Lokale administrowane przez ZGKiM w latach 2012 – 2016

ZESTAWIENIE LICZBY I POWIERZCHNI LOKALI ADMINISTROWANYCH PRZEZ

ZAKŁAD GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ w POLICACH

W LATACH 2012 - 2016 :

	2012	2013	2014	2015	2016
Liczba lokali (szt) **w tym:**	**2 890**	**2 915**	**2 854**	**2 846**	**2 837**
mieszkalnych :	**2 692**	**2 695**	**2 644**	**2 642**	**2 633**

gminne	1 785	1 791	1 711	1 684	1 656
własnościowe	907	904	933	958	977
użytkowych :	**198**	**220**	**210**	**204**	**204**
gminne	153	175	166	165	165
własnościowe	45	45	44	39	39
Powierzchnia lokali (m2) **w tym:**	**154 110,93**	**158 728,84**	**156 704,97**	**156 410,63**	**156 754,14**
mieszkalnych :	**138 076,09**	**138 081,66**	**135 929,97**	**135 922,01**	**135 266,89**
gminne	88 416,03	89 058,77	85 281,23	83 708,90	82 049,55
własnościowe	49 660,06	49 022,89	50 648,74	52 213,11	53 217,34
użytkowych :	**16 034,84**	**20 647,18**	**20 775,00**	**20 488,62**	**21 487,25**
gminne	12 274,52	16 886,86	17 089,62	17 037,98	18 036,61
własnościowe	3 760,32	3 760,32	3 685,38	3 450,64	3 450,64

Źródło: Opracowanie ZGKiM

W danych GUS w 2015 r. na terenie Polic znajdowało się 13 644 mieszkań, a ich łączna powierzchnia wynosiła 923 943 m2, co oznacza iż przeciętna powierzchnia jednego mieszkania to 69,1 m2. W porównaniu z rokiem 2010 oznacza to wzrost ilości mieszkań o 0,02%. Dostęp do sieci gazowniczej ma 82,7%, natomiast centralne ogrzewanie posiada 91,1% mieszkań.

Degradacja dzielnicy wpływa na narastanie negatywnych zjawisk na terenie osiedla Stare Miasto: niszczejąca tkanka urbanistyczna, starzenie się społeczności mieszkańców, związane z tym relatywne ubożenie oraz fatalny stan techniczny budynków mieszkalnych. Na obszarze Starego Miasta słabo rozwija się budownictwo mieszkaniowe. Brak podjęcia działań modernizacyjnych w kierunku poprawy stanu mieszkaniowego może być przyczyną postępującej marginalizacji tej części miasta. Wśród problemów infrastrukturalnych przede wszystkim widoczna jest bardzo zniszczona zabudowa, która wymaga remontów. Budynki wymagają przeprowadzenia prac związanych z głęboką, kompleksową modernizacją. Głównym problemem do rozwiązania jest zmniejszenie zapotrzebowania na energię dostarczaną na potrzeby ogrzewania i podgrzewania wody użytkowej oraz ogrzewania do budynków mieszkalnych będących w zasobach ZGKiM. Połączenie wszystkich braków infrastrukturalnych zdecydowanie obniża jakość życia mieszkańców. Niski standard życia na obszarze objętym działaniami projektowymi, spowodowany m.in. zdegradowaną tkanką mieszkaniową oraz nasileniem występowania patologii społecznych, jest przyczyną preferowania przez młodych mieszkańców osiedlania się w innych dzielnicach.

W celu określenia sytuacji w sferze technicznej przeprowadzono dla niego analizę wskaźnikową. Przeanalizowano następujące kryteria – tabela poniżej:

Tabela 38. Wartość zasobu mieszkaniowego na obszarach kryzysowych.

Kryterium	**Porównywalnie niski poziom wartości zasobu mieszkaniowego**		
wskaźnik	**Liczba budynków wybudowanych przed 1989 rokiem do ogólnej liczby budynków**	**Liczba lokali bez łazienki i WC do ogólnej liczby lokali**	**Liczba lokali z WC i bez łazienki do ogólnej liczby lokali**
Gmina Police	0,95	0,09	0,09
Nowe Osiedle	0,9	0,02	0,02
Stare Miasto	0,97	0,1	0,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ZGKiM.

Tabela wskazuje, że na obszarze rewitalizacji występuje problem zdegradowanej tkanki mieszkaniowej. Konsekwencje tak dużego udziału budynków komunalnych (należących do gminy i wspólnotowych) w przestrzeni obszaru rewitalizacji są wielorakie. Są to w dużej mierze budynki stare, niedoinwestowane, często niespełniające współczesnych standardów wyposażenia w media, co negatywnie wpływa na obszar rewitalizacji. W budynkach o złym i bardzo złym stanie technicznym mieszkają w dużej mierze osoby w trudnej sytuacji materialnej. Taki stan mieszkalnictwa utrwala występujące tam problemy społeczne. Środki finansowe niezbędne na poprawę jakości zasobu przekraczają nie tylko możliwości gminy. Program rewitalizacji jest w tym kontekście ważnym narzędziem poprawy stanu zasobu komunalnego. Należy podkreślić, że bez radykalnej poprawy jakości środowiska mieszkaniowego inne działania rewitalizacyjne nie przyniosą oczekiwanych efektów.

Strefa przestrzenno - funkcjonalna: przestrzeń publiczna i aspekty funkcjonalne

Analizę obszaru zdegradowanego w wymiarze przestrzenno-funkcjonalnym przeprowadzono z uwzględnieniem takich zagadnień, jak: niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych. Z uwagi na ograniczone możliwości pozyskania wymiernych danych, opisujących wyżej wymienione zagadnienia, analizę w sferze funkcjonalno-przestrzennej przeprowadzono wykorzystując informacje na temat dostępności do wybranych usług i przestrzeni publicznych (usług kulturalnych, rekreacyjnych, społecznych itp.) oraz dostępności i jakości systemu komunikacyjnego.

Miasto Police jest głównym ośrodkiem mieszkalnym, usługowym, administracyjnym i przemysłowym w gminie. Strefy mieszkalne skupiają się m.in. na osiedlu Stare Miasto. Podstawowe funkcje usługowe ogólnomiejskie są dobrze rozwinięte i skoncentrowane, natomiast ośrodki administracyjne są rozproszone po różnych częściach miasta. Przestrzeń publiczną w obszarze rewitalizacji stanowią przede wszystkim: ulice, plac Chrobrego, Park Staromiejski i nabrzeże Łarpi. Na osiedlu Stare Miasto znajdują się sklepy, cukiernie, zakłady usługowe, kwiaciarnie. Przy ulicy Wojska Polskiego zlokalizowana jest miejska biblioteka (plac Chrobrego 15), dalej dojechać można do Powiatowego Urzędu Pracy. Pod numerem 8 na placu Chrobrego, w dawnym budynku plebanii kościoła Mariacakiego, znajduje się Urząd Stanu Cywilnego. Wokół tzw. „rynku" znalazły dla siebie miejsce placówki handlowe i usługowe, przystanki autobusowe linii podmiejskich. W pobliżu znajduje się przystań miejska na rzece Łarpia zrewitalizowana w roku 2013. Projekt prac na przystani obejmował działania inwestycyjne mające na celu przywrócenie

pełnej sprawności technicznej istniejącego nadbrzeża oraz zwiększenie ilości przyjmowanych w przystani małych, sportowych, żaglowych jednostek pływających i kajaków poprzez przedłużenie nadbrzeża. Przystanią administruje Ośrodek Sportu i Rekreacji w Policach. Dla pełnego wykorzystania obiektu i implementacji nowych form rekreacji potrzebne jest doposażenie w sprzęt sportowo – rekreacyjny. Zdiagnozowanym zjawiskiem o charakterze funkcjonalno-przestrzennym jest nieodpowiadający potrzebom mieszkańców standard terenów rekreacyjnych i placów zabaw. Brakuje oferty odpowiadającej specyficznym potrzebom różnych grup wiekowych i osób o różnym stanie sprawności.

Osiedle Stare Miasto jest dobrze skomunikowane, połączone z pozostałą częścią miasta komunikacją miejską. Ulicą Wojska Polskiego wiedzie trasa ze Szczecina w kierunku Zakładów Chemicznych „Police" SA. Powoduje to duże natężenie ruchu ciężarowego. Na Starym Mieście zlokalizowany jest Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miejski w Policach, Przedszkole Publiczne nr 1, Szkoła Podstawowa nr 1, Gimnazjum nr 3 i Zespół Szkół nr 1, w skład, którego wchodzi Gimnazjum nr 2). Teren wokół Zespołu Szkół charakteryzuje niepełne zagospodarowanie przestrzeni, obiekty bez funkcji użytkowej, brak parkingu i infrastruktury dostosowanej do potrzeb dzieci najmłodszych z uwzględnieniem potrzeb dzieci z najmłodszych klas szkoły podstawowej. Teren ten posiada potencjał do bycia zapleczem dla rozwoju społeczności lokalnej, bazą rekreacyjną dla rodzin z dziećmi w wieku szkolnym. Przedszkole na terenie Starych Polic istnieje od 1947 r. Tworzą je dwa oddzielne budynki, co jest uciążliwe dla użytkowników. Każdego roku uczęszcza tu ok. 100 dzieci.

Potencjał danego obszaru uwidacznia się wraz z realizacją projektów inwestycyjnych i społecznych w ramach Programu Rewitalizacji. W ostatnich latach przebudowano i zmodernizowano przystań miejską, park Staromiejski oraz zabytkowy skwer przy Placu Chrobrego, wykonano termomodernizację wraz z wymianą elewacji 18 budynków wielorodzinnych. Wszystkie inwestycje prowadzone w tym rejonie służą przywróceniu miastu Łarpi i wykorzystaniu potencjałów endogenicznych w zakresie turystyki. Tereny przylegające do Łarpi są zaniedbane, znajduje się tam dużo nieestetycznych obiektów (komórki, altany, garaże itp.). Atrakcyjne miejsce do wytyczenia tras rowerowych stanowi wyspa Polickie Łąki. Przy ulicy Goleniowskiej znajduje się most na Łarpi, który nie jest w dobrym stanie technicznym. Jego wysokość uniemożliwia żeglugę większych jednostek. Tędy można się dostać do nabrzeża Mijanka – długość 200 m, maksymalna głębokość cumowania 4,8 m. Nabrzeże jest obsługiwane przez dwa terminale do przeładunku produktów płynnych: 300 t amoniaku i 350 t kwasu siarkowego na godzinę. Przy Goleniowskiej znajduje się budynek Stacji Pomp należący do Zachodniopomorskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych.

Przestrzenie publiczne o charakterze funkcjonalnym znajdują się na rynku Starego Miasta i na przystani. Jakość bezpośredniego otoczenia na Starym Mieście – przestrzeni półpublicznych i podwórek – jest niska. Przestrzenie półpubliczne i podwórka są w znacznej mierze niezagospodarowane, co powoduje, że mieszkańcy organizują ją samodzielnie, tworząc prowizoryczne, własne „meble miejskie" lub sadząc krzewy i kwiaty bezpośrednio pod oknami w strefie wejściowej do obiektu. Spędzanie wolnego czasu przed budynkiem razem z rodziną i sąsiadami jest ważnym elementem krajobrazu Starego Miasta. Ciemne i zaniedbane podwórka są miejscem sprzyjającym pogłębianiu istniejących patologii, często prowadzących do przestępstw.

Dla obszaru rewitalizacji typowe są kontrasty. Zrewitalizowany plac Chrobrego sąsiaduje z pustostanami. Podczas konsultacji społecznych przeprowadzonych na Starym Mieście wiosną 2017 r. mieszkańcy zwracali uwagę na tę dwoistość, podkreślając wady w postaci chaosu przestrzennego i braku spójności estetycznej - wskazany szczególnie w okolicach placu Chrobrego. Mówili o

witrynach sklepów, które wymagają uporządkowania, a także o banerach reklamowych o niskiej wartości estetycznej.

W miarę postępu urbanizacji i industrializacji przepływająca przy Starym Mieście rzeka Łarpia wraz z najbliższym otoczeniem stała się zaniedbanym i niechcianym elementem. Rozwój przemysłu chemicznego oraz rozbudowa portów w Policach odsunęły mieszkańców od Łarpi. Miasto odwróciło się od silnie zanieczyszczonego, miejscami obetonowanego i zamienionego w kanał cieku. Postępująca z biegiem lat degradacja, odsunięcie koryta rzeki od miasta i tracenie dotychczasowego znaczenia w życiu aglomeracji przyczyniły się do wyrugowania Łarpi ze świadomości mieszkańców sprawiając, że Police odwróciły się tyłem do swej rzeki.

Uporządkowana przestrzeń z pożądanym ładem przestrzennym i funkcjonalnym ma znaczenie dla łagodzenia konfliktów przestrzennych obniżających jakość życia mieszkańców miasta. Pokrycie planami zagospodarowania przestrzennego miasta wynosi 100%. Jest to konieczne i niezbędne dla rozwoju budownictwa prywatnego (deweloperskiego) i komunalnego, jak też i interwencji urbanistycznych modernizujących infrastrukturę techniczną oraz układ komunikacyjny. Części miasta posiadające miejscowe plany zagospodarowania są relatywnie atrakcyjniejsze dla potencjalnych inwestorów. Posiadanie w takim zakresie planów miejscowych stanowi duże ułatwienie zarówno dla mieszkańców, inwestorów jak i samej administracji samorządowej, stanowiąc o znacznym uproszczeniu i przyspieszeniu procedur związanych z lokalizowaniem inwestycji na terenie gminy. Projekty ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji muszą być zgodne z ustaleniami Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta Police. Plany są instrumentem zapobiegającym rozproszeniu zabudowy i chaotycznemu zagospodarowywaniu gruntów pod cele budowlane.

Na obszarze rewitalizacji uciążliwy jest hałas wywołany przez przejeżdżające do Grupy Azoty samochody ciężarowe. Powoduje to, że najbardziej niekorzystne warunki pod względem hałasu występują wzdłuż ul. Wojska Polskiego, placu Chrobrego i ul. Kościuszki. W tych miejscach warunki akustyczne są uciążliwe, a nawet szkodliwe dla zdrowia ludzi. Najwyższy poziom hałasu obserwuje się w obszarze rewitalizacji, bo największy wpływ na poziom hałasu ma usytuowanie tras komunikacyjnych samochodowych oraz bliskie sąsiedztwo linii kolejowej. W związku ze stale zwiększającą się liczbą samochodów oraz towarzyszącym temu wzrostem natężenia ruchu ulicznego można przypuszczać, że na osiedlu Stare Miasto mogą powstawać przekroczenia dopuszczalnych norm hałasu

Wnioski:

- w sferze środowiskowej występują negatywne zjawiska w postaci emisji zanieczyszczeń,
- zanieczyszczenia zagrażają unikatowym walorom Roztoki Odrzańskiej i Łarpi,
- uciążliwość stanowi hałas przy ulicach prowadzących w kierunku Grupy Azoty.

5.4 IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W POSZCZEGÓLNYCH STREFACH

Ocena sytuacji społeczno – gospodarczej miasta Police została przeprowadzona w 3 sferach:

- społecznej,
- przestrzennej i infrastrukturalnej,
- gospodarczej,

W każdej ze sfer poddano analizie podstawowe uwarunkowania charakteryzujące poruszany temat lub branżę. Analiza została zakończona zidentyfikowaniem podstawowych problemów miasta i jego mieszkańców.

Identyfikacja problemów w sferze społecznej

1. Bezrobocie wśród osób młodych oraz z niskim wykształceniem.
2. Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.
3. Koncentracja środowisk patologicznych i zagrożenie przestępczością.
4. Problemy społeczne związane z ubóstwem i bezrobociem.
5. Znaczący spadek liczby mieszkańców, w tym w wieku produkcyjnym.
6. Niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego dla poszczególnych grup społecznych. Kumulacja oferty w nowej części miasta.

Identyfikacja problemów w sferze przestrzennej i infrastrukturalnej

1. Wysoki stopień degradacji tkanki mieszkaniowej związany z niekorzystną strukturą wiekową budynków.
2. Niska efektywność energetyczna budynków.
3. Niezagospodarowane przestrzenie publiczne.
4. Brak atrakcyjnych terenów publicznych, w tym urządzonych terenów rekreacji i wypoczynku.
5. Brak silnie wykształconego centrum miasta.
6. Niewykorzystany potencjał wynikający z lokalizacji miasta w strefie nadbrzeżnej oraz walorów historycznych.

Identyfikacja problemów w sferze gospodarczej

1. Funkcjonowanie jednego dużego zakładu pracy.
2. Niski poziom innowacyjności lokalnej gospodarki.
3. Niedostatecznie zagospodarowane przestrzenie publiczne stanowiące otoczenie dla branży gastronomicznej i rekreacyjnej.
4. Niska aktywność gospodarcza.

5.5 ANALIZA POTENCJAŁÓW.

Ponieważ rewitalizacja odnosi się nie tylko do negatywnych zjawisk, które dotykają dany obszar, ale i lokalnych potencjałów, które mogą wzmocnić rozwiązywanie zidentyfikowanych problemów, istotne jest ujęcie w Programie rewitalizacji przestrzeni, które stanowią nie tylko wartościowe miejsca o wysokim potencjale rozwoju, ale i są elementem identyfikacji społecznej i kulturowej mieszkańców danego obszaru. Wśród tych potencjałów zauważalne są pewne deficyty, podobnie jak wśród zjawisk negatywnych występują pozytywne aspekty.

Organizacje pozarządowe

W celu zaangażowania w planowanie i realizację jak największej grupy mieszkańców reprezentujących NGO (non goverment organizations – organizacje pozarządowe: fundacje, stowarzyszenia, spółdzielnie socjalne, zakłady aktywności zawodowej, spółki non profit) ustalono stały system komunikacji Zespołu ds. Rewitalizacji z organizacjami. Gmina może aktywnie wpływać na tworzenie się kapitału społecznego na terenie rewitalizowanym poprzez kreowanie przestrzeni

publicznej i przedsięwzięć ułatwiających powstawanie sieci społecznych i sprzyjających ich trwałości, a także poprzez otwieranie się na współpracę z organizacjami pozarządowymi. Podstawą rewitalizacji są ruchy społeczne, których zasadniczym elementem jest aktywność i mobilizacja ludzi, których problemy dotyczą. W tym miejscu trzeba mocno podkreślić, że aktywność społeczna mieszkańców Polic jest wysoka, co przekłada się na zaangażowanie w działalność w ramach organizacji pozarządowych. Na terenie miasta Police działa 78 organizacji pozarządowych, zgodnie z w tym 8 na Starym Mieście. Wedle opinii przedstawicieli organizacji pozarządowych Stare Miasto powinno być: przyjaznym, bezpiecznym miejscem zamieszkania, mieszkańcy powinni czuć przynależność do tego obszaru i mieć możliwość samorealizacji. Podzielają oni niepokój problemami społecznymi w obszarze Starego Miasta, a w szczególności poziomem integracji społecznej mieszkańców osłabionej między innymi ze względu na (samo)wykluczanie społeczne pod wpływem doświadczenia ubóstwa, starości, niepełnosprawności, samotności lub doświadczania przemocy. Z tej perspektywy, zmiany infrastrukturalne wymagają jednoczesnego wprowadzania rozwiązań problemów społecznych. Organizacje, realizujące działania ze sfery pożytku publicznego na obszarze Stare Miasto działają w szerokim spectrum, chociaż wykazano stosunkowo niski wskaźnik ich koncentracji. Są skupione w ramach Rady Działalności Pożytku Publicznego, w której zasiadają przedstawiciele organizacji pozarządowych, Rady Miejskiej i Burmistrza. Poprzez uczestnictwo w Radzie organizacje mają możliwość odniesienia się do proponowanych zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji. Polickie stowarzyszenia od 2006 r. mają swoje coroczne święto. Jest to Piknik Organizacji Pozarządowych organizowany m.in. na osiedlu Stare Miasto, podczas którego prezentowany jest zakres działalności stowarzyszeń.

Tabela 39. Sfera społeczna – liczba organizacji pozarządowych (NGO) (2017)

Jednostka urbanistyczna	Liczba mieszkańców jednostki urbanistycznej	Liczba organizacji pozarządowych (NGO)	Liczba NGO do liczby mieszkańców jednostki	Koncentracja organizacji pozarządowych (NGO)
Stare Miasto	3895	8	0,0021	0,8077
Miasto Police	30529	78	0,0026	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez wydziały Urzędu Miejskiego w Policach.

Sport i turystyka

Wymieniona branża jest najszerzej reprezentowana wśród organizacji. Podmioty zajmujące się sportem i turystyką budują konsekwentnie lokalną tożsamość, uczą uczciwej rywalizacji, rozwijają świadomość otoczenia i – co ważne – prowadzą profilaktykę zdrowia psychicznego i fizycznego. Motywacja do działalności w tym obszarze wynika z między innymi z pasji do aktywnego spędzania czasu, potrzeby ciekawego zagospodarowania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży oraz innych grup, np. osób starszych lub niepełnosprawnych. Należy wymieć w tym miejscu:

1. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, które działalność rozpoczęło już w 1972 r. Obszar działania obejmuje rzeki Powiatu Polickiego oraz Roztokę Odrzańską. Działania sprowadzają się do patrolowania brzegów rzek, dostępów do niestrzeżonych kąpielisk oraz wszędzie tam gdzie kapią się ludzie. WOPR bierze udział w zabezpieczaniu imprez masowych nad wodą, współorganizuje i ochrania Dni Dziecka na wodzie. Propaguje bezpieczny odpoczynek nad wodą, uczestniczy w imprezach organizacji pozarządowych.

2. Uczniowski Klub Żeglarski „Bras" prężnie działa na terenie Przystani Miejskiej w celu edukacji sportów wodnych dla dzieci i młodzieży.

3. Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”- stowarzyszenie, które swoją działalnością podkreśla, że nad brzegami Łarpi rozwijały się Police, ale w trakcie rozbudowy miasta zapomniano o walorach przyrodniczych tego miejsca. Chcąc zmienić wizerunek tego terenu, w maju 2002 r. mieszkańcy Polic założyli stowarzyszenie, którego celem jest doprowadzenie do oczyszczenia wód Łarpii, uporządkowanie jej nadbrzeży oraz promowanie terenów do niej przylegających, w szczególności obszaru wyspy Polickie Łąki. Zgodnie z opinią jej członków należy propagować rower jako ekologiczny środek transportu.

Seniorzy

Policki Uniwersytet Trzeciego Wieku działa od 2007 roku z potrzeby stworzenia systemu wspierania poprawy jakości życia seniorów w Policach. 15 maja 2008r. Stowarzyszenie zostało wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego pod nazwą POLICKI UNIWERSYTET TRZECIEGO WIEKU. Słuchaczem Polickiego UTW może zostać każdy, kto zakończył działalność zawodową, pragnie aktywnie żyć i chce rozwijać swoje zainteresowania. Celem działania Polickiego UTW jest przede wszystkim: prowadzenie działalności na rzecz wszechstronnej aktywizacji intelektualnej, psychicznej, fizycznej osób starszych i niepełnosprawnych; aktywizacja społeczna i poprawa jakości życia seniorów; upowszechnianie profilaktyki gerontologicznej; prowadzenie form działalności edukacyjnej, zdrowotnej, społecznej, kulturalnej i turystyczno-krajoznawczej dla seniorów; włączanie osób starszych do systemu kształcenia ustawicznego przez stymulowanie rozwoju osobowego oraz sprawności intelektualnej i fizycznej; wspieranie działań edukacyjnych, kulturalnych ,ekologicznych i rehabilitacyjnych osób starszych; stwarzanie warunków do dobrego starzenia się.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Zarząd Rejonowy z siedzibą w Starych Policach prowadzi Klub Seniora oraz podejmuje cykliczne działania na rzecz seniorów: odwiedziny chorych, organizacja czasu wolnego poprzez animacje, wyjazdy itp.

Ochrona zdrowia

Dzięki swojemu zaangażowaniu i profesjonalnej, nierzadko specjalistycznej wiedzy organizacje pozarządowe doskonale uzupełniają działalność państwowej służby zdrowia. Różnorodność i specyfika problemów zdrowotnych powoduje, że osoby chore i ich rodziny muszą szukać własnych ścieżek uzupełniających klasyczną medycynę. Wymieniona motywacja jest głównym źródłem powstawania i funkcjonowania organizacji w obszarze ochrony zdrowia. Na terenie Osiedla Stare Miasto działa Polski Związek Niewidomych Okręg Zachodniopomorski Koło w Policach, Polskie Stowarzyszenie Diabetyków koło nr 15 w Policach, Stowarzyszenie Kobiet po mastektomii „Polickie Amazonki”, Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów.

Kultura i historia

Dzięki akcjom podejmowanym przez organizacje o charakterze kulturalnym wiele młodych osób ma szansę po raz pierwszy pokazać lub rozwinąć swoją osobowość.

1. Regionalne Stowarzyszenie Literacko – Artystyczne w Policach, zarejestrowane w 2006 r., zrzesza artystów, wydaje publikacje książkowe.

2. Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Polickiej „Skarb działa od 2006 r. jako grupa pasjonatów, która interesuje się historią regionu oraz integruje ze sobą kolekcjonerów. Celem stowarzyszenia jest propagowanie i ochrona walorów historycznych oraz dóbr kulturowych i zabytków powiatu

polickiego. Opiekują się terenem fabryki benzyny syntetycznej Hydrierwerke Pölitz AG. Oferta organizacji pozarządowych uzupełniana jest przez parafię NMP aktywnie działającą na rzecz osób wykluczonych w obszarze rewitalizacji.

Każdy z obszarów wymienionej aktywności podmiotów III sektora to bardzo ważna dziedzina lokalnego rozwoju. Rewitalizacja społeczna, ukierunkowana na ożywienie społeczności lokalnej ma sens, jeśli rzeczywiście angażuje mieszkańców. Opisane stowarzyszenia działają na obszarze osiedla Stare Miasto. Większość tam też ma swoje siedziby, w tym aż 5 na ulicy Konopnickiej. Ulica ciągnie się wzdłuż rzeki Łarpi, której nabrzeże od 2010 r. stanowi rewitalizowaną przestrzeń. Okolica charakteryzuje się nie tylko niepowtarzalnym klimatem zabudowy kamienicowej, przestronnymi podwórzami, bujną zielenią miejską oraz położeniem nad rzeką. Mieszczą się tutaj pracownie rzemieślnicze. Tu działa wyjątkowo dużo prężnie działających organizacji pozarządowych, aktywna Rada Osiedla oraz powstają liczne inicjatywy dedykowane m.in. tutejszym mieszkańcom. Wielu z nich - także seniorów - silnie identyfikuje się ze Starymi Policami angażując się w działania na rzecz swojego miejsca zamieszkania. Działania zaplanowane na obszarze rewitalizowanym zorientowane są przede wszystkim na aktywizację społeczności lokalnej poprzez rozszerzenie pracy socjalnej, współpracę różnych instytucji i organizacji pozarządowych, zajmujących się działalnością społeczną.

W ramach procesu rewitalizacji Gmina Police zamierza realizować działania, które umożliwią osiągnięcie pożądanych efektów społecznych, do których należy zaliczyć włączenie grup zagrożonych wykluczeniem społecznym w realizację projektów prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Na spotkaniu z organizacjami pozarządowymi identyfikowano problemy, generowano cele oraz proponowano rozwiązania. Poproszono je o wypełnienie karty projektów, który mogłyby służyć rozwiązaniu zidentyfikowanych problemów. Odpowiadano na pytania: Jakich działań i inicjatyw brakuje? Do jakich grup społecznych powinny być skierowane lokalne inicjatywy?

Powyższe działania powinny przynieść rezultaty nie tylko w sferze gospodarczej i przestrzennej, ale również bardzo istotne efekty w wymiarze społecznym. Dzięki podjętym inicjatywom zrewitalizowana przestrzeń Starych Polic stanie się miejscem wydarzeń społeczno-kulturalnych, a to z kolei będzie miało odzwierciedlenie we wzroście poziomu integracji społeczności lokalnej. Ponadto zwiększeniu ulegnie poziom poczucia tożsamości tych grup z miejscem zamieszkania, co wyrażać się będzie poprzez aktywną partycypację w działaniach inicjowanych przez gminę oraz poprzez zwiększony poziom uczestnictwa w projektach realizowanych przez organizacje pozarządowe.

Spotkania z organizacjami pozarządowymi wskazały na ich małą znajomość tematyki związanej z pozyskiwaniem funduszy. W ramach wdrażania rewitalizacji istnieje konieczność zapewnienia zainteresowanym organizacjom pomocy w przygotowaniu projektów i wniosków o dofinansowanie ze środków zewnętrznych.

Organizacje pozarządowe stanowią pomost pomiędzy obywatelami a lokalnym samorządem, aktywizują lokalną społeczność, rozwiązują jej problemy oraz stanowią o kapitale społecznym miasta. Na Starym Mieście brakuje miejsc, które stwarzałyby możliwości do rozwoju aktywności społecznej i obywatelskiej. W niewystarczającym stopniu wykorzystany jest potencjał istniejących organizacji pozarządowych - podmiotów prowadzących dialog obywatelski, aktywnych społecznie i realizujących wiele, istotnych inicjatyw lokalnych. Należy podkreślić siłę wynikająca ze sprawnie i

efektywnie działających organizacjach pozarządowych na terenie miasta. Naturalną ich rolą powinno być dalsze wzmacnianie lokalnych potencjałów, w tym kapitału ludzkiego. Istnieją przesłanki do wzmocnienia organizacji pozarządowych oraz wykorzystania możliwości wynikających z połączenia aktywności samorządu i sektora społecznego. Funkcjonowanie utrudnia np. brak dostatecznych warunków lokalowych. W wielu przypadkach jest to przyczyną niemożności podjęcia nowych inicjatyw lub kontynuacji już rozpoczętych działań. W związku z tym konieczne jest zapewnienie tym jednostkom stosownych warunków działalności oraz pomoc w realizacji działań na rzecz rozwoju turystyki, kultury, sztuki i społeczeństwa obywatelskiego. Możliwości jakie dają występujące na osiedlu Stare Miasto zabytki bądź inne elementy kulturowe i tereny rekreacyjne, mogłyby przyczynić się do wykreowania produktu turystycznego miasta.

Organizacje pozarządowe, jako oddolne inicjatywy społeczności lokalnej są ważnym ogniwem w procesie rozwoju miasta. Szczególną rolę pełnią w kształtowaniu kreatywnego kapitału ludzkiego w wymiarze lokalnym. Podyktowane jest to, m.in. dużą wrażliwością tych organizacji na rozpoznawanie i zaspakajanie potrzeb społecznych. Ponadto, organizacje pozarządowe są naturalnym inkubatorem twórczych, innowacyjnych rozwiązań, tolerancji i empatii społecznej oraz kuźnią ludzkich talentów wykorzystując endogeniczne potencjały rozwojowe społeczności lokalnych. Organizacje pozarządowe mogą i powinny stanowić naturalne wsparcie dla władz samorządowych, współuczestniczyć w projektach istotnych dla rozwoju miasta, rozwiązywać problemy społeczne, wskazywać na kwestie szczególnie ważne w obszarze szeroko rozumianego kapitału ludzkiego.

Wnioski:

- liczba organizacji pozarządowych na Starym Mieście jest mniejsza niż na pozostałym obszarze miasta,
- działające organizacje są aktywne w szerokim spectrum,
- potencjał organizacji Starego Miasta nie jest wykorzystany w wystarczającym stopniu.
- Instytucje kultury

Działalność kulturalną animuje Miejski Ośrodek Kultury. Działalność statutowa Miejskiego Ośrodka Kultury to wszechstronne działanie w zakresie kultury, mające na celu edukację kulturalną oraz upowszechnianie kultury na rzecz mieszkańców gminy Police. W stałych grupach i zespołach działających w MOK Police działa około 400 osób.

W 2016 r. po raz piąty zorganizowano Festyn „Dzień Starego Miasta", organizowany przez Radę Osiedla nr 2 w Policach. Imprezę zorganizowano przy współudziale Urzędu Miejskiego w Policach i Ośrodka Pomocy Społecznej. Nie zabrakło także wielu innych instytucji, które chętnie zaangażowały się do udziału w festynie, poprzez występy artystyczne, m. in. Gimnazjum nr 3, Przedszkole Publiczne nr 1, Chór „Marzenie". Wiele stowarzyszeń chętnie prezentowało swoją działalność na przygotowanych stoiskach. Wszystko po to, by zintegrować społeczność Starego Miasta i zachęcić mieszkańców do spędzenia wolnego czasu w towarzystwie rodziny, sąsiadów i przyjaciół. Dla dzieci przygotowano wiele atrakcji i konkursów. Bibliotekarze promowali czytelnictwo poprzez akcję „Uwolnij książkę! Weź przeczytaj, podaj dalej", która już od lat cieszy się dużą popularnością wśród polickich czytelników. Dzięki temu każdy, kto odwiedził stanowisko biblioteki mógł wybrać sobie książkę i zabrać ją do domu bez konieczności ponownego zwrotu. „Dzień Starego Miasta" bywa łączony z Piknikiem Organizacji Pozarządowych.

Rada Osiedla Stare Miasto animuje działania kulturalne prowadząc klub młodzieżowy i klub seniora, w którego strukturach funkcjonują różne koła zainteresowań. W świetlicy prowadzone są też zajęcia aerobiku. Rada organizuje Dzień Sąsiada na poszczególnych ulicach Starego Miasta. Początkowo mieszkańcy podeszli do inicjatywy sceptycznie, ale obecnie zyskała ona szerszy oddźwięk. Zaczęły się pojawiać wnioski o zwiększenie liczby inicjatyw kulturalnych integrujących mieszkańców. W działania Rady i stowarzyszeń wpisuje się działalność Ośrodka Pomocy Społecznej, np. poprzez działania promocyjne, informacyjne, profilaktyczne, integrujące seniorów, warsztaty, przeciwdziałanie marginalizacji seniorów. Funkcje kulturotwórczą mógłby potencjalnie pełnić budynek nieczynnego kina „Bajka" przy ulicy Wojska Polskiego – obecnie niezagospodarowany.

Wnioski:

Z punktu widzenia występowania lokalnych potencjałów, w granicach wyznaczonego obszaru oraz w pobliskim sąsiedztwie znajdują się instytucje kulturalne, zajmujące się animacją życia społeczności lokalnej i organizacją oferty spędzania czasu wolnego (np. Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejski Ośrodek Kultury oraz Rada Osiedla). Z tego względu możliwe będzie wykorzystanie istniejących zasobów tego obszaru - a w szczególności istniejącej infrastruktury lokalowej i instytucjonalnej - do organizowania działań rewitalizacyjnych, mających na celu wsparcie osób będących w trudnej sytuacji życiowej i ich reintegrację.

Walory przestrzenne i zabytki

Stare Miasto to ścisłe, zabytkowe centrum, którego układ urbanistyczny posiada walory historyczne. Obszar jest zwarty i wzajemnie powiązany, charakteryzujący się wieloma funkcjami. Pomimo dużego stopnia degradacji posiada jednak potencjał dla rozwoju ekonomicznego. Obszar posiada obiekty o potwierdzonej wartości architektonicznej i historycznej, częściowo zaadaptowane na pełnienie specjalistycznych funkcji. W porównaniu z pozostałymi osiedlami Stare Miasto posiada najwięcej obiektów zabytkowych. Spośród umieszczonych w ewidencji zabytków, największe nagromadzenie obiektów zlokalizowane jest właśnie tu. Wśród zabytków architektonicznych, obiektami wyróżniającymi się w krajobrazie kulturowym miasta są:

- przy ulicy Wojska Polskiego znajduje się neogotycki kościół pw. Najświętszej Marii Panny. Jego strzelista, widoczna z daleka wieża stanowi charakterystyczną dominantę w krajobrazie Polic. Powstał na fali przekształceń urbanistycznych Polic, jakie miasto podjęło pod koniec XIX w. Zbudowany w układzie trzynawowym, na planie krzyża łacińskiego.

- kaplica przykościelna przy pl. Chrobrego objęta ochroną konserwatorską. Od 2010 r. znajduje się tam Centrum Informacji Turystycznej i Kulturalnej. Podczas rozbiórki kościoła w 1895 pozostawiono ją jako „pamiątkę dla potomnych", być może mając na względzie walory architektoniczne zabytku. Obiekt posiada bardzo atrakcyjny, kilkułukowy portal, inkrustowany przemiennie kładzioną czerwoną i czarną glazurowaną kształtką ceglaną.

Są to równie charakterystyczne symbole miasta jak fontanna z „Sediną". Dzięki zrealizowanemu w 2013 roku projektowi pn. .„Rewitalizacja „serca" Starego Miasta przez zagospodarowanie zielonej przestrzeni miejskiej wraz z budową fontanny" oraz odrestaurowaniem Sediny. Projekt obejmował przebudowę i zagospodarowanie przestrzeni publicznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w samym centrum zabytkowej części miasta, przy Placu Chrobrego w Policach. Na przebudowanej ulicy Rycerskiej wydzielone zostały miejsca postojowe. Realizacja projektu przyczyniła się do

uporządkowania historycznego centrum miasta. Poprzez przebudowę nastąpiło zaktywizowanie przestrzeni publicznej i stworzenie przyjaznej przestrzeni pozwalającej na tworzenie się pozytywnych relacji społecznych mieszkańców dzielnicy, ale również całego miasta.

W pobliżu „rynku" znajduje się zrewitalizowany w 2013 roku Park Staromiejski. Przebudowany Park stał się wizytówką miasta, elementem pieszego szlaku turystycznego i systemu zielni Polic. Inny charakterystyczny punkt to głaz u zbiegu ulic Goleniowskiej i Wojska Polskiego ufundowany przez byłych niemieckich mieszkańców dla uczczenia pamięci osób, które straciły życie na statku „Bremenhaven" w latach 1940 – 1943.

W ewidencji konserwatorskiej znajdują się budynki mieszkalne przy ulicach: Dubois – willa z lat 20. XX w., Goleniowskiej 6, Grunwaldzkiej 5,7,8,11,16,18,20,22, Kościuszki 1,3,5,7,13,15,18,24,40 (ciekawe i zachowane przykłady budownictwa z przełomu XIX/XX w., Nadbrzeżnej 2,6,14 (łącznie z budynkami gospodarczymi), Sienkiewicza 2, Topolowej 1, Wiejskiej 1, Wojska Polskiego 20,24,30,43,49,61,72,82,93,101, zabudowa przy pl. Chrobrego 8,15, Konopnickiej 2,7,10,24. Najciekawsza jest kamienica przy ul. Konopnickiej 2, dwukondygnacyjna z zagospodarowanym strychem. Została przykryta dwuspadowym dachem z ozdobionymi oknami strychowymi. Na szczycie jednego z nich jest metalowa chorągiewka z liczbą 1904. W budynku ma siedzibę Rada Osiedla nr 2 oraz kilka firm.

Z punktu widzenia lokalnych potencjałów obszaru rewitalizacji, należy wymienić, iż na terenie omawianego podobszaru zlokalizowany jest kościół NMP w Policach i kaplica przykościelna przy pl. Chrobrego, stanowiące element identyfikacji społecznej i kulturowej w Policach. Mimo, iż obecność obiektów zabytkowych na danym terenie świadczy o jego potencjale historycznym i kulturowym, to powoduje ona również konieczność zwiększenia nakładów finansowych na utrzymanie stanu technicznego tych obiektów, ale i ogranicza realizację pewnych inwestycji. Stare Miasto kumuluje pokaźną część dziedzictwa kulturowego gminy. Niewykorzystany potencjał stanowią tereny na Łarpią. Główną funkcją bulwarów w mieście powinno być przybliżenie mieszkańcom rzeki. Należy tak przekształcić tereny nadwodne przez wprowadzenie „nowych" funkcji - głównie reprezentacyjnej i rekreacyjnej w taki sposób, aby stały się „zielonym salonem" miasta.

Zieleń miejska

Tereny zieleni stanowią duży potencjał w zakresie kreowania projektów społecznych i propozycji dedykowanych dla mieszkańców. Są także miejscami wypoczynku i rekreacji mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Park Staromiejski o powierzchni 49.813 m² położony jest we wschodniej części miasta („Stare Police"). Leży przy zbiegu ulic: Mazurskiej, Kołłątaja, Staszica. Obszar Parku Staromiejskiego wykazuje małe urozmaicenie rzeźby terenu z trzema wyraźnymi wyniesieniami: Lapidarium, Wzgórzem Widokowym oraz wzgórzem „saneczkowym". Na wschód od Parku znajduje się zabytkowy, neogotycki Kościół Mariacki z XIX w. Powierzchnia parku jest nieduża, ale można tu odpocząć na jednej z wielu ławeczek, dzieci mogą skorzystać z placu zabaw. W centralnej części parku, w sąsiedztwie głównej alei spacerowej znajduje się Lapidarium o powierzchni 0,06 ha, zaaranżowane w postaci oświetlonego kopca z historycznymi płytami nagrobnymi. Drzewostan na terenie parku to starodrzew tworzący grupy na tle trawnika, zagęszczony samosiewem i nowymi nasadzeniami drzew. W Parku Staromiejskim można zaobserwować zarówno silne zadrzewienie liściaste jak i iglaste. Park ma charakter angielski. Obecnie, przez sukcesję naturalną i

przekształcenia zniknęły lub zatarły się historyczne formy ogrodowe. W starodrzewiu, który porasta park przeważają kasztanowce i klony o zaskakujących kształtach, akacja grochodrzew, jesion wyniosły, grab pospolity. Występują topole białe, świerki, sosny, dęby, lipy i buki (źródło: Ośrodek Działań Ekologicznych „Źródła"). W śladowych ilościach występują pojedyncze drzewa głogu. Główne wejście do parku znajduje się we wschodniej części, na zamknięciu ul. Staszica krzyżującej się z ulicą Mazurską. W latach 2012 – 2013 w ramach rewitalizacji Starego Miasta Park przebudowano. Zmiana zaniedbanego Parku Staromiejskiego w nowoczesny park miejski dała Policom impuls do kolejnych działań w tej części miasta. Realizacja projektu według przedstawionej koncepcji i technologii przyczyniła się do poprawy jakości i funkcjonalności przestrzeni publicznych osiedla Stare Miasto w Policach. Przebudowany Park Staromiejski stał się wizytówką miasta, miejscem spotkań mieszkańców i systemu zielni Polic. Poprzez przebudowę nastąpiło zaktywizowanie przestrzeni parku i stworzenie przyjaznej przestrzeni pozwalającej na tworzenie się pozytywnych relacji społecznych mieszkańców okolicznych osiedli mieszkaniowych. Poprawie uległy wartości estetyczne i funkcjonalna parku.

Realizacja projektu pozwoliła wpisać Park Staromiejski w zabytkowy kompleks obiektów Starego Miasta w Policach: kościoła, kruchty i przedwojennego cmentarza. Ze względu na położenie i warunki fizyczno-przyrodnicze (ukształtowanie terenu, naturalne odsłonięcia geologiczne, roślinność) teren ten stanowi miejsce wypoczynku i dopełnienie pieszego szlaku polickiego. Z uwagi na położenie wzdłuż jednej z głównych arterii komunikacyjnych miasta ma również duże znaczenie widokowe. Przebudowa ciągów komunikacyjnych w Parku usprawniła połączenia pomiędzy ważnymi obiektami i ulicami: kościołem przy ul. Mazurskiej, dyskontami spożywczymi przy ul. Piłsudskiego oraz, co najważniejsze pomiędzy Starą a Nową częścią Polic. Duży obszar zieleni o charakterze leśnym, naturalistyczny i zacieniony, ale zagospodarowany i położony w mieście, jest idealnym miejscem do wypoczynku.

Ze zrehabilitowanej przestrzeni publicznej korzysta ok. 7700 osób rocznie (źródło: dane Urzędu Miejskiego w Policach, Miejskiego Ośrodka Kultury – liczba uczestników imprez, Ośrodek Sportu i Rekreacji – liczba turystów). Odbywają się koncerty. W 2014 r. odbył się koncert „Brzmienia Wolności" zorganizowany w 25. rocznicę wolnych wyborów. 26.06.2016 Baltic Neopolis Festival orgaznizowany przez szczecińskie Stowarzyszenie Baltic Neopolis Orchestra. Festiwal zakłada współpracę muzyków i artystów z całego świata. Baltic Neopolis Festival 2017 to nie tylko koncert, ale animacje i warsztaty muzyczne w przestrzeni miejskiej dla dzieci i dorosłych.

Park funkcjonuje jako miejska przestrzeń rekreacyjna, ale o ograniczonym programie w zakresie aktywnego wypoczynku. Stworzono ofertę dla dzieci, ale brakuje miejsca aktywnego wypoczynku dla dorosłych, w tym szczególnie dla licznie zamieszkujących osiedle Stare Miasto seniorów. Mieszkańcy Polic potrzebują bogatego zespołu przyrodniczo – rekreacyjnego, który pozwoli obcować na co dzień z naturą, a zarazem odpoczywać aktywnie w specjalnie przygotowanej strefie rekreacyjnej, która pozwoli poprawić stan zdrowia.

5.6 PODSUMOWANIE SKALI I CHARAKTERU POTRZEB W OBSZARACH KRYZYSOWYCH.

Obszar rewitalizacji wynika z charakteru miasta i rozłożenia problemów na jego obszarze. Umożliwia to prowadzenie skutecznej interwencji tam, gdzie jest ona najbardziej potrzebna. Postępująca degradacja wpływa negatywnie zarówno na rozwój samego miasta, jak i jego wizerunek na zewnątrz. Osiedle z negatywnymi wskaźnikami generują problemy w większości

wskaźników jednostkowych. Mniejsze problemy, bądź ich brak, generują osiedla tzw. „nowej" części Polic.

Spośród analizowanego obszaru Polic osiedle Stare Miasto spełnia wskaźniki dające podstawy do uznania tego fragmentu Polic jako obszaru wsparcia. Degradacja obejmuje tkankę mieszkaniową, przestrzenie publiczne i infrastrukturę techniczną. Obszar podlegający rewitalizacji jest dobrze skomunikowany, połączony z pozostałą częścią miasta komunikacją miejską. Niestety mimo korzystnego położenia występuje tutaj stagnacja gospodarcza, problemy infrastrukturalne, przestrzenne i społeczne. Mieszkańcy omawianego terenu często wskazywali na pilna potrzebę przeprowadzenia prac remontowych budynków.

Osoby starsze mieszkające na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji utrzymują się przede wszystkim ze świadczeń emerytalnych lub rentowych, wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Osiedle Stare Miasto stanowi obecnie najbardziej zdewastowany i odseparowany od pozostałych obszar. Niska wysokość większości świadczeń jest przyczyną trudnej sytuacji materialnej znacznej części mieszkańców obszaru wsparcia. Występują tu problemy natury infrastrukturalnej, przestrzennej i społecznej, które wymagają natychmiastowej interwencji.

Na osiedlu Stare Miasto bardzo silnie występuje problem ubóstwa, o czym świadczy stopień korzystania z zasiłków celowych. Obserwujemy tu także nasilenie problemu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych. Dużym problemem jest bezrobocie, w tym osób z niskim wykształceniem. Wyjątkowo nieliczne są tu podmioty gospodarcze. Budynków komunalnych jest tu więcej niż przeciętnie w mieście, a ich stan techniczny wymaga interwencji. Obszar charakteryzuje się większym niż przeciętnie udziałem osób w wieku poprodukcyjnym w populacji. Frekwencja wyborcza w wyborach parlamentarnych w 2015 r. była na terenie osiedla Stare Miasto prawie najniższa w całych Policach. Wyniosła ona prawie 43%. Oznacza to, że kapitał społeczny jest tu wyjątkowo niski i należy spodziewać się pewnych trudności w zaangażowaniu mieszkańców na rzecz wspólnych działań.

Ważnym wyznacznikiem jakości życia mieszkańców jest poziom bezpieczeństwa, w tym bezpieczeństwa socjalnego. Wśród mieszkańców jest duża grupa osób starszych i niepełnosprawnych. Są to w większości osoby samotne wymagające opieki i wsparcia osób trzecich, łącznie ze wsparciem socjalnym lub finansowym, ponieważ żyją w ubóstwie. Obszar charakteryzuje się występowaniem trudnej młodzieży oraz często występującymi sytuacjami wandalizmu i dewastacji przestrzeni publicznej, w tym niezagospodarowanych obiektów. Zdegradowane elewacje budynków, brak zagospodarowania terenów nad rzeką, zużyta mała infrastruktura sprawiają ponure wrażenie. Znaczna część elewacji budynków występujących w ramach obszaru wymaga napraw.

Oprócz działań o charakterze technicznym i infrastrukturalnym mieszkańcy wskazują na pilną potrzebę przeprowadzenia rewitalizacji społecznej. Związane jest to przede wszystkim z dużym zróżnicowaniem mieszkańców, wśród których dużą grupę stanowią osoby długotrwale bezrobotne, charakteryzujące się również niskim poziomem wykształcenia. Przeprowadzenie działań infrastrukturalnych w połączeniu ze stworzeniem oferty kulturalno – edukacyjnej dla najmłodszych mieszkańców, osób bezrobotnych a także rodzin mających problemy wychowawcze jest niezbędne do przywrócenia właściwego funkcjonowania społeczności lokalnej.

Niewystarczający rozwój infrastruktury oraz niska aktywność mieszkańców powoduje szereg problemów gospodarczych obszaru. Obecnie brakuje nowych inwestycji, a stan infrastruktury i

problemy społeczne skutecznie zniechęcają potencjalnych inwestorów do lokowania na tym terenie swoich inwestycji. Przestrzeń osiedla jest miejscami zdewastowana i zaniedbana, brakuje zagospodarowania terenów nad Łarpią, które podniosłyby estetykę dzielnicy i pełniłyby funkcję rekreacyjną.

Opisane wyżej problemy wyraźnie przyczyniają się do zahamowania rozwoju społeczno – gospodarczego. Obszar tej części Polic charakteryzuje niski poziom życia mieszkańców. Narastają zjawiska patologiczne, obniża się poziom bezpieczeństwa. Postępujący proces niszczenia infrastruktury mieszkaniowej przyczynia się niewątpliwie do tego, że mieszkańcy, a szczególnie młodzież nie integrują się z miejscem zamieszkania. Coraz częściej osoby te znajdują się w trudnej sytuacji materialnej, mają problemy związane ze stanem zdrowia, poczuciem osamotnienia i ograniczonymi formami aktywności, w tym spędzania czasu wolnego.

W ostatnich latach obserwuje się narastanie negatywnych zjawisk na omawianym rejonie: niszczejąca tkanka urbanistyczna, starzenie się społeczności mieszkańców, związane z tym relatywne ubożenie. Rozwój oferty usług ma niską dynamikę. Sytuacja ta nie sprzyja wizerunkowi tych obszarów jako atrakcyjnego miejsca do zamieszkania i prowadzenia działalności gospodarczej.

Dzięki konsultacjom społecznym do PR w części dotyczącej mieszkalnictwa, konsultacjom społecznym programu PGN oraz podczas spotkań z mieszkańcami osiedli i poszczególnych sołectw a także podczas spotkań z najemcami lokali komunalnych mieszkańcy mogli zgłosić swoje uwagi i wnioski dotyczące programu rewitalizacji miasta Police oraz wypowiedzieć się w sprawie najkorzystniejszych i najmniej korzystnych według nich wariantów przebiegu rewitalizacji.

Na obszarze osiedla Stare Miasto występują niekorzystne zjawiska o charakterze społecznym oraz zjawiska związane z degradacją przestrzeni publicznej i tkanki mieszkaniowej. Nieuporządkowana i wymagająca rehabilitacji przestrzeń publiczna stanowi barierę w rozwoju Polic, w tym także szeroko pojętego rozwoju gospodarczo-społecznego. Niezbędna rewitalizacja przestrzeni publicznych służyć będzie wyeksponowaniu walorów pejzażu przyrodniczo-kulturowego Polic.

Obszar Starego Miasta w Policach, posiadając unikatowe w skali regionu rozwiązania krajobrazowo-urbanistyczne (rynek, Łarpia, przystań, zabytkowa zabudowa) nie może w pełni wykorzystać swego potencjału, z uwagi na niedostatecznie rozwiniętą sieć infrastruktury publicznej i zły stan znajdujących się tam obiektów.

Różnorodność skumulowanych problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych na obszarze tak ważnym z punktu widzenia rozwoju i funkcjonowania gminy predysponuje go w sposób uzasadniony do modernizacji i podjęcia kompleksowych działań naprawczych. Omawiane tereny stanowią obecnie jedne z obszarów najbardziej zdewastowanych i odseparowanych od pozostałych części miasta. Występują tu problemy natury infrastrukturalnej, przestrzennej i społecznej, które wymagają natychmiastowej interwencji.

Miasto Police jest głównym ośrodkiem mieszkalnym, usługowym, administracyjnym i przemysłowym w gminie. Strefy mieszkalne, mieszkalno – usługowe i administracyjne w mieście skupiają się na osiedlach Jasienica, Stare Miasto, Mścięcino, osiedle Dąbrówka, osiedle Gryfitów, osiedle Księcia Bogusława X i osiedle Anny Jagiellonki. W mieście dominuje zabudowa wielorodzinna wysokiej intensywności, zlokalizowana przede wszystkim na osiedlu Anny Jagiellonki oraz jako pojedyncze budynki na osiedlach Księcia Bogusława X i Grafitów. Uzupełnia ją zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna. Podstawowe funkcje usługowe ogólnomiejskie są dobrze

rozwinięte i skoncentrowane, natomiast ośrodki administracyjne są rozproszone po różnych częściach miasta. W części północnej Polic znajduje się ośrodek przemysłu chemicznego Grupa Azoty „Police" SA, który jest głównym zakładem przemysłowym w mieście i gminie. Ogółem powierzchnia terenów przeznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego pod przemysł, produkcję i rzemiosło, i w znacznej części już zagospodarowanych, stanowi ponad 40% (ok. 1600 ha) powierzchni miasta, co świadczy o przeważającym przemysłowo – rzemieślniczym charakterze Polic.

Obszar Starego Miasta to ścisłe, zabytkowe centrum, którego układ urbanistyczny posiada walory historyczne. Obszar posiada obiekty o potwierdzonej wartości architektonicznej i historycznej, niezaadaptowane na pełnienie specjalistycznych funkcji. Pomimo dużego stopnia patologii posiada jednak potencjał dla rozwoju ekonomicznego. Na tym terenie znajdują się liczne sklepy, cukiernie, zakłady usługowe, kwiaciarnie. Przy ulicy Wojska Polskiego zlokalizowana jest miejska biblioteka, dalej dojechać można do Powiatowego Urzędu Pracy. W pobliżu znajduje się przystań miejska na rzece Łarpia zrewitalizowana w roku 2013. Projekt prac na przystani obejmował działania inwestycyjne mające na celu przywrócenie pełnej sprawności technicznej istniejącego nadbrzeża oraz zwiększenie ilości przyjmowanych w przystani małych, sportowych, żaglowych jednostek pływających i kajaków poprzez przedłużenie nadbrzeża. Ulicą Wojska Polskiego widzie trasa ze Szczecina w kierunku Zakładów Chemicznych „Police" SA. Mieści się przy niej neogotycki kościół pw. Najświętszej Marii Panny. Jego strzelista, widoczna z daleka wieża stanowi charakterystyczną dominantę w krajobrazie Polic. Jest równie charakterystycznym symbolem miasta jak fontanna z „Sediną". Dzięki zrealizowanemu w 2013 roku projektowi pn .„Rewitalizacja „serca" Starego Miasta przez zagospodarowanie zielonej przestrzeni miejskiej wraz z przebudową fontanny" możliwe stało się odrestaurowanie fontanny. Projekt obejmował przebudowę i zagospodarowanie przestrzeni publicznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą w samym centrum zabytkowej części miasta, przy Placu Chrobrego w Policach. Zakres przedsięwzięcia obejmował zagospodarowanie terenów zielonych, przebudowę infrastruktury technicznej i drogowej w ul. Rycerskiej z uwzględnieniem miejsc parkingowych oraz rozbudowę monitoringu miejskiego. Elementem reprezentacyjnym jest nowa fontanna uzupełniona o atrakcyjną iluminację świetlną. Istniejąca na placu rzeźba Sediny została zdemontowana, oczyszczona oraz wkomponowana w nową instalację fontanny. W pobliżu modernizowanych budynków znajduje się zrewitalizowany w 2013 roku Park Staromiejski. Przebudowany Park stał się wizytówką miasta, elementem pieszego szlaku turystycznego i systemu zielni Polic. W ramach rewitalizacji na terenie miasta wykonano termomodernizację 18 budynków mieszkalnych, wielorodzinnych komunalnych, w tym części zabytkowych.

Nie bez znaczenia dla rozwoju Starego Miasta jest planowana budowa Szczecińskiej Kolei Metropolitalnej z przystankiem na terenie osiedla. Realizacja projektu i uruchomienie SKM może znacząco poprawić wyniki gospodarcze terenów.

Posiadane zasoby tworzą potencjał, który nie jest obecnie należycie wykorzystywany. W efekcie Police nie stanowią „miasta zwartego". Odrębność i walory urbanistyczno-architektoniczne i krajobrazowe poszczególnych zespołów zabudowy i osiedli miejskich nie dają możliwości społecznej identyfikacji mieszkańców ze swym otoczeniem. Dotyczy to szczególnie osiedli o rodowodzie historycznym. Podstawowymi kryteriami oceny jakości życia w mieście są m.in. standardy w zakresie zamieszkiwania i wypoczynku. Standardy te w nierozerwalny sposób wiążą się z lokalizacją, ukształtowaniem przestrzennym, jakością infrastruktury, jakością krajobrazów i obiektów kształtujących przestrzeń miasta. Ważnym elementem jakości zamieszkania jest

przestrzeń publiczna miasta, zwłaszcza jej część śródmiejska, będąca istotnym czynnikiem postrzegania miasta i oceny jego jakości. Z tego względu rewitalizacja stanowi zadanie o wyjątkowej randze. Szczególnym walorem Polic i cechą wyróżniającą je spośród wielu innych miast jest historyczne położenie nad Łarpią i wodami Roztoki Odrzańskiej. Do lat powojennych teren nad rzeką stanowił prawdziwe centrum miasta, jego rynek i wizytówkę. Odbudowa związku przestrzennego struktury miejskiej z terenami nadwodnymi jest jednym z priorytetów działalności rewitalizacyjnej.

Tabela 40.

Wyszczególnienie	Nowe osiedla Polic	Stare Miasto
Kapitał społeczny – frekwencja w wyborach	oscyluje w granicach 50%	poniżej średniej
Liczba organizacji pozarządowych	dużo organizacji.	mała liczba, ale aktywnie działają
Cykliczne imprezy	wystarczająco	zbyt mała liczba
Podmioty gospodarcze	przeciętnie	mniej niż średnio w pozostałej części miasta
budynki komunalne	niewielki odsetek	duża liczba, w tym największy odsetek lokali bez WC i łazienki

Źródło: opracowanie własne.

Zgodnie z przeprowadzoną diagnozą wyznaczono 3 obszary kryzysowe zamieszkałe. Na podstawie dalszych analiz wyznaczono 1 obszar rewitalizacji na którym zaplanowano projekty do realizacji. Takie podejście znajduje usprawiedliwienie w charakterze całej gminy i rozłożeniu problemów a także możliwości pozyskania danych. Daje to też możliwość prowadzenia skutecznej interwencji i kierowania jej do źródła problemów. Poszczególne problemy w sferze społecznej, gospodarczej, przestrzennej, technicznej i środowiskowej występują zwykle w każdej z jednostek analitycznych, ale o różnym nasileniu. Powielanie diagnozy pogłębionej dla każdego z obszarów nie pozwoli na ocenę problemów w szerszym kontekście a liczne powtórzenia niepotrzebnie rozbudują dokument i sprawią, że będzie on mało przejrzysty. W związku z powyższym odniesiono w analizie pogłębionej obszary kryzysowe do obszaru całej gminy. Takie podejście pozwala na konstruowanie kierunków działań w obszarach kryzysowych a w obszarze rewitalizacji konstruowanie projektów w sposób najbardziej efektywny.

Podsumowanie skali i charakteru potrzeb uwypukla najważniejsze cechy każdego z obszarów kryzysowych uzasadniając wybór jednego obszaru rewitalizacji. Dla lepszego zobrazowania sytuacji w obszarach kryzysowych poniżej przedstawiono syntetyczny opis każdego z 3 obszarów kryzysowych zamieszkałych i 1 obszaru niezamieszkałego. Taki podział obszarów pozwoli na koncentracje działań i środków finansowych w obszar najbardziej kryzysowy wskazany jako obszar rewitalizacji a analiza pozostałych obszarów kryzysowych pozwoli prowadzić interwencję zgodnie ze wskazanymi kierunkami działań na podstawie analizy potrzeb i potencjałów wspomagając proces wychodzenia z kryzysu obszarów zamieszkałych.

Reasumując należy stwierdzić, że analizowany obszar rewitalizacji posiada skumulowane problemy, których nasilenie jest zróżnicowane. Do najbardziej niepokojących zjawisk patologicznych należy zaliczyć ubóstwo, starzenie się ludności i bezrobocie. Różnorodność skumulowanych problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych na obszarze tak ważnym z punktu widzenia rozwoju i funkcjonowania miasta predysponuje go w sposób uzasadniony do rewitalizacji i podjęcia kompleksowych działań naprawczych. Zgodnie z przeprowadzoną analizą największe nasilenie zjawisk negatywnych, wyróżniające się w skali miasta

(wartość bardzo zła sumarycznego wskaźnika degradacji Ws) została osiągnięta dla osiedla Stare Miasto. W związku z koncentracją zjawisk negatywnych na tym obszarze, a jednoczenie największym potencjałem ekonomicznym, przestrzennym, społecznym został on wskazany jako obszar do objęcia Programem Rewitalizacji. Osiedle Stare Miasto ze względu na istniejącą zabytkową i historyczną zabudowę oraz otwarte przestrzenie publiczne pozwala na planowanie działań, które przyniosą rezultaty również dla pozostałej części miasta i jego wizerunku.

Obszar rewitalizacji został szczegółowo opisany w dalszej części dokumentu a dla prawidłowego opisu sporządzono mapę w skali 1: 5000, która stanowi załącznik nr 2 do niniejszego opracowania.

5.7 Obszar 1 Osiedle Stare Miasto

Stare Miasto niegdyś tętniąca życiem dzielnica z zabytkową zabudową zlokalizowaną wokół nieistniejącego Kościoła Najświętszej Marii Panny w Rynku, Ratuszem, Nauczycielskim Seminarium Ewangelickim, licznymi kawiarniami, plażą miejską i portem nad Łarpią stanowiła na początku XX wieku centrum Polic. Miejskie starówki stanowią o charakterze miasta, nadają atmosferę życiu kulturalnemu i rekreacyjnemu, tworzą klimat i wpływają na jego atrakcyjność, stają się elementem scalającym, budującym tożsamość jego mieszkańców i integrującym lokalną społeczność. Analizowany obszar cechują wysokie wskaźniki przestępczości, korzystania z pomocy społecznej, długotrwałego bezrobocia i depopulacji w porównaniu do innych obszarów miasta. Zgodnie z informacją Komendy Powiatowej Policji w Policach wskaźnik przestępstw i wykroczeń na Starym Mieście wynosi 102,32 na 1000 mieszkańców, podczas gdy na osiedlu Dąbrówka – 31,12 na 1000 mieszkańców. Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach wskazują, że wskaźnik pomocy społecznej jest tu najwyższy z całego miasta i wynosi 58,09 na 1000 mieszkańców. Obszar Starego Miasta cechuje wysoki odsetek osób w wieku po produkcyjnym.

Występuje także problem tkanki mieszkaniowej, która ze względu na swój wiek ulega przyśpieszonej dekapitalizacji. Na terenie Starego Miasta w latach 2012-2016 poddano termomodernizacji 31 budynków na ogólną liczbę budynków komunalnych Na terenie Starego Miasta zlokalizowanych jest 151 lokali komunalnych, które zamieszkuje 355 osób, z tego 88 lokali nie posiadają łazienki i wc, w tym z wc ale bez łazienki jest 63 lokali. Na terenie Starego Miasta zlokalizowanych jest 26 lokali socjalnych. Staromiejska dzielnica Polic liczy obecnie 3934 mieszkańców. Na jej terenie zlokalizowany jest Powiatowy Urząd Pracy, siedziba Straży Miejskiej, Przedszkole Publiczne nr1, Szkoła Podstawowa nr 1, Gimnazjum nr 2 (wchodzące w skład Zespołu Szkół nr 1) i Gimnazjum nr 3. Najszacowniejszym zabytkiem tego obszaru jak i całej gminy jest gotycka kaplica – jedyna pozostałość po XIII-wiecznym Kościele Najświętszej Marii Panny, który rozebrano pod koniec wieku XIX. Wznosi się w samym centrum rynku, przy placu Bolesława Chrobrego. Drugim najważniejszym polickim zabytkiem jest neogotycki XIX wieczny Kościół Mariacki, który dzięki strzelistej ponad 60-metrowej wieży, już z oddali widoczny jest w panoramie Polic. Wzdłuż jednej z głównych arterii komunikacyjnych miasta zlokalizowany jest Park Staromiejski cenny historycznie i przyrodniczo. Centrum starego miasta zachowało średniowieczny układ urbanistyczny z pozostałościami XIX wiecznej zabudowy mieszkaniowej. Położony w Starych Policach teren miejskiej zieleni z zabytkową kruchtą i fontanną stanowi ważny element struktury kompozycyjnej miasta, teren rekreacyjny, wypoczynkowy - atrakcyjnie turystycznie. Przy zachodniej pierzei rynku mieści się kilka kamieniczek z końca XIX i początków XX wieku. Przy ul. Wojska Polskiego 15, zamykającej policki rynek od strony wschodniej znajduje się budynek

Miejskiej Biblioteki Publicznej, który jest w złym stanie technicznym. Obiekt, trzykondygnacyjny, powstał w latach przedwojennych jako restauracja i hotel „Porath". Od 1948 roku budynek pełni funkcje Miejskiej Biblioteki. Stare Miasto zlokalizowane jest nad brzegiem rzeki Łarpii. Stanowi ona szlak wodny o historycznym znaczeniu. Na przełomie XIX i XX wieku, Łarpia nabrała charakteru rzeki żeglownej z portem mogącym obsługiwać większe statki transportowe, przystanią i ze stocznią rzeczną. Dziś zlokalizowana jest tu przystań żeglarska, z której korzystają stowarzyszenia i kluby żeglarskie. Przystań została przebudowana w ramach Programu Rewitalizacji ze środków RPO WZ 2007 -2014 a na jej terenie organizowane są zajęcia żeglarskie, sportowe oraz spotkania Rady Osiedla nr 2. Ze względu na zanieczyszczenie wód nie funkcjonuje również plaża miejska.

Zidentyfikowane problemy

1. Niska efektywność energetyczna budynków.
2. Problemy społeczne związane z bezrobociem i ubóstwem.
3. Bezrobocie wśród osób młodych oraz z niskim wykształceniem.
4. Duży odsetek osób korzystających z pomocy społecznej.
5. Koncentracja środowisk patologicznych i zagrożenie przestępczością.
6. Znaczący spadek liczby mieszkańców, w tym w wieku produkcyjnym.
7. Niedostateczna oferta spędzania czasu wolnego dla poszczególnych grup społecznych.
8. Wysoki stopień degradacji tkanki mieszkaniowej związany z niekorzystną strukturą wiekową budynków.
9. Zła jakość infrastruktury technicznej.
10. Brak silnie wykształconego centrum miasta.
11. Niewykorzystany potencjał wynikający z lokalizacji miasta w strefie nadbrzeżnej oraz walorów historycznych.
12. Niska aktywność gospodarcza.

Cel główny dla obszaru kryzysowego: Pobudzenie społeczno – gospodarcze obszaru w oparciu o walory kulturalne, historyczne i nadwodną lokalizację.

Cele szczegółowe

1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej.
2. Ograniczenie miejsc koncentracji środowisk patologicznych.
3. Odwrócenie miasta w kierunku rzeki Łarpii. Aktywizacja terenów nadbrzeżnych.
4. Poprawa poziomu edukacji.
5. Zwiększenie aktywności społeczno – gospodarczej mieszkańców.
6. Rozszerzenie oferty kulturalnej.
7. Stworzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców.

Działania:

1. Renowacja z termomodernizacją budynków mieszkalnych.
2. Modernizacja infrastruktury technicznej.
3. Stworzenie oferty spędzania czasu wolnego przez zagospodarowanie terenów rekreacyjnych nad rzeką Łarpią.
4. Rozszerzenie oferty kulturalnej przez przebudowę Biblioteki Miejskiej i stworzenie Centrum Starego Miasta.

Mapa 13. Obszar 1. Stare Miasto.

5.8 Obszar 2 - Police - Jasienica

Historycznie Jasienica to wieś o IX - XII wiecznym rodowodzie (wieś rycerska), związana z istnieniem klasztoru augustianów. Ok. 1330 roku została przekazana pod opiekę zakonnikom z Tatyni, co potwierdzono aktami Barnima III. W połowie XVIII w. na gruntach przyległych do wsi Jasienica założono dwie wsie: Niekłończycę i Uniemyśl oraz kolonię nazwaną Nowym Dębostrowem (dziś wieś Dębostrów). W Policach-Jasienicy znajduje się jeden z najciekawszych zabytków tych terenów – kościół i ruiny starego gotyckiego klasztoru Augustianów. Mnisi przybyli na te tereny już w wieku XIII i zbudowali pierwszy Kościół na wzniesieniu zwanym Wzgórzem Maryjnym. Ceglany klasztor o czysto gotyckiej architekturze powstał zapewne nieco później, w wieku XIV, zaś w czasie Reformacji przejęły go władze świeckie. Po II wojnie światowej obiekt popadł w ruinę. Paradoksalnie owa dewastacja odsłoniła pierwotna gotycką architekturę klasztoru. Kościół św. Piotra i Pawła oraz relikty klasztoru kanoników zachowane w formie murów obwodowych stanowią rzadki i interesujący przykład architektury średniowiecza. Rozbudowa kościoła nastąpiła ok. 1400 roku, a w 1735 nad zachodnią fasadą wzniesiono wieżę w konstrukcji ryglowej z trzema dzwonami. Świątynia ma kształt trzyprzęsłowej hali wzniesionej z cegły z wieńcem kaplic wewnętrznych. Z historycznego wyposażenia pozostały dwa mosiężne lichtarze z 1598 roku, osiemnastowieczny barokowy krucyfiks i olejny obraz z 1858 roku pędzla O. Heydena przedstawiający Chrystusa u Marii i Marty. W kościele można zauważyć połączenie wzorów zakonnych z formami wypracowanymi przez architekturę mieszczańską.

Jasienica w 1973 roku została włączona do administracyjnych granic miasta jako dzielnica (osiedle). Położona jest w północnej części miasta przy drodze wojewódzkiej 114, ok. 17 km na północ od centrum Szczecina. Osiedle zamieszkuje 1337 mieszkańców. Jasienica leży nad Gunicą w pobliżu jej ujścia do Odry (Roztoki Odrzańskiej). Od południa przylega do Zakładów Chemicznych Police. Do Jasienicy należy także nieistniejąca już wieś Duchowo położona po drugiej stronie Gunicy. Jasienica jest najbiedniejszą i jedną z najbardziej podatnych na czynniki patologiczne dzielnicą miasta. Przenoszone są tam osoby do tzw. zasobów socjalnych. Wg danych OPS z roku 2016 w Jasienicy 10,6 % uczniów korzysta z bezpłatnych posiłków finansowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej. 15% uczniów korzysta ze stypendiów szkolnych. Pomimo problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy Jasienicy, są oni bardzo zintegrowani i chętni do wdrażania nowych inicjatyw o charakterze lokalnym, w ramach swojej społeczności. Świadczy o tym, np. organizacja cyklicznych Jarmarków Augustiańskich. Jarmark jest propozycją dla mieszkańców, a zarazem pierwszym festynem o charakterze historycznym organizowanym w regionie na taką skalę. Organizacja takiej imprezy świadczy o tym, iż mieszkańcy z własnej inicjatywy i w miarę możliwości chcą coś zmienić w swoim życiu. Ze względu na dające się zaobserwować w tej części miasta zachowania patologiczne, działania rewitalizacyjne są jak najbardziej zasadne.

W roku 2008 wykonano przebudowę boiska sportowego przy Zespole Szkół nr 2 pełniącego funkcję obiektu środowiskowego. Wszechstronny rozwój kultury fizycznej i sportu oraz dostępność infrastruktury stwarza warunki dla właściwego rozwoju psychofizycznego i pozwala na intensyfikację działań skierowanych do dzieci i młodzieży w ramach aktywnego, alternatywnego wykorzystania czasu wolnego, w szczególności w zakresie działań podejmowanych w celu zapobiegania wykluczeniu społecznemu i rozwojowi patologii społecznych. Do Szkoły Podstawowej uczęszcza 90 dzieci, do Gimnazjum 43. W latach 2008-2009 ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach Projektu Skrzydła dla najmłodszych zorganizowano przy szkole przedszkole. W ramach wczesnej edukacji z zajęć skorzystało 47 dzieci. Realizacja projektu

potwierdziła potrzebę organizacji oddziału przedszkolnego w Jasienicy i od roku 2010 funkcjonuje przy Szkole Podstawowej przedszkole, finansowane wyłącznie ze środków własnych Gminy Police.

Mieszkańcy Polic są przekonani o walorach Jasienicy. Wskazują na konieczność zabezpieczenia i wykorzystania na cele kulturalne ruin augustiańskiego klasztoru, zagospodarowanie terenów zielonych służących rekreacji i integracji społecznej oraz budowaniu i kultywowaniu tożsamości historycznej. Jasienica to również ciekawy sposób na zainteresowanie dzieci i młodzieży historią regionu, możliwość stworzenia oferty zagospodarowania czasu wolnego oraz budowania jasienickiej marki w połączeniu z ofertą kulturalną i turystyczną. Mieszkańcy wskazują na podjęcie działań, których celem jest zapewnienie warunków odpowiednich do pełnego rozwoju, dostępu do kultury oraz takie ukształtowanie środowiska i otoczenia, aby sprzyjało i umożliwiało realizację wszystkich potrzeb, np. poprzez tworzenie stref zieleni i rekreacji, zapewnienie bezpieczeństwa. Ważne jest także umożliwienie aktywnego spędzania wolnego czasu dzieciom i młodzieży.

W obszarze nr 2 istnieje łącznie 33 budynków komunalnych, z czego wszystkie zostały wybudowane przed rokiem 1970. Wskaźnik wydajności energetycznej budynków, w odniesieniu do kryterium wg Rozporządzenia 1828/2006 - niskiego poziomu wydajności energetycznej budynków, liczony liczbą budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków, wynosi 100%. Na terenie osiedla mieszka 1337 mieszkańców. Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Policach jest 67 zarejestrowanych bezrobotnych, z czego 39 to osoby długotrwale bezrobotne. Zgodnie z danymi Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach 71 osób skorzysta z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej, z czego 62 osobom przyznano pomoc w postaci zasiłków stałych. Na terenie osiedla notuje się wskaźnik przestępczości 56,16 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Budynki planowane do działań w zakresie mieszkalnictwa obejmują obiekty zabudowy XIX wiecznej oraz budynki z lat 30 tych XX wieku. Zakres planowanych działań obejmie renowację części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych. W Jasienicy zlokalizowanych jest 85 lokali komunalnych, które zamieszkuje 224 osoby, z tego 72 lokale nie posiadają łazienki i wc, w tym z wc ale bez łazienki jest 13 lokali. W Jasienicy zlokalizowanych są 23 lokale socjalne.

Zidentyfikowane problemy

1. Zły stan techniczny zabudowy mieszkaniowej.
2. Niska efektywność energetyczna budynków.
3. Nasilenie problemów społecznych.
4. Problemy społeczne związane z bezrobociem i ubóstwem.

Cel główny dla obszaru kryzysowego: Zrównoważony rozwój obszaru oraz stworzenie warunków rozwoju jako miejsca przyjaznego mieszkańcom i odwiedzającym z uwzględnieniem walorów historycznych.

Cele szczegółowe

1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej.
2. Poprawa atrakcyjności turystycznej miasta.
3. Ograniczenie miejsc koncentracji środowisk patologicznych.
4. Renowacja części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych

Działania:

1. Renowacja z termomodernizacją budynków mieszkalnych.
2. Wdrożenie programu rewitalizacji społecznej.
3. Stworzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców.
4. Modernizacja infrastruktury technicznej.
5. Wykorzystanie i uwypuklenie historycznych walorów osiedla.

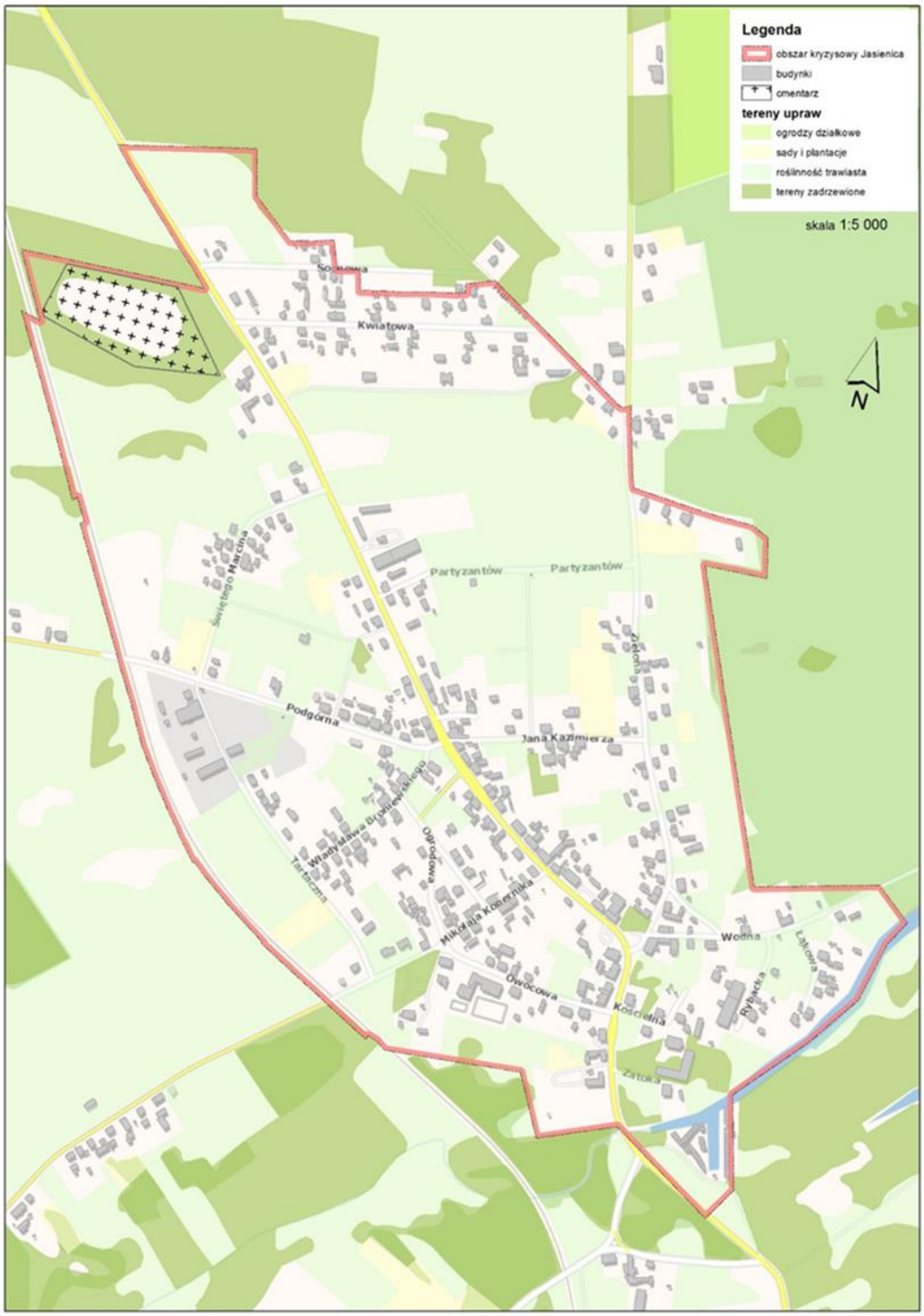

Mapa 14. Obszar 2. Jasienica.

5.9 Obszar 3 Mścięcino

Mścięcino zlokalizowane jest nad rzeką Łarpią na północnych stokach Wzgórz Warszewskich. Przez osiedle przepływa Przęsocińska Struga prowadząca wody z Płaskowzgórza Przęsocińskiego na Wzgórzach Warszewskich do Łarpii w Policach. Strumień płynie w malowniczej dolinie w Parku Leśnym Mścięcino. Mścięcino, przypuszczalnie posiada IX-X wieczny rodowód. W okresie przedwojennym posiadała liczne zabudowania o konstrukcji ryglowej. Do 1945r. zachowało się tylko kilka domów malowanych na biało i pokrytych słomą. Przy obecnej ul. Ofiar Stutthofu w czasie II wojny światowej istniał obóz pracy przy fabryce benzyny syntetycznej w Policach będący podobozem KL Stutthof (niem. Außenlager Pölitz bei Stettin). Przy ulicy Ofiar Stutthofu znajdują się dwa pomniki. W lipcu 2005 rzemieślnicy i mieszkańcy osiedla przy ul. Ofiar Stutthofu w Szczecinie zawnioskowali o włączenie tego rejonu do Gminy Police. Starania zostały poparte wnioskiem Rady Miejskiej w Policach. W rezultacie z dniem 1 stycznia 2008 r. obszar Gminy Police powiększył się o 24,91 ha na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów, które ukazało się w Dzienniku Ustaw nr 136 z dnia 31 lipca 2007 r. w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania miejscowościom statusu miasta. Do granic Gminy Police zostało włączone osiedle rzemieślnicze przy ul. Ofiar Stutthofu oraz teren zabudowany budynkiem mieszkalnym przy ul. Przęsocińskiej nr 11 w Szczecinie a także część Parku Leśnego Mścięcino (zabudowanego budynkiem przy przystanku kolejowym „Mścięcino").

W Mścięcinie zlokalizowanych jest 58 lokali komunalnych, które zamieszkuje 139 osoby, z tego 25 lokali nie posiada łazienki i wc. W Mścięcinie zlokalizowanych jest 12 lokali socjalnych.

Zidentyfikowane problemy

1. Zły stan infrastruktury technicznej.
2. Uciążliwości prowadzenia działalności gospodarczej na terenie Miasteczka Rzemieślniczego.
3. Niewykorzystane walory przyrodnicze terenu.
4. Niedostosowana do aktualnych i przyszłych potrzeb infrastruktura techniczna: drogi, chodniki, oświetlenie.
5. Brak infrastruktury rekreacyjnej, w tym placów zabaw.

Cel główny dla obszaru kryzysowego: Utworzenie wielofunkcyjnej strefy mieszkalno – usługowej o wysokich walorach przyrodniczych.

Cele szczegółowe:

1. Poprawa estetyki przestrzeni publicznej.
2. Poprawa wizerunku obszaru.
3. Ożywienie społeczno – gospodarcze.

Działania:

1. Poprawa infrastruktury technicznej w strefie usługowej Miasteczka rzemieślniczego.
2. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej.
3. Wykorzystanie i uwypuklenie przyrodniczych walorów osiedla.

Mapa 15. Obszar 3. Mścięcino

5.10 DOTYCHCZASOWE DZIAŁANIA REWITALIZACYJNE

Działania rewitalizacyjne w Policach prowadzone są od 2005 roku, kiedy to Uchwałą nr XXXV/250/05 Rady Miejskiej w Policach z dnia 28 czerwca 2005 roku radni przyjęli Program rewitalizacji dla gminy Police na lata 2005-2008 – 2013.

W ramach Celu szczegółowego 1 Poprawa infrastruktury drogowej zrealizowano modernizację ulicy Kard. Wyszyńskiego w Policach oraz budowę ścieżek rowerowych w ciągu ulic: Rurowej, Kuźnickiej i Jasienickiej w Policach. W ramach Celu szczegółowego 2 – Rozwój zasobów mieszkaniowych i lokali użytkowych zrealizowano inwestycję związaną z modernizacją budynków przy ul. Niedziałkowskiego w Policach. W ramach Celu szczegółowego 3 Rozwój infrastruktury społecznej, kulturalnej i turystycznej zrealizowano projekt budowa kompleksu rekreacyjnego w Trzebieży. W ramach Celu szczegółowego 1 Ochrona środowiska zrealizowano zadanie: Budowy stacji uzdatniania wody w ramach kompleksowej poprawy jakości wody w Gminie Police". W obrębie ładu instytucjonalnego wdrożono projekt "Poprawa infrastruktury informatycznej Urzędu Gminy w Policach i wdrożenie systemu obiegu dokumentów". Realizacja przedsięwzięć oparta była o montaż finansowy środków pochodzących z budżetu gminy, środków unijnych oraz dotacji krajowych.

Podstawą prawną do sporządzenia Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Police w roku 2010 był Regionalny Program Operacyjny Województwa Zachodniopomorskiego na lata 2007-2013 wraz z uszczegółowieniem oraz przedmiotowe wytyczne opracowane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego i Zarząd Województwa. Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Police na lata 2010 -2017, był dokumentem operacyjnym, uchwalonym przez Radę Miasta, pobudzającym procesy kompleksowych działań mających na celu rewitalizację wszelkich obszarów, sfer życia i funkcjonowania miasta, stanowiącym zasady ich stosowania. Jest obligatoryjnym dokumentem umożliwiającym uzyskanie wsparcia w ramach Poddziałania 6.6.1. „Rewitalizacja obszarów zdegradowanych na obszarze metropolitalnym" Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa zachodniopomorskiego na lata 2007-2013.

Głównym celem działań była poprawa warunków bytu mieszkańców. Spośród siedmiu poddanych analizie i konsultacjom społecznym osiedli miasta Police nasilenie negatywnych zjawisk wskazano w obszarze trzech osiedli: Stare Miasto, Mścięcino i Police – Jasienica. Na bazie przeprowadzonej analizy możliwe było obiektywne stwierdzenie występowania skumulowanych zjawisk negatywnych (wysoki poziom ubóstwa i wykluczenia, bezrobocie, starzenie się ludności, niski poziom wykształcenia). Obszar rewitalizacji w dominującej części obejmuje Stare Miasto, czyli tereny położone na wschód od linii kolejowej, ograniczone rzeką Łarpią. Jest to obszar historycznej tożsamości miasta, z ukształtowaną funkcją usługowo – mieszkaniową. Pozostałe dwa obszary: osiedle Police - Jasienica i Mścięcino charakteryzują się mniej zwartą zabudową. Obszary mieszkaniowe przeplatają się tu z przemysłowo – składowymi (Jasienica) i większymi kompleksami ogrodów (Mścięcino). Obszarem najbardziej kryzysowym uznano Stare Miasto - ścisłe, zabytkowe centrum, którego układ urbanistyczny posiada walory historyczne. Pomimo dużego stopnia patologii posiadał jednak potencjał dla rozwoju ekonomicznego, obiekty o potwierdzonej wartości architektonicznej i historycznej, niezaadaptowane na pełnienie specjalistycznych funkcji. Degradacja obejmowała tkankę mieszkaniową, przestrzenie publiczne i infrastrukturę techniczną. Wyboru obszarów kryzysowych dokonano w oparciu o wyniki analizy oraz zebrane w trakcie trwania konsultacji społecznych karty potencjalnych przedsięwzięć. Na ;iście zadań do realizacji znalazły się takie przestrzenie i inwestycje jak: Park Staromiejski, skwer przy Placu Chrobrego,

Przystań Miejska, budynki mieszkalne, w tym zabytkowe oraz szereg działań o charakterze społecznym i gospodarczym. W ramach działań na rzecz aktywizacji społeczności lokalnych w listopadzie 2009 roku powołano PARTNERSTWO dotyczące współpracy na rzecz rozwoju społeczności lokalnej osiedla Stare Miasto w Policach. Porozumienie w sprawie Partnerstwa podpisały następujące instytucje: Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Miejski w Policach, Powiatowy Urząd Pracy, Rada Osiedla Nr 2, straż Miejska, Miejski Ośrodek Kultury, Biblioteka im. M. Skłodowskiej-Curie, Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów – Zarząd Rejonowy z siedzibą w Policach, Szkoła Podstawowa Nr 1, Szkoła Podstawowa Nr 3, Zespół Szkół Nr 1.

W roku 2010 uchwałą Rady Miejskiej w Policach przyjęto Lokalny Program Rewitalizacji dla miasta Police. Realizacja LPR objęła następujące przedsięwzięcia:

1. Rewitalizacja „serca" Starego Miasta przez zagospodarowanie zielonej przestrzeni miejskiej wraz z przebudową fontanny.

Rewitalizacja „zabytkowego serca" Starego Miasta, z uwagi na swoją lokalizację, i zakres posłużyła podkreśleniu centralnej, reprezentacyjnej funkcji miejsca, stworzeniu przy istniejącej zabytkowej kruchcie zielonego serca miasta stając się jego wizytówką. Położony w Starych Policach teren miejskiej zieleni z zabytkową kruchtą i fontanną, wcześniej zdewastowany i uznawany przez mieszkańców za miejsce niebezpieczne stanowi dziś ważny element struktury kompozycyjnej miasta, teren rekreacyjny, wypoczynkowy - atrakcyjny turystycznie. Realizacja projektu podniosła atrakcyjność miejsca i zwiększyła walory przestrzenne starej części miasta. Przebudowany teren stał się elementem pieszego szlaku turystycznego i systemu zielni Polic – Gminy zielonej. Poprzez przebudowę nastąpiło zaktywizowanie przestrzeni publicznej i stworzenie przyjaznej przestrzeni pozwalającej na tworzenie się pozytywnych relacji społecznych mieszkańców dzielnicy, ale również całego miasta. Poprawie uległy wartości estetyczne i funkcjonale, tym bardziej, ze teren osiedla zamieszkany jest w części przez osoby starsze.

2. Przebudowa Parku Staromiejskiego w Policach

Przed podjęciem działań rewitalizacyjnych z zacisza wiekowych drzew Parku Staromiejskiego korzystały osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, często uzależnione od alkoholu. Z uwagi na zacieranie się lub nawet brak świadomości historycznej, zwłaszcza wśród młodszych mieszkańców Polic potrzebne były działania przywracające tej przestrzeni należny charakter. Mieszkańcy nie mogli korzystać z Parku, ze względu na to, że stanowił on enklawę dewastacji: zniszczone alejki, połamane ławki. Podczas konsultacji społecznych oraz poprzez ankiety mieszkańcy wskazywali teren jako niebezpieczny, gdzie można się spotkać z agresją fizyczną i słowną. Mieszkańcy Polic potrzebowali bogatego zespołu przyrodniczo – rekreacyjnego, który pozwoli obcować na co dzień z naturą, a zarazem odpoczywać w specjalnie przygotowanych strefach rekreacyjnych. Realizacja projektu podniosła atrakcyjność turystyczną i zwiększyła walory przestrzenne starej części miasta. Przebudowany Park Staromiejski stał się wizytówką miasta, elementem pieszego szlaku turystycznego i systemu zielni Polic. Poprzez przebudowę nastąpiło zaktywizowanie przestrzeni parku i stworzenie przyjaznej enklawy zieleni oraz spokoju pozwalającej na tworzenie się pozytywnych relacji społecznych mieszkańców okolicznych osiedli mieszkaniowych, w tym terenów z zabudową socjalną. Poprawie uległy wartości estetyczne i funkcjonale parku, tym bardziej, że teren osiedla zamieszkany jest w części przez osoby starsze. Przebudowa Parku Staromiejskiego oznaczała zachowanie tradycyjnego elementu, charakterystycznego dla Polic – ważnego składnika regionalnej tożsamości, jednocześnie atrakcyjnego turystycznie. Nowy

charakter otrzymało Lapidarium – miejsce posiadające wyjątkowy charakter, szczególną wartość historyczną i kulturową, będące symbolem historii miasta. Przyczyni się do kształtowania jego wizerunku, stanowiąc dominantę i wyrazisty akcent w krajobrazie, pozostający w pamięci. Park, z uwagi na swą lokalizację stanowił nie tylko wartość infrastrukturalną ale przede wszystkim miejsce cyklicznych imprez kulturalnych i aktywności osób starszych, bezpieczny teren dla najmłodszych mieszkańców. Dziś to bezpieczne miejsce spotkań i integracji lokalnej społeczności.

3. Przebudowa miejskiej przystani żeglarskiej

Stan techniczny przystani był zły, nie spełniał podstawowych wymogów technicznych i funkcjonalnych żeglarstwa rekreacyjnego, nie dając możliwości efektywnego wspierania rozwoju turystyki i budowania oferty spędzania czasu wolnego. Sukcesywnie ulega procesom dekapitalizacji tak pod wpływem czynników naturalnych, jak i braku inwestycji, a także dewastacji. Poprzez niewystarczającą pojemność nie spełniała standardów obsługi ruchu turystycznego. W rezultacie prac hydrotechnicznych przy rozbudowie Miejskiej Przystani Żeglarskiej wyremontowanych zostało 24 m istniejącego nabrzeża ze slipem oraz powstało 16,5 m nowego nabrzeża w kierunku południowym. Bezpośrednim rezultatem uzyskanym w wyniku realizacji projektu jest poprawa stanu technicznego istniejącej przystani nad rzeką Łarpią, przy ulicy Konopnickiej w Policach. Realizacja projektu ukierunkowała i wsparła rozwój turystyki wodnej w gminie Police. Spowodowało to aktywizację organizacji pozarządowych, w szczególności stowarzyszeń i klubów żeglarskich i sportowych. Realizacja projektu przyczyniła się do zwiększenia potencjału turystycznego. Rozwój bazy turystycznej w bezpośredni sposób przyczynił się do podniesienia atrakcyjności terenów wzdłuż Łarpi, zapobieganiu peryferyzacji Starego Miasta. Bezpieczna infrastruktura turystyczna stanowi dziś miejsce aktywnego uprawiania sportów wodnych, jak i prowadzenia cyklu szkoleniowego przez UKŻ „BRAS". Przebudowana przystani przy ul. Konopnickiej w otoczeniu wartościowych zabytków Starego Miasta, których walory wzajemnie się uzupełniają staje się jednym z rozpoznawalnych elementów tego obszaru miasta podkreślając jego klimat i nadrzeczną tożsamość. Realizacja projektu przyczyniła się również do zmian w strukturze funkcjonalno-przestrzennej przedmiotowego terenu, które wykorzystując istniejące uwarunkowania czynią Łarpię, nierozłącznym elementem przestrzeni miasta.

W ramach podejmowanych działań zrealizowano oprócz działań infrastrukturalnych przedsięwzięcia o charakterze społecznym i gospodarczym. W trakcie prowadzonych konsultacji społecznych mocno akcentowano konieczność aktywizacji lokalnego środowiska i budowanie oferty czasu wolnego dla dzieci, młodzieży, dorosłych w tym os. starszych i niepełnosprawnych. Działania przewidziane w sferze społecznej stanowiły odpowiedź na postulaty wyrażone podczas konsultacji społecznych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach zrealizował szereg projektów mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, pomagających w powrocie na rynek pracy osobom zagrożonym w tym we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy i Strażą Miejską. Jednym z efektów dotychczasowych działań rewitalizacyjnych jest aktywizacja środowisk lokalnych i społecznych mieszkańców Starego Miasta. OPS, Rada Osiedla, SP, MOK i OSIR na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu zrealizował szereg projektów, w tym: rozbudowano ofertę spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży, zorganizowano szereg imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie przystani żeglarskiej, imprez kulturalnych w tym cykliczne koncerty plenerowe w Parku Staromiejskim. Osiągnięto założone wskaźniki: zorganizowano 7 szkoleń dla osób bezrobotnych (PUP), oferta dla dzieci i młodzieży objęła 10 dodatkowych zajęć rocznie, 6 dla osób starszych. W ramach poprawy infrastruktury technicznej powierzchnia terenów poddanych

rewitalizacji wyniosła 56 740 m2, zrewitalizowano 1 nabrzeże przy Przystani Miejskiej, poddano renowacji 18 budynków mieszkalnych, w tym wpisanych do rejestru zabytków.

5.11 ZASADY REALIZACJI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH NA OBSZARACH KRYZYSOWYCH

Ze względu na ograniczone możliwości finansowania działań w obszarach kryzysowych w relacji nakładów do skali potrzeb, stopień nasilenia negatywnych zjawisk, dotychczas prowadzone efektywne działania oraz znaczenie obszaru dla całej gminy uznaje się za niezbędne objęcie Osiedla Stare Miasto Projektem Zintegrowanym w celu koncentracji działań rewitalizacyjnych. W pozostałych obszarach proponuje się prowadzenie działań wspierających, najpilniejszych, które mogą stymulować pozytywne przemiany we wszystkich sferach: przestrzennej, społecznej i gospodarczej oraz przygotowanie do objęcia tych obszarów projektem zintegrowanym w przyszłości. W związku z faktem, że we wszystkich trzech obszarach mamy do czynienia z podobnymi zjawiskami negatywnymi w obszarze przestrzennym, technicznym i społecznym oraz ze względu na bliskość położenia obszarów efekty podejmowanych działań we wszystkich obszarach kryzysowych będą na siebie oddziaływać i będą ze sobą spójne.

6 OBSZAR REWITALIZACJI

6.1 WIZJA OBSZARU REWITALIZACJI

Wypracowana wizja, cele i kierunki działań dla obszaru rewitalizacji są odpowiedzią na zidentyfikowane w obszarze problemy w oparciu o diagnozę czynników i zjawisk kryzysowych. Wizja obszaru rewitalizacji pokazuje jak docelowo powinien wyglądać obszar wskazany do objęcia procesem rewitalizacji. Biorąc pod uwagę fakt, że rewitalizacja to proces długotrwały, a zaplanowane w ramach dokumentu działania rewitalizacyjne rozciągnięte są w czasie i obejmują okres do 2025 r. Pierwsze efekty rewitalizacji będą widoczne najwcześniej po 2022r.

6.1.1 Wizja rewitalizacji Starego Miasta

Stare Miasto jest miejscem przyjaznym mieszkańcom, atrakcyjnym do zamieszkania i pracy w którym realizowane są liczne inicjatywy społeczne i kulturalne. Stare Miasto zyskuje nowy wymiar przestrzenny przez otwarcie terenów w kierunku rzeki Łarpii. Poprawia się jakość życia, zjawisko wykluczenia społecznego jest niwelowane a mieszkańcy integrują się. Zwiększa się dostępność do usług społecznych, przyspiesza rozwój gospodarczy i rozwija się lokalna przedsiębiorczość, powstają nowe miejsca pracy. Zrewitalizowane w oparciu o walory kulturalne, historyczne i nadwodną lokalizację przestrzenie zyskują nowe funkcje. Poprawia się estetyka zabudowy a termomodernizacja ma wpływ na poprawę jakości powietrza. Obszar rewitalizacji jest dobrze skomunikowany co ułatwia dostęp do usług publicznych, rozszerza się oferta kulturalna i edukacyjna. Osiedle zyskuje nowe, atrakcyjne przestrzenie odpowiadające na potrzeby mieszkańców całego miasta a negatywne zjawiska zanikają. Mieszkańcy identyfikują się ze Starym Miastem i dbają o jego rozwój.

6.2 CELE REWITALIZACJI

Cele rewitalizacji służą realizacji wizji Starego Miasta. Cele strategiczne są zgodne z celami Strategii Rozwoju dla Gminy Police i odpowiadają na zidentyfikowane potrzeby określone w trakcie konsultacji społecznych oraz wynikające z diagnozy. Wyznaczono 4 cele strategiczne i odpowiadające im cele szczegółowe. W oparciu o realizację celów realizowany będzie Program Rewitalizacji dla Gminy Police. W ramach programu zaplanowano projekty główne i uzupełniające, które odpowiadają kierunkom działań.

CEL STRATEGICZNY 1

Ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych

Cel szczegółowy 1.1.Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych.

Cel szczegółowy 1.2. Integracja społeczności lokalnych.

CEL STRATEGICZNY 2

Pobudzenie rozwoju gospodarczego Starego Miasta w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy.

Cel szczegółowy 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

Cel szczegółowy 2.2. Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy.

CEL STRATEGICZNY 3

Utworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w oparciu o walory kulturalne, historyczne i nadwodną lokalizację

Cel szczegółowy 3.1. Otwarcie miasta w kierunku rzeki Łarpii.

Cel szczegółowy 3.2. Rozwój funkcjonalnych przestrzeni użyteczności publicznej.

Cel szczegółowy 3.3. Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.

Zidentyfikowane w trakcie prac nad Programem Rewitalizacji problemy zestawiono w formie tabelarycznej z celami, następnie kierunkami działania i projektami rewitalizacyjnymi tak by wskazać na logikę interwencji – załącznik nr 3 – „Matryca logiczna".

Założono, że każdy projekt rewitalizacyjny musi odpowiadać co najmniej na jeden cel szczegółowy oraz realizować co najmniej jeden kierunek działania.

6.3 KIERUNKI DZIAŁAŃ SŁUŻĄCYCH ELIMINACJI LUB OGRANICZENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK

Dla każdego z celów strategicznych określono kierunki działań, które umożliwią ich osiągnięcie przy założeniu współpracy wszystkich Interesariuszy.

Tabela 41. Cele strategiczne w podziale na cele szczegółowe i kierunki działań.

Cel szczegółowy	Kierunki działań
CEL STRATEGICZNY 1 **Ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych**	
Cel szczegółowy 1.1. Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych.	1.1.1. Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży, w tym podejmowanie działań mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych. 1.1.2. Rozwijanie poradnictwa prawnego, w szczególności dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. 1.1.3. Pomoc rodzicom i opiekunom w rozpoznawaniu objawów uzależnień dzieci. 1.1.4. Wspieranie młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą we właściwym przygotowaniu do samodzielnego życia. 1.1.5. Tworzenie miejsc integracji społecznej i centrów usług. 1.1.6. Rozwijanie usług wspierających osoby starsze i niepełnosprawne. 1.1.7. Rozwijanie inicjatyw służących reintegracji zawodowej i społecznej osób bezrobotnych i wykluczonych społecznie. 1.1.8. Realizacja działań profilaktycznych i terapeutycznych ograniczających rozprzestrzenienie się zjawisk wykluczenia społecznego. 1.1.9. Rozwijanie systemu wsparcia rodzin, w tym uwikłanych w przemoc.
Cel szczegółowy 1.2. Integracja społeczności lokalnych.	1.2.1. Tworzenie i wspieranie różnych form aktywizacji seniorów i osób niepełnosprawnych oraz ich udziału w życiu społeczności lokalnej. 1.2.2. Wspieranie udziału osób niepełnosprawnych w życiu społeczno-gospodarczym. Aktywizacja osób niepełnosprawnych. 1.2.3. Organizacja wydarzeń umożliwiających włączenie osób z grup wykluczonych w życie społeczności lokalnej, ze szczególnym uwzględnieniem oddolnych inicjatyw społecznych.

	1.2.4. Organizowanie wydarzeń artystycznych eksponujących walory obszarów rewitalizacji nie tylko wśród mieszkańców tych obszarów, ale także mieszkańców miasta i regionu. 1.2.5. Wspieranie współdziałania sąsiedzkiego. 1.2.6. Podejmowanie inicjatyw i organizacja wydarzeń wzmacniających więzi międzypokoleniowe. 1.2.7. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego i rozwoju zainteresowań ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży osób starszych i niepełnosprawnych. 1.2.8. Podwyższanie dostępności mieszkańców do oferty kulturalnej w obszarze rewitalizacji. 1.2.9. Rozwijanie w obszarze rewitalizacji oferty kulturalnej realizowanej w partnerstwie mieszkańców, instytucji kultury, instytucji edukacyjnych, parafii, środowiska przedsiębiorców i innych podmiotów.
CEL STRATEGICZNY 2 **Pobudzenie rozwoju gospodarczego Starego Miasta w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy.**	
Cel szczegółowy 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm.	2.1.1 Wzmacnianie postaw przedsiębiorczych mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem młodzieży oraz osób zagrożonych utratą pracy. 2.1.2. Podejmowanie działań umożliwiających przedsiębiorcom lokalnym pozyskanie kadr, w szczególności spośród mieszkańców obszarów rewitalizacji. 2.1.3. Dostarczanie przedsiębiorcom lokalnym, których działalność związana jest z obszarami rewitalizacji możliwości podnoszenia posiadanych kompetencji w zakresie zarządzania i rozwijania własnej firmy.
Cel szczegółowy 2.2. Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy.	2.2.1. Wzmocnienie doradztwa zawodowego i edukacji przedsiębiorczej w szkołach kształcących dzieci i młodzież z obszarów rewitalizacji. 2.2.2. Rozwijanie pozaszkolnych form podwyższania kwalifikacji i kształtowania kompetencji mieszkańców obszarów rewitalizacji. 2.2.3. Wzmocnienie roli organizacji pozarządowych w nabywaniu doświadczenia przez osoby wchodzące na rynek pracy. 2.2.4. Prowadzenie działań nakierowanych na zdobycie doświadczenia zawodowego przez mieszkańców obszarów rewitalizacji poszukujących pracy. 2.2.5. Tworzenie rozwiązań i udogodnień wpierających powrót lub zaistnienie kobiet na rynku pracy, z uwzględnieniem usług publicznych, rynkowych oraz usług oferowanych przez podmioty ekonomii społecznej. 2.2.6. Kreowanie postaw przedsiębiorczych wśród dzieci i młodzieży. 2.2.7.Rozwijanie współpracy między placówkami edukacyjnymi a przedsiębiorcami w zakresie doraźnego i długofalowego określania pożądanych na lokalnym rynku pracy kompetencji. 2.2.8.Rozwijanie w partnerstwie edukacji i biznesu form kształcenia sprzyjających dostosowaniu kompetencji absolwentów do potrzeb rynku pracy.
CEL STRATEGICZNY 3 **Utworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w oparciu o walory kulturalne, historyczne i nadwodną lokalizację**	
Cel szczegółowy 3.1. Otwarcie miasta w kierunku rzeki Łarpii.	3.1.1. Zagospodarowanie terenów rekreacyjnych nad rzeką Łarpią. 3.1.2. Rozbudowa sieci ścieżek rowerowych nad Łarpią. 3.1.3. Wprowadzanie na obszar rewitalizacji warunków dla nowej zabudowy wpływającej na podniesienie estetyki przestrzeni oraz napływ nowych funkcji i mieszkańców.
Cel szczegółowy 3.2. Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	3.2.1. Odnowa zabudowy zabytkowej oraz obiektów świadczących o dziedzictwie kulturowym obszarów rewitalizacji, a w uzasadnionych przypadkach nadanie im nowych funkcji.

użyteczności publicznej.	3.2.2. Likwidacja barier architektonicznych.
Cel szczegółowy 3.3. Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.	3.3.1. Renowacja z termomodernizacją budynków mieszkalnych. 3.3.2. Modernizacja infrastruktury technicznej. 3.3.3. Wprowadzanie na obszar rewitalizacji nowej zabudowy wpływającej na podniesienie estetyki przestrzeni oraz napływ nowych funkcji i mieszkańców. 3.3.4. Przebudowa zasobów komunalnych ze szczególnym uwzględnieniem wyposażenia lokali w pomieszczenia sanitarne. 3.3.5. Poprawa wyposażenia przestrzeni w małą architekturę służącą tworzeniu więzi sąsiedzkich i podwyższaniu estetyki przestrzeni. 3.3.6. Tworzenie warunków, w których mieszkańcy obszarów rewitalizacji czują się gospodarzami przestrzeni osiedlowych i podwórek.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie zidentyfikowanych problemów oraz danych z pogłębionej analizy i działań partycypacyjnych w obszarze rewitalizacji.

6.4 Udział interesariuszy w procesie tworzenia Programu Rewitalizacji

Program Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 został opracowany z uwzględnieniem zasad partnerstwa i partycypacji społecznej na każdym etapie przygotowania dokumentu. Od samego początku i na każdym etapie tworzenia dokumentu włączani byli różni interesariusze zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji. W trakcie opracowywania programu wykorzystane zostały techniki partycypacji, dzięki którym do opracowania dokumentu włączono społeczność lokalną, liderów lokalnych, partnerów oraz przedstawicieli różnych grup społecznych, instytucji publicznych i organizacji.

Na etapie diagnozy i wyznaczania obszarów kryzysowych oraz obszaru rewitalizacji wykorzystano następujące metody partycypacji społecznej:

1) Identyfikacja interesariuszy,

2) Informacja o procesie rewitalizacji,

3) Warsztaty w podziale na interesariuszy: z instytucjami, z przedsiębiorcami, z organizacjami pozarządowymi, z mieszkańcami,

4) Badania ankietowe,

5) Wizja lokalna

6) Zbieranie uwag

Proces przygotowania Programu Rewitalizacji rozpoczął się od powołania Zarządzeniem Burmistrza Zespołu ds. Rewitalizacji o charakterze międzywydziałowym, złożonym z pracowników Urzędu Miejskiego w Policach.

Identyfikacja interesariuszy

Podczas prac Zespołu Zadaniowego opracowano listę interesariuszy, których udział w przygotowaniu dokumentu był niezbędny ze względu na pozyskanie jakościowych i ilościowych danych źródłowych oraz zapewnienie specjalistycznego spojrzenia na problem oraz jego właściwą interpretację a także nawiązanie i utrzymanie kontaktu ze społecznością lokalną. Interesariuszy podzielono w następujący sposób:

1) pracownicy Urzędu Miejskiego w Policach tworzący Zespół Zadaniowy ds. Rewitalizacji,

2) przedstawiciele instytucji publicznych, spółek gminnych, zakładów budżetowych, jednostek organizacyjnych, instytucji kultury,
3) organizacje pozarządowe, fundacje, stowarzyszenia, kluby
4) przedsiębiorcy,
5) mieszkańcy.
6) Spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe, zarządcy nieruchomości

Informacje o procesie rewitalizacji

Proces opracowywania programu rewitalizacji rozpoczął się od zamieszczenia informacji o zasadach rewitalizacji, założeniach, korzyściach z wdrożenia programu zachęcając mieszkańców, przedsiębiorców oraz organizacje pozarządowe do włączenia się w przygotowanie dokumentu oraz formułowanie potrzeb, celów oraz propozycji przedsięwzięć. Informacje publikowane oraz rozpowszechniane w sposób zwyczajowo przyjęty (informacje za pośrednictwem Rady Osiedla nr 2, organizacji przedsiębiorców, OPS, PUP, Gminnej Rady Działalności Pożytku Publicznego). Opublikowano ankiety karty przedsięwzięć oraz zachęcano do udziału w warsztatach, spotkaniach informacyjnych, konsultacjach oraz przedstawianiu propozycji przedsięwzięć a także spotkaniach indywidualnych.

Warsztaty i otwarte spotkania informacyjne

Formy oraz terminy warsztatów informacyjnych zostały upublicznione na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Policach, na tablicach ogłoszeń, w sposób zwyczajowo przyjęty, na plakatach i ulotkach, przez Radę Osiedla nr 2, na podstawie porozumienia z Powiatowym Urzędem Pracy, przez asystentów rodziny OPS, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie wśród mieszkańców wykluczonych społecznie, dzielnicowego, organizacje zrzeszające przedsiębiorców oraz podczas X Polickich Targów Gospodarczych.

Zorganizowano następujące spotkania informacyjne i warsztaty:

1. Spotkanie z mieszkańcami – 22.03.2017 r. Rada Osiedla nr 2 „Stare Miasto" w Policach, 28.03.2017 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach, 19-20.04.2017 Urząd Miejski w Policach;
2. Spotkanie z przedsiębiorcami – 20.03.2017 Klub Nauczyciela w Policach;
3. Spotkanie z Gminną Radą Pożytku Publicznego – 20.03.2017 Urząd Miejski w Policach;
4. Konferencja z pracodawcami – 20.03.2017 r. Klub Nauczyciela w Policach, 21.04.2017 Urząd Miejski w Policach; 09.04.2017 Hala sportowa przy ul. Siedleckiej w Policach
5. X Polickie Targi Gospodarcze – Punkt Informacji o Rewitalizacji – 8-9.04. 2017 Hala sportowa przy ul. Siedleckiej w Policach. 18 spotkań indywidualnych z przedsiębiorcami z terenu Gminy Police.

Warsztaty strategiczne z udziałem przedstawicieli władz gminnych, pracowników Urzędu Miejskiego i jednostek podległych. W trakcie warsztatów, które odbyły się w terminach: 20.03.2017 r. godz. 16.00, 17.00, 18.30; 22.03.2017 r. godz. 17.45; 28.03.2017 r. godz. 16.30; 08-09.04.2017; 19.04.2017 r. godz. 17.30; 20.04.2017 r. godz. 18.15 zaprezentowano wskazane obszary kryzysowe poddane pogłębionej analizie, dokonano wyboru obszaru rewitalizacji, identyfikowano problemy i możliwe do realizacji projekty komplementarne. Określono wizję obszaru rewitalizacji. Warsztaty tematyczne Zespołu Zadaniowego zorganizowano z Powiatowym Urzędem Pracy, MOK, OSIR, OPS, Strażą Miejską. W spotkaniach wzięło udział łącznie 150 osób,

przedstawicieli różnych grup interesariuszy. Warsztaty pozwoliły zidentyfikować i przeanalizować główne problemy społeczne, środowiskowe, techniczne, gospodarcze oraz przestrzenno – funkcjonalne.

Spotkania tematyczne z mieszkańcami w Radzie Osiedla nr 2, z przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi pozwoliły na wzmocnienie pogłębionej analizy specyfiki terenu i potrzeb jak i ukazanie problemów i zależności które nie wynikają wprost z danych statystycznych.

Łącznie odbyło się 11 warsztatów i spotkań tematycznych.

Badania ankietowe

Kolejnym etapem włączenia mieszkańców do opracowywania Programu Rewitalizacji dla Gminy Police było badanie ankietowe przeprowadzone w dniach 04.05.2017 – 30.06.2017 oraz ankietyzacja prowadzona za pośrednictwem Rady Osiedla nr 2 i lokalnych liderów. Łącznie w badaniu ankietowym wzięło udział 127 osób. Ankieta pozwoliła wypowiedzieć się mieszkańcom, poznać ich punkt widzenia, potrzeby i pomysły. Badanie było okazją do pogłębienia diagnozy potrzeb i problemów społecznych, poznania wizji Starego Miasta a także okazją do przekazania mieszkańcom informacji czym jest rewitalizacja, jakiemu celowi ma służyć, jaka jest ich rola w całym procesie rewitalizacji.

Badania jakościowe obejmowały wywiady pogłębione, które zostały przeprowadzone przez Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji z lokalnymi ekspertami na etapie zarówno pogłębionej analizy jak i wyznaczania celów i przedsięwzięć. Badania umożliwiły pozyskanie specjalistycznej wiedzy, danych od następujących instytucji: PUP, OPS, Straż Miejska, PCPR. Wnioski z badań jakościowych posłużyły do opracowania części diagnostycznej, analitycznej oraz wyznaczania celów.

Spacer studyjny i wizja lokalna – Zespół zadaniowy ds. rewitalizacji zorganizował spacer studyjny w obszarze Starego Miasta to kolejny badanie natury jakościowej na kryzysowych obszarach Polic, połączone z rozmowami z mieszkańcami oraz osobami korzystającymi w danej chwili z przestrzeni publicznej. Metoda ta pozwala ma zdiagnozowanie występujących w terenie problemów, głównie o charakterze przestrzenno – funkcjonalnym i technicznym. Wizja lokalna odbyła się 20.04.2017r.

Zbieranie uwag – spotkania indywidualne – w godzinach funkcjonowania Urzędu Miejskiego w Policach pracownicy Wydziału Rozwoju i Funduszy Pomocowych udzielali informacji, analizowali z interesariuszami i potencjalnymi beneficjentami propozycje projektów. Łącznie odbyły się 23 spotkania indywidualne.

Karty przedsięwzięć- łącznie w trakcie trwania procesu przygotowania Programu Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 interesariusze i partnerzy projektu złożyli 30 propozycji projektów i przedsięwzięć.

Konsultacje społeczne zostały zaplanowane w dniach 18 sierpnia 2017 do 19 września 2017 r. Konsultacje społeczne skierowane były do mieszkańców gminy Police oraz interesariuszy rewitalizacji określonych w art. 2 ust. 2 ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku. Uwagi do Programu Rewitalizacji można było składać w wersji elektronicznej na adres: asoprych@ug.police.pl, aszwedkowicz@ug.police.pl lub w wersji papierowej dostarczając osobiście lub drogą korespondencyjną do Wydziału Rozwoju i Funduszy Pomocowych lub Sekretariatu Urzędu Miejskiego w Policach przy ul. Stefana Batorego 3. W trakcie konsultacji społecznych zaplanowano 2 spotkania z mieszkańcami i interesariuszami programu.

Raport z konsultacji społecznych stanowi załącznik nr 1 do Programu Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025.

Całość procesu opracowywania Programu Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 odbywała się przy współpracy z partnerami i interesariuszami programu w sposób zaplanowany, systematyczny, otwarty co będzie kontynuowane na etapie wdrażania programu oraz ewaluacji i monitoringu, co zostało opisane w rozdz. Zarządzanie Programem Rewitalizacji.

6.5 Udział interesariuszy w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji

W ramach działań rewitalizacyjnych kontynuowana będzie partycypacja na etapie wdrażania Programu Rewitalizacji czyli aktywny udział w wydarzeniach, które dotyczą mieszkańców i innych interesariuszy zgodnie z ustawą o rewitalizacji.

W ramach działań wdrożeniowych przewidziano partycypację społeczną poprzez:

1) Działania informacyjno-promocyjne skierowane do mieszkańców w ramach Programu m.in. poprzez organizację warsztatów, debat, konferencji, spacerów studyjnych w obszarze rewitalizacji. Przewidziano 2 spotkania z mieszkańcami i 2 z innymi interesariuszami rocznie na etapie wdrażania. Spotkania będą służyć zaznajomieniu mieszkańców z aktualnie prowadzonymi działaniami, ale też będą miały znaczenie dla monitorowania efektów prowadzonych działań, ponieważ będą służyły zbieraniu danych ankietowych o ich odbiorze i efektach obserwowanych przez mieszkańców. Będą również miały na celu wspieranie Partnerów w realizacji planowanych projektów oraz zachęcanie do włączania się w proces rewitalizacji. Realizowane przez Wydział Rozwoju i Funduszy Pomocowych.

2) Organizację stałego Punktu informacyjnego w Wydziale Rozwoju i Funduszy Pomocowych w Urzędzie Miejskim w Policach, w ramach którego zapewnione będzie doradztwo i wsparcie Partnerów rewitalizacji.

3) Wsparcie edukacyjne i doradcze dla organizacji pozarządowych, wspierające ich zdolność instytucjonalną do zaangażowania się w realizację projektów społecznych. Realizowane przez Wydział Rozwoju i Funduszy Pomocowych.

4) Prowadzenie podstrony internetowej na portalu Gminy Police www.police.pl/rewitalizacja zapewniającą bieżące informacje na temat możliwości pozyskania wsparcia ze środków zewnętrznych na realizacje projektów rewitalizacyjnych oraz zawierającą aktualne informacje na temat postępów działań rewitalizacyjnych. Aktualizacja Wydział Rozwoju i Funduszy Pomocowych.

5) Zaangażowanie Zespołu ds. Rewitalizacji w działania partycypacyjne przez udział spotkaniach z mieszkańcami, organizację warsztatów i spotkań z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi oraz przedsiębiorcami.

6) Istotne znaczenie dla zapewnienia udziału różnorodnych interesariuszy w procesie wdrażania Programu Rewitalizacji ma Komitet Rewitalizacji. Zgodnie z art. 7 ust. 4 ustawy o rewitalizacji niezwłocznie po podjęciu przez Radę Miejską w Policach uchwały o przyjęciu Programu Rewitalizacji dla Gminy Police, Burmistrz powoła, w drodze zarządzenia Komitet Rewitalizacji, który stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję

opiniodawczo-doradczą Burmistrza. Do zadań Komitetu Rewitalizacji będzie należało przede wszystkim:

1. Opiniowanie wszelkich zmian w PR.
2. Opiniowanie aktualizacji PR.
3. Wyrażanie opinii w sprawach dotyczących funkcjonowania partycypacji w realizacji PR,
4. Opiniowanie raportów rocznych z realizacji PR oraz raportu końcowego.

W działania związane ze wdrażaniem PR zaangażowane zostaną także środowiska współpracujące z Burmistrzem Polic m.in. Rada Działalności Pożytku Publicznego, Rada Osiedla, OPS, MOK, OSIR, SP. W skład Komitetu wchodzić będą przedstawiciele nieinstytucjonalni środowiska społecznego.

Tym samym Program Rewitalizacji dla Gminy Police zostanie wdrożony przez samorząd lokalny w ścisłej współpracy z partnerami – przedstawicielami środowiska gospodarczego, organizacji społecznych oraz instytucji publicznych działających na terenie Polic. Do procesu włączona zostanie społeczność lokalna.

7 PROJEKT STARE MIASTO.

7.1 CHARAKTERYSTYKA OBSZARU

Stare Miasto niegdyś tętniąca życiem dzielnica z zabytkową zabudową zlokalizowaną wokół nieistniejącego Kościoła Najświętszej Marii Panny w Rynku, Ratuszem, Nauczycielskim Seminarium Ewangelickim, licznymi kawiarniami, plażą miejską i portem nad Łarpią stanowiła na początku XX wieku centrum Polic. Fakt istnienia w Policach obiektu przemysłowego o znaczeniu wojskowym - Hydriewerke – zakładów produkujących benzynę syntetyczną spowodował, że miasto stało się obiektem ciężkich bombardowań lotnictwa alianckiego. Po II Wojnie Światowej dzielnica będąca dotąd wizytówką miasta sukcesywnie niszczała, a obiekty, które przetrwały do dziś ulegają stopniowej degradacji. Osiedle straciło swój wyjątkowy charakter mimo istniejących na tym terenie najważniejszych zabytków Polic. Najszacowniejszym zabytkiem tego obszaru jak i całej gminy jest gotycka kaplica – jedyna pozostałość po XIII-wiecznym Kościele Najświętszej Marii Panny, który rozebrano pod koniec wieku XIX. Wznosi się w samym centrum rynku, przy placu Bolesława Chrobrego. Pod przylegającym do kaplicy trawnikiem znajdują się podziemia rozebranego pod koniec XIX w. kościoła, ich labirynt tworzy linię łamanego krzyża o długości ramion 18,5 i 31,0 metrów. Dotychczasowe działania rewitalizacyjne skupiły się na renowacji zabytku i jego przeznaczeniu na działalność Centrum Informacji Kulturalnej i Turystycznej gminy. Drugim najważniejszym polickim zabytkiem jest neogotycki XIX wieczny Kościół Mariacki, który dzięki strzelistej ponad 60-metrowej wieży, już z oddali widoczny jest w panoramie Polic. Centrum starego miasta zachowało średniowieczny układ urbanistyczny z pozostałościami XIX wiecznej zabudowy mieszkaniowej. Przy zachodniej pierzei rynku mieści się kilka kamieniczek z końca XIX i początków XX wieku. Po północnej stronie rynku, na ścianie budynku Urzędu Stanu Cywilnego zamieszczono w 1960 roku tablicę o treści: „w 700 rocznicę nadania praw miejskich osadzie Police przez księcia pomorskiego Barnima I przywołuje pamięć historii uroczysty jubileusz istnienia Polic 1260 – 1960” oraz pamiątkową tablicę z roku 2010 z okazji 750 – lecia nadania praw miejskich Policom. Przy ul. Wojska Polskiego 15, zamykającej policki rynek od strony wschodniej znajduje się budynek Miejskiej Biblioteki Publicznej. Obiekt, trzykondygnacyjny, powstał w latach przedwojennych jako restauracja i hotel „Porath”. Od 1948 roku budynek pełni funkcje Miejskiej Biblioteki. W części południowej polickiego rynku, przylegającej do ul. Rycerskiej znajduje się skwer z dekoracyjnymi nasadzeniami i metaloplastyczną fontanną symbolizującą policką Sedinę. Dekoracja wraz z otoczeniem powstała w 1976 roku wg projektu Mieczysława Gliba. Przy Kościele zlokalizowany jest Park Staromiejski. Na terenie starego cmentarza, po II wojnie światowej przekształconego w park ulokowane zostało polickie lapidarium. Jest to zbiór ponad 120 elementów sztuki cmentarnej z nekropolii w Policach, Tanowie, Uniemyślu, Trzebieży, Jasienicy, Leśna Dolnego, Dębostrowa, Siedlic, Tatyni, Drogoradza. Wśród zachowanych pamiątek przeważają: płyty nagrobne, stylizowane pnie i krzyże żeliwne. W centralnym punkcie lapidarium znajduje się głaz o wysokości 3,0 m, szerokości 1,5 metra i wadze ok. 30 ton. Lapidarium udostępniono zwiedzającym 30 września 1998 roku.

Stare Miasto zlokalizowane jest nad brzegiem rzeki Łarpii. Stanowi ona szlak wodny o historycznym znaczeniu. Na przełomie XIX i XX wieku, Łarpia nabrała charakteru rzeki żeglownej z portem mogącym obsługiwać większe statki transportowe, przystanią i ze stocznią rzeczną. Dziś zlokalizowana jest tu przystań żeglarska, z której korzystają stowarzyszenia i kluby żeglarskie. Przystań została przebudowana w ramach Programu Rewitalizacji ze środków RPO WZ 2007 -2014

a na jej terenie organizowane są zajęcia żeglarskie, sportowe oraz spotkania Rady Osiedla nr 2. Ze względu na zanieczyszczenie wód nie funkcjonuje również plaża miejska.

W ramach Programu Rewitalizacji na lata 2005 – 2008 /2013 na terenie osiedla Stare Miasto, przy ul. Niedziałkowskiego wyremontowano budynki socjalne. Budynki stanowiły pozostałość infrastruktury przemysłowej (hotele robotnicze) i były w bardzo złym stanie technicznym. Wykonano ich kompleksową modernizację i przeznaczono na cele wyłącznie mieszkaniowe ściśle powiązane z realizacją inwestycji Modernizacja budynków przy ulicy Bankowej 9 i 11 w Policach do zasiedlenia jako lokale rotacyjne lub docelowe. Projekt objął również poprawę towarzyszącej infrastruktury rekreacyjnej (plac zabaw, mała architektura zieleni). Przedsięwzięcie było realizowane w połączeniu z działaniami w zakresie rozwoju zasobów ludzkich i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. W roku 2010 przy wsparciu środków Rządowego Funduszu Wsparcia wybudowano nowy budynek socjalny z 32 mieszkaniami przeznaczonymi maksymalnie dla 126 osób. Po oddaniu do użytku nowego obiektu mieszkalnego pozostanie do wyburzenia 1 budynek zlokalizowany przy ul. Niedziałkowskiego 12d. Teren wzdłuż ulicy Wojska Polskiego w kierunku rzeki Łarpii zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego przeznaczony jest w południowej części bezpośrednio przylegającej do ulicy na cele mieszkaniowe jednorodzinne z usługami, na północ w kierunku centrum zieleń urządzoną , skwer- pasmo widokowe oraz zieleń naturalną. Przewiduje się poszerzenie pasa drogowego, w związku z tym wyburzane są sukcesywnie budynki pozostające w złym stanie technicznym. W ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Police podjęto się realizacji szeregu działań infrastrukturalnych, społecznych oraz wspierających lokalną gospodarkę. Zrewitalizowano najważniejsze przestrzenie publiczne, dotychczas uważane za niebezpieczne a jednocześnie o dużym znaczeniu w kształtowaniu przestrzeni publicznej, wizerunku miasta oraz jakości życia, w tym: zrewitalizowano Park Staromiejski, skwer przy ulicy Chrobrego w Policach. W ramach działań służących rozwojowi sportu i rekreacji, tworzących ofertę spędzania czasu wolnego dzieci, młodzieży i dorosłych zmodernizowano Przystań Miejską. Podjęta inicjatywa współpracy środowisk działających na rzecz mieszkańców zaowocowała licznymi działaniami skierowanymi na rzecz poprawy jakości życia i niwelowania zjawisk wykluczenia społecznego. Zrewitalizowane przestrzenie publiczne są dziś wykorzystywane na organizację imprez kulturalnych i sportowych integrujących społeczność lokalną oraz ściągających mieszkańców z innych obszarów miasta i gminy. Wskaźniki na obszarze Starego Miasta poprawiają się jednak nadal jest to obszar najbardziej skumulowanych zjawisk negatywnych na terenie gminy.

Jednym z istotnych problemów Starego Miasta jest konieczność rewitalizacji rzeki Łarpii oraz zagospodarowania jej nabrzeży i terenów przyległych. Ze względu na skomplikowana materię i złożoność oraz koszt zadania będzie on przedmiotem odrębnego opracowania w połączeniu z zabudową ul. Goleniowskiej. Jednocześnie położenie Starego Miasta nad Łarpią daje duże możliwości takiej rozbudowy przestrzeni, aby uczynić z osiedla przestrzeń o wysokich walorach przestrzennych, rekreacyjnych, zachęcając do osiedlania się i pracy.

7.2 PODSTAWOWE CECHY OBSZARU KRYZYSOWEGO - WSKAZUJĄCE NA REALIZACJĘ KRYTERIÓW WYBORU OBSZARU REWITALIZACJI W RAMACH PROJEKTU ZINTEGROWANEGO.

Miejskie starówki stanowią o charakterze miasta, nadają atmosferę życiu kulturalnemu i rekreacyjnemu, tworzą klimat i wpływają na jego atrakcyjność, stają się elementem scalającym, budującym tożsamość jego mieszkańców i integrującym lokalną społeczność. Analizowany obszar cechują wysokie wskaźniki przestępczości, korzystania z pomocy społecznej, długotrwałego

bezrobocia i depopulacji w porównaniu do innych obszarów miasta. Zgodnie z informacją Komendy Powiatowej Policji w Policach wskaźnik przestępstw i wykroczeń na Starym Mieście wynosi 102,32 na 1000 mieszkańców, podczas gdy na osiedlu Dąbrówka – 31,52 na 1000 mieszkańców. Dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach wskazują, że wskaźnik pomocy społecznej jest tu najwyższy z całego miasta i wynosi prawie 51,09 na 1000 mieszkańców.

Występuje także problem tkanki mieszkaniowej, która ze względu na swój wiek ulega przyśpieszonej dekapitalizacji. Staromiejska dzielnica Polic liczby obecnie 3934 mieszkańców. Na jej terenie zlokalizowany jest Powiatowy Urząd Pracy, Przedszkole Publiczne nr1, Szkoła Podstawowa nr 1, Gimnazjum nr 2 i 3.

Położony w Starych Policach teren miejskiej zieleni z zabytkową kruchtą i fontanną stanowi ważny element struktury kompozycyjnej miasta, teren rekreacyjny, wypoczynkowy - atrakcyjny turystycznie. Teren Starego Miasta objęty działaniami rewitalizacyjnymi to historyczne centrum Polic, ulegające powolnej degradacji, jednocześnie z ogromnym potencjałem i przestrzenią dla komplementarnych działań wspierających. Znacznym problemem jest niewykorzystany obszar położenia nad Łarpią, brak infrastruktury rekreacyjnej, kulturalnej, stref wypoczynku. Wykorzystanie nadwodnego terenu i wprowadzenie tam nowej jakości w konsekwencji może generować nowe inicjatywy gospodarcze. Obszar charakteryzuje się występowaniem trudnej młodzieży oraz często występującymi sytuacjami wandalizmu i dewastacji przestrzeni publicznej, w tym niezagospodarowanych obiektów. Zdegradowane elewacje większości budynków, brak stref ogólnego wypoczynku i rekreacji, zużyta mała infrastruktura sprawiają ponure wrażenie mimo, iż dzielnica stanowi dziedzictwo historyczno – kulturowe Polic. Znaczna część elewacji budynków występujących w ramach obszaru wymaga napraw. Na obszarze istnieje łącznie 116 budynków, z czego 103 zostało wybudowanych przed rokiem 1970. Wskaźnik wydajności energetycznej budynków, w odniesieniu do kryterium wg Rozporządzenia 1828/2006 - niskiego poziomu wydajności energetycznej budynków, liczony liczbą budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków, wynosi 88 %. W latach 2001 – 2014 wykonano termomodernizację 31 budynków wielorodzinnych. Konieczna jest dalsza termomodernizacja budynków wielorodzinnych i budynków użyteczności publicznej. Wśród mieszkańców jest duża grupa osób starszych. Są to w większości osoby samotne wymagające opieki i wsparcia osób trzecich, łącznie ze wsparciem socjalnym lub finansowym, ponieważ żyją w ubóstwie. Znaczna część tych osób korzysta ze świadczeń Ośrodka Pomocy Społecznej w Policach. Występują również przypadki patologii społecznej wśród młodzieży i dzieci, które pozostawione bez opieki rodziców – wychowywane są przez „ulicę". Występuje alkoholizm tak wśród nieletnich jak i dorosłych. Działalność OPS-u wskazuje na bardzo dużą skalę problemu ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego. Mieszka tutaj liczba osób bezrobotnych.

Wskazane do realizacji projekty główne i uzupełniające będą służyć realizacji celów długookresowych, dlatego beneficjentami bezpośrednimi i pośrednimi są wszyscy mieszkańcy, przedsiębiorcy, wspólnoty mieszkaniowe, których dotykają problemy gminy. Wnioskowana inwestycja będzie miała wpływ na wiele obszarów. Na temat istotnych problemów Gminy wypowiedzieli się jej mieszkańcy w przeprowadzonej ankiecie oraz w trakcie konsultacji społecznych. Oprócz problemów ogólnych dostrzeżonych przez władze samorządowe np. rosnące bezrobocie, postępująca degradacja zabudowy mieszkaniowej, zagrożenie wykluczeniem społecznym , itp., pojawia się szereg problemów mających istotne znaczenie z punktu widzenia codziennego życia społeczności lokalnej, tj. apatia społeczna, mała aktywność społeczna związane

z brakiem ofert spędzania czasu wolnego. Mieszkańcy Polic są przekonani o walorach osiedla Stare Miasto. Wskazują na konieczność poprawy stanu dzielnicy, remontu starych kamienic, odnowienie zieleni miejskiej, ale i na humanizację przestrzeni, czyli pewne działania, których celem jest zapewnienie mieszkańcom warunków odpowiednich do pełnego rozwoju oraz takie ukształtowanie środowiska i otoczenia, aby sprzyjało i umożliwiało ono realizację wszystkich potrzeb, np. poprzez tworzenie stref zieleni i rekreacji. Bardzo istotne, akcentowane przez mieszkańców osiedla jest aktywizacja środowisk lokalnych i stworzenie oferty aktywnego spędzania wolnego czasu dzieciom i młodzieży ze szczególnym uwzględnieniem pochodzących z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz dla osób dorosłych, w tym osób starszych.

Poprzez realizację projektu zintegrowanego nastąpi przewartościowanie przestrzeni publicznej Starego Miasta z jednoczesnym wykorzystaniem najlepszych jego cech i możliwości. Tereny nadrzeczne zostaną wykorzystane i przeznaczone na cele rekreacji, budowania oferty spędzania czasu wolnego, staną się wizytówką miasta. Stworzona zostanie przyjazna przestrzeń pozwalająca na tworzenie się pozytywnych relacji społecznych mieszkańców osiedla. Poprawie ulegną wartości estetyczne i funkcjonale projektowanego terenu, tym bardziej, ze teren osiedla zamieszkały jest w części przez osoby starsze. Odnowiona zostanie elewacja poniemieckiego bunkra przeciwlotniczego. Planowane przedsięwzięcie ożywienia Starego Miasta sprawi, że stanie się ono docenionym składnikiem układu urbanistycznego miasta. Rewitalizacja Starego Miasta wymaga działań wielopłaszczyznowych w dziedzinie urbanistyki, renowacji zabytkowej zabudowy, działań związanych z przeciwdziałaniem wykluczeniu społecznemu i ożywienia gospodarczego.

7.3 LISTA PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014 - 2020 wymagają identyfikacji podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych bez których rewitalizacja w ogóle nie będzie możliwa i nie będzie możliwe wyjście z sytuacji kryzysowej. Zakłada się, iż wskazane przedsięwzięcia podstawowe najbardziej przyczyniają się do realizacji celów strategicznych poprzez komplementarność, spójność oraz funkcjonalność. Realizacja tych projektów ma strategiczne znaczenie dla rewitalizacji Starego Miasta. Przedsięwzięcia podstawowe ograniczono do propozycji lokalnych partnerów, którzy aktywnie uczestniczyli w przygotowaniu programu, są silnie powiązani ze środowiskiem lokalnym, którzy już działają na rzecz społeczności lokalnej. Takie podejście pozwoli wpłynąć na lokalny rynek pracy, integrację zawodową i społeczną osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz zrealizować cele programu. Przedsięwzięcia uzupełniające lub towarzyszące to takie, które mają mniejszą skalę oddziaływania, podmioty nie są związane z lokalną społecznością ale jednocześnie są ważne ze względu na ich ukierunkowanie na rozwiązywanie problemów obszaru rewitalizacji oraz realizację zakładanych celów. Projekty uzupełniające wynikają z programu rewitalizacji przez wskazanie ich wprost lub zawierają się w działaniach kierunkowych.

Przedsięwzięcia podstawowe zostały pogrupowane, w sposób pozwalający na kompleksową rewitalizację miejsca i aktywizację społeczną. Przedsięwzięcie zintegrowane zawiera przedsięwzięcia nieinwestycyjne oraz inwestycyjne. Realizacja projektów tzw. „twardych" jest niezbędna dla osiągania założonych celów w projektach „miękkich".

W odpowiedzi na zdefiniowane problemy oraz określone cele szczegółowe po przeprowadzeniu konsultacji zdefiniowano przedsięwzięcie na które składają się projekty inwestycyjne i nieinwestycyjne. Projekty mają przyczynić się do realizacji poszczególnych celów strategicznych a

następnie realizacji wizji obszaru. W ramach przedsięwzięcia zintegrowanego zaplanowano projekty społeczne, współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach RPO WZ dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2014 -2020, projekty infrastrukturalne, realizowane ze środków RPO WZ oraz innych dotacji krajowych z uwzględnieniem wkładu budżetu gminy. Poniżej przedstawiono zestawienie projektów realizujących poszczególne cele z założeniem, iż ze względu na swoją specyfikę dane przedsięwzięcie może realizować więcej niż 1 cel ze wskazaniem numeru projektu nadanego w tabeli Lista przedsięwzięć podstawowych Programu Rewitalizacji.

Program Rewitalizacji dla Gminy Police zakłada realizację zasady partnerstwa i partycypacji społecznej. Współpraca różnych partnerów – mieszkańców, instytucji społecznych, biznesowych oraz publicznych na etapie diagnostycznym i strategicznym pozwoliła na zdiagnozowanie występujących problemów oraz zaplanowanie działań niezbędnych do poprawy jakości życia mieszkańców. Z kolei włączenie partnerów z różnych sektorów (społecznego, gospodarczego i publicznego) na etapie realizacji projektu pozwoli na skuteczną realizację zadań i przyczyni się do zwiększenia trwałości podejmowanych inwestycji.

Tabela 42: Lista projektów głównych

llp	Tytuł projektu	Podmiot realizujący projekt	Zakres realizowanych zadań	Źródło finansowania	szacowana całkowita wartość (w zł)	okres realizacji	wskaźniki projektu (produkty i rezultaty) wraz ze sposobem monitorowania	
Strefa społeczna								
1.	Stare Miasto – nowa jakość	OPS/ lokalne firmy i organizacje pozarządowe.	Organizacja działań skierowanych do mieszkańców Starego Miasta w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i szeroko pojętej integracji lokalnej społeczności. W ramach projektu przewiduje się przeprowadzenie m.n: 1. „Kawiarnia dla seniora" Integracja i aktywizacja osób starszych w środowisku lokalnym. 2. „Info Senior" – Punkt informacyjny, poradnictwa i wsparcia 3. „Drogi życia przywiodły nas do Polic…" 4. „Spotkania nad rzeczką" – Nasza przyjazna przestrzeń. Aktywność, bezpieczeństwo, zdrowie. 5. „Magiczny początek" 6. „Trzy kwadranse dla rodziny" – warsztaty praktyczne dla rodziców z dziećmi z	7.6.RPO WZ/ środki własne (EFS)	300 000	2018 - 2020	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które wzięły udział w projekcie: 300 Monitoring: sprawozdanie OPS.	x

			wykorzystaniem walorów i zasobów lokalnych Starego Miasta					
Strefa gospodarcza								
2.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap I.	Powiatowy Urząd Pracy w Policach	Przedmiotem projektu są działania obejmujące diagnozę potrzeb i możliwości rozwoju zawodowego oraz poradnictwa zawodowego dla 100 osób. Organizacja szkoleń zawodowych, zdobycie doświadczenia przez realizację staży zawodowych dla 50 osób, zdobycie zatrudnienia dla 7 uczestników dzięki pracom interwencyjnym.	6. 5.RPO WZ/ środki własne (EFS)	500 000	2018 - 2020	Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 50. Liczba osób bezrobotnych objęta wsparciem w programie – 50 Liczba osób niepełnosprawnych które wzięły udział w programie – 2 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które wzięły udział w programie – 50. Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie PUP.	x
3.	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap II	Powiatowy Urząd Pracy w Policach	Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez pracy na obszarze rewitalizowanym.	6.5.RPO WZ/ środki własne (EFS)	300 000	2021 - 2022	Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 30 Liczba osób bezrobotnych objęta wsparciem w programie – 30	x

							Liczba osób niepełnosprawnych które wzięły udział w programie – 2 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które wzięły udział w programie – 30. Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie PUP.	
4.	Rewitalizacja społeczna bezrobotnych mieszkańców Starego Miasta przez organizację szkoleń zawodowych w wybranych zawodach rzemieślniczych.	Zachodniopomorska Izba Rzemieślnicza w Szczecinie.	Organizacja szkoleń zawodowych zakończonych egzaminem czeladniczym w wybranych zawodach rzemieślniczych. Przeprowadzenie diagnozy i badania rynku potrzeb pracodawców i umiejętności osób bezrobotnych.	6.5 RPO WZ/ środki własne	300 000	2018 - 2020	Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 30 Liczba osób bezrobotnych objęta wsparciem w programie – 30 Liczba osób niepełnosprawnych które wzięły udział w programie – 2 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które wzięły udział w programie – 30. Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę.	x
5.	Droga do aktywności zawodowej	Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorcó	Celem przedsięwzięcia jest poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia przez aktywizację zawodową , zdobycie kwalifikacji, umiejętności i	6.5 RPO WZ/	150 000	2018 - 2020	Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 30 osób	x

		w I Pracodawców	staże zawodowe organizowane u polickich przedsiębiorców.	środki własne			Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10 Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie z realizacji projektu.	
6.	Perspektywy – nowy zawód.	Centrum Finansowe Słowińscy	Celem przedsięwzięcia jest poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia przez aktywizację zawodową, zdobycie kwalifikacji, umiejętności i staże zawodowe w obszarze ubezpieczeniowym.	6.5 RPO WZ/ środki własne	150 000	2018-2020	Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 30 osób Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10 Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie z realizacji projektu.	x
7.	Rewitalizacja społeczna przez zdobycie kwalifikacji w	Fundacja Port Jachtowy Trzebież	Przedmiotem projektu jest przygotowanie kadry do pracy w zawodach deficytowych w branży morskiej.	6.5RPO WZ/ środki własne	300 000	2019 - 2021	Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 30 osób	x

	zawodach deficytowych						Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10 Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę.	
8.	Inkubator zawodów	Stowarzyszenie na rzecz rozwój u Zespołu Szkół im I Łukasiewicza	Realizacja projektu przewiduje organizację szkoleń zawodowych w zawodach: kucharz, technik chemii, hotelarz, doradztwo zawodowe oraz organizację staży zawodowych dla 40 osób	6.5.RPO WZ/ środki własne	400 000	2020-2022	Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 40 osób Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10 Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie z realizacji projektu.	x
9.	Na miarę potrzeb	Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców I Pracodawców	Przedmiotem projektu jest organizacja usług rozwojowych, szkoleniowych dla przedsiębiorców, wspieranie rozwoju kwalifikacji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców.	6.5.RPO WZ/ środki własne	100 000	2020-2022	Liczba osób pracujących, włącznie z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą objętych: 100.	x

							Liczba mikro przedsiębiorców objętych wsparciem: 40. Liczba osób pracujących, które podwyższyły kwalifikację: 40. Liczba osób 50+, które podwyższyły kwalifikacje: 20. W tym osób z niepełnosprawnością: 2. Monitoring: Sprawozdanie z realizacji projektu.	
Strefa infrastrukturalna								
10	Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych	Gmina Police/ Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”	Przedsięwzięcie ma umożliwić swobodne przedostawanie się jednostek pływających w kierunku ul. Dębowej, a w przyszłości umożliwić rozwój terenów pomiędzy mostem przy ul. Goleniowskiej i Dębowej. Jest to inwestycja strategiczna dla przyszłego rozwoju terenów Osiedle Stare Miasto.	9.3.RPO WZ/ środki własne	2 000 000	2019 - 2020	usprawnienie warunków przemieszczania się jednostek pływających po Łarpi poprawa estetyzacji przy ul. Goleniowskiej umożliwienie rozwoju następnych nowych terenów rekreacyjnych przez umożliwienie komunikacji na drgą stronę Łarpii. Długość wybudowanej drogi wraz z infrastrukturą zewnętrzną – 100 m.	x

							Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	
11	Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki	Gmina Police/ Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”	Przedsięwzięcie ma umożliwić swobodne i bezpieczne przemieszczanie się rowerem po terenach wyspy Polickie Łąki. Wytyczenie i wybudowanie nowych ścieżek rowerowych przyczyni się do rozwoju możliwości aktywnego i bezpiecznego wypoczynku mieszkańców osiedla Stare Miasto. Powstanie inwestycji przyczyni się do promocji zdrowego trybu życia i kształtowania zachowań proekologicznych.	9.3. RPO WZ/ środki własne	500 000	2020 - 2021	poprawa i estetyzacja terenów wyspy Polickie Łąki stworzenie atrakcyjnego miejsca wypoczynku dla mieszkańców osiedla Stare Miasto promocja zdrowego i aktywnego trybu życia liczba imprez rowerowych: 3 Liczba uczestników 300 Budowa ścieżki rowerowej na terenie wyspy Polickie Łąki o długości 2000 m.	x
12	Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią	Gmina Police	Na terenie miasta Police w bezpośrednim sąsiedztwie starówki ze zrewitalizowaną zabudową zabytkową, nad rzeką Łarpią planuje się rozbudowę i zagospodarowanie terenów nadwodnych z miejscami cumowania kajaków, terenów atrakcyjnych przyrodniczo z dostępem do wody, połączonych ciągami pieszymi i rowerowymi wraz z miejscami rekreacji w sposób zapewniający integracyjne miejsca wypoczynku i rekreacji, organizacji wspólnych imprez zarówno dla	9.3.RPO WZ/ środki własne	5 000 000	2019 - 2020	Powierzchnia zrewitalizowanego terenu 7000 m2 Długość zrewitalizowanej linii brzegowej – 230 m Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x

			najmłodszych jak i seniorów oraz połączenie z istniejącym szlakiem rowerowym do Polickiego Lapidarium zlokalizowanego w Parku Staromiejskim, szlakiem wodnym na rzece Łarpii i Przystani Miejskiej, Placu Chrobrego z zabytkową kaplicą pełniąca funkcję centrum informacji turystycznej. Zagospodarowanie terenu obejmuje linię brzegową o długości 230 m i 7 000 m2 powierzchni terenu, skomunikowanie zrewitalizowanej części miasta Przystani Miejskiej i nowo zainwestowanych terenów Starego Miasta tj. Placu Chrobrego i Parku Staromiejskiego oraz połączenie terenu ciągiem rowerowym, zorganizowanie wzdłuż ciągu komunikacyjnego nad rzeką Łarpią stref funkcjonalnych dla różnych grup wiekowych i społecznych, urządzenie małej architektury, rewaloryzacja brzegu, zapewnienie zorganizowanego dostępu do wody przez budowę pomostów wędkarskich, budowę tarasu rekreacyjnego i ciągu pieszego nad lustrem wody, rewaloryzację zieleni oraz budowę oświetlenia.					
13	Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji	Gmina Police	Przebudowa z rozbudową budynku Biblioteki Miejskiej o projektowanej powierzchni użytkowej 1383,06 m2. Celem projektu jest udostępnienie budynku biblioteki dla innych funkcji kulturowych – projektowane są dwie niezależne sale (spotkania autorskie, wykłady, edukacja szkolna), przestronny hol wejściowy, który w założeniu może pełnić funkcję ekspozycji wystawienniczej z aranżacją przestrzeni wypoczynkowej zapewniającej dostęp do instalacji teletechnicznej. Przebudowa układu	9.3. RPO WZ/ środki własne	9 000 000	2021-2022	Powierzchnia zrewitalizowanego budynku – 1383 m2. Powierzchnia zagospodarowanych terenów wokół Biblioteki - 1834,16 m2	x

			funkcjonalnego terenu zielonego przed budynkiem przez nawierzchnie utwardzone, schody zewnętrzne, murki oporowe, pergole, miejsca postojowe dla rowerów – uatrakcyjnienie terenu przestrzeni miejskiej, miejsce do ekspozycji plenerowych korespondujące z wnętrzem oraz nowoczesna atrakcyjna architektura budynku i zieleńca przed budynkiem, stanowić ma zachętę do wejścia do wnętrza sal bibliotecznych, form multimedialnych, czytelni audio, albo przebywać w atmosferze kultury, wystawy czy tylko po to aby podpiąć się pod wi-fi. Obecnie budynek jest w złym stanie technicznym. Elewacja frontowa zachowała cechy historycznej zabudowy kamienicznej – budynek jest jedynym pozostałym z zabudowy pierzejowej na szerokości Starego Rynku Polic od strony rzeki Łarpii (wschodniej). Teren inwestycji (zgodnie z ustaleniami MPZP) znajduje się w strefie WIII ograniczonej ochrony stanowisk archeologicznych, a sam budynek biblioteki znajduje się w ewidencji konserwatorskiej jako obiekt chroniony.				Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	
14	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, komunalnych na terenie osiedla Stare Miasto w Policach	Gmina Police	Na terenie Starego Miasta przewiduje się termomodernizacji 5 budynków mieszkalnych, wielorodzinnych. Budynki mieszczą się przy ulicach: Asfaltowa 6, Starzyńskiego 5, Starzyńskiego 6, Wojska Polskiego 51 i Kościuszki 16. Zakres rzeczowy planowanego przedsięwzięcia budowlanego obejmuje m.in. : dociepleń ścian zewnętrznych wraz z wykonaniem kolorystyki,	9.3. RPO WZ/ środki własne	1 200 000	2019 - 2020	liczba budynków poddanych głębokiej modernizacji - 5 zmniejszenie emisji C02; zmniejszenie zużycia energii końcowej.	x

			wykonanie izolacji cieplnej stropodachu, wymianę stolarki okiennej, wymianę stolarki drzwiowej.				Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	
15	Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnotowych na terenie Osiedla Stare Miasto.	Wspólnota Mieszkaniowa	Przedmiotem projektu jest termomodernizacja, wymiana izolacji cieplnej stropodach, stolarki okienne i drzwiowej 10 budynków zlokalizowanych w centrum Starego Miasta, przy ul. Wojska Polskiego, Grunwaldzkiej, Konopnickiej, Kościuszki i Sikorskiego.	9.3. RPO WZ/ środki własne	3 500 000	2019 - 2020	liczba budynków poddanych głębokiej modernizacji - 10 zmniejszenie emisji C02; zmniejszenie zużycia energii końcowej. Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x
16	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	Spółdzielnia Mieszkaniowa Odra	W wyniku przeprowadzonej analizy dla działań w zakresie mieszkalnictwa wyznaczono obszarze projektu zintegrowanego 6 budynków przeznaczonych do renowacji. W obszarze Stare Miasta 6 wielorodzinnych budynków mieszkalnych należy do Spółdzielni Odra. Działania obejmą renowację wraz z termomodernizacją 6 wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Budynki wskazane do działań w zakresie mieszkalnictwa obejmują obiekty wybudowane w latach sześćdziesiątych XX wieku. Zakres planowanych działań obejmie ulice: Rycerska 5-7, Wojska Polskiego 44-44a, 58-62, Kołłątaja 2 i 4. Budynki zamieszkują 342 osoby.	POIŚ/ środki własne	2 600 000	2020 - 2022	liczba budynków poddanych głębokiej modernizacji - 5 zmniejszenie emisji C02; zmniejszenie zużycia energii końcowej. zmniejszenie zużycia energii końcowej. Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x

			Działania renowacyjne obejmą: remont dachów, wykonanie elewacji zewnętrznej z termomodernizacją, wykonanie stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę instalacji technicznych budynków, remont klatek schodowych, korytarzy wewnętrznych, wejść i elementów konstrukcji zewnętrznej.					
17	Rozbudowa i adaptacja budynku	Centrum Finansowe Słowińscy	W ramach przedsięwzięcia przewidziano rozbudowę budynku i jego adaptację na cele usługowe i mieszkaniowe wraz z termomodernizacją. W budynku przewiduje się lokale przeznaczone na działalność edukacyjną i kulturalną.	9.3. RPO WZ/środki własne	500000	2019-2020	Powierzchnia budynku na cele społeczne Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x
18	Adaptacja powojskowego bunkra na cele kulturalne	Gmina Police	Adaptacja obiektu na cele zaplecza kulturalnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz zapobiegania zjawiskom wykluczenia społecznego. Bunkier z zewnątrz jest bardzo zaniedbany. W ramach projektu przewiduje się organizację warsztatów sztuki miejskiej i graffiti. Planuje się odnowienie elewacji i wykorzystanie jej do celów promujących Stare Miasto przez wykonanie murala/ graffiti. Obiekt z zewnątrz jest bardzo zaniedbany, co dodatkowo wpływa na ponure i przygnębiające odbieranie otoczenia, mimo usytuowania w pobliżu Parku Staromiejskiego i XIX wiecznego Kościoła Mariackiego stanowiących cel turystyczny. W	9.3. RPO WZ/środki własne	500000	2019-2020	Powierzchnia obiektu – 662 m2 Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x

			ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się odnowienie elewacji, która obecnie pogłębia przygnębiający odbiór otoczenia, niewielką przebudowę części zewnętrznej (wejście) i wnętrza budynku. W szczególności planuje się wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, wykonanie atrakcyjnej wizualnie elewacji obiektu, wymianę instalacji elektrycznej, wodno- kanalizacyjnej, instalację systemu wentylacji z recyrkulacją powietrza, przebudowę i wydzielenie pomieszczeń, pozbawienie barier architektonicznych. Przed obiektem zostanie wykonane utwardzenie terenu i jego zagospodarowanie z zachowaniem potrzeb os. starszych i niepełnosprawnych.					
19	Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny	ZGKiM	W ramach projektu 20 lokali na terenie Starego Miasta zostanie przebudowanych w celu ich wyposażenia w łazienki.	środki własne	200 000	2018-2020	Liczba lokali doposażonych w węzeł sanitarny - 20 Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x

Tabela 43. Lista przedsięwzięć uzupełniających

20	Aktywizacja mieszkańców Starego Miasta poprzez stworzenie oferty aktywnego spędzania wolnego czasu	OSIR/ Stowarzyszenie BRAS	Projekt swym zakresem spowoduje znaczne poszerzenie możliwości spędzania wolnego czasu, co w konsekwencji skutkować będzie wzrostem zainteresowania proponowanymi formami aktywnej rekreacji przy jednoczesnej minimalizacji ryzyka wynikającego z niebezpiecznych zachowań. Uzupełnienie oferty rekreacyjnej Miejskiej Przystani Żeglarskiej w Policach oraz udostępnienie zakupionego sprzętu mieszkańcom Starego Miasta oraz Gminy ma na celu integrację środowisk, wyrównanie szans, a co za tym idzie zapobieganie zjawiskom patologicznym na tym terenie.	RPO WZ/środki własne	100 000	2019	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które biorą udział 100. Liczba nowych ofert spędzania czasu wolnego: 3 Monitoring: sprawozdanie z realizacji projektu.	x
21	Zagospodarowanie terenu zewnętrznego Zespołu Szkół nr 1 w Policach, dostosowanie do potrzeb dzieci najmłodszych klas szkoły podstawowej	Zespół Szkół nr 1 w Policach im. Orła Białego	Zakres projektu obejmuje: - wykonanie spowalniacza ruchu po stronie wschodniej budynku szkoły - likwidację komory zsypowej oraz luku wciągnika z dostępem do pomieszczeń piwnicznych – pozyskanie powierzchni na plac wilofunkcyjny – tzw. Miasteczko rowerowe – plac krótkotrwałego postoju - przebudowa istniejącej bramy wjazdowej znajdującej się w sąsiedztwie stacji rozdzielczej N/N - wykonanie placu zabaw dla najmłodszych dzieci na terenie niezagospodarowanym od strony ulicy Wojska Polskiego - wykonanie piłkochwytu po stronie wschodniej boiska szkolnego, zabezpieczającego plac zabaw dzieci najmłodszych - wykonanie zatoki autobusowej – dla autobusów obsługujących szkołę – basen, wycieczki szkolne – przy ulicy Wojska Polskiego - zagospodarowanie zieleńca przy boisku szkolnym na potrzeby rekreacji dzieci starszych – zabawki terenowe, ławeczki, stoliki, wymiana – przebudowa nawierzchni utwardzonych - likwidacja daszka betonowego, przy tzw. „starym wejściu głównym" do budynku, wykonanie zadaszenia dostosowanego architektonicznie do otaczającego terenu - wykonanie instalacji monitoringu dla boiska placu zabaw i terenu rekreacji młodzieży	Środki własne	750 000	2022	Doposażenie placu zabaw przy ZS nr 1 w Policach Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x

22	Wyposażenie terenu Parku Staromiejskiego w urządzenia sportowe	Rada Osiedla nr 2 – Stare Miasto	Zakres projektu obejmuje „uruchomienie" terenu parku jako dobrze funkcjonującej przestrzeni wypoczynku, sportu i rekreacji dla mieszkańców Polic przyjezdnych. Urządzenia sportowe (biegacz, drabinka, ławka, orbiterek, podciąg nóg, prasa nożna, wahadło jednostronne, wioślarz, wyciąg górny, wyciskanie siedząc) służyć będą promocji aktywnego życia lokalnej społeczności.	Budżet obywatelski	30 000	2017 - 2018	zrehabilitowane zostanie 80 m2 powstanie 14 obiektów małej architektury zrewitalizowany obszar 0,1 ha ilość osób korzystających 2000 osób	x
23	Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście	Rada Osiedla Nr 2 – Stare Miasto	Od roku 2016 na terenie Starego Miasta organizowany jest festyn społeczności lokalnej Dzień Sąsiada. W ramach kontynuacji integrowania społeczności lokalne przewiduje się realizację kolejnych edycji festynu, wzbogaconego o organizację warsztatów Działania jakie podjęto: zabawy dla dzieci, konkursy, wspólne grillowanie. Jest to kontynuacja działań mająca sprzyjać integracji mieszkańców obszaru Stare Miasto. Przewiduje się zajęcia z logopedą oraz pielęgniarką środowiskową, warsztaty dla dzieci (gry podwórkowe)	Środki własne/ środki prywatne/ partnerstwo z podmiotami społeczno – gospodarczymi.	50 000,00	2018-2019	Liczba osób która wzięła udział w poszczególnych warsztatach - 300 Monitoring: Sprawozdanie z realizacji projektu	x
24	Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień	Fundacja Renesans	W ramach projektu zaplanowano działania z zakresu animacji społeczności lokalnej oraz realizację programu profilaktyki uzależnień, która dostarcza wiedzy o środkach psychoaktywnych i skutkach ich zażywania, uczy konstruktywnych zachowań w kontaktach z ludźmi, przyjemne zabawy bez środków uzależniających. Poradnictwo dla dzieci i rodziców. Poradnictwo prawne. (Siedem kroków, Zanim nie jest za późno, Zanim spróbujesz Tak czy nie).	7.6. RPO WZ	200000	2019 - 2020	Liczba osób korzystających z doradztwa prawnego: 30 Liczba osób korzystająca z doradztwa w zakresie profilaktyki uzależnień – 30 Liczba działań z zakresu animacji społeczności lokalnej – 3 Monitoring: sprawozdanie z realizacji projektu.	x
25	Polickie Muzeum Miejskie	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Polickiej Skarb	Zagospodarowanie przejścia podziemnego na organizację Muzeum	Środki własne/ 9.3. RPO WZ	100 000	2019-2020	Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x
26	Historia nad rzeką	Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi	Cykl 3 imprez o charakterze historycznym organizowanych na terenie Starego Miasta skierowanych do różnych grup wiekowych.	9.3. RPO WZ	100 000	2019 - 2020	Udział mieszkańców Starego Miasta w imprezach – 500 osób	x

		Polickiej Skarb						
27	Kultura nad rzeką	Biblioteka Miejska	Organizacja cyklu 5 imprez promujących czytelnictwo („Uwolnij książkę! Weź przeczytaj, podaj dalej"), organizacja spotkań z inspirującymi ludźmi, organizacja spotkań dla różnych grup wiekowych na terenie Starego Miasta, budowanie oferty spędzania czasu wolnego.	Środki własne/ POWER/ RPO WZ/Ministerstwo Kultury	100 000	2022	Łączna liczba osób która wzięła udział w poszczególnych imprezach - 500 Monitoring: Sprawozdanie z realizacji projektu	x
28	Kolorowe podwórka	Wspólnoty mieszkaniowe	Zagospodarowanie 5 podwórek na terenie Starego Miasta	Środki własne	100 000	2018 - 2019	Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych – 5 Powierzchnia zagospodarowanych trenów – 2000 m2 Monitoring: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu.	x
29	Poznaj Stare Miasto	Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia"	Zakres przedsięwzięcia obejmuje stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Starego Miasta, poznanie przez mieszkańców Osiedla Stare Miasto walorów krajobrazowych oraz ciekawych miejsc na terenie gminy Police, promocja turystyki rowerowej i pieszej, promocja zdrowego trybu życia, poszerzanie wiedzy z wielu dziedzin (przy okazji zwiedzania ciekawych miejsc), organizacja wycieczek rowerowych, spacerów, warsztatów i spotkań.	Środki własne/ WFOŚ	50 000	2018 - 2019	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym które wzięły udział w programie: 300	x
30	Opiekun nieformalny	Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów w Policach	Przedmiotem projektu jest organizacja usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania osób starszych niesamodzielnych i niepełnosprawnych, wsparcie edukacyjne i doradcze opiekunów nieformalnych obejmujące m.in. zorganizowanie szkolenia /kursu podnoszącego kwalifikacje i umiejętności opiekunów faktycznie realizujących usługi opiekuńcze, organizacja indywidualnego poradnictwa, , pomoc w „zarządzaniu" opieką, organizacja wolontariatu, wsparcie w powrocie na rynek pracy opiekunów nieformalnych.	6.5. RPO WZ/ środki własne	300 000	2020 - 2021	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy lub uczestniczących w kształceniu: 30 osób. Liczba osób objętych stażem: 30 osób. Liczba osób które po zakończeniu programu podjęły pracę: 10.	x
31	Aktywizacja osób bezrobotnych – nowy zawód:	„TV-Presto" producent i wydawca	Aktywizacja osób pozostających bez pracy poprzez zdobycie kwalifikacji do wykonywania zawodu dziennikarza i operatora kamery w trakcie trwania stażu zawodowego na obszarze	6.5. RPO WZ/ środki własne	200 000	2018-2020	liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 20 osób.	

	dziennikarz i operator kamery.	programu lokalnego pod nazwą „Telewizja Police”	rewitalizowanym. Nauka współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze objętym rewitalizacją oraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Stowarzyszeniem Ekologicznym Łarpia w celu ochrony środowiska i terenów znajdujących się w sąsiedztwie rzeki Łarpi.				Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 15 osób. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu stażu: 10 osób.	

W Programie Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 na liście projektów podstawowej i uzupełniającej zgodnie z wytycznymi znajduje się min. 30 % projektów, które zostały zgłoszone przez partnerów prywatnych i społecznych oraz takie, które będą powierzane do realizacji podmiotom społecznym. Wartość zgłoszonych projektów przez partnerów prywatnych i społecznych nie będzie mniejsza niż 30% kwoty określonej do wykorzystania w ramach realizacji Programu Rewitalizacji.

7.4 HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTÓW GŁÓWNYCH

Tabela 44. Harmonogram realizacji projektów głównych

lp	Obszar wsparcia	Nazwa projektu	Beneficjent						
				2018	2019	2020	2021	2022	2023
1.	Stare Miasto	Stare Miasto – nowa jakość	OPS						
2.	Stare Miasto	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap I	PUP						
3.	Stare Miasto	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap I	PUP						
4.	Stare Miasto	Rewitalizacja społeczna bezrobotnych mieszkańców Starego Miasta przez organizację szkoleń zawodowych w wybranych zawodach rzemieślniczych	Zachodniopomorska Izba Rzemieślnicza w Szczecinie						
5.	Stare Miasto	Droga do aktywności zawodowej	Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców						
6.	Stare Miasto	Perspektywy – nowy zawód	Centrum Finansowe Słowińscy						
7.	Stare Miasto	Rewitalizacja społeczna przez zdobycie kwalifikacji w zawodach deficytowych	Fundacja Port Jachtowy Trzebież						
8.	Stare Miasto	Inkubator zawodów	Stowarzyszenie na rzecz rozwój u Zespołu Szkół im I Łukasiewicza						
9.	Stare Miasto	Na miarę potrzeb	Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców						
10	Stare Miasto	Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych	Gmina Police						

11.	Stare Miasto	Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki	Gmina Police						
12.	Stare Miasto	Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią	Gmina Police						
13	Stare Miasto	Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji	Gmina Police						
14	Stare Miasto	Poprawa efektywności energetycznej budynków komunalnych	Gmina Police						
15	Stare Miasto	Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnot mieszkaniowych	Wspólnoty mieszkaniowe						
16	Stare Miasto	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	Spółdzielnia Mieszkaniowa Odra						
17.	Stare Miasto	Rozbudowa i adaptacja budynku	Centrum Finansowe Słowińscy						
18.	Stare Miasto	Adaptacja powojskowego bunkra na cele kulturalne	Gmina Police						
19	Stare Miasto	Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny.	ZGKiM						

7.5 HARMONOGRAM REALIZACJI PROJEKTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH

Tabela 45. Harmonogram realizacji projektów uzupełniających.

lp	Obszar wsparcia	Nazwa projektu	Beneficjent	2018	2019	2020	2021	2022	2023
20	Stare Miasto	Aktywizacja mieszkańców Starego Miasta przez stworzenie oferty aktywnego spędzania czasu	OSIR/ Stowarzyszenie BRAS						
21	Stare Miasto	Zagospodarowanie terenu zewnętrznego Zespołu Szkół nr 1 w Policach,	Zespół Szkół nr 1 w Policach						
22	Stare Miasto	Wyposażenie terenu Parku Staromiejskiego w urządzenia sportowe	RO nr 2						

23	Stare Miasto	Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście	Rada Osiedla Nr 2 – Stare Miasto						
24	Stare Miasto	Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień	Poradnia Psychologii i Przedsiębiorczości Agnieszka Strzelec						
25	Stare Miasto	Polickie Muzeum Miejskie	Stowarzyszenie Skarb						
26	Stare Miasto	Historia nad rzeką	Stowarzyszenie Skarb						
27	Stare Miasto	Kultura nad rzeką	Biblioteka Miejska						
28	Stare Miasto	Kolorowe podwórka	Wspólnoty mieszkaniowe						
29	Stare Miasto	Poznaj Stare Miasto	Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”						
30	Stare Miasto	Opiekun nieformalny	Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów						
31	Stare Miasto	Aktywizacja osób bezrobotnych – nowy zawód: dziennikarz i operator kamery.	„TV-Presto” producent i wydawca programu lokalnego pod nazwą „Telewizja Police”						

7.6 MATRYCA POWIĄZAŃ PROJEKTÓW I PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH Z CELAMI REWITALIZACJI

Tabela 46. Powiązanie projektów z celami rewitalizacji.

	Nr	Cel szczegółowy I Ograniczanie negatywnych zjawisk społecznych		Cel szczegółowy 2 Pobudzenie rozwoju gospodarczego Starego Miasta w oparciu o przedsiębiorczość mieszkańców i tworzenie atrakcyjnych miejsc pracy.		Cel szczegółowy 3 Utworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych w oparciu o walory kulturalne, historyczne i nadwodną lokalizację		
		Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych.	Integracja społeczności lokalnych.	Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców.	Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy.	Otwarcie miasta w kierunku rzeki Łarpii.	Rozwój funkcjonalnych przestrzeni użyteczności publicznej.	Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.
Projekty podstawowe	1							
	2							
	3							
	4							
	5							
	6							
	7							
	8							
	9							
	10							
	11							
	12							
	13							

	14							
	15							
	16							
	17							
	18							
Projekty uzupełniające	19							
	20							
	21							
	22							
	23							
	24							
	25							
	26							
	27							
	28							
	29							
	30							
	31							

7.7 PLAN FINANSOWY DLA PRZEDSIĘWZIĘĆ PODSTAWOWYCH.

Tabela 47. Plan finansowy dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych.

lp	Obszar wsparcia	Nazwa projektu	Beneficjent	Plan finansowy			
				Wartość całkowita projektu	Montaż finansowy		
					Środki własne	EFRR	inne
1	Stare Miasto	Stare Miasto – nowa jakość	OPS	300 000	45 000	255 000	0
2	Stare Miasto	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap I	PUP	500 000	75 000	425 000	0
3	Stare Miasto	Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap I	PUP	300 000	45 000	255 000	0

4	Stare Miasto	Rewitalizacja społeczna bezrobotnych mieszkańców Starego Miasta przez organizację szkoleń zawodowych w wybranych zawodach rzemieślniczych	Zachodniopomorska Izba Rzemieślnicza w Szczecinie	300 000	45 000	255 000	0
5	Stare Miasto	Droga do aktywności zawodowej	Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców	150 000	22 500	127 500	0
6	Stare Miasto	Perspektywy – nowy zawód	Centrum Finansowe Słowińscy	150 000	22 500	127 500	0
7.	Stare Miasto	Rewitalizacja społeczna przez zdobycie kwalifikacji w zawodach deficytowych	Fundacja Port Jachtowy Trzebież	300 000	45 000	255 000	0
8.	Stare Miasto	Inkubator zawodów	Stowarzyszenie na rzecz rozwój u Zespołu Szkół im I Łukasiewicza	400 000	60 000	340 000	0
9.	Stare Miasto	Na miarę potrzeb	Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców	100 000	15 000	85 000	0
10.	Stare Miasto	Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych	Gmina Police	2 000 000	500 000	1 500 000	0
11.	Stare Miasto	Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki	Gmina Police	500 000	125 000	375 000	0
12.	Stare Miasto	Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią	Gmina Police	5 000 000	1 250 000	3 750 000	0
13.	Stare Miasto	Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji	Gmina Police	9 000 000	2 250 000	6 750 000	0
14.	Stare Miasto	Poprawa efektywności energetycznej budynków komunalnych	Gmina Police	1 000 000	250 000	750 000	0
15.	Stare Miasto	Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnot mieszkaniowych	Wspólnoty mieszkaniowe	3 500 000	1 750 000	1 750 000	0
16.	Stare Miasto	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	Spółdzielnia Mieszkaniowa Odra	2 600 000	1 050 000	1 950 000	0
17.	Stare Miasto	Rozbudowa i adaptacja budynku	Centrum Finansowe Słowińscy	500 000	125 000	375 000	0

18.	Stare Miasto	Adaptacja powojskowego bunkra na cele kulturalne	Gmina Police	500 000	75 000	425 000	0
19	Stare Miasto	Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny.	ZGKiM	200 000	200 000	0	0
Łączna wartość projektów głównych				27 300 000	7 927 500	19 372 500	0
Łączna wartość projektów realizowanych przez Gminę Police				16 000 000	4 450 000	11 550 000	
% projektów gminnych w projektach ogółem				58,61			

7.8 PLAN FINANSOWY DLA PROJEKTÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH

Tabela 48. Plan finansowy dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych uzupełniających.

lp	Obszar wsparcia	Nazwa projektu	Beneficjent	Plan finansowy			
				Wartość całkowita projektu	Montaż finansowy		
					Środki własne	EFRR/EFS	inne
20.	Stare Miasto	Aktywizacja mieszkańców Starego Miasta przez stworzenie oferty aktywnego spędzania czasu	OSIR/ Stowarzyszenie BRAS	100 000	100 000	15 000	85 000
21.	Stare Miasto	Zagospodarowanie terenu zewnętrznego Zespołu Szkół nr 1 w Policach,	Zespół Szkół nr 1 w Policach	750 000	750 000	0	0
22	Stare Miasto	Wyposażenie terenu Parku Staromiejskiego w urządzenia sportowe	RO nr 2	30 000	0	0	30 000
23	Stare Miasto	Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście	Rada Osiedla Nr 2 – Stare Miasto	50 000	2500	37500	0
24	Stare Miasto	Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień	Fundacja Renesans	200 000	30 000	170 000	0
25	Stare Miasto	Polickie Muzeum Miejskie	Stowarzyszenie Skarb	100 000	15 000	85 000	0

26	Stare Miasto	Historia nad rzeką	Stowarzyszenie Skarb	100 000	15 000	85 000	0
27	Stare Miasto	Kultura nad rzeką	Biblioteka Miejska	100 000	15 000	85 000	0
28.	Stare Miasto	Kolorowe podwórka	Wspólnoty mieszkaniowe	100 000	15 000	85 000	0
29	Stare Miasto	Poznaj Stare Miasto	Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”	50 000	2500	37500	0
30	Stare Miasto	Opiekun nieformalny	Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów	300 000	45 000	255 000	0
31	Stare Miasto	Aktywizacja osób bezrobotnych – nowy zawód: dziennikarz i operator kamery.	„TV-Presto” producent i wydawca programu lokalnego pod nazwą „Telewizja Police”	150 000	22 500	127 500	0
Łączna wartość projektów głównych				2 030 000	1 012 500	982 500	115 000
Łączna wartość projektów realizowanych przez Gminę Police				0	0	0	0
% projektów gminnych w projektach ogółem				0	0	0	0

Łączna wartość projektów gminnych głównych i uzupełniających wynosi 29 330 000 zł. Projekty, w których Beneficjentem będzie Gmina Police stanowią 54,55% całości przedsięwzięć ujętych w Lokalnym Programie Rewitalizacji dla Gminy Police.

7.9 UPROSZCZONE KARTY PLANOWANYCH PROJEKTÓW GŁÓWNYCH I UZUPEŁNIAJĄCYCH.

Tabela 50. Uproszczone karty przedsięwzięć.

Tytuł projektu: 1. Stare Miasto – nowa jakość	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 300 000	**Realizator:** OPS
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** 7.1. RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2018 - 2020	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Organizacja działań skierowanych do mieszkańców Starego Miasta w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i szeroko pojętej integracji lokalnej społeczności. W ramach projektu przewiduje się przeprowadzenie następujących zadań: 1. „Kawiarnia dla seniora" Integracja i aktywizacja osób starszych w środowisku lokalnym. 2. „Info Senior" – Punkt informacyjny, poradnictwa i wsparcia 3. „Drogi życia przywiodły nas do Polic…" 4. „Spotkania nad rzeczką" – Nasza przyjazna przestrzeń. Aktywność, bezpieczeństwo, zdrowie. 5. „Magiczny początek" 6. „Trzy kwadranse dla rodziny" – warsztaty praktyczne dla rodziców z dziećmi z wykorzystaniem walorów i zasobów lokalnych Starego Miasta.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1**: Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych..	**Wskaźniki** Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które wzięły udział w projekcie: 300
W oparciu o badania społeczne, przeprowadzone wywiady z mieszkańcami, obserwacje pracowników socjalnych oraz wnioski zebrane ze spotkań obywatelskich z mieszkańcami stwierdzono, iż ważnym aspektem jest złożoność i różnorodność problemów występujących na terenie Osiedla Stare Miasto. Jest to dzielnica, którą głównie zamieszkują osoby w wieku poprodukcyjnym mieszkające tam od bardzo wielu lat. Na terenie osiedla zamieszkują dwie grupy seniorów. Pierwszą stanowią seniorzy aktywni, którzy po przejściu na emeryturę uczestniczą w życiu swojej społeczności lokalnej, uczęszczają do Uniwersytetu III Wieku, są członkami osiedlowych klubów seniora, Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, korzystają z dostępnej im oferty dotyczącej spędzania czasu wolnego. Druga grupa to osoby starsze, schorowane, wymagające opieki i stałego wsparcia w swoich domach. Osoby te należą do specyficznej grupy seniorów z uwagi na fakt, że są zagrożone zjawiskiem wykluczenia społecznego. Często zamieszkują samotnie, nie mają regularnych kontaktów z najbliższą rodziną, a bywa i tak, że są zupełnie jej pozbawieni. Dodatkowo osoby te, głównie z uwagi na stan zdrowia, są narażone na brak kontaktu ze światem zewnętrznym, nie utrzymują bliższych relacji z innymi ludźmi, nie mają możliwości aby korzystać z dostępnych dla seniorów form aktywnego spędzania czasu wolnego. Informacje o powyższym problemie zostały pozyskane od pracowników socjalnych OPS w Policach, opiekunek domowych, pracowników służby zdrowia, rodzin osób starszych i schorowanych. Często informacje o osobie chorej i samotnej otrzymujemy od jej sąsiadów, bądź przedstawicieli rady osiedla. Podczas spotkań seniorów z młodzieżą tematem przewodnim będą wspomnienia związane z wydarzeniami, które przyczyniły się do wyboru Polic jako miejsca zamieszkania. Działanie międzypokoleniowe będzie ważnym elementem przedsięwzięcia. Młodzież przeprowadzi z seniorami wywiady, których uzupełnieniem będą stare fotografie. Przed przystąpieniem do rozmów młodzież weźmie udział w warsztatach dziennikarskich. W efekcie zostanie przygotowana wystawa zdjęć wraz z historiami poszczególnych seniorów, dostępna dla wszystkich mieszkańców. Dynamiczny wzrost liczby najstarszych seniorów (tzw. proces podwójnego starzenia się) i ich problemy w najbliższych dekadach zdominują dialog dotyczący seniorów, a jednym z najczęściej pojawiających się tematów będzie problem zapewnienia im opieki i wsparcia w środowisku lokalnym. Wsparcie seniora w codziennym życiu i pomoc umożliwiająca, jak najdłuższe prawidłowe funkcjonowanie w środowisku lokalnym, to najważniejsze wyzwanie dla polityki senioralnej. Podejmowanie działań na rzecz seniorów mają służyć utrzymaniu osób starszych w warunkach naturalnych środowiska domowego, nie tylko ze względu na wysokie koszty utrzymania instytucji, ale również ze względów psychologicznych. Ludzie starsi trudno adaptują się do nowych, nieznanych warunków życia, a zwłaszcza w instytucji. „Info Senior" ma na			

celu uzupełnianie i rozwijanie usług na rzecz seniorów, których nie są w stanie zaoferować inne podmioty. „Info Senior ma pełnić funkcję informacyjną, doradczą, edukacyjną, aktywizacyjną, wspierającą i usługową. Powyższe działanie może poprawić jakość życia osób starszych, usprawnić codzienne funkcjonowanie, umożliwiając pełniejsze, bardziej aktywne przeżycie starości. Będzie to miejsce rozwijania swoich zainteresowań, a także poczucia bycia potrzebnym innym ludziom jako wolontariusze. „Info Senior" będzie dysponował bazą aktualnych wydarzeń kulturalnych, oświatowych, społecznych skierowaną do mieszkańców, a w szczególności do seniorów.

Celem projektu „Kawiarnia dla Seniora" jest aktywizacja starszych mieszkańców miasta Polic sprzyjająca integracji społecznej, utrzymaniu więzi międzypokoleniowej oraz wzmocnieniu potencjału osób starszych. Poprzez to działanie chcemy zachęcić starsze osoby do aktywności, do wyjścia z domu. Wspólne spotkanie w „kawiarence" może być okazją do odnowienia starych znajomości lub poznania kogoś nowego. Chcemy zachęcić szczególnie tych bardziej aktywnych seniorów, aby zaprosili np. swoich samotnych sąsiadów do wspólnego „wyjścia na kawę". Powyższe działanie ma również na celu przeciwdziałanie izolacji osób starszych i samotnych w środowisku lokalnym. Na terenie Osiedla Stare Miasto nie ma miejsca tzw. „Kawiarni dla Seniora", gdzie można przyjść, wypić kawę, spotkać się i porozmawiać. Dodatkowo byłoby to miejsce zagospodarowane przez seniorów w zależności od ich oczekiwań i potrzeb. A wtedy też każda osoba starsza mogłaby wnieść coś wartościowego i podzielić się z innymi. Seniorzy są nośnikami bezcennych dóbr kulturowych i moralnych, dlatego warto podjąć dialog międzypokoleniowy, zachęcać do obecności w społecznych wydarzeniach, by ocalić ponadczasowe wartości uniwersalne. Projekt ma na celu aktywizację i integrację osób starszych w środowisku lokalnym, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu oraz walkę ze stereotypowym wizerunkiem nieaktywnego seniora. Poprzez zaplanowane działania chcemy, aby seniorzy poprzez cztery priorytety tj.; aktywność fizyczną, aktywność społeczną, bezpieczeństwo i zdrowe odżywianie mieli możliwość pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Aktywność i dobry stan zdrowia warunkuje osobom starszym prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. W ramach realizacji projektu wypracowane zostaną propozycje zajęć, głównie prowadzonych w terenie (na świeżym powietrzu, „nad rzeczką"), nastawionych na wspieranie i stymulowanie funkcji poznawczych seniorów oraz ich kompetencji komunikacyjnych. Przeprowadzone zajęcia będą wykorzystywały zasoby, doświadczenie i umiejętności osób starszych. Ponadto będą angażować dzieci i młodzież poprzez wspólne spotkania, rozmowy, zajęcia. Głównym założeniem podejmowanych działań będzie organizacja spotkań integracyjnych tj. zajęć tematycznych z zakresu bezpieczeństwa, zdrowego odżywiania oraz wspólnych zabaw integracyjnych, które będą miały charakter współpracy między seniorami, młodzieżą i dziećmi.

Celem głównym projektu „Magiczny początek" jest podniesienie świadomości i nabycie kompetencji rodzicielskich przez przyszłych rodziców.
1. Zwiększenie poziomu świadomości przyszłych rodziców poprzez działania promocyjne, informacyjne, profilaktyczne
2. Ochrona zdrowia matki i dziecka.
3.Przygotowanie przyszłych rodziców do nowej życiowej roli „mamy" i „taty".

Projekty komplementarne 1. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12) 2. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji.(13) 3. Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście (23). 4. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt jest gotowy do realizacji. Nie wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń.	**Monitoring**: sprawozdanie OPS. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu: 2. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap I.	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 500 000	**Realizator:** PUP
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.	**Przewidywane źródła finansowania:** 6.5. RPO WZ / Środki własne	**Czas realizacji:** 2018 - 2020	**Partnerzy:** Lokalne firmy lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Przedmiotem projektu są działania obejmujące diagnozę potrzeb i możliwości rozwoju zawodowego oraz poradnictwa zawodowego dla 100 osób. Organizacja szkoleń zawodowych, zdobycie doświadczenia przez realizację staży zawodowych dla 50 osób. W ramach projektu przewiduje się realizację szkoleń, których efektem będzie zatrudnienie lub samozatrudnienie.		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** Cel szczegółowy 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy.	**Wskaźniki** Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 50. Liczba osób bezrobotnych objęta wsparciem w programie – 50 Liczba osób niepełnosprawnych które wzięły udział w programie – 2 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które wzięły udział w programie – 50.
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji** Projekt wymaga przygotowania w oparciu o konkurs. Nie wymaga pozyskania dodatkowych	**Monitoring:** umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie PUP. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 3. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – etap II	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 300 000	**Realizator:** PUP
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** 6.5 RPO WZ / Środki własne	**Czas realizacji:** 2021 - 2022	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez pracy na obszarze rewitalizowanym.		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** **Cel szczegółowy 2.1.** Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy	**Wskaźniki** Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 30 Liczba osób bezrobotnych objęta wsparciem w programie – 30 Liczba osób niepełnosprawnych które wzięły udział w programie – 2 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które wzięły udział w programie – 30.
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt nie wymaga dodatkowych uzgodnień i pozwoleń. Będzie stanowił odpowiedź na konkurs.	**Monitoring:** umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie PUP. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 4.Rewitalizacja społeczna bezrobotnych mieszkańców Starego Miasta przez organizację szkoleń zawodowych w wybranych zawodach rzemieślniczych.	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 300 000	**Realizator:** Zachodniopomorska Izba Rzemieślnicza w Szczecinie.
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** 6.5. RPO WZ / Środki własne	**Czas realizacji:** 2018 - 2020	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Organizacja szkoleń zawodowych zakończonych egzaminem czeladniczym w wybranych zawodach rzemieślniczych. Przeprowadzenie diagnozy i badania rynku potrzeb pracodawców i umiejętności osób bezrobotnych.		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** **Cel szczegółowy 2.1.** Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy	**Wskaźniki** Liczba osób które uzyskały kwalifikacje po zakończeniu projektu – 30 Liczba osób niepełnosprawnych które wzięły udział w programie – 2 Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które wzięły udział w programie – 30.
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19). 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji:** Projekt nie wymaga dodatkowych uzgodnień i pozwoleń. Będzie stanowił odpowiedź na konkurs.	**Monitoring:** umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

<table>
<tr><td>Tytuł projektu:

5.Droga do aktywności zawodowej</td><td>Projekt główny</td><td>Szacowane koszty:

150 000</td><td>Realizator:

Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców I Pracodawców</td></tr>
<tr><td>Adresaci:

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto</td><td>Przewidywane źródła finansowania:

7.2 . RPO WZ

Środki własne</td><td>Czas realizacji:

2018 - 2020</td><td>Partnerzy:

lokalne firmy</td></tr>
<tr><td colspan="2">Opis i uzasadnienie

Celem przedsięwzięcia jest poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia przez aktywizację zawodową , zdobycie kwalifikacji, umiejętności i staże zawodowe organizowane u polickich przedsiębiorców.</td><td>Cel strategiczny 1.
Cel szczegółowy 1.1:
Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych.
Cel strategiczny 2
Cel szczegółowy 2.1.
Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm.

Cel szczegółowy 2.2.
Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy.</td><td>Wskaźniki

Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 30 osób
Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40.
Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10</td></tr>
<tr><td colspan="2">Projekty komplementarne:

1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9)
2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24)
3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19)

4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12).

5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).</td><td>Gotowość projektu do realizacji:

Projekt zostanie przygotowany w odpowiedzi na konkurs. Nie wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń.</td><td>Monitoring: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie z realizacji projektu.

Oddziaływanie:
Sfera społeczna
Sfera gospodarcza</td></tr>
</table>

Tytuł projektu: 6.Perspektywy – nowy zawód.	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 150 000	**Realizator:** Centrum Finansowe Słowińscy
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Osoby bezrobotne	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ/ Środki własne	**Czas realizacji:** 2018 - 2020	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Celem przedsięwzięcia jest poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez zatrudnienia przez aktywizację zawodową, zdobycie kwalifikacji, umiejętności i staże zawodowe w obszarze ubezpieczeniowym.		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** **Cel szczegółowy 2.1.** Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy	**Wskaźniki** Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 30 osób Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji:** Projekt zostanie przygotowany w odpowiedzi na konkurs. Nie wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń.	**Monitoring**: umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 7.Rewitalizacja społeczna przez zdobycie kwalifikacji w zawodach deficytowych	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 300 000	**Realizator:** Fundacja Port Jachtowy Trzebież
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2019 - 2021	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Przedmiotem projektu jest przygotowanie kadry do pracy w zawodach deficytowych w branży morskiej.		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** **Cel szczegółowy 2.1.** Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy	**Wskaźniki** Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 30 osób Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji:** Projekt zostanie przygotowany w odpowiedzi na konkurs. Nie wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń.	**Monitoring:** umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: **8.**Inkubator zawodów	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 400 000	**Realizator:** Stowarzyszenie na rzecz rozwój u Zespołu Szkół im I Łukasiewicza
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Osoby bezrobotne	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ / Środki własne	**Czas realizacji:** 2021 - 2022	**Partnerzy:** lokalne firmy/ OPS/PUP
Opis i uzasadnienie Realizacja projektu przewiduje organizację szkoleń zawodowych w zawodach: kucharz, technik chemii, hotelarz, doradztwo zawodowe oraz organizację staży zawodowych dla 40 osób		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** **Cel szczegółowy 2.1.** Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy	**Wskaźniki** Liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 40 osób Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 40. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu programu: 10
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji:** Projekt zostanie przygotowany w odpowiedzi na konkurs. Nie wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń.	**Monitoring:** umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 9.Na miarę potrzeb	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 100 000	**Realizator:** Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców I Pracodawców
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Osoby bezrobotne	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ / Środki własne	**Czas realizacji:** 2020 - 2022	**Partnerzy:** lokalne firmy/ OPS/PUP
Opis i uzasadnienie Przedmiotem projektu jest organizacja usług rozwojowych szkoleniowych dla przedsiębiorców, wspieranie rozwoju kwalifikacji pracowników zgodnie z potrzebami pracodawców.		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** **Cel szczegółowy 2.1.** Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy	**Wskaźniki** Liczba osób pracujących, włącznie z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą objętych: 100. Liczba mikro przedsiębiorców objętych wsparciem: 40. Liczba osób pracujących, które podwyższyły kwalifikację: 40. Liczba osób 50+, które podwyższyły kwalifikacje: 20. W tym osób z niepełnosprawnością: 2.
Projekty komplementarne: 1. Inkubator zawodów (8) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji:** Projekt zostanie przygotowany w odpowiedzi na konkurs. Nie wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń.	**Monitoring:**. Sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 10.Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 2 000 000	**Realizator:** Gmina Police
Adresaci: Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto.	**Przewidywane źródła finansowania:** 9.3.RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2019 - 2020	**Partnerzy:** Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”.
Opis i uzasadnienie Przedsięwzięcie ma umożliwić swobodne przedostawanie się jednostek pływających w kierunku ul. Dębowej, a w przyszłości umożliwić rozwój terenów pomiędzy mostem przy ul. Goleniowskiej i Dębowej. Jest to inwestycja strategiczna dla przyszłego rozwoju terenów Osiedle Stare Miasto. Celem projektu jest usprawnienie warunków przemieszczania się jednostek pływających po Łarpi, poprawa estetyzacji terenów przy ul. Goleniowskiej umożliwienie rozwoju nowych terenów rekreacyjnych przez umożliwienie komunikacji na drugą stronę Łarpii.		**Cel strategiczny 1** **Cel szczegółowy 1. 2.** Integracja społeczności lokalnej. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 1** Otwarcie miasta w kierunku Łarpi**.** **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki** Długość wybudowanej drogi wraz z infrastrukturą zewnętrzną – 100 m.
Projekty komplementarne: 1. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki (11). 2. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią (12). 3. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji (13). 4. Stare Miasto – nowa jakość (1).		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt w fazie koncepcji.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: 11. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 500 000	**Realizator:** Gmina Police
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.	**Przewidywane źródła finansowania:** 9.3. RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2020 - 2021	**Partnerzy:** Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”

Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto			
Opis i uzasadnienie Przedsięwzięcie ma umożliwić swobodne i bezpieczne przemieszczanie się rowerem po terenach wyspy Polickie Łąki. Wytyczenie i wybudowanie nowych ścieżek rowerowych na wałach przeciwpowodziowych ci przyczyni się do rozwoju możliwości aktywnego i bezpiecznego wypoczynku mieszkańców osiedla Stare Miasto. Powstanie inwestycji przyczyni się do promocji zdrowego trybu życia i kształtowania zachowań proekologicznych. poprawa i estetyzacja terenów wyspy Polickie Łąki stworzenie atrakcyjnego miejsca wypoczynku dla mieszkańców osiedla Stare Miasto promocja zdrowego i aktywnego trybu życia		**Cel strategiczny 1** **Cel szczegółowy 1. 2.** Integracja społeczności lokalnej. **Cel strategiczny 3:** Cel szczegółowy 1 Otwarcie miasta w kierunku Łarpi. **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki** liczba imprez rowerowych: 3 Liczba uczestników 300 Budowa ścieżki rowerowej na terenie wyspy Polickie Łąki o długości 2000 m.
Projekty komplementarne: 1. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10). 2. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią (12). 3. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji (13). 4. Stare Miasto – nowa jakość (1).		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt w fazie koncepcji.	**Monitoring:** Sprawozdanie z realizacji projektu, OT, protokoły odbioru. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: 12.Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 5 000 000	**Realizator:** Gmina Police
Adresaci: Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	**Przewidywane źródła finansowania:** 9.3. RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2019 -2020	**Partnerzy:** -

Opis i uzasadnienie	Cel strategiczny 1 **Cel szczegółowy 1. 2.** Integracja społeczności lokalnej. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 1** Otwarcie miasta w kierunku Łarpi. **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki** Powierzchnia zrewitalizowanego terenu 7000 m2 Długość zrewitalizowanej linii brzegowej – 230 m
Na terenie miasta Police w bezpośrednim sąsiedztwie starówki ze zrewitalizowaną zabudową zabytkową, nad rzeką Łarpią planuje się rozbudowę i zagospodarowanie terenów nadwodnych z miejscami cumowania kajaków, terenów atrakcyjnych przyrodniczo z dostępem do wody, połączonych ciągami pieszymi i rowerowymi wraz z miejscami rekreacji w sposób zapewniający integracyjne miejsca wypoczynku i rekreacji, organizacji wspólnych imprez zarówno dla najmłodszych jak i seniorów oraz połączenie z istniejącym szlakiem rowerowym do Polickiego Lapidarium zlokalizowanego w Parku Staromiejskim, szlakiem wodnym na rzece Łarpii i Przystani Miejskiej, Placu Chrobrego z zabytkową kaplicą pełniąca funkcję centrum informacji turystycznej. Zagospodarowanie terenu obejmuje linię brzegową o długości 230 m i 7 000 m2 powierzchni terenu, skomunikowanie zrewitalizowanej części miasta Przystani Miejskiej i nowo zainwestowanych terenów Starego Miasta tj. Placu Chrobrego i Parku Staromiejskiego oraz połączenie terenu ciągiem rowerowym, zorganizowanie wzdłuż ciągu komunikacyjnego nad rzeką Łarpią stref funkcjonalnych dla różnych grup wiekowych i społecznych, urządzenie małej architektury, rewaloryzacja brzegu, zapewnienie zorganizowanego dostępu do wody przez budowę pomostów wędkarskich, budowę tarasu rekreacyjnego i ciągu pieszego nad lustrem wody, rewaloryzację zieleni oraz budowę oświetlenia.		
Projekty komplementarne: 1. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10). 2. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki Łarpią (11). 3. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji (13). 4. Stare Miasto – nowa jakość (1).	**Gotowość projektu do realizacji:** Projekt gotowy do realizacji. Posiada dokumentację budowlaną, uzgodnienia.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: 13.Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji.	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 9 000 000	**Realizator:** Gmina Police
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.	**Przewidywane źródła finansowania:** 9.3. RPO WZ / Środki własne	**Czas realizacji:** 2021- 2022	**Partnerzy:** MOK, Biblioteka Miejska,

Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto			
Przebudowa z rozbudową budynku Biblioteki Miejskiej o projektowanej powierzchni użytkowej 1383,06 m2. Celem projektu jest udostępnienie budynku biblioteki dla innych funkcji kulturowych – projektowane są dwie niezależne sale (spotkania autorskie, wykłady, edukacja szkolna), przestronny hol wejściowy, który w założeniu może pełnić funkcję ekspozycji wystawienniczej z aranżacją przestrzeni wypoczynkowej zapewniającej dostęp do instalacji teletechnicznej. Przebudowa układu funkcjonalnego terenu zielonego przed budynkiem przez nawierzchnie utwardzone, schody zewnętrzne, murki oporowe, pergole, miejsca postojowe dla rowerów – uatrakcyjnienie terenu przestrzeni miejskiej, miejsce do ekspozycji plenerowych korespondujące z wnętrzem oraz nowoczesna atrakcyjna architektura budynku i zieleńca przed budynkiem, stanowić ma zachętę do wejścia do wnętrza sal bibliotecznych, form multimedialnych, czytelni audio, albo przebywać w atmosferze kultury, wystawy czy tylko po to aby podpiąć się pod wi-fi. Obecnie budynek jest w złym stanie technicznym. Elewacja frontowa zachowała cechy historycznej zabudowy kamienicznej – budynek jest jedynym pozostałym z zabudowy pierzejowej na szerokości Starego Rynku Polic od strony rzeki Łarpii (wschodniej). Teren inwestycji (zgodnie z ustaleniami MPZP) znajduje się w strefie WIII ograniczonej ochrony stanowisk archeologicznych, a sam budynek biblioteki znajduje się w ewidencji konserwatorskiej jako obiekt chroniony. .	**Cel strategiczny 1:** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki** Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które wzięły udział w projekcie: 300
Projekty komplementarne: 1. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10). 2. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki Łarpią (11). 3. Stare Miasto – nowa jakość (1). 4. Budowa terenów rekreacyjnych nad Łarpią (10). 5. Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny (18).	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt gotowy do realizacji. Posiada dokumentację budowlaną, uzgodnienia.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu **Oddziaływanie:** **Sfera społeczna** **Sfera gospodarcza** **Sfera przestrzenna**

Tytuł projektu: 14.Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, komunalnych na terenie osiedla Stare Miasto w Policach	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 1 200 000	**Realizator:** Gmina Police
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** 9.3. RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2019 - 2020	**Partnerzy:**

Opis i uzasadnienie Na terenie Starego Miasta przewiduje się termomodernizacji 5 budynków mieszkalnych, wielorodzinnych. Budynki mieszczą się przy ulicach: Asfaltowa 6, Starzyńskiego 5, Starzyńskiego 6, Wojska Polskiego 51 i Kościuszki 16. Zakres rzeczowy planowanego przedsięwzięcia budowlanego obejmuje m.in. : dociepleń ścian zewnętrznych wraz z wykonaniem kolorystyki, wykonanie izolacji cieplnej stropodachu, wymianę stolarki okiennej, wymianę stolarki drzwiowej. .	**Cel szczegółowy 3.3.** Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.	**Wskaźniki** liczba budynków poddanych głębokiej modernizacji - 5 zmniejszenie emisji C02; zmniejszenie zużycia energii końcowej
Projekty komplementarne: 1. Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnotowych na terenie Osiedla Stare Miasto. (15). 2. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, komunalnych na terenie osiedla Stare Miasto w Policach (14). 3. Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny (18).	**Gotowość projektu do realizacji:** Projekt gotowy do realizacji. Posiada dokumentację budowlaną, uzgodnienia.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: 15.Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnotowych na terenie Osiedla Stare Miasto.	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 3 500 000	**Realizator:** Wspólnota Mieszkaniowa
Adresaci: Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** POIŚ/ środki własne 9,3. RPO WZ/środki własne	**Czas realizacji:** 2019 - 2020	**Partnerzy:** -
Opis i uzasadnienie Przedmiotem projektu jest termomodernizacja, wymiana izolacji cieplnej stropodach, stolarki okienne i drzwiowej 10 budynków zlokalizowanych w centrum Starego Miasta, przy ul. Wojska Polskiego, Grunwaldzkiej, Konopnickiej, Kościuszki i Sikorskiego.		**Cel szczegółowy 3.3.** Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.	**Wskaźniki** liczba budynków poddanych głębokiej modernizacji - 10 zmniejszenie emisji C02; zmniejszenie zużycia energii końcowej.

Projekty komplementarne 1. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych (16). 2. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, komunalnych na terenie osiedla Stare Miasto w Policach (14). 3. Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny (18).	**Gotowość projektu do realizacji** Projekt na etapie uzgodnień.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: 16.Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 300 000	**Realizator:** Spółdzielnia Mieszkaniowa Odra
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** POIŚ/ środki własne	**Czas realizacji:** 2021- 2022	**Partnerzy:** -
Opis i uzasadnienie W wyniku przeprowadzonej analizy dla działań w zakresie mieszkalnictwa wyznaczono obszarze projektu zintegrowanego 6 budynków przeznaczonych do renowacji. W obszarze Stare Miasta 6 wielorodzinnych budynków mieszkalnych należy do Spółdzielni Odra. Działania obejmą renowację wraz z termomodernizacją 6 wielorodzinnych budynków mieszkalnych. Budynki wskazane do działań w zakresie mieszkalnictwa obejmują obiekty wybudowane w latach sześćdziesiątych XX wieku. Zakres planowanych działań obejmie ulice: Rycerska 5-7, Wojska Polskiego 44-44a, 58-62, Kołłątaja 2 i 4. Budynki zamieszkują 342 osoby. Działania renowacyjne obejmą: remont dachów, wykonanie elewacji zewnętrznej z termomodernizacją, wykonanie stolarki okiennej i drzwiowej, wymianę instalacji technicznych budynków, remont klatek schodowych, korytarzy wewnętrznych, wejść i elementów konstrukcji		**Cel szczegółowy 3.3.** Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.	**Wskaźniki** liczba budynków poddanych głębokiej modernizacji - 5 zmniejszenie emisji C02; zmniejszenie zużycia energii końcowej. zmniejszenie zużycia energii końcowej.
Projekty komplementarne: 1. Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnotowych na terenie Osiedla Stare Miasto. (15). 2. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, komunalnych na terenie osiedla Stare Miasto w Policach (14). 3. Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny (18).		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt na etapie uzgodnień.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera przestrzenna

Tytuł projektu:	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 500 000	**Realizator:**

17.Rozbudowa i adaptacja budynku na cele usługowe, społeczne i mieszkaniowe.			Centrum Finansowe Słowińscy
Adresaci: Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2019-2020	**Partnerzy:** Organizacje pozarządowe
Opis i uzasadnienie W ramach przedsięwzięcia przewidziano rozbudowę budynku i jego adaptację na cele usługowe i mieszkaniowe wraz z termomodernizacją. W budynku przewiduje się lokale przeznaczone na działalność edukacyjną i kulturalną.		**Cel strategiczny 1.** **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel strategiczny 2** **Cel szczegółowy 2.1.** Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy	**Wskaźniki**
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt w fazie koncepcji.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 18.Adaptacja powojskowego bunkra na cele kulturalne	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 500 000	**Realizator:** Gmina Police
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto, organizacje pozarządowe	**Przewidywane źródła finansowania:** 9.3. RPO WZ/środki własne	**Czas realizacji:** 2019-2020	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.

Opis i uzasadnienie	Cel strategiczny:	Wskaźniki
Adaptacja obiektu na cele zaplecza kulturalnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz zapobiegania zjawiskom wykluczenia społecznego. Bunkier z zewnątrz jest bardzo zaniedbany. W ramach projektu przewiduje się organizację warsztatów sztuki miejskiej i graffiti. Planuje się odnowienie elewacji i wykorzystanie jej do celów promujących Stare Miasto przez wykonanie murala/ graffiti. Obiekt z zewnątrz jest bardzo zaniedbany, co dodatkowo wpływa na ponure i przygnębiające odbieranie otoczenia, mimo usytuowania w pobliżu Parku Staromiejskiego i XIX wiecznego Kościoła Mariackiego stanowiących cel turystyczny. W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się odnowienie elewacji, która obecnie pogłębia przygnębiający odbiór otoczenia, niewielką przebudowę części zewnętrznej (wejście) i wnętrza budynku. W szczególności planuje się wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, wykonanie atrakcyjnej wizualnie elewacji obiektu, wymianę instalacji elektrycznej, wodno- kanalizacyjnej, instalację systemu wentylacji z recyrkulacją powietrza, przebudowę i wydzielenie pomieszczeń, pozbawienie barier architektonicznych. Przed obiektem zostanie wykonane utwardzenie terenu i jego zagospodarowanie z zachowaniem potrzeb os. starszych i niepełnosprawnych. Powierzchnia użytkowa obiektu wynosi 606 m2. Ze względu na charakter obiektu – czynny bunkier przeciwlotniczy na wypadek wojny nie jest możliwa całkowita jego przebudowa i dostosowanie do nieograniczonego pobytu ludzi. Jednak możliwe jest jego wykorzystanie na cele kulturalne. Obiekt z zewnątrz jest bardzo zaniedbany, co dodatkowo wpływa na ponure i przygnębiające odbieranie otoczenia, mimo usytuowania w pobliżu Parku Staromiejskiego i XIX wiecznego Kościoła Mariackiego stanowiących cel turystyczny. W ramach realizacji przedsięwzięcia planuje się odnowienie elewacji, która obecnie pogłębia przygnębiający odbiór otoczenia, niewielką przebudowę części zewnętrznej (wejście) i wnętrza budynku. W szczególności planuje się wykonanie izolacji przeciwwilgociowej, wykonanie atrakcyjnej wizualnie elewacji obiektu, wymianę instalacji elektrycznej, wodno- kanalizacyjnej, instalację systemu wentylacji z recyrkulacją powietrza, przebudowę i wydzielenie pomieszczeń, pozbawienie barier architektonicznych. Przed obiektem zostanie wykonane utwardzenie terenu i jego zagospodarowanie z zachowaniem potrzeb os. starszych i niepełnosprawnych.	Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 3.2**. Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	Powierzchnia obiektu – 662 m2 Adaptacja obiektu na cele zaplecza kulturalnego dzieci i młodzieży oraz osób starszych ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz zapobiegania zjawiskom wykluczenia społecznego. – szt. 1

Projekty komplementarne: 1. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10). 2. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki Łarpią (11). 3. Stare Miasto – nowa jakość (1). 4. Budowa terenów rekreacyjnych nad Łarpią (10).	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt w fazie koncepcji.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 19.Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 200 000	**Realizator:** ZGKiM
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** Środki własne	**Czas realizacji:** 2019-2020	**Partnerzy:** -
Opis i uzasadnienie W ramach projektu 20 lokali na terenie Starego Miasta zostanie przebudowanych w celu ich wyposażenia w łazienki.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel szczegółowy 3.3.** Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost	**Wskaźniki** Liczba lokali doposażonych w węzeł sanitarny - 20

	odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.	
Projekty komplementarne: 1. Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnotowych na terenie Osiedla Stare Miasto. (15). 2. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, komunalnych na terenie osiedla Stare Miasto w Policach (14). 3. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych (16).	**Gotowość projektu do realizacji** Projekt w trakcie realizacji	**Monitoring**: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu: 20.Aktywizacja mieszkańców Starego Miasta poprzez stworzenie oferty aktywnego spędzania wolnego czasu	**Projekt główny**	**Szacowane koszty:** 100 000	**Realizator:** OSIR/ Stowarzyszenie BRAS
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ/środki własne	**Czas realizacji:** 2019	**Partnerzy:** .
Opis i uzasadnienie Projekt swym zakresem spowoduje znaczne poszerzenie możliwości spędzania wolnego czasu, co w konsekwencji skutkować będzie wzrostem zainteresowania proponowanymi formami aktywnej rekreacji przy jednoczesnej minimalizacji ryzyka wynikającego z niebezpiecznych zachowań. Uzupełnienie oferty rekreacyjnej Miejskiej Przystani Żeglarskiej w Policach oraz udostępnienie zakupionego sprzętu mieszkańcom Starego Miasta oraz Gminy ma na celu integrację środowisk, wyrównanie szans, a co za tym idzie zapobieganie zjawiskom patologicznym na tym terenie.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1**: Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych.	**Wskaźniki** Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które biorą udział 100. Liczba nowych ofert spędzania czasu wolnego: 3

	Cel strategiczny 3: **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	
Projekty komplementarne: 1. Stare Miasto – nowa jakość (1). 2. Po drugiej stronie Łarpii – Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych. (10) 3. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki. (11) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią. (12)	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt nie wymaga uzyskania szczególnych pozwoleń. Zostanie złożony w odpowiedzi na konkurs.	Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które biorą udział 100. Liczba nowych ofert spędzania czasu wolnego: 3 **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu: 21. Zagospodarowanie terenu zewnętrznego Zespołu Szkół nr 1 w Policach	**Projekt** uzupełniający	**Szacowane koszty:** 750 000	**Realizator:** OPS
Adresaci: mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** Środki własne	**Czas realizacji:** 2023	**Partnerzy:**

Opis i uzasadnienie	Cel strategiczny:	Wskaźniki
Dostosowanie do potrzeb dzieci najmłodszych klas szkoły podstawowej Zespół Szkół nr 1 w Policach im. Orła Białego terenów przyszkolnych. Zakres projektu obejmuje: - wykonanie spowalniacza ruchu po stronie wschodniej budynku szkoły - likwidację komory zsypowej oraz luku wciągnika z dostępem do pomieszczeń piwnicznych – pozyskanie powierzchni na plac wielofunkcyjny – tzw. Miasteczko rowerowe – plac krótkotrwałego postoju - przebudowa istniejącej bramy wjazdowej znajdującej się w sąsiedztwie stacji rozdzielczej N/N - wykonanie placu zabaw dla najmłodszych dzieci na terenie niezagospodarowanym od strony ulicy Wojska Polskiego - wykonanie piłkochwytu po stronie wschodniej boiska szkolnego, zabezpieczającego plac zabaw dzieci najmłodszych - wykonanie zatoki autobusowej – dla autobusów obsługujących szkołę – basen, wycieczki szkolne – przy ulicy Wojska Polskiego - zagospodarowanie zieleńca przy boisku szkolnym na potrzeby rekreacji dzieci starszych - przebudowa nawierzchni utwardzonych - wykonanie instalacji monitoringu dla boiska placu zabaw i terenu rekreacji młodzieży	Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	Doposażenie placu zabaw przy ZS nr 1 w Policach
Projekty komplementarne: 1. Stare Miasto – nowa jakość (1). 2. Po drugiej stronie Łarpii – Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych. (10) 3. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki. (11) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią. (12)	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt w fazie koncepcji.	**Monitoring**: OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera przestrzenna

Tytuł projektu:	Projekt uzupełniający	Szacowane koszty:	Realizator:
22. Wyposażenie terenu Parku Staromiejskiego w urządzenia sportowe		30 000	Rada Osiedla nr 2 – Stare Miasto
Adresaci:	**Przewidywane źródła finansowania:**	**Czas realizacji:** 2017 - 2018	**Partnerzy:**

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	Budżet obywatelski		Mieszkańcy Starego Miasta
Zakres projektu obejmuje „uruchomienie" terenu parku jako dobrze funkcjonującej przestrzeni wypoczynku, sportu i rekreacji dla mieszkańców Polic przyjezdnych. Urządzenia sportowe (biegacz, drabinka, ławka, orbiterek, podciąg nóg, prasa nożna, wahadło jednostronne, wioślarz, wyciąg górny, wyciskanie siedząc) służyć będą promocji aktywnego życia lokalnej społeczności.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki:** zrehabilitowane zostanie 80 m2 powstanie 14 obiektów małej architektury zrewitalizowany obszar 0,1 ha ilość osób korzystających 2000 osób
Projekty komplementarne 1.Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście (22). 2. Stare Miasto – nowa jakość (1). 3. Po drugiej stronie Łarpii – Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych. (10). 4. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki. (11). 5. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią. (12)		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt jest gotowy do realizacji	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: 23. Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście	**Projekt uzupełniający**	**Szacowane koszty:** 50 000	**Realizator:** Rada Osiedla Nr 2 – Stare Miasto

Adresaci:	Przewidywane źródła finansowania:	Czas realizacji:	Partnerzy:
Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	RPO WZ Środki własne	2018 - 2022	lokalne firmy i organizacje pozarządowe/ OPS/MOK/SP
Opis i uzasadnienie Od roku 2016 na terenie Starego Miasta organizowany jest festyn społeczności lokalnej Dzień Sąsiada. W ramach kontynuacji integrowania społeczności lokalne przewiduje się realizację kolejnych edycji festynu, wzbogaconego o organizację warsztatów Działania jakie podjęto: zabawy dla dzieci, konkursy, wspólne grillowanie. Jest to kontynuacja działań mająca sprzyjać integracji mieszkańców obszaru Stare Miasto. Przewiduje się zajęcia z logopedą oraz pielęgniarką środowiskową, warsztaty dla dzieci (gry podwórkowe) Środki własne/ środki prywatne/ partnerstwo z podmiotami społeczno – gospodarczymi.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych.	**Wskaźniki** Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, które wzięły udział w projekcie: 3000 Liczba osób która wzięła udział w poszczególnych warsztatach - 300
Projekty komplementarne 1. Wyposażenie terenu Parku Staromiejskiego w urządzenia sportowe (22) 2. Stare Miasto – nowa jakość (1). 3. 3. Po drugiej stronie Łarpii – Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych. (10). 4. 4. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki. (11). 5. 5. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią. (12)		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt nie wymaga szczególnych pozwoleń. Jest gotowy do realizacji.	**Monitoring:** Sprawozdanie z realizacji **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu:	Projekt uzupełniający	Szacowane koszty:	Realizator:
24.Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień		300 000	Fundacja Renesans
Adresaci:	**Przewidywane źródła finansowania:**	**Czas realizacji:** 2019 - 2020	**Partnerzy:**

Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	RPO WZ Środki własne		lokalne firmy i organizacje pozarządowe, RO NR 2
Opis i uzasadnienie W ramach projektu zaplanowano działania z zakresu animacji społeczności lokalnej oraz realizację programu profilaktyki uzależnień, która dostarcza wiedzy o środkach psychoaktywnych i skutkach ich zażywania, uczy konstruktywnych zachowań w kontaktach z ludźmi, przyjemne zabawy bez środków uzależniających. Poradnictwo dla dzieci i rodziców. Poradnictwo prawne. (Siedem kroków, Zanim nie jest za późno, Zanim spróbujesz Tak czy nie).		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych.	**Wskaźniki** Liczba osób korzystających z doradztwa prawnego: 30 Liczba osób korzystająca z doradztwa w zakresie profilaktyki uzależnień – 30 Liczba działań z zakresu animacji społeczności lokalnej – 3
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt nie wymaga uzyskania szczególnych pozwoleń. Zostanie złożony w odpowiedzi na konkurs.	**Monitoring:** sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

Tytuł projektu: 25.Polickie Muzeum Miejskie	**Projekt uzupełniający**	**Szacowane koszty:** 100 000	**Realizator:** Stowarzyszenie Przyjaciół Ziemi Polickiej Skarb
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.	**Przewidywane źródła finansowania:** 9.3. RPO WZ / środki własne Środki własne	**Czas realizacji:** 2019 - 2020	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.

Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto			
Opis i uzasadnienie Zagospodarowanie przejścia podziemnego na organizację Muzeum Ziemi Polickiej oraz wyposażenie w gabloty wystawiennicze, elementy prezentacji wystawienniczych i multimedialnych.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki:** Liczba zrehabilitowanych powierzchni przeznaczonych na cele społeczne i kulturalne. 1
Projekty komplementarne 1. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12) 2. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji.(13) 3. Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście (23). 4. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10). 5. Historia nad rzeką		**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt jest gotowy do realizacji.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: **26.Historia nad rzeką**	**Projekt uzupełniający**	**Szacowane koszty:** 100 000	**Realizator:** Stowarzyszenie Skarb
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2019 - 2020	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.

Opis i uzasadnienie Cykl 3 dużych imprez o charakterze historycznym organizowanych na terenie Starego Miasta skierowanych do różnych grup wiekowych.	**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.2**: Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki** Udział mieszkańców Starego Miasta w imprezach – 500 osób
Projekty komplementarne 1. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12) 2. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji.(13) 3. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt jest w fazie koncepcji. Nie wymaga uzyskania szczególnych pozwoleń.	**Monitoring:** sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu: **27.Kultura nad rzeką**	**Projekt uzupełniający**	**Szacowane koszty:** 100 000	**Realizator:** Biblioteka Miejska
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2022	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Organizacja cyklu 5 imprez promujących czytelnictwo („Uwolnij książkę! Weź przeczytaj, podaj dalej”), organizacja spotkań z inspirującymi ludźmi, organizacja spotkań dla różnych grup wiekowych na terenie Starego Miasta, budowanie oferty spędzania czasu wolnego.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** **Cel szczegółowy 3.2.** Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki** Łączna liczba osób która wzięła udział w poszczególnych imprezach - 500

Projekty komplementarne 1. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12) 2. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji.(13) 3. Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście (23). 4. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).	**Gotowość projektu do realizacji** Projekt jest w fazie koncepcji. Nie wymaga uzyskania szczególnych pozwoleń.	**Monitoring:** Sprawozdanie z realizacji projektu **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu: **28. Kolorowe podwórka**	**Projekt główny**/uzupełniający	**Szacowane koszty:** 100 000	**Realizator:** Wspólnoty mieszkaniowe
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** Środki własne	**Czas realizacji:** 2018 - 2019	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Zagospodarowanie 5 podwórek na terenie Starego Miasta		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych. **Cel strategiczny 3:** Cel szczegółowy 3.2. Rozwój funkcjonalnych przestrzeni	**Wskaźniki** Liczba zagospodarowanych przestrzeni publicznych – 5 Powierzchnia zagospodarowanych trenów – 2000 m2

Projekty komplementarne: 1. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12) 2. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji.(13) 3. Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście (23). 4. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10). 5. Poprawa efektywności energetycznej budynków wspólnotowych na terenie Osiedla Stare Miasto. (15). 6. Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, komunalnych na terenie osiedla Stare Miasto w Policach (14). 7.Przebudowa lokali komunalnych przez wyposażenie w węzeł sanitarny (18).	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt jest w fazie koncepcji.	**Monitoring:** OT, protokoły odbioru, sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera przestrzenna

Tytuł projektu: **29. Poznaj Stare Miasto**	**Projekt główny**/uzupełniający	**Szacowane koszty:** 50 000	**Realizator:** Stowarzyszenie Ekologiczne „Łarpia”
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2018 - 2019	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.
Opis i uzasadnienie Zakres przedsięwzięcia obejmuje stworzenie oferty spędzania czasu wolnego dla mieszkańców Starego Miasta, poznanie przez mieszkańców Osiedla Stare Miasto walorów krajobrazowych oraz ciekawych miejsc na terenie gminy Police, promocja turystyki rowerowej i pieszej, promocja zdrowego trybu życia, poszerzanie wiedzy z wielu dziedzin (przy okazji zwiedzania ciekawych miejsc), organizacja wycieczek rowerowych, spacerów, warsztatów i spotkań.		**Cel strategiczny:** Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.2:** Integracja społeczności lokalnych.	**Wskaźniki** Liczba osób zagrożonych wykluczeniem społecznym które wzięły udział w programie: 300

Projekty komplementarne: 1. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12) 2. Przebudowa zabytkowego budynku Biblioteki Miejskiej w celu stworzenia Centrum kultury słowa i inspiracji.(13) 3. Zintegrowanie wspólnot sąsiedzkich społeczności lokalnej – integracja wielopokoleniowa – Dzień Sąsiada na Starym Mieście (23). 4. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10). 5. Budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki. (11)	**Gotowość projektu do realizacji.** Projekt jest gotowy do realizacji.	**Monitoring:** Sprawozdanie z realizacji projektu **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu: **30. Opiekun nieformalny**	**Projekt główny**/uzupełniający	**Szacowane koszty:** 300 000	**Realizator:** Stowarzyszenie Hospicjum Królowej Apostołów w Policach
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** RPO WZ Środki własne	**Czas realizacji:** 2020 - 2021	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.

Opis i uzasadnienie	Cel strategiczny:	Wskaźniki
Przedmiotem projektu jest organizacja usług opiekuńczych i asystenckich w miejscu zamieszkania osób starszych niesamodzielnych i niepełnosprawnych, wsparcie edukacyjne i doradcze opiekunów nieformalnych obejmujące m.in. zorganizowanie szkolenia /kursu podnoszącego kwalifikacje i umiejętności opiekunów faktycznie realizujących usługi opiekuńcze, organizacja indywidualnego poradnictwa, , pomoc w „zarządzaniu" opieką, organizacja wolontariatu, wsparcie w powrocie na rynek pracy opiekunów nieformalnych.	Ograniczenie negatywnych zjawisk społecznych **Cel szczegółowy 1.1:** Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych. **Cel szczegółowy 2.2.** Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy.	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy lub uczestniczących w kształceniu: 30 osób. Liczba osób objętych stażem: 30 osób. Liczba osób które po zakończeniu programu podjęły pracę: 10.
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24)	**Gotowość projektu do realizacji** Projekt jest gotowy do realizacji. Nie wymaga szczególnych pozwoleń. Zostanie złożony w odpowiedzi na konkurs.	**Monitoring:** Sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna

Tytuł projektu:	Projekt **główny**/uzupełniający	Szacowane koszty:	Realizator:
Aktywizacja osób bezrobotnych – nowy zawód: dziennikarz i operator kamery.		200 000	„TV-Presto" producent i wydawca programu lokalnego pod nazwą „Telewizja Police"
Adresaci: Osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Mieszkańcy Osiedla Stare Miasto	**Przewidywane źródła finansowania:** 6.5. RPO WZ/ środki własne	**Czas realizacji:** 2018 - 2020	**Partnerzy:** lokalne firmy i organizacje pozarządowe.

Opis i uzasadnienie	Cel strategiczny:	Wskaźniki
Aktywizacja osób pozostających bez pracy poprzez zdobycie kwalifikacji do wykonywania zawodu dziennikarza i operatora kamery w trakcie trwania stażu zawodowego na obszarze rewitalizowanym. Nauka współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na obszarze objętym rewitalizacją oraz z Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Stowarzyszeniem Ekologicznym Łarpia w celu ochrony środowiska i terenów znajdujących się w sąsiedztwie rzeki Łarpi. .		liczba osób, które zdobyły doświadczenie zawodowe przez staże: 20 osób. Liczba osób, które nabyły kwalifikacje po zakończeniu programu: 15 osób. Liczba osób, które podjęły zatrudnienie po zakończeniu stażu: 10 osób
Projekty komplementarne: 1. Na miarę potrzeb. Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców. (9) 2. Program aktywizacji społecznej, doradztwo prawne i profilaktyka uzależnień. (24) 3. Przebudowa lokali komunalnych przez doposażenie w węzeł sanitarny. (19) 4. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią.(12). 5. Po drugiej stronie Łarpii - Budowa mostu przy ul. Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych (10).	**Gotowość projektu do realizacji** Projekt zostanie przygotowany w odpowiedzi na konkurs. Nie wymaga uzyskania dodatkowych pozwoleń.	**Monitoring** umowy stażowe, certyfikaty, umowy o pracę. Sprawozdanie z realizacji projektu. **Oddziaływanie:** Sfera społeczna Sfera gospodarcza

8 ZGODNOŚĆ PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PLANISTYCZNYMI.

Program Rewitalizacji dla Gminy Police jest spójny z celami i kierunkami rozwoju określonymi w dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy Police. Program Rewitalizacji precyzuje potrzeby oraz wskazuje zapisy sformułowane na poziomie priorytetów oraz celów dokumentów programowych przez planowanie konkretnych przedsięwzięć w poszczególnych sferach życia mieszkańców. Podstawowym dokumentem na którym opiera się potrzeba przygotowania i wdrożenia Programu Rewitalizacji jest Strategia Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020. Priorytety i cele określone w strategii uzasadniają potrzebę podęcia działań rewitalizacyjnych. Program Rewitalizacji stanowi dokument operacyjny uszczegóławiający zapisy sformułowane w strategii na poziomie priorytetów i celów.

Strategia Rozwoju dla Gminy Police do 2020 roku.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju dla Gminy Police do 2020 roku, misja gminy przedstawia się następująco:

Gmina Police to przestrzeń, możliwości, przyjazne środowisko - tu warto żyć i inwestować.

Strategia Rozwoju wyróżnia 4 priorytety rozszerzone na cele strategiczne gminy:

Priorytet 1 Poprawa konkurencyjności Gminy Police

Priorytet 2 Trwały rozwój gospodarczy

Priorytet 3 Poprawa jakości życia mieszkańców

Priorytet 4 Zachowanie, ochrona i wykorzystanie walorów środowiska naturalnego

Program Rewitalizacji jest spójny ze Strategią Rozwoju dla Gminy Police a przedsięwzięcia w nim wskazane stanowią jego uszczegółowienie.

W ramach priorytetu I jako cele strategiczne wyznaczono rozwój infrastruktury komunalnej i zrównoważony rozwój przestrzenny.

Tematyka priorytetu odnosi się do walorów przyrodniczych, urbanistycznych, kształtowania wizerunku gminy, oraz podnoszenia standardów zarządzania przestrzenią publiczną. Jednym z podstawowych problemów gminy jest deficyt zasobów mieszkaniowych. W związku z ograniczonym budżetem konieczne jest poszukiwanie dodatkowych środków finansowych na realizację zróżnicowanego budownictwa odpowiadającego potrzebom mieszkańców, w tym budownictwa komunalnego i socjalnego. Problemem jest stan techniczny i jakość zasobów gminnych komunalnych oraz niska efektywność energetyczna budynków, brak toalet w mieszkaniach komunalnych. Cele i działania określone w programie rewitalizacji bezpośrednio wpisują się w Priorytet I Strategii Rozwoju Gminy Police do roku 2020 wskazując takie działania jak: modernizacja zasobów mieszkaniowych, poprawa jakości terenów publicznych, zagospodarowanie przestrzeni publicznych, termomodernizacja wraz z wyposażeniem mieszkań w budynkach komunalnych w węzeł sanitarny.

Przedsięwzięcia wskazane w Programie Rewitalizacji są spójne z priorytetem II Strategii Rozwoju. Jako cel strategiczny wyróżniono dywersyfikację gospodarczą gminy. Przedsięwzięcia w ramach priorytetu powinny zostać skierowane na kreowanie nowoczesnej i zrównoważonej gospodarki, gminy otwartej na inwestorów, partnerów gospodarczych i turystów oraz stymulowanie rozwoju gminy jako ośrodka o znaczeniu ponadlokalnym. Podstawą dla rozwoju gospodarczego jest budowa i modernizacja infrastruktury mającej na celu wykorzystanie potencjału turystycznego oraz zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gminy. Jednym z najistotniejszych problemów gminy Police jest bezrobocie. Małe i średnie przedsiębiorstwa zaczynają odgrywać coraz większą rolę w gospodarce narodowej stanowiąc źródło wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy. Realizacja działań w zakresie rozwoju gospodarczego podyktowana jest koniecznością stworzenia warunków dla wzrostu przedsiębiorczości, rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw oraz poprawy ich konkurencyjności na rynku europejskim. Podejmowane działania służyć mają ożywieniu gospodarczemu, wzrostowi zatrudnienia i tworzeniu przyjaznych warunków zarówno dla rozwoju przedsiębiorczości jak i przyciągania inwestorów zewnętrznych. Realizacja działań w zakresie wspierania rozwoju gospodarczego nierozerwalnie wiąże się z działaniami podejmowanymi w zakresie rozwoju infrastruktury technicznej oraz w zakresie rozwoju zasobów ludzkich.

W realizację Priorytetu II wpisują się przedsięwzięcia Programu Rewitalizacji ukierunkowane na samozatrudnienie, szkolenia zawodowe zwiększające szanse na rynku pracy i obniżające poziom bezrobocia, zagospodarowanie terenów rekreacyjnych nad Łarpią, rozwój podmiotów gospodarczych przez inwestycje i tworzenie nowych miejsc pracy, projekty PUP, organizacji pozarządowych (m.in. Perspektywy – nowy zawód Centrum finansowe Słowińscy, Droga do aktywności zawodowej Polickie Stowarzyszenie Przedsiębiorców i Pracodawców, Inkubator zawodów Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Zespołu Szkół im. I. Łukasiewicza, Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych – PUP)

W ramach priorytetu III jako cele strategiczne wytyczono dostęp do atrakcyjnej oferty sportowo – rekreacyjnej, zapobieganie wykluczeniu społecznemu i wspieranie aktywności lokalnej.

Mieszkańcy gminy są najważniejszym adresatem działań samorządu. Podstawowym zadaniem władz lokalnych jest podnoszenie jakości życia członków lokalnej wspólnoty. Proponowane w ramach priorytetu przedsięwzięcia są związane z ustawowymi kompetencjami władz lokalnych, jednak powodzenie wielu zadań i inicjatyw może zostać ułatwione i rozszerzone przez wsparcie ze strony organizacji społecznych i gospodarczych.

Działania podejmowane w ramach Projektu Zintegrowanego odnoszącego się do obszaru najbardziej kryzysowego są ukierunkowane na zaspokajanie potrzeb mieszkańców oraz stworzenie możliwości dla rozwoju indywidualnego, podnoszenia poziomu życia, zapewnienia dostępu do wiedzy, informacji, aktywnych form wypoczynku, oferty kulturalnej i sportowej. Wspieranie działań organizacji pozarządowych na rzecz ochrony zdrowia, rozwoju zasobów ludzkich, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, tworzenia równych szans, zapobiegania zjawiskom bezrobocia, aktywizacji środowisk dziecięcych i młodzieżowych pozwoli na wzmocnienie lokalnych więzi i integracji środowisk. Bogata oferta organizacji pozarządowych na polu oświaty zapełnia luki instytucjonalne i systemowe, obejmując grupy środowiskowe, rozwiązując specyficzne problemy, uzupełniając działania podejmowane przez samorząd i placówki wychowawcze.

Cele strategiczne priorytetu IV Strategii odnoszą się bezpośrednio do rewitalizacji -rewitalizacja i ochrona walorów przyrodniczych oraz krajobrazowych gminy i zagospodarowanie terenów zielonych. Tereny zieleni w dużej mierze stanowią o komforcie życia mieszkańców. Pełnią funkcje estetyczne, rekreacyjne i zdrowotne. Bliskość i dostępność do terenów zieleni ma istotne znaczenie dla podnoszenia jakości życia mieszkańców tworzenia przyjaznego otoczenia dla życia, pracy i odpoczynku.

Program Rewitalizacji wpisuje się w Priorytet IV Strategii Rozwoju Gminy Police przez zagospodarowanie terenów rekreacyjnych, odwrócenie miasta w kierunku rzeki Łarpii, tj. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Łarpią, budowa mostu przy ulicy Goleniowskiej celem udostępnienia terenów rekreacyjnych, budowa ścieżek rowerowych na terenie wyspy Polickie Łąki

Priorytety i cele Strategii Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020 będą realizowane przez zapisanie w Programie Rewitalizacji odpowiednich przedsięwzięć i projektów obejmujących działania ukierunkowane m.in. na niwelowanie istniejących negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, wykluczenia społecznego, przestępczości czy niskiego poziomu kapitału społecznego, tj. Stare Miasto – nowa jakość, aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych, rewitalizacja społeczna przez zdobycie kwalifikacji zawodowych itp.

Program Rewitalizacji dla Gminy Police dotyczy fragmentu miasta (obszaru rewitalizacji) i jest uszczegółowieniem zapisów „Strategii Rozwoju dla Gminy Police do roku 2020" w zakresie planowanych do realizacji projektów rewitalizacyjnych. PR realizuje cele i kierunki strategii gminy i

stanowi w polityce miejskiej podstawę koordynacji oraz podejmowania wszelkich działań rewitalizacyjnych.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Możliwość gospodarczego rozwoju koniecznego dla poprawy warunków życia mieszkańców stwarzają: dogodne położenie geograficzne, zasoby przyrodnicze, infrastruktura produkcyjna, społeczna i techniczna oraz zasoby siły roboczej. Możliwości rozwoju determinowane są koniecznością dostosowania trendów rozwojowych poszczególnych funkcji gospodarczych, poprawą stanu środowiska przyrodniczego, poprawą i ochroną warunków życia mieszkańców. Program Rewitalizacji jest spójny ze Studium Uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie dążenia do rozwiązania głównych problemów rozwoju, w tym: m.in.: poprawienie standardu życia mieszkańców w zakresie infrastruktury społecznej, techniczne oraz ochrona unikatowych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego, minimalizacji bezrobocia, tworzenia warunków dla rozwoju msp, integrowanie działań lokalnych społeczności, organizacji pozarządowych w zaspokajaniu potrzeb społecznych.

Zdefiniowane w studium cele i kierunki rozwoju przestrzennego miasta powinny umożliwić skuteczne prowadzenie polityki rozwoju: przestrzennego, programowego, społecznego, środowiskowego, gospodarczego, kulturalnego i technicznego, zachowując jednocześnie cechy i zasady zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Cele Programu Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 znajdują potwierdzenie w wyznaczonych w studium kierunkach zmian struktury przestrzennej miasta. Tym samym dokument stanowi uszczegółowienie zapisów studium.

Plany zagospodarowania przestrzennego.

Projekty ujęte w Lokalnym Programie Rewitalizacji są zgodne z ustaleniami Planów Zagospodarowania Przestrzennego dla Miasta Police. Na obszarze Starego Miasta obowiązują następujące plany:

1. miasto Police - plan "Asfaltowa" - Uchwała nr LV/328/98 Rady Miejskiej w Policach z dn. 18.06.1998r. w sprawie zmiany miejscowego planu szczegółowego zagospodarowania przestrzennego miasta Police w rejonie ul. Asfaltowej. (Dz. Urz. Woj. Szczecińskiego, Nr 17, Poz. 124 z 25 lipca 1998r.) Stan prawny uchwały: obowiązująca, w części zmieniona uchwałą pn. „Palmowa”.

2. miasto Police - plan "Police Wschód" - Uchwała nr XXXIX/301/01 Rady Miejskiej w Policach z dn. 26.06.2001r. w sprawie zmian w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego miasta Police, dla obszaru położonego na południe od ulic: Grunwaldzka, Goleniowska i na wschód od linii

kolejowej Szczecin-Trzebież, tzw. „Police-Wschód”. (Dz. Urz. Woj. zachodniopomorskiego Nr 28, Poz. 600 z dnia 24 sierpnia 2001r.). Stan prawny uchwały: obowiązująca, w części zmieniona uchwałą pn. „Palmowa”, „Kwartały: Kresowa i Mazurska”, „Port II”.

3. miasto Police - plan "Stare Police" - Uchwała nr XI/85/03 Rady Miejskiej w Policach z dn. 08.07.2003r. w sprawie zmian w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego miasta Police, w części dotyczącej „Starych Polic”. (Dz. Urz. Woj. zachodniopomorskiego Nr 67, Poz. 1197 z dnia 21 sierpnia 2003r.). Stan prawny uchwały: Obowiązująca, w części zmieniona uchwałą pn. „Port II”.

4. miasto Police - plan "Palmowa" – Uchwała nr XI/86/03 Rady Miejskiej w Policach z dn. 08.07.2003r. w sprawie zmian w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego miasta Police, dla obszaru

położonego pomiędzy ulicami Palmową Nadbrzeżną i Asfaltową oraz pomiędzy ulicami Świerkową, Asfaltową i torami kolejowymi, tzw. „Palmowa”. (Dz. Urz. Woj. zachodniopomorskiego Nr 67, Poz. 1198 z dnia 21 sierpnia 2003r.). Stan prawny uchwały: obowiązująca.

5. miasto Police - plan "Mijanka Policka" – Uchwała nr XVII/124/03 Rady Miejskiej w Policach z dn. 30.12.2003r. w sprawie zmian w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego miasta Police, w części dotyczącej:

1) przebiegu istniejących rurociągów i obszaru stacji przeładunkowej kwasu siarkowego i amoniaku na „Mijance Polickiej”,

2) terenu budownictwa mieszkaniowego przy ul. T. Kościuszki 40-59.

Dz. Urz. Woj. zachodniopomorskiego Nr 8, Poz. 151 z dnia 30 stycznia 2004r. Stan prawny: obowiązująca.

6. miasto Police - plan "Jasienica" – Uchwała nr XVII/127/03 Rady Miejskiej w Policach z dn. 30.12.2003r. w sprawie zmian w planie miejscowym zagospodarowania przestrzennego miasta Police, dla obszaru położonego na północ od rzeki Gunicy, tzw. „Jasienica”. (Dz. Urz. Woj. zachodniopomorskiego Nr 9, Poz. 171 z dnia 9 lutego 2004r.). Stan prawny: obowiązująca.

Program Rewitalizacji jest zgodny z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta. Każdy z projektów wskazanych w Projekcie Zintegrowanym został przeanalizowany pod względem zgodności z obowiązującymi planami zagospodarowania przestrzennego. Tereny zlokalizowane nad Łarpią przewidziane są w mpzp pod funkcje sportu rekreacji i turystyki, mostek na ul. Goleniowskiej pod drogę lokalną gminną, przebieg ścieżek rowerowych na wyspie Polickie Łąki został uwzględniony w mpzp, a tereny na których znajduje się biblioteka przewidziane są w planach pod usługi ogólnomiejskie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police na lata 2017 – 2026

Zgodnie z zapisami dokumentu dla wielu obszarów gminy strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi jeden z istotniejszych elementów przezwyciężenia problemów społecznych oraz integracji lokalnych społeczności i środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Możliwości prowadzenia skutecznej polityki społecznej zależą w znacznym stopniu od skali zjawisk oraz sprawnego współdziałania wszystkich interesariuszy. Sektor publiczny w gminie Police oparty o działania Ośrodka Pomocy Społecznej wraz z organizacjami pozarządowymi tworzy potencjał kadrowy i infrastrukturalny, będący w stanie wygenerować projekty i przedsięwzięcia skutecznie wypełniające założenia strategii rozwiązywania problemów społecznych. Szansą na podniesienie efektywności działań podejmowanych w ramach prowadzonej polityki społecznej na obszarze całej gminy jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju i aktywizacja społeczności lokalnej w kierunku tworzenia projektów i przedsięwzięć prospołecznych i integracyjnych korzystny klimat gospodarczy i społeczny dla prowadzenia skutecznej pomocy społecznej poprzez wzmacnianie funkcji partnerstw publiczno - społecznych i publiczno - prywatnych, zwłaszcza w zakresie budowy oferty infrastruktury pomocy społecznej, edukacyjnej, kulturalnej skierowanych do lokalnego biznesu, organizacji pozarządowych i ludzi, dla których Police są miejscem otwartym na inwestycje. Jednym z głównych Parterów i Interesariuszy w przygotowaniu Programu Rewitalizacji był Ośrodek Pomocy Społecznej w Policach. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police wskazuje następujące priorytety i cele szczegółowe:

Priorytet I Edukacja

Cel szczegółowy 1.2. Tworzenie programów dla wzrostu oferty edukacyjnej dla wszystkich mieszkańców gminy Police.

Cel szczegółowy 1.4. Podnoszenie świadomości społecznej wśród mieszkańców gminy, w tym rozwijanie świadomości zagrożeń.

Cel szczegółowy 1.5. Wspieranie osób bezrobotnych w efektywnym nabywaniu umiejętności poszukiwania pracy.

Priorytet II Problemy społeczne

Cel szczegółowy 2.1. Skuteczny system pomocy osobom niepełnosprawnym.

Cel szczegółowy 2.2. Przeciwdziałanie uzależnieniom.

Cel szczegółowy 2.3. Podnoszenie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy Police

Cel szczegółowy 2.4. Sprawne docieranie pomocy społecznej do osób żyjących w ubóstwie.

Cel szczegółowy 2.5. Sprawne udzielania pomocy społecznej osobom starszym wiekiem.

Priorytet IV Społeczność lokalna

Cel szczegółowy 4.1. Współpraca sektorów: publicznego, społecznego i prywatnego.

Cel szczegółowy 4.2. Wspieranie i inspirowanie działań przeciwdziałających wykluczeniu społecznemu osób starszych i niepełnosprawnych.

Program Rewitalizacji wskazuje konkretne działania będące realizacją priorytetów i celów szczegółowych Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Police. Ośrodek Pomocy Społecznej jako Partner w Programie Rewitalizacji zaplanował konkretne projekty na terenie Starego Miasta w obszarze działań społecznych, m.in.: Kawiarnia dla seniora – integracja i aktywizacja osób starszych w środowisku lokalnym, Info Senior – punkt informacyjny, poradnictwa i wsparcia, Drogi życia przywiodły nas do Polic… - przeciwdziałanie wykluczeniu osób starszych, Spotkania nad rzeczką – nasza przyjazna przestrzeń – działania integrujące społeczność lojalną, Magiczny początek – podniesienie świadomości i nabycie kompetencji rodzicielskich, Trzy kwadranse dla rodziny – wzmacnianie więzi rodzinnych, integracji, spędzania czasu wolnego dla rodzin zamieszkujących osiedle Stare Miasto.

Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Police na lata 2017-2020

Program Rewitalizacji jest spójny z zapisami Gminnego Programu opieki nad zabytkami na lata 2017 – 2020. Wskazuje istotną rolę realizacji Programu Rewitalizacji w zakresie działań zmierzających do poprawy stanu technicznego i atrakcyjności zabytkowych obiektów i historycznej przestrzeni publicznej, identyfikowanie się mieszkańców z miejscem zamieszkania i jego wielowiekowym dziedzictwem. Program Rewitalizacji realizuje cel 2 gminnego programu opieki nad zabytkami Gminy Police: Uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej oraz cel 4 Wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne są spójne z priorytetami i działaniami dotyczącymi dziedzictwa kulturowego wskazanymi w ramach „Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Police na lata 2014-2020”. Wskazane w Programie Rewitalizacji projekty dotyczące m.in. przebudowy Miejskiej

Bibliotek Publicznej, zagospodarowania terenów nad Łarpią wpisują się w realizację Gminnego Programu Opieki nad zabytkami na lata 2017 – 2020.

Rewitalizacja jest szansą dla rozwoju Starego Miasta a tym samym Gminy Police – wpłynąć ma na poprawę sytuacji społecznej a jednocześnie zapobiegać zjawiskom kryzysowym wynikającym z postępującego procesu degradacji technicznej. Program Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 stanowi kontynuację procesu prowadzonego od wielu lat na zdegradowanym obszarze Starego Miasta o wysokiej kumulacji problemów społecznych. Działania rewitalizacyjne Starego Miasta zostały rozpoczęte w poprzednim okresie programowania przez realizację projektów w sferze społecznej i infrastrukturalnej. Szansą na poprawę sytuacji społeczno – gospodarczej i przestrzennej jest wdrożenie LPR w sposób kompleksowy i zintegrowanie działań infrastrukturalnych z działaniami w sferze społecznej przyczyniając się do zwiększenia szans na zatrudnienie i zmniejszania ubóstwa.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Police

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Police został przyjęty Uchwałą Nr XI/96/2015 Rady Miejskiej w Policach z dnia 29 września 2015 roku. W PGN dla Gminy Police wyznaczono cele strategiczne i szczegółowe możliwe do osiągnięcia do roku 2020.

Wśród celów strategicznych wskazano:

1. Racjonalizacja wykorzystania źródeł energii oraz stymulowania poprawy efektywności energetycznej na wszystkich etapach procesu zaopatrzenia w energię odbiorców z terenu gminy.
2. Redukcja zużycia energii finalnej poprzez podniesienie efektywności energetycznej budynków.
3. Rozwój zrównoważonego transportu w gminie.
4. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
5. Ulepszenie i optymalizacja wdrożonego systemu gospodarki odpadami: minimalizacja ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzenie nowoczesnego systemu ich odzysku i unieszkodliwiania.
6. Poprawa ładu przestrzennego, rozwój zrównoważonej przestrzeni publicznej a także rewitalizacja zdegradowanych obszarów.
7. Edukacja i promocja w obszarze ochrony środowiska.

W ramach celów strategicznych 2 i 6 przewidziano zadania realizowane na terenie obszaru rewitalizacji: w tym termomodernizację budynków mieszkalnych, komunalnych i wspólnotowych oraz budynków spółdzielczych zlokalizowanych na terenie Starego Miasta. W PGN przewidziano również przedsięwzięcia związane z budową dróg rowerowych oraz poprawą ładu przestrzennego, przestrzeni publicznych i rewitalizacją obszarów zdegradowanych Starego Miasta, które są tożsame z LPR.

9 WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

9.1 WDRAŻANIE PROGRAMU REWITALIZACJI.

Program Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 wraz projektem zintegrowanym stanowiącym narzędzie jego realizacji tworzą funkcjonalny system, który w sposób ciągły określa kierunki koncentracji środków, sposób monitorowania przebiegu procesów rozwojowych wyrażonych założonymi celami oraz proces zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych na poziomie

konkretnych i wykonalnych projektów. O spójności i sprawności całego systemu decyduje sposób współdziałania wszystkich partnerów odpowiedzialnych za wdrażanie Programu oraz interesariuszy na poziomie zarządczym, operacyjnym oraz ewaluacyjnym. Taka konstrukcja systemu wdrażania Programu Rewitalizacji oparta jest o działania właściwych podmiotów oraz ustalone procedury. Ze względu na cel i charakter Gminny Program Rewitalizacji ma formułę otwartą, tzn. że w przypadku zmiany wymogów prawnych, pojawiania się nowych problemów oraz wykreowaniu nowych projektów będzie aktualizowany.

Program Rewitalizacji będzie wdrażany i zarządzany przez Gminę Police. Wdrażanie planowanych do realizacji zadań inwestycyjnych uzależnione będzie od możliwości uzyskania dodatkowych środków finansowych z funduszy zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej. W związku z powyższym zakłada się otwartą formułę wdrażania, umożliwiającą dokonywanie niezbędnych korekt i zmian celem optymalnej i skutecznej realizacji zadań.

Zarządzającym rewitalizacją jest Burmistrz Polic.

Dla sprawnego zarządzania i wdrażania zakłada się powołanie i współdziałanie:

1)**Koordynatora ds. progamowych** rewitalizacji, którego zadaniem będzie zatwierdzenie szczegółowych planów i realizacji PR, formułowanie wytycznych dla realizacji działań rewitalizacyjnych w gminie Police, zarządzanie PR, w tym projektami rewitalizacyjnymi pozostającymi w gestii zadań Gminy Police, zlecanie wykonania zadań jednostkom podległym, formułowanie i kontrolę realizacji polityk sektorowych, kierowanie pracami Zespołu Zadaniowego. Funkcję Koordynatora ds. programowych pełni I zastępca Burmistrza Polic.

2) **Koordynator ds. wdrażania rewitalizacji**, którego funkcją będzie: nadzór nad prawidłową realizacją Programu Rewitalizacji, monitorowanie realizacji projektów pod kątem ich zgodności z założeniami i celami określonymi w Programie, organizowanie spotkań Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji, przyjmowanie i weryfikacja wniosków od podmiotów zgłaszających udział w programie pod kątem zgodności z Programem oraz planowanie kolejnych działań w ramach Programu, monitoring i weryfikacja założeń Programu i jego aktualizacja na podstawie gromadzonych materiałów, dokumentów oraz ocena przeprowadzonych działań. Funkcję koordynatora ds. wdrażania pełni Naczelnik Wydziału Rozwoju i Funduszy Pomocowych Urzędu Miejskiego w Policach.

3) **Zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji,** który będzie spełniał następujące funkcje: weryfikacja obszaru rewitalizacji gminy Police, weryfikacja celów rewitalizacji gminy Police, weryfikacja projektów do realizacji, weryfikacja planu finansowego programu rewitalizacji, weryfikacja sposobu wdrażania, monitorowania i promocji programu rewitalizacji dla gminy Police, prowadzenie działań informacyjnych, konsultacji społecznych i publikacja informacji na temat realizacji Programu. Zespół ds. rewitalizacji został powołany Zarządzeniem Burmistrza Polic nr 265 z dnia 16.12.2016 r.

4) **Poszczególnych Komisji Rady Miejskiej,** których zadaniem będzie: ocena realizacji Programu Rewitalizacji dla gminy Police do roku 2025, mobilizacja aktywności społecznej wokół celów i zadań Programu Rewitalizacji.

5) **Komitetu Rewitalizacji** który będzie stanowił forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnił będzie funkcję opiniodawczo-doradczą Burmistrza. Zasady powołania i funkcjonowania zostaną określone Zarządzeniem Burmistrza Polic, w terminie do 3 miesięcy od momentu uchwalenia PR przez Radę

Miejską, zgodnie z art. 7 Ustawy o rewitalizacji z 9 października 2015 r. Komitet Rewitalizacji będzie współpracował z Zespołem ds. Rewitalizacji.

6) **Partnerów Programu** – interesariusze procesu rewitalizacji, wśród których znajdują się: mieszkańcy, lokalni liderzy, przedsiębiorcy, stowarzyszenia przedsiębiorców, właściciele nieruchomości, wspólnoty mieszkaniowe, zarządcy nieruchomości, instytucje zarządzające infrastrukturą techniczną, instytucje społeczne, organizacje pozarządowe, kluby sportowe, spółdzielnie mieszkaniowe, fundacje, instytucje kultury, jednostki administracji publicznej i in. Udział na etapie wdrażania obejmuje cykliczną współpracę, ankietyzację, dostarczanie danych, spotkania z mieszkańcami min. 1 raz w ciągu roku począwszy od roku 2018.

Powołane struktury organizacyjne odpowiedzialne będą za monitorowanie osiągania założonych celów PR w płaszczyźnie finansowej, społecznej, gospodarczej.

W celu przejrzystej i efektywnej współpracy wszystkich podmiotów został wskazany Koordynator ds. programowych – I zastępca Burmistrza, który będzie czuwał nad procedurami prawnymi i nad współpracą pomiędzy Zespołem ds. rewitalizacji, Komitetem Rewitalizacji oraz wszystkimi podmiotami biorącymi udział w procesach rewitalizacji.

Za wdrażanie poszczególnych projektów odpowiedzialni będą poszczególni beneficjenci. W odniesieniu do projektów własnych gminy Police, przygotowanie i wdrożenie projektu spoczywać będzie na pracownikach Gminy Police w ramach współpracy międzywydziałowej. Wdrażanie Programu zostanie poprzedzone przyjęciem dokumentu odpowiednią uchwałą Rady Miejskiej. Każda aktualizacja dokumentu wymaga podjęcia stosownej uchwały. Wdrożenie Programu wymaga odpowiedniego zaangażowania lokalnych partnerów z sektora publicznego, prywatnego i gospodarczego, społecznego.

Zarządzanie Programem Rewitalizacji będzie odbywać się w ramach istniejących struktur Urzędu Miejskiego w Policach, w związku z czym nie przewiduje się dodatkowych kosztów na zarządzanie Programem.

9.1.1 Realizacja projektów gminnych

Wszystkie projekty rewitalizacyjne będące w gestii gminy oraz jej jednostek realizowane będą zgodnie z uchwalonym przez Radę Miejską Wieloletnią Prognozą Finansową oraz budżetami rocznymi. Spójność niniejszego Programu z WPF zapewnić ma efektywną realizację zaplanowanych, zhierarchizowanych i ujętych w ww. planach programów i projektów inwestycyjnych.

9.1.2 Realizacja projektów przez Partnerów

Jednym z zadań Komitetu Rewitalizacji jest poszukiwanie nowych Partnerów do realizacji projektów rewitalizacyjnych. Projekty Partnerów Programu (gospodarczych, społecznych itp.) realizowane będą zgodnie z harmonogramem Programu Rewitalizacji. W przypadku propozycji zgłoszenia nowych projektów rewitalizacyjnych przez Partnerów, ich przyjęcie będzie odbywać się zgodnie z Procedurą zgłaszania nowych zadań do PR i będzie opiniowane przez Komitet Rewitalizacji.

9.2 SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ.

Zasady monitorowania i ewaluacji Programu Rewitalizacji

Zakłada się, że wdrożenie PR jest procesem, w którym konieczne jest zapewnienie elastyczności decyzyjnej oraz kontekstowe podejmowanie decyzji odpowiednich do zmieniającej się sytuacji w gminie i obszarze rewitalizacji. Niezbędne jest więc stworzenie systemu ewaluacji procesu wdrożeniowego, opartego na wymianie informacji między interesariuszami oraz na systemie monitoringu dostarczającego wiedzy o procesach powiązanych z rewitalizacją.

Do celów ewaluacji należy: śledzenie postępów procesu rewitalizacji, określanie relacji między podejmowanymi działaniami rewitalizacyjnymi, a sytuacją na obszarze rewitalizacji, rozpoznawanie aktywności interesariuszy w procesie rewitalizacji, identyfikacja ryzyk towarzyszących rewitalizacji, podejmowanie działań korygujących w sposobie wdrażania programu oraz dokonywanie modyfikacji zawartości dokumentu, udostępnianie wiarygodnej informacji interesariuszom (m.in. interesariuszom – uczestnikom oraz beneficjentom procesu rewitalizacji), bieżąca identyfikacja uwarunkowań decydujących o realizacji programu rewitalizacji, w szczególności w aspekcie makrootoczenia.

Zasady monitoringu:

a) **partnerstwo i wielopodmiotowość** realizowana przez zapewnienie udziału szerokiego spektrum interesariuszy dostarczających informacji o sytuacji w obszarze rewitalizacji, utrzymywanie kontaktu ze społecznościami lokalnymi w formie cyklicznie realizowanych spotkań oraz różnych form badań o charakterze ankietowym.

b) **spójność programowa–** monitoringowi poddane zostaną zmiany sytuacji i wyniki działań na poziomie pojedynczych projektów oraz całych przedsięwzięć, dane ilustrujące osiąganie celów PR oraz zmiany sytuacji obszaru rewitalizacji.

c) **elastyczność** – długi horyzont wdrażania programu wskazuje na konieczność liczenia się ze zmianami kluczowych czynników decydujących o sytuacji i rozwoju obszarów rewitalizacji w związku z tym, przewidywane jest modyfikowanie systemu monitoringu – zarówno w oparciu o obserwację zjawisk od strony ilościowej, jak również w oparciu o konsultacje z ekspertami z różnych dziedzin związanych z rewitalizacją oraz z liderami lokalnymi lub innymi interesariuszami procesu rewitalizacji,

d) **ciągłość monitoringu rewitalizacji** - monitoring prowadzony jest w sposób ciągły, umożliwiający obserwowanie procesów i porównywanie danych w ustalonych interwałach czasowych oraz w oparciu o dane, które można zbierać i analizować w sposób ciągły i powtarzalny.

System monitorowania Programu Rewitalizacji dla gminy Police.

Proces planowania rewitalizacji wymaga ustanowienia mechanizmu monitorowania, który pozwoli na bieżącą ocenę postępu prac wdrożeniowych oraz okresową weryfikację realizowanego programu. Monitoring dostarcza informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażanych projektów umożliwiając ich ocenę. Jest procesem systematycznego zbierania i analizowania danych pod względem ilościowym i jakościowym na temat wdrażanych projektów w ramach planu, w aspekcie finansowym i rzeczowym. Dla oceny skuteczności Programu za podstawę przyjęto postęp w realizacji poszczególnych projektów za pomocą indywidualnie skonfigurowanych wskaźników.

Program Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025 został sformułowany przy aktywnym udziale podmiotów lokalnych, które udostępniły posiadane informacje na temat sytuacji miasta i obszarów rewitalizacji. Na etapie wdrażania (i monitoringu) kontakty z tymi podmiotami będą utrwalane i rozwijane w celu korzystania z możliwie bogatego źródła informacji o zachodzących procesach rewitalizacyjnych. Dane do opracowania PR pozyskiwane były od wydziałów Urzędu Miejskiego oraz instytucji miejskich/publicznych (w zakresie kompetencji poszczególnych jednostek), a także instytucji kultury, Policji, organizacji pozarządowych oraz pozostałych interesariuszy rewitalizacji zdefiniowanych w ustawie o rewitalizacji. Monitorowanie ma na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami oraz wspomaganie procesu decyzyjnego. Dla skutecznego prowadzenia monitoringu realizacji Programu zakłada się:

- systematyczne zbieranie ilościowych i jakościowych danych obrazujących zmiany realizacji projektów,
- porównywanie stanu rzeczywistego z przyjętymi wcześniej założeniami,
- analiza danych i podejmowanie ewentualnych działań zaradczych,
- zaangażowanie władz gminy oraz podmiotów wdrażających, które uczestniczą w realizacji projektów,
- wyznaczenie ze strony każdego podmiotu wdrażającego osób odpowiedzialnych za zbieranie danych.

Za monitorowanie i ocenę wdrażania Programu rewitalizacji odpowiedzialny będzie Wydział Rozwoju i Funduszy Pomocowych Urzędu Miejskiego w Policach. Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Podmioty wdrażające projekty wpisane do Programu Rewitalizacji dla gminy Police zobowiązane są do sporządzenia rocznych raportów ze zrealizowanych zadań, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku za poprzedni rok kalendarzowy. W ramach monitoringu przeprowadzana będzie analiza ilościowa i jakościowa informacji na temat wdrażanych projektów i całego Programu w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i Programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeżeli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem Programu, Zespół Zadaniowy ds. rewitalizacji powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Wskaźniki podzielono na dwie grupy:

- wskaźniki realizacji celów operacyjnych,
- wskaźniki projektów.

Jako wartości bazowe wskaźników realizacji celów przyjęto wartości, które brane były pod uwagę w trakcie delimitacji obszaru rewitalizacji oraz na podstawie, których przygotowano pogłębioną diagnozę obszaru rewitalizacji, tj. wartości za rok 2016. Zakłada się monitorowanie wskaźników celów

operacyjnych, co dwa lata. Przy czym pierwszy monitoring realizacji celów planuje się na 2019 rok (do końca I kwartału). Monitorowanie projektów odbywać się będzie na podstawie sprawozdań rocznych bądź końcowych dostarczanych przez wnioskodawców zgłaszających swoje projekty w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025. Raport z monitoringu będzie przygotowywany, co roku, zawsze do końca I kwartału roku następnego i przedkładany do zaopiniowania członkom Komitetu Rewitalizacji a następnie publikowany. Monitoring realizacji odnosi się do sformułowanej diagnozy i określonych problemów w obszarze rewitalizacji, których łagodzenie zakłada się w procesie rewitalizacji. Wskaźniki wykorzystywane w monitoringu dotyczą osiągania zdefiniowanych celów oraz oceny sytuacji na obszarze rewitalizacji.

Monitorowanie służy zagwarantowaniu realizacji celów szczegółowych określonych w Programie (monitoring rzeczowy) oraz odpowiedniej absorpcji środków, które są przewidziane na realizację (monitoring finansowy). Mierzeniu postępu realizacji celów służą wskaźniki Programu. Z monitoringiem ściśle związana jest sprawozdawczość, obejmująca zbieranie informacji dotyczących wdrażania Programu z uwzględnieniem celów i działań w postaci danych liczbowych, finansowych, wskaźników i innego rodzaju informacji oraz przekazywanie ich odpowiednim podmiotom.

Tabela 51 Wskaźniki służące określaniu poziomu realizacji celów PR.

Cel strategiczny	Wskaźnik			
	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa (2017 r.)	Wartość docelowa (2025 r.)	Źródło
Cel szczegółowy 1.1. Wzrost dostępności do usług publicznych i ograniczenie skali negatywnych zjawisk społecznych.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1 tys. mieszkańców. Liczba postepowań eksmisyjnych z lokali mieszkalnych na 1000 mieszkańców	51,9 7,31	40,0 5	OPS ZGKiM
Cel szczegółowy 1.2. Integracja społeczności lokalnych.	Liczba projektów obywatelskich zgłaszanych przez mieszkańców rewitalizowanych dzielnic (np. do budżetu obywatelskiego, do programu rewitalizacji) rocznie Liczba organizacji pozarządowych działających w dziedzinie kultury i spraw społecznych Liczba ofert skierowanych dla dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych.	1 3 5	6 6 10	UM UM UM
Cel szczegółowy 2.1. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców i dogodne warunki dla rozwoju firm.	Liczba osób bezrobotnych z obszaru rewitalizacji, które założyły własną firmę. Liczba projektów realizowanych na obszarze rewitalizacji przez podmioty z różnych sektorów w zakresie promocji samozatrudnienia. Liczba mieszkańców prowadzących działalność gospodarczą na terenie Starego Miasta	0 0 385	10 5 395	PUP/UM PUP/UM GUS/UM
Cel szczegółowy 2.2. Dostępność do usług społecznych umożliwiających podnoszenie kwalifikacji mieszkańców i powrót na rynek pracy.	Liczba osób biorąca udział w szkoleniach związanych z podnoszeniem kwalifikacji, nabieraniem uprawnień. Liczba osób bezrobotnych Liczba osób długotrwale bezrobotnych	0 283 93	400 200 80	PUP/UM PUP PUP
Cel szczegółowy 3.1. Otwarcie miasta w kierunku rzeki Łarpii.	Powierzchnia terenów nadbrzeżnych zagospodarowanych na cele publiczne.	0	7000m2	UM
Cel szczegółowy 3.2. Rozwój funkcjonalnych	Powierzchnia terenów przestrzeni publicznej poddanych rewitalizacji.	0	3000 m2	UM

przestrzeni użyteczności publicznej.	Liczba budynków poddanych przebudowie przeznaczonych na cele społeczne, edukacyjne, kulturalne.	0	2	UM
Cel szczegółowy 3.3. Odpowiadająca współczesnym standardom cywilizacyjnym jakość zabudowy oraz wzrost odpowiedzialności mieszkańców za komunalne zasoby mieszkaniowe.	Liczba budynków poddanych termomodernizacji. Spadek liczby mieszkań niewyposażonych węzeł sanitarny.	0 88	15 78	UM ZGKiM

Realizacja zadań inwestycyjnych uzależniona jest od możliwości finansowych gminy Police oraz innych Beneficjentów wskazanych projektów a także możliwości pozyskania dodatkowych środków z funduszy zewnętrznych. W celu racjonalnego, sprawnego i efektywnego wykorzystania funduszy zewnętrznych zakłada się bieżące monitorowanie programów europejskich i krajowych w zakresie ogłaszanych konkursów i ewentualną korektę harmonogramu Programu Rewitalizacji. W zależności od montażu finansowego poszczególnych projektów i realizacji przedsięwzięć z udziałem środków zewnętrznych prowadzony będzie monitoring rzeczowy i finansowy wskaźników produktu i rezultatu, które zostaną określone dla poszczególnych projektów we wnioskach o dofinansowanie. Wskaźniki produktu i rezultatu będą mierzone raz do roku oraz po zakończeniu projektu. Okresem bazowym, wobec którego porównywane będą zmiany wskaźników rzeczowych będzie rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie Programu. Z kolei monitoring finansowy pozwoli na zebranie informacji o finansowych aspektach realizacji Programu. Umożliwi to dokonanie oceny poprawności wydatkowania środków finansowych. Monitoring ten będzie się odbywać na podstawie danych ze sprawozdań rocznych oraz końcowych. Sprawozdania te będą obejmowały dane o wydatkach poniesionych w okresie objętym sprawozdaniem, wydatkach poniesionych od początku realizacji zadania i stopniu jego realizacji.

Tabela 52. Harmonogram monitoringu

	FORMA	OKRES
SPRAWOZDAWCZOŚĆ	Do 15 lutego roku następnego – sprawozdania cząstkowe przygotowywane przez beneficjentów projektów wpisanych do Programu Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025. - do 30 marca roku następnego – sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji Gminy Police do roku 2025 na postawie sprawozdań cząstkowych.	Co roku – pierwszy do 30 marca 2019 r.
MONITORING	do 30 marca co dwa lata – raport na podstawie wskaźników realizacji celów szczegółowych. Wartości zbierane od wydziałów i jednostek oraz beneficjentów zewnętrznych raz na dwa lata.	Co dwa lata - pierwszy do 30 marca 2019 r.
EWALUACJA	Bieżąca analiza wpływu podejmowanych działań rewitalizacyjnych na realne zmiany sytuacji obszaru.	Korekty PR będą wprowadzane w miarę potrzeb nie częściej niż raz do roku.

9.3 Sposoby oceny i ewaluacji Lokalnego Programu Rewitalizacji dla gminy Police.

Wykonanie oceny Programu Rewitalizacji zarówno na etapie oceny okresowej, jak i oceny końcowej projektu zakłada wykorzystanie metodyki oceny planowanych działań wg następujących kryteriów ogólnych:

- ocena społecznego oddziaływania - poprawa jakości życia mieszkańców, zmiana wizerunku miasta, redukcja patologii społecznych, poprawa bezpieczeństwa publicznego;

- ocena ekonomicznego oddziaływania: inicjowanie nowych działalności gospodarczych, wzrost stopnia zainwestowania terenów, wzrost liczby miejsc pracy, poprawa kwalifikacji zawodowych, tworzenie nowej oferty usług turystycznych, tworzenia stref zieleni urządzonej, zagospodarowania przestrzeni publicznych, termomodernizacji wielorodzinnych budynków mieszkalnych.

W przypadku projektów innych niż realizowane przez jst Beneficjent będzie składał raz do roku okresowe sprawozdanie z realizacji projektu, oraz po zakończeniu realizacji projektu sprawozdanie końcowe. Koordynator ds. wdrażania programu rewitalizacji na ich podstawie sporządzać będzie okresowe raporty monitoringowe z realizacji całego Lokalnego Programu Rewitalizacji. Biorąc pod uwagę harmonogram ujętych w Programie zadań, zostaną przygotowane dwa raporty monitoringowe z realizacji PR, pierwszy w 2020 r. oraz drugi na koniec okresu realizacji PR. Podmioty realizujące projekty zawarte w PR bez udziału środków unijnych zobligowane są do przygotowywania raz na dwa lata informacji z realizacji projektu na użytek gminy Police. Sprawozdania okresowe z realizacji LPR będą publikowane na stronie internetowej Urzędu Miejskiego, www.police.pl.

Corocznie Koordynator programowy ds. Rewitalizacji, wraz z Zespołem Zadaniowym ds. Rewitalizacji przedstawi Burmistrzowi Polic sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji dla gminy Police, wg następujących punktów:

a) postęp prac w stosunku do założeń (plan działania),

b) przegląd nowych wniosków, projektów oraz inne sygnały społeczne,

c) aktualizacja planów działania na podstawie pkt a) i b),

Celem ewaluacji jest określenie faktycznych efektów zrealizowanych projektów w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji. Ocena dotyczyć powinna w szczególności:

- kryterium skuteczności - ustalenie czy cele Programu, określone na etapie programowania, zostały osiągnięte,
- kryterium efektywności - porównanie zasobów finansowych zaangażowanych przy realizacji Programu z rzeczywistymi osiągnięciami Programu na poziomie produktu, rezultatu lub oddziaływania,
- kryterium użyteczności - ocena faktycznych efektów Programu na poziomie produktu, rezultatu i oddziaływania w nawiązaniu do wcześniej zdefiniowanych w Programie Rewitalizacji potrzeb i problemów.

Okresowo przedstawiane Radzie Miejskiej sprawozdanie z realizacji Programu Rewitalizacji będzie się odbywało według następujących punktów: postęp prac w stosunku do założeń (plany działania), przegląd nowych wniosków, projektów oraz innych sygnałów społecznych, aktualizacja planów działania.

Procedura zgłaszania nowych zadań i zmian do Programu Rewitalizacji

Nowe projekty oraz zmiany w PR zgłaszane będą na wniosek o wpisanie projektu do Programu Rewitalizacji dla gminy Police do roku 2025 na druku, który dostępny jest na stronie internetowej gminy Police pod adresem: www.police.pl oraz w Wydziale Rozwoju i Funduszy Pomocowych Urzędu Miejskiego w Policach. Zmiany w Lokalnym Planie Rewitalizacji mogą być dokonywane nie częściej niż raz do roku uchwałą Rady Miejskiej w Policach na wniosek Burmistrza Polic lub innych podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Materiałem źródłowym do sporządzenia sprawozdania z realizacji PR będą sprawozdania końcowe z realizacji projektów ujętych w Programie Rewitalizacji.

Interesariusze Programu mają możliwość zgłoszenia propozycji nowych projektów i zmian w Programie Rewitalizacji. Proces ten reguluje poniższa procedura:

- Propozycję nowego projektu lub zmiany w PR wraz z uzasadnieniem zgłasza Partner PR lub grupa minimum 15 mieszkańców obszaru rewitalizacji. Propozycje zmian zbierane są raz w roku i muszą zostać złożone do Koordynatora ds. wdrażania programu rewitalizacji w terminie do 30 sierpnia.
- Po upływie tego terminu Koordynator Programowy w przeciągu dwóch tygodni zwołuje spotkania Zespołu zadaniowego ds. rewitalizacji. Zespół opiniuje zebrane propozycje zmian dotyczących poszczególnych podobszarów rewitalizacji.
- Opinie Zespołu przedstawiane są podczas spotkania Komitetu ds. Rewitalizacji, którego zwołanie następuje zgodnie z procedurą stałego monitorowania Programu Rewitalizacji.

Ewaluacja ex post

Ewaluacja ex post jest dokumentem, który posłuży do rozliczenia wyników prac związanych z wdrożeniem Programu Rewitalizacji dla Gminy Police do roku 2025. Ewaluacja ex post zostanie przygotowana przez Koordynatora ds. wdrażania Programu Rewitalizacji. Dokument powinien zawierać zestawienie najważniejszych wniosków ze sprawozdań rocznych prowadzonych przez cały okres obowiązywania Programu Rewitalizacji. Ewaluacja powinna zawierać dane na temat sytuacji społeczno – gospodarczej które stanowiły podstawę opracowania diagnozy na potrzeby wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Takie zestawienie pozwoli na wykazanie efektów, które zostały osiągnięte dzięki podjętej interwencji. Raport zostanie przekazany Burmistrzowi, Koordynatorowi ds. programowych rewitalizacji, Komitetowi ds. Rewitalizacji oraz upubliczniony.

9.4 Promocja i system komunikacji społecznej Programu Rewitalizacji

Zgodnie z zasadami komunikacji społecznej oraz dla skutecznej promocji projektów w ramach Programu Rewitalizacji zakłada się: informowanie społeczności lokalnej mieszkańców o planowanych działaniach oraz o postępach we wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych, podniesienie świadomości opinii publicznej o rezultatach zaangażowania samorządu lokalnego w działania służące rozwojowi gminy i regionu. Realizacja powyższych zamierzeń będzie osiągana poprzez: współpracę z mediami, zamieszczanie informacji na stronie internetowej gminy Police, www.police.pl, zamieszczanie informacji w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu. Podejmowane działania w ramach promocji Programu Rewitalizacji dla gminy Police do roku 2025 skierowane są przede wszystkim na: dostarczenie informacji o podejmowanych działaniach na rzecz rozwoju i odnowy obszaru rewitalizowanego, przezwyciężenie procesów dezintegracji i mobilizacja jak największej ilości grup, instytucji, organizacji oraz skupienie ich wokół wspólnych celów na rzecz rozwoju, rozwijanie poczucia

przynależności i wzmacnianie procesów identyfikacyjnych sprzyjających motywacji prospołecznej i działaniom kooperacyjnym, uzyskanie maksymalnej ilości informacji zwrotnej od społeczności lokalnej, uświadomienie społeczności lokalnej jej wiodącej roli w procesie odnowy miasta, w celu aktywizacji jej potencjałów innowacyjności i przedsiębiorczości. Potrzeba kształtowania pozytywnego klimatu wokół Programu oraz akceptacji społecznej dla planowanych i realizowanych projektów wymaga zastosowania odpowiednich metod komunikacji i konsultacji społecznych. W celu prawidłowego i skutecznego wdrażania Programu Rewitalizacji bardzo istotna jest współpraca wszystkich interesariuszy Programu. Zasadniczym celem komunikacji społecznej jest uzyskanie partycypacji społeczności lokalnej w procesie rewitalizacji, jej aktywnego udziału w programowaniu, decyzjach oraz odpowiedzialności i finansowaniu. Komunikacja społeczna ma zapewnić: wyjaśnienie mieszkańcom korzyści płynących z procesu rewitalizacji, dostęp partnerów Programu do informacji na temat celów i problemów rewitalizacji, pobudzenie partnerów programu do wyrażania własnych opinii, pobudzenie do przedstawiania własnych projektów. W związku z powyższym zakłada się systematyczne przekazywanie informacji na temat podejmowanych działań i osiąganych rezultatów. Obszary działań w zakresie komunikacji i współpracy władz gminy Police ze społecznością lokalną to: informacja o postępach we wdrażania Programu – mieszkańcy będą mieli możliwość uzyskania informacji o aktualnym stanie wdrażania Programu Rewitalizacji w siedzibie Urzędu Miejskiego, wraz z wglądem w dokumentację (raporty monitoringowe, raporty ewaluacyjne), podjęcie współpracy z mediami lokalnymi - podawanie informacji o wdrażanych projektach w mediach lokalnych. Program Rewitalizacji będzie dostępny dla wszystkich zainteresowanych w formie elektronicznej na stronie Urzędu Miejskiego w Policach (www.police.pl). Informacje dotyczące przebiegu prac związanych z wdrażaniem Programu będą publikowane na stronach internetowych: www.police.pl oraz w prasie lokalnej. Podmioty zainteresowane informacją dotyczącą Programu mogą również zgłaszać się bezpośrednio do Wydziału Rozwoju i Funduszy Pomocowych Urzędu Miejskiego w Policach. Po przyjęciu Programu Rewitalizacji przewiduje się podjęcie następujących działań informacyjnych i promocyjnych: poinformowanie społeczności lokalnej o podjęciu uchwały przyjmującej program rewitalizacji, poinformowanie społeczności lokalnej o obszarach podlegających rewitalizacji w ramach programu, poinformowanie społeczności lokalnej o celach, działaniach i projektach przewidzianych do realizacji. Promocja i komunikacja społeczna będzie zgodna z terminami przyjętymi dla monitoringu LPR, zgodna ze sprawozdawczością w ramach Projektu Zintegrowanego oraz spotkań Komitetu Rewitalizacji.

9.5 ZARZĄDZANIE RYZYKIEM.

Identyfikacja i analiza ryzyka oraz środków zapobiegawczych.

Działania związane z identyfikacją wystąpienia ryzyka w procesie wdrażania i realizacji Programu Rewitalizacji dla Gminy Police oraz sposobów zapobiegania ich wystąpieniu ma na celu:

- eliminowanie błędów na etapie przygotowania Programu
- wykorzystanie zasady partnerstwa przy wdrażaniu Programu,
- utrzymywanie współpracy ze społecznością lokalną i wszystkimi partnerami Programu,
- zapobieganie sytuacji deficytu zasobów,
- eliminowanie konfliktów między partnerami,
- dostosowanie rezultatów rewitalizacji do realnych potrzeb mieszkańców.

Tabela 53. Zarządzenie ryzykiem.

Identyfikacja ryzyka	Zapobieganie wystąpienia ryzyka na etapie programowania	Zapobieganie wystąpienia ryzyka na etapie wdrażania
Ryzyko braku poprawnych wyników analiz w wyniku ograniczonego dostępu do danych na etapie przygotowania PR.	wykorzystanie danych z instytucji publicznych, jednostek gminnych, w szczególności PUP, OPS, PCPR, Policji, Straży Miejskiej, placówek edukacyjnych, itp., szerokie konsultacje społeczne w celu zgromadzenia, oceny i wartościowania gromadzonych danych, przeprowadzenie ankietyzacji dla uzupełnienie informacji statystycznych, organizacja otwartych spotkań ze społecznościami lokalnymi w miejscu i terminie jak najbardziej dogodnym dla uczestników, spotkania i wywiady z instytucjami oraz osobami kontaktującymi się ze środowiskami problemowymi słabo uczestniczącymi w konsultacjach społecznych.	Zapewnienie stałego kontaktu ze Parterami Programu, w tym w szczególności ze społecznością lokalną, Określenie zasad monitoringu i ewaluacji danych i informacji, które mogą być przekazywane cyklicznie przez różne podmioty, stworzenie zbioru danych monitoringowych aktualizowanych cyklicznie w oparciu o dane dostępne w instytucjach publicznych
Ryzyko niewłaściwie realizowanego monitoringu Programu	przygotowanie wzoru karty projektu uwzględniającej wskaźniki realizacji projektu oraz wskaźniki realizacji celów rewitalizacji, stworzenie Zespołu Zadaniowego jako grupy ekspertów biorących udział w poszczególnych fazach monitoringu (gromadzenie i przetwarzanie danych oraz interpretacja wyników).	powiązanie monitoringu ilościowego z jakościowym – okresowe konsultowanie wyników monitoringu z ekspertami i beneficjentami, ewaluacja z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnych oraz procesów rozwoju gminy, sprawozdawczość projektowa obejmująca analizę rezultatów projektu oraz wpływ na realizację celów PR,
Ryzyko związane z przygotowaniem niezbędnej dokumentacji i stosowaniem procedur	edukacja podmiotów lokalnych w zakresie zasad przygotowania karty projektu, doradztwo dla podmiotów przygotowujących karty projektu – konsultanci projektowi w Wydziale Rozwoju i Funduszy Pomocowych przygotowanie dokumentacji i realizacja projektów przez osoby przygotowane z uwzględnieniem potrzeb projektów „twardych" i „miękkich"	analiza błędów w przygotowanych kartach projektu, analiza niezgodności zakładanych i uzyskiwanych wyników, spotkania z grupami potencjalnych partnerów słabo włączającymi się w realizację PR - edukowanie na temat możliwości udziału w rewitalizacji,
Ryzyko związane z relacjami z podmiotami partnerskim	działania promujące możliwość wzięcia udziału przez podmioty lokalne w realizacji Programu, preferencyjne traktowanie partnerów legitymujących się pozytywnymi doświadczeniami w realizacji projektów, preferencyjne traktowanie projektów zgłaszanych przez podmioty społeczne, z którymi mieszkańcy się utożsamiają,	analiza postaw i solidności partnerów realizujących projekty, promowanie korzyści, które odnoszą podmioty partnerskie z tytułu solidnego udziału w realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Ryzyko związane z beneficjentami projektu	oszacowanie w karcie projektu kosztów, które powinny być ponoszone przez beneficjentów, analiza możliwości ponoszenia opłat z tytułu korzystania z projektu wśród jego potencjalnych beneficjentów, określenie źródeł dofinansowania i możliwego montażu finansowego do funkcjonowania projektu	promowanie rezultatów projektów wśród potencjalnych beneficjentów, okresowe stosowanie instrumentów udostępniających projekt grupom o niskim statusie materialnym.
Ryzyko kompetencyjne	edukacja i doradztwo dla partnerów przygotowujących projekty, przyjmowanie do realizacji projektów o mniejszym poziomie złożoności, w których podmioty lokalne, szczególnie mieszkańcy mogą rozwijać swoje kompetencje w zakresie zarządzania projektami.	edukacja i doradztwo dla partnerów w trakcie realizacji projektów.
Ryzyko zasobowe	precyzyjne opracowanie kart projektów w części finansowej, tworzenie zbioru projektów do realizacji w roku budżetowym w powiązaniu z wielkością dostępnych środków, preferencje dla projektów, dla których możliwy jest montaż finansowy z różnych źródeł, preferencje dla projektów, w których potrzeby finansowe mogą być kompensowane przez wykorzystanie dostępnych zasobów rzeczowych i kadrowych,	analiza poziomu wykorzystania zasobów w przedsięwzięć na poziomie realizowanych projektów – ewentualne przesuwanie rezerw między projektami.
Ryzyko polityczne	realizacja prac nad programem rewitalizacji z możliwie dużą liczbą podmiotów lokalnych – społeczna „własność”,	promowanie efektów realizacji PR w społeczności lokalnej w celu utożsamienia mieszkańców z programem.
Ryzyko planistyczne	strukturalne i treściowe powiązanie PR ze strategią rozwoju gminy.	stały monitoring realizacji PR oraz sytuacji podobszarów rewitalizacji jako danych do analiz wykonywanych przy opracowaniu lub aktualizacji innych dokumentów planistycznych.
Ryzyko budżetowe	ujęcie w budżecie środków na realizację projektów rewitalizacyjnych tworzenie zbioru projektów do realizacji w roku budżetowym w powiązaniu z wielkością dostępnych środków, preferencje dla projektów realizowanych w oparciu o montaż środków.	rozwijanie narzędzi typu budżet obywatelski w nawiązaniu do poziomu zainteresowania udziałem w rewitalizacji podmiotów lokalnych.
Ryzyko strukturalne	powierzenie funkcji Koordynatora programowego ds. Rewitalizacji I Zastępcy Burmistrza Gminy Police, stworzenie Zespołu Zadaniowego ds. Rewitalizacji odpowiedzialnego za realizację projektów,	rozpoznawanie barier kompetencyjnych i wsparcie w wypełnianiu luk kompetencyjnych, utrzymywanie kontaktu przez Zespół ds. Wdrażania Projektów PR z podmiotami lokalnymi (zwłaszcza z sektora społecznego i gospodarczego).

	stworzenie zbiorczego harmonogramu zadań w ramach przedsięwzięcia obejmującego zbiór projektów realizowanych w danym roku kalendarzowym z udziałem Partnerów Programu,	

9.6 KOMPLEMENTARNOŚĆ PODEJMOWANYCH DZIAŁAŃ.

Mechanizmy integrowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Zapewnienie komplementarności przedsięwzięć rewitalizacyjnych jest jedną z kluczowych cech Programu Rewitalizacji. Zapewnienie powiązań przestrzennych, problemowych, proceduralno - instytucjonalnych, międzyokresowych a także źródeł finansowania pomiędzy działaniami pozwoli na uzyskanie trwałości podejmowanej interwencji oraz efektywności wprowadzanych zmian i rozwiązywania zidentyfikowanych problemów.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne będą wdrażane z uwzględnieniem następujących zasad:

1) zasada kompleksowości

2) zasada koncentracji

3) zasada komplementarności

1) **Zasada kompleksowości** będzie realizowana poprzez realizację przedsięwzięć rewitalizacyjnych w oparciu o współfinansowanie z różnych źródeł kompleksowych projektów, których celem jest oddziaływanie na rozwiązanie zidentyfikowanych problemów. Program Rewitalizacji przewiduje szereg przedsięwzięć zaplanowanych ze środków budżetowych, środków pomocowych: RPO WZ, Interreg, ZIT oraz środków niepublicznych. Zasada synergii została przewidziana już na etapie programowania przez określenie projektów podstawowych i uzupełniających, pogrupowanych w przedsięwzięcia, które kompleksowo przyczynią się do rozwiązywania zdefiniowanych problemów określonych w diagnozie stanu aktualnego w odniesieniu do problemów w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej oraz technicznej. Projekty określone w danym przedsięwzięciu odpowiadają zidentyfikowanych problemom. Efekt synergii będzie dodatkowo weryfikowany na etapie oceny każdego z projektów.

2) **Zasada koncentracji** oznacza skupienie prowadzonych działań rewitalizacyjnych na terenie obejmującym zdiagnozowany i wskazany do rewitalizacji obszar, tj. Osiedle Stare Miasto charakteryzujący się nasileniem problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Zasada koncentracji odnosi się do zintegrowanych działań na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki skoncentrowanych terytorialnie i prowadzonych przez różnych interesariuszy na podstawie programu. Program Rewitalizacji realizuje zasadę koncentracji poprzez wyznaczenie w granicach gminy obszaru rewitalizacji, koncentrującego na swoim terenie najwięcej problemów społecznych. Obszar rewitalizacji obejmuje osiedle Stare Miasto o łącznej powierzchni 113,79 co stanowi 0,46 % ogólnej powierzchni gminy i liczbie mieszkańców 3934, co stanowi 10,2 % ogólnej liczby mieszkańców. na których realizowane będą działania mające przyczynić się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym zidentyfikowanym na terenie osiedla. Obszar rewitalizacji został wyznaczony po przeprowadzeniu kompleksowej diagnozy społeczno – gospodarczej z uwzględnieniem partycypacji

społecznej. Z uwagi na szereg zidentyfikowanych problemów na etapie diagnozy planowane projekty pogrupowano w przedsięwzięcia, w taki sposób, aby osiągnąć efekt synergii przez połączenie oddziaływania interwencji inwestycyjnej („twardej") i nie inwestycyjnej („miękkiej"). Dodatkowo, założenie większej ilości przedsięwzięć rozwiązujących więcej niż jeden zidentyfikowany problem w danym podobszarze, zwiększy efektywność prowadzonych działań i pozwoli zminimalizować ryzyko porażki w sytuacji, gdy dany projekt nie będzie z różnych przyczyn realizowany.

Komplementarność działań podejmowanych w ramach Programu Rewitalizacji dla Gminy Police odnosi się do pięciu sfer, wskazanych w Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju. Integrowanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych odnosi się do zapewnienia komplementarności w aspekcie: programowym, przestrzennym, problemowym, proceduralno - instytucjonalnym, międzyokresowym oraz źródeł finansowania.

Komplementarność programowa

W ramach komplementarności programowej należy wskazać dotychczasowe działania w obszarze Starego Miasta realizowane w ramach Programu Rewitalizacji dla Miasta Police na podstawie Uchwały nr LVIII/429/10 Rady Miejskiej w Policach z dnia 28 września 2010 roku. W konsekwencji dotychczasowych działań rewitalizacyjnych doszło aktywizacji środowisk lokalnych, liderów lokalnych, środowisk pozarządowych oraz utrwalenia idei rewitalizacji, a część osób biorących udział w aktualnych pracach nad przygotowaniem programy była aktywna podczas wcześniejszych konsultacji. Analiza sfery społecznej wskazuje, że komplementarność programowa w aspekcie podmiotowym i przestrzennym została wypracowana w ramach realizacji programu w latach 2010 – 2017 a obecnie będzie kontynuowana i rozwijana. Komplementarność programowa będzie realizowana przez wdrożenie programu spójnego wewnętrznie, zgodnego w założeniach z dokumentami obowiązującymi, w tym Strategią Rozwoju Gminy Police oraz Planem zagospodarowania przestrzennego, Programem opieki nad zabytkami, Planem Gospodarki Niskoemisyjnej dla gminy Police, co zostało szczegółowo opisane w rozdziale VI. Nawiązanie do strategicznych dokumentów dotyczących rozwoju przestrzenno – gospodarczego gminy i regionu.

Komplementarność przestrzenna została zapewniona poprzez identyfikację głównych projektów rewitalizacyjnych ukierunkowanych w ramach przedsięwzięcia zintegrowanego i skierowanych na rozwiązanie konkretnych problemów w obszarze rewitalizacji. Zdefiniowanie przedsięwzięć zostało poprzedzone analizą obszaru rewitalizacji pod względem wdrażania najbardziej efektywnych rozwiązań dla uzyskania zakładanych zmian. W ramach komplementarności przestrzennej istotne jest powiązanie pomiędzy procesem rewitalizacji a rozwojem całej gminy. Działania w obszarze rewitalizacji zostały zaplanowane w taki w sposób, aby ograniczyć negatywny wpływ na inne obszary miasta, co będzie miało wpływ na poprawę wizerunku miasta i gminy, w tym w aspekcie oferty inwestycyjnej i sfery społecznej poprzez rozwiązywanie zidentyfikowanych problemów. Do takich działań należy prowadzenie szkoleń zawodowych, mających wpływ na zmniejszenie bezrobocia, termomodernizacja budynków mieszkalnych mająca wpływ na ograniczenie emisji CO2, zagospodarowanie terenów nad rzeką Łarpią jako tworzenie przestrzeni rekreacyjnej nie tylko dla mieszkańców osiedla. Przedsięwzięcia z obszaru rewitalizacji uzupełniają się wzajemnie i skierowane są na osiąganie celu jakim jest podniesienie jakości życia w obszarze rewitalizacji. Głównymi przedsięwzięciami są projekty społeczne, które będą skoncentrowane w obrębie Starego Miasta, w obrębie, w którym jak wykazała diagnoza jest kumulacja negatywnych zjawisk w sferze społecznej, przestrzennej i gospodarczej. Żaden z projektów realizowanych w obszarze rewitalizacji nie nosi znamion przenoszenia problemów na inne

osiedla, nie będzie również prowadzić do niepożądanych efektów społecznych takich jak wykluczenie czy segregacja. Ma na celu zmianę wizerunku osiedla.

Komplementarność przestrzenna została zapewniona na etapie wyznaczania obszaru rewitalizacji oraz na etapie oceny zgłoszonych przedsięwzięć i projektów rewitalizacyjnych. Na etapie diagnozy zidentyfikowano problemy o charakterze społecznym, przestrzennym, gospodarczym, poddano analizie mierzalne wskaźniki oraz wyznaczono obszar na którym występuje koncentracja negatywnych zjawisk kryzysowych. Koncentracja działań na obszarze wybranym do rewitalizacji umożliwi zapewnienie komplementarności przestrzennej. Na etapie oceny propozycji projektów rewitalizacyjnych do programu zostały wpisane projekty, które będą realizowane na obszarze rewitalizacji, wzajemnie się uzupełniają a ich celem jest podniesienie jakości życia mieszkańców. Projekty planowane do realizacji na obszarze rewitalizacji nie przesuwają problemów poza obszar rewitalizacji a także nie skutkują wystąpieniem niepożądanych efektów społecznych i nie prowadzą do pogłębiania marginalizacji osób wykluczonych społecznie.

Komplementarność problemowa. Opracowanie programu zostało poprzedzone rzetelną, wielowymiarową diagnozą oraz umożliwiło zidentyfikowanie słabości oraz potencjałów obszaru rewitalizacji. Zidentyfikowanie specyficznych cech obszaru oraz uwarunkowań wewnętrznych pozwoliło na stworzenie zindywidualizowanej wizji oraz działań służących rozwiązaniu problemów. Wizja ta została opracowana z uwzględnieniem istniejących wyzwań oraz potrzeb i aspiracji społeczności lokalnych przez ich bezpośredni udział w przygotowaniu programu. Wizja jest podstawą do określenia celów i odpowiadających im kierunków działań na podstawie których określono przedsięwzięcia rewitalizacyjne i wchodzące w ich skład poszczególne projekty. Na etapie identyfikowania problemów oraz określenia wizji, celów i kierunków zapewniono pełną partycypację społeczną co zostało opisane szczegółowo w rozdz. IV. Obszar Rewitalizacji.

Diagnoza została zwieńczona analizą, która identyfikowała problemy oraz ich genezę co w konsekwencji pozwoliło na zidentyfikowanie przedsięwzięć zorientowanych na usuwanie konkretnych przyczyn występowania problemów społecznych. Na poziomie projektowym komplementarność problemowa jest zapewniona przez identyfikację poszczególnych projektów, przy założeniu że projekty nieinwestycyjne i inwestycyjne wzajemnie się dopełniają przy rozwiązywaniu problemów społecznych.

W ramach ewaluacji programu rewitalizacji przewiduje się cykliczne badanie jakości życia w obszarze rewitalizacji i wpływ realizowanych projektów na zmiany, którego efektem będą rekomendacje dla realizowanych projektów oraz zmiany proponowane do samego programu w ramach nowych projektów o charakterze społecznym a także finansowanie nowych inicjatyw ze źródeł pozabudżetowych. Zapewnienie komplementarności problemowej oznacza realizację projektów, które oddziałują na obszar rewitalizacji w sferze: społecznej, gospodarczej, przestrzenno – funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej, wzajemnie się uzupełniają oraz w sposób kompleksowy ukierunkowane są na źródło problemu. Karty przedsięwzięć wymagają wskazania sfery, której projekt dotyczy oraz w jaki sposób przyczyni się do ograniczania negatywnych zjawisk społecznych.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna zostanie zapewniona poprzez przyjęcie spójnego systemu wdrażania procesów rewitalizacyjnych, składającego się z:

- systemu zarządzania;
- systemu monitorowania postępów realizacji programu;
- systemu aktualizacji.

Komplementarność proceduralno – instytucjonalna zostanie dodatkowo wzmocniona poprzez m.in. wzmocnienie zdolności instytucjonalnej Urzędu Miejskiego w Policach oraz lokalnych interesariuszy do prowadzenia działań rewitalizacyjnych poprzez: wyłonienie w strukturach UM Zespołu ds. rewitalizacji, działania edukacyjne skierowane do pracowników UM wzmacniające ich zdolność do uczestnictwa w procesie rewitalizacji, opracowanie Planu działania w zakresie edukacji, komunikacji społecznej i promocji procesu rewitalizacji Starego Miasta jako planu pracy dla koordynatora ds. wdrażania programu (określającego narzędzia i metody pracy z interesariuszami przez okres wdrażania i oceny rewitalizacji wraz z oczekiwanymi rezultatami i produktami); działania informacyjno - promocyjne skierowane do mieszkańców w ramach Programu (np. organizacja warsztatów oraz spotkań informacyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji), organizację stałego punktu informacyjnego, w ramach którego zapewniane będzie doradztwo oraz szkolenia dla interesariuszy, w tym: wsparcie edukacyjne i doradcze dla organizacji pozarządowych, wspierające zdolność instytucjonalną tych organizacji do zaangażowania się w realizację projektów społecznych, prowadzenie strony internetowej podsumowującej działania doradcze, konsultacje społeczne. Wdrożenie systemu zarządzania zapewniającego współdziałanie różnych podmiotów i instytucji na etapie monitorowania, ewaluacji, zarządzania oraz aktualizacji zapewnia zachowanie komplementarności proceduralno – instytucjonalnej. Zespół ds. rewitalizacji o charakterze międzywydziałowym został powołany Zarządzeniem Burmistrza. Zespół w trakcie przygotowania programu współpracował z instytucjami, stowarzyszeniami, grupami nieformalnymi. Zaangażowanie w tworzenie programu oraz jego wdrażanie spółek gminnych, Miejskiego Ośrodka Kultury, Ośrodka Sportu i Rekreacji, OPS, PUP, Policji, PCPR, organizacji pozarządowych zapewnia skuteczność realizacji procedur związanych z wdrażaniem rewitalizacji, monitoringu i ewaluacji.

Komplementarność międzyokresowa. Działania zaplanowane w ramach programu, będą uzupełniały działania rewitalizacyjne wcześniej realizowane. Program Rewitalizacji stanowi kontynuację działań, które na terenie Starego Miasta są realizowane od roku 2010. Dotychczasowe działania rewitalizacyjne w Policach obejmują zarówno przedsięwzięcia finansowane ze źródeł publicznych (w tym współfinansowane ze środków funduszy europejskich w latach 2011 - 2014 roku), jak i projekty realizowane przez prywatnych inwestorów oraz organizacje pozarządowe. Dotychczasowe doświadczenia w zakresie rewitalizacji Starego Miasta obejmują przebudowę terenów publicznych, w tym: centrum Starego Miasta, Parku Staromiejskiego oraz Przystani Miejskiej, rewitalizację budynków mieszkalnych, w tym zabytkowych oraz szereg działań aktywizujących lokalną społeczność realizowanych przez Radę Osiedla, organizacje pozarządowe, Uniwersytet III wieku, OPS, Miejski Ośrodek Kultury, Szkołę Podstawową Powiatowy Urząd Pracy oraz podmioty prywatne.

Istotny wpływ na proces rewitalizacji Starego Miasta po 2010 roku wywarła realizacja szeregu projektów dofinansowanych ze środków funduszy europejskich. W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na projekty realizowane w ramach RPO WZ dla województwa zachodniopomorskiego na lata 2007 – 2014. W ramach tych działań w na terenie starego miasta zrealizowano 4 przedsięwzięcia rewitalizacyjne o łącznej wartości 7 mln zł. Przedsięwzięciom infrastrukturalnym w sposób bezpośredni towarzyszyły działania społeczne a realizacja części spośród nich przyczyniła się do stworzenia potencjału i przestrzeni do podejmowania i rozwijania działań wdrażanych przez Miejski Ośrodek Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Sportu i Rekreacji, Radę Osiedla2, Straż Miejską.

Działania ukierunkowane na przeciwdziałanie problemom społecznym podejmowane były również w ramach projektów edukacyjnych, realizowanych Gimnazjum nr 1. Powiązanie dotychczas realizowanych projektów z planowanymi służy zapewnieniu ciągłości programowej, która dla procesu

rewitalizacji jest kluczowa. Realizacja programu zapewnia komplementarność międzyokresową przez podejmowanie zintegrowanych działań, skoncentrowanych obszarowo, prowadzonych przez interesariuszy rewitalizacji. Program Rewitalizacji stanowi kontynuację dotychczasowych działań oraz ich dopełnienie.

Komplementarność źródeł finansowania zostanie zagwarantowana poprzez zaplanowanie poszczególnych przedsięwzięć podstawowych z różnego rodzaju źródeł: EFRR, EFS, środki budżetowe Gminy Police, środki prywatne. Źródła finansowania projektów zostały wskazane w kartach projektów. Zakłada się, że priorytetowymi projektami są te, co do których:

- istnieje wysokie prawdopodobieństwo pozyskania środków ze źródeł zewnętrznych, w tym środków z programów operacyjnych oraz środków z budżetu Państwa;
- występuje wysokie zainteresowanie realizacją projektów ze strony podmiotów prywatnych, skłonnych do zainwestowania własnych środków;
- możliwe jest obniżenie skali niezbędnych nakładów finansowych.

10. SPIS TABEL

Tabela 1. Bilans emisji CO2 w poszczególnych sektorach gminy Police dla roku 2013.
Tabela 2. Struktura użytkowania ziemi w Gminie Police – stan na 31.12.2016
Tabela 3. Liczba i powierzchnia lokali administrowanych przez Gminę w latach 2010 – 2016.
Tabela 4. Zestawienie liczby i powierzchni lokali administrowanych przez Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Policach w latach 2012-2016
Tabela 5. Długość sieci ciepłowniczej i wielkość sprzedaży energii cieplnej na terenie powiatu polickiego 22
Tabela 6. Roczne zużycie energii elektrycznej [kWh] na mieszkańca w gminie Police w latach 2013-2016. 26
Tabela 7. Liczba odbiorców gazu i zużycie gazu na terenie Gminy Police w latach 2010-2016. 27
Tabela 8. Struktura dróg na terenie Gminy Police 28
Tabela 9. Wykaz dróg gminnych na terenie gminy Police 28
Tabela 10. Wykaz dróg powiatowych na terenie gminy Police 32
Tabela 11. Wykaz dróg wojewódzkich na terenie gminy Police 33
Tabela 12. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON wg klas wielkości w 2016 r., działające na terenie gminy Police 36
Tabela 13. Ludność wg płci i wieku w mieście i Gminie Police - stan na 31.12.2016 37
Tabela 14. Podstawowe dane demograficzne - stan na 31.12.2016 r. 37
Tabela 15. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie polickim i woj. zachodniopomorski na dzień 31.12.2016 r. 41
Tabela 16. Gmina Police: bezrobotni zarejestrowani wg wieku, stan na III kwartał 2016 41
Tabela 17. Struktura bezrobotnych w mieście Police wg wykształcenia na dzień IV kwartał 2016 r. 42
Tabela 18. Gmina Police: bezrobotni zarejestrowani wg stażu pracy, stan na IV kwartał 2016 r. 42
Tabela 29. Gmina Police: bezrobotni zarejestrowani wg czasu pozostawania bez pracy, stan na IV kw 2016 r. 42
Tabela 20. Podstawowe dane o bezrobociu w gminie Police i w województwie zachodniopomorskim 43
Tabela 21. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej 2012 – 2016 44
Tabela 22. Powód trudnej sytuacji życiowej podopiecznych OPS. 45
Tabela 23. Procentowy udział gospodarstw domowych w zależności od liczby osób w rodzinie w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy 46
Tabela 24. Procentowy udział rodzin z dziećmi, rodzin niepełnych oraz rodzin emerytów i rencistów w stosunku do wszystkich korzystających z pomocy społecznej gospodarstw domowych. 46
Tabela 25. Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach w budżecie gminy Police w latach 2013-2016 47
Tabele 26. Liczba dzieci w przedszkolach i oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych w roku szkolnym 2016/2017 w Gminie Police. 49
Tabela 27. Liczba oddziałów i uczniów w szkołach podstawowych na terenie Gminy Police w roku szkolnym 2016/2017. 50
Tabela 28. Liczba oddziałów i uczniów w gimnazjach w Gminie Polic w roku szkolnym 2016/2017 51
Tabela 29. Zestawienie liczby przestępstw stwierdzonych w odniesieniu na poszczególne gminy powiatu polickiego. 53
Tabela 30. Wskaźniki 64
Tabela 31. Dane do wskaźników w podziale na jednostki analityczne 66
Tabela 32. Analiza wskaźnikowa sytuacji społeczno – gospodarczej. 68
Tabela 33. Standaryzacja wskaźników. 70
Tabela 34. Formy pomocy OPS w obszarach kryzysowych. 77
Tabela 35. Interwencje porządkowe w roku 2016. 78
Tabela 36. Działalność gospodarcza w Gminie Police w roku 2016. 80

Tabela 37. Lokale administrowane przez ZGKiM w latach 2012 – 2016 81
Tabela 38. Wartość zasobu mieszkaniowego na obszarach kryzysowych. 83
Tabela 39. Sfera społeczna – liczba organizacji pozarządowych (NGO) (2017) 87
Tabela 40. Cele strategiczne w podziale na cele szczegółowe i kierunki działań. 112
Tabela 41: Lista projektów głównych 123
Tabela 42. Lista przedsięwzięć uzupełniających 135
Tabela 43. Harmonogram realizacji projektów głównych 138
Tabela 44. Harmonogram realizacji projektów uzupełniających. 139
Tabela 45. Powiązanie projektów z celami rewitalizacji. 141
Tabela 46. Plan finansowy dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych podstawowych. 142
Tabela 47. Plan finansowy dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych uzupełniających. 144
Tabela 48. Cele Programu Rewitalizacji w poszczególnych sferach. 145
Tabela 49. Uproszczone karty przedsięwzięć. 146
Tabela 50 Wskaźniki służące określaniu poziomu realizacji celów PR. 183
Tabela 51. Harmonogram monitoringu 184
Tabela 52. Zarządzenie ryzykiem. 188

11. SPIS MAP

Mapa 1. Granice obszaru gminy. 9
Mapa 2. Lokalizacja wartości historyczno - kulturowych na tle gminy. 12
Mapa 3. Obszary chronione na terenie Gminy Police. 13
Mapa 4. Infrastruktura techniczna. Wodociągi i kanalizacja. Opracowanie własne na podstawie danych ZWIK. 24
Mapa 5. Infrastruktura techniczna – ciepłownictwo. Opracowanie własne na podstawie danych PEC SA. 25
Mapa 6. Ludność w wieku produkcyjnym, poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym 38
Mapa 7. Gęstość zaludnienia 39
Mapa 8. Struktura demograficzna 40
Mapa 9. Osoby korzystające z pomocy OPS. Opracowanie własne na podstawie danych OPS. 48
Mapa 10. Granice jednostek analitycznych. Opracowanie własne. 62
Mapa 11. Obszary kryzysowe i obszar rewitalizacji na tle gminy. 75
Mapa 12. Obszary kryzysowe. 76
Mapa 13. Obszar 1. Stare Miasto. 100
Mapa 14. Obszar 2. Jasienica. 104
Mapa 15. Obszar 3 Mścięcino 106

12. ZAŁĄCZNIK NR 1 RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

13. ZAŁĄCZNIK NR 2 MAPA OBSZARU REWITALIZACJI

14. ZAŁĄCZNIK NR 3 ODSTĄPIENIE OD STRATEGICZNEJ OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO